



770416 224000  
vaš četrtkov  
prijatelj  
**DOLENJSKI LIST**



Kandijska 9, Novo mesto  
Tel. 068/321-115, 325-477  
Fax: 342-136

**KATALOG  
POČITNICE '98**

\* ugodne cene  
\* plačilo na obroke

**SREČANJE V MOJI  
DEŽELI SPET V RIBNICI**

RIBNICA - Ribničani so se lani izkazali kot odlični organizatorji "Srečanja v moji deželi", zato jim je Izseljenska matica tudi letos zaupala to prireditev, na kateri se bodo v času od 1. do 5. junija zbrali izseljenci, zdomci in zamejci. Udeležbo pri sodelovanju sta potrdili občini Dobropolje in Velike Lašče.



**NOVI PROSTORI ZA BREŽIŠKE GEODETE** - Pretekli petek so nekdanji prostori brežiške davčne uprave ob Elektrotehni tudi uradno dobili nove stanovalce. Vanje se je preselilo osem delavcev brežiške izpostave Območne geodetske uprave, ki ima sicer sedež v Sevnici. Prostore sta namesto rezanja traku s podpisom katastrskega načrta nove izmere gospodarskega terminala Obrežje odprla direktor Geodetskega zavoda Slovenije Aleš Seliškar (na sliki spredaj) in vodja brežiške izpostave Iztok Ilc. (Foto: E. Sečen)

## PRED DNEVOM ROMOV

# Brez popuščanja državi

Belokranjci ne vedo natančno, kako bi jim uspelo zbrati skupaj v nekatrni zadruzi ali, bolj učeno, romski kooperativi Rome, ki so na različnih stopnjah razvoja, se med seboj prepirajo in včasih celo streljajo. A ker jim že primanjkuje idej, kako jih zaposliti, saj je v Beli krajini 15-odst. brezposelnost, so pristali tudi na ta poskus ljubljanskega podjetja B&Z. Veliko denarja, časa, dobre volje in še česa so namreč v treh belokranjskih občinah že namenili za reševanje romske problematike in tudi vnaprej se tovrstnemu delu ne nameravajo odreči v upanju, da bo viden uspeh. Vendar jih boli mačehovski odnos države. Nerazumljivo je, da sekretar Urada za narodnosti (tudi Romi so priznani kot narodnost) vpraša občine, kaj so storile za rešitev romskih težav, kar 95 odst. nalog s tega področja pa pritiče uradu.

Zato v Beli krajini ne pristajajo na to, da postanejo Romi njihova posebnost in glavna naloga občin, čeprav nekatera dogajanja že gredo v to smer. Nobena posebnost na primer ni, da semiškega župana zjutraj že na pragu občinske hiše pričaka po deset Romov. Domžalska županja takšnih problemov zagotovo nima. Tako, kot se je država spoprijela z nalogami v šolstvu, zdravstvu in še kje, se bo morala tudi z romskimi problemi. Zato so toliko bolj nesprejemljive trditve nekaterih, da z romsko kooperativo ne bi smeli čakati na odziv države, sicer bo projekt že v zamisli zamrl. To utemeljujejo s tem, da se tudi javna dela ne bi tako razmahnila, če bi čakali na državo.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

## Bo hrvaški dolg prignal NE Krško celo na sodišče?

KRŠKO - Skladu za financiranje razgradnje NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK krške jedrske elektrarne redno plačuje obveznosti. Vendar tako poravnava le slovenski delež dolga, medtem ko hrvaški delež dolga ostaja neplačan in je že presegel 5 milijard tolarjev. Nuklearka svoje obveznosti do sklada še zmeraj poravnava zgolj s slovenskim denarjem, ker se Hrvati izmikajo plačevanju.

Hrvaška v zavlačevanju celo ubira nove poti. Da bi podprla svoje nestrinjanje z načinom ustanovitve že obstoječega Sklada za financiranje razgradnje NEK in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz NEK, je menda pripravljena vplačevati denar za razgradnjo na svoj lasten račun.

Predsednik upravnega odbora sklada je zaradi hrvaškega obnašanja že pred časom poudaril, da sklad beleži hrvaški dolg in pričakuje od slovenske vlade ustrezno politiko. Ker taka pričakovanja očitno niso obrodila sadov in je hrvaški delež dolga do sklada doslej presegel, kot rečeno, 5 milijard tolarjev, upravni odbor sklada napoveduje sodno izterjavo hrvaškega deleža dolga. Na zatožni klopi bi se na ta način še pred poletjem znašla jedrska elektrarna Krško, ker je pač ona zavezana plačevati vse obveznosti do sklada.

L. M.

PRODAJNI CENTER  
**ZELEZNINA**  
tel./fax: 068/323-836

## Do nadaljnjega prepovedano!

Zgode in nezgode z novomeškim občinskim proračunom in občinskim glasilom Odločajmo

NOVO MESTO - Ob sprejetju občinskega proračuna je ponavadi župan med najbolj zadovoljnimi. To pa letos prav gotovo ne velja za novomeškega župana Francija Koncilijo. Po sprejetju proračuna na zadnji seji občinskega sveta je Koncilija demonstrativno odšel s seje in zagrozil, da bo zadržal sklep občinskega sveta o sprejetju proračuna.

In kaj je župana tako razhudilo? Proračun je bil sprejet, in to prav v taki višini, ko jo je predlagala županova občinska ekipa, se pravi dob-

re 4,2 milijarde tolarjev; celo predvidena višina občinskega zadolževanja - 235 milijonov tolarjev - je ostala enaka. A vendar je sprejeti proračun bistveno drugačen, kot ga je predlagal župan.

Opozicija v občinskem svetu, ki je s pridružitvijo SLS dobila prepriljivo večino, tako da sta sedaj v bistvu opozicija županova SKD in SDS, je na seji vložila amandma na predlog proračuna, ki je pravzaprav proračun v malem, in je prejšnjega postavil na glavo. Seveda je bil "opozicijski proračun" sprejet z ve-

liko večino.

Končna številka je res ista, a znotraj proračuna je veliko drugače, saj se posamezne proračunske postavke od županovega predloga razlikujejo tudi za 100 milijonov tolarjev. Tako so na primer pri dejavnosti občinskih organov in uprave za tekoče materialne stroške namenili namesto predlaganih 60 milijonov tolarjev 5 milijonov več, vzeli pa so jih pri postavki "proslave, pokroviteljstva, prireditve", ki so jo od 12 milijonov oklestili na 7 milijonov tolarjev; sredstva za krajevne skupnosti so povečali od 12

(Nadaljevanje na 2. strani)

## DELEGAT NORVEŠKEGA RK V BELI KRAJINI

ČRNOMELJ, METLIKA - V soboto je bil na obisku v Beli krajini delegat norveškega Rdečega križa Ole Johan Hauge. V spremstvu generalnega sekretarja RKS Mirka Jeleniča je obiskal tabor mladih članov RKS na Otovcu pri Črnomlju ter črnomaljski zbirni center za begunce. Norveškega gosta je sprejel tudi metliški župan Branko Matkovič. Ole Hauge je orisal uspešno sodelovanje s Slovenijo ter pomoč, ki jo od osamosvojitve norveška vlada in RK namenjata naši državi. Trenutno s to pomočjo v okviru RKS poteka več projektov v vrednosti devet milijonov tolarjev.

## LINHARTOVO SREČANJE

IVANČNA GORICA, STIČNA - ZKD občin Dobropolje, Grosuplje in Ivančna Gorica je bila v soboto, 28. marca, organizatorica Linhartovega srečanja, medobčinskega srečanja mladinskih gledaliških skupin. Gledališka skupina KD Šmarje-Sap Profesionalci se je predstavila s samostojno gledališko projekcijo Pod'n (režiserka Betka Jamnik), gledališka skupina KD Ivančna Gorica z Lainščkovo igro Bratje, škrtatje, tatje (režiser Uroš Hočvar), gledališka skupina KD Stična z igro Gorana Gluviča Videoklub in z delom Eugena Ionesca Plešasta pevka ter Draga Jančarja: Halštat (režiser obeh predstav je Igor Gruden). Gost srečanja je bil Milivoj Roš, ki je ob koncu obiskovalce navdušil z monodramo Gorana Gluviča Dobro jutro, pijanček.

V bitki pri Jelenovem Žlebu je italijanska vojska utrpela največje izgube v vsem obdobju NOB na slovenskem ozemlju, saj je v boju padlo kar 106, ranjena pa sta bila 102 vojaka. Cankarjeva in Gubčeva brigada, ki sta ob podpori Tomšičeve in Šercerjeve brigade v spopadu sodelovali neposredno, sta imeli le 8 mrtvih in 30 ranjenih.

Vendar pomenu bitke nihče ne oporeka. Spominske slovesnosti, katere pokroviteljica je bila ribniška občina, se je udeležilo tudi preko 150 nekdanjih udeležencev bitke.

M. L.-S.

## SEJO BODO NADALJEVALI V PONEDELJEK

ŠKOCJAN - Po ugotovitvi sklepčnosti in sprejetju zapisnika predhodne seje so se člani škokjanskega občinskega sveta na svoji redni 36. seji minuli ponedeljek posvetili analizi potreb, želja in možnosti glede bodočih investicij na področju cest, vodovodov ipd. Zaradi obsežne problematike so se po štirih urah zasedanja odločili, da sejo prekinijo in z delom, po predloženem in sprejetem dnevnem redu, nadaljujejo v ponedeljek, 6. aprila.

M. B.



OBČNI ZBOR SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE - V nedeljo dopoldan je Slovenska ljudska stranka, podružnica Šentjernej, organizirala občni zbor. Izvolili so nov upravni odbor: predsednik je postal Viktor Luzar, podpredsedniki so Franc Hudoklin, Slavko Drobež in Alojz Kos. Ustanovili so tudi Upokojensko zvezo pri SLS podružnici Šentjernej, katere predsednik je postal Rudolf Gorišek. Gostje občnega zbora so bili: Tone Hrovat, predsednik Državnega sveta, Igor Lazar, podpredsednik upokojenske zveze pri SLS, in drugi. Vsi prisotni so se strinjali, da SLS dobiva vse večji pomen v slovenskem političnem prostoru, in člani stranke bodo tudi v prihodnje z veliko vnetostjo delali naprej. (Foto: M. Hočvar)

## Bitka, o kateri je le ena resnica

Spominska slovesnost ob 55-letnici zmagovitega partizanskega boja v Jelenovem Žlebu - Slavnostni govornik brigadir Janez Butara: "Gre za nesporni simbol naše preteklosti"

RIBNICA - "Bitka pri Jelenovem Žlebu je ena najčistejših bitk, saj so si stali nasproti narod, ki je okupiral Slovenijo, in Slovenci. Zato je to bitka, ki ni predmet različnih sodb in različnih resnic," je na spominski slovesnosti ob 55-letnici zmagovitega partizanskega boja v Jelenovem Žlebu v soboto v Športnem centru v Ribnici poudaril župan ribniške občine Jože Tanko.

O pomembnosti bitke nekoč in njenem pomenu za današnji čas je spregovoril slavnostni govornik brigadir Janez Butara iz pokrajinskega štaba Slovenske vojske za Dolenjsko. Dejal je, da je boj postal legendaren že med vojno, danes pa je pomemben tudi za

slovensko vojaško zgodovino. Spopad ni bil načrtovan in je bil presenečenje za obe strani; da je zmagala maloštevilna in po oborožitvi šibkejša partizanska vojska, pa je bilo odločilno, kot je poudaril Butara, hitro ukepanje, večje poveljevanje, hrabrost in razporeditve pohodnih kolon.

"Bitka je bila odločilna pri zlomu fašističnega okupatorja. V Ribnici je imela simbolni pomen, dokler temu dogodku niso odvzeli teže, ko so namesto 26. marca za občinski praznik določili za Ribnico sicer prav tako pomemben, a drug datum," je poudaril Tanko.



DANAŠNJA VOJSKA O BOJIH NEKOČ - Brigadir Janez Butara je predlagal, da bi Rudežovo pot od Rakitnice do Jelenovega Žleba uredili v vojaško učno zgodovinsko pot.

## Berite danes

stran 3:

• Ni pravnik za denacionalizacijo

stran 4:

• Trije grehi črnomaljskega jedra

stran 5:

• Nezdrava voda kar v 15 zajetjih

stran 7:

• Obnova otoka z zamudo, a vendarle

stran 8:

• Ukinitve vlakov - manjše izgube?

stran 9:

• Čebelarški klic v sili

stran 11:

• Trobčevo domovanje še naprej zapor

stran 21:

• Ljudje so ga imeli za svetnika

stran 24:

• Pri Ježevih na Turjaku kraljuje glasba

## SPOMIN NA PATRA STANISLAVA ŠKRABCA

RIBNICA - Potem ko so lani v Ribnici uspešno izpejli večmesečne prireditve v počastitev 100-letnice rojstva kiparja Franceta Goršeta, so se letos lotili priprav na praznovanje ob 80-letnici smrti rojaka, patra in jezikoslovca Stanislava Škrabca. Rojen je bil leta 1844 v Hrovači pri Ribnici, večino življenja pa je preživel v samostanu Kostanjevica v Gorici. Tam je skoraj 30 let urejal in izdajal "Cvetje z vrtov sv. Franciška", znano nabožno-jezičoslovni list. Občina si prizadeva poglobiti sodelovanje s kraji, kjer so živeli in delali pomembni možje iz Ribniške doline. Lani so se srečali s tržaškimi in koroškimi Slovenci, letos pa se bodo s predstavniki občine Nova Gorica. Na rojstni hiši v Hrovači so leta 1920 odprli spominsko ploščo, rodbina Škrabec pa že drugo leto obnavlja hišo, ki bo postala muzej.

• Naredite mi to deželo spet rodevito! (Grafij na cerkvi)



CLIO NA KLJUČ - Prejšnji teden so mnogi ljudje širom Slovenije v Renaultovih prodajnih salonih poskušali srečo pri vžigu clia s ključem, ki so ga dobili v časopisih in revijah ali pa kar v salonu. Od 23. do 28. marca je v 44 salonih širom Slovenije potekala akcija Clio na ključ, v ta namen je bilo narejenih kar 300.000 ključev, le eden pa je bil pravi. V novomeškem TPV avto so imeli v tem času zelo dober obisk, dnevno jih je obiskalo tudi po 1000 ljudi. Zelo veliko zanimanje pa je že tudi za novi clio, in čeprav točna cena še ni znana, je novi clio že vplačalo 30 ljudi. Na fotografiji je eden od mnogih, ki je upal, da bo clio vžgal ravno njegov ključ. (Foto: J. Dornič)



V drugi polovici tedna bo toplejše, spremenljivo oblačno vreme z možnimi poldanskimi plohami.



# Ali ukinjati vlake?

Tokratno anketo je Dolenjski list namenil ukinjanju nekaterih vlakov na različnih progah v Sloveniji. Zbrani odgovori kažejo, da nad ukinjanjem vlakov niso navdušeni niti ljudje, ki so pogosti ali stalni potniki, niti tisti, ki niso sedli v vagon že več desetletij. Po mnenju nekaterih bi manjše število vlakov povečalo število avtomobilov na cestah, s čimer bi porasla prometna ogroženost in bi se povečalo onesnaževanje okolja. Prav bi bilo, so prepričani nekateri od vprašanih, da bi pri vseh opravljenih in bodočih klestenjih prog zagotovili prevoze šolarjem in delavcem. Pri tem nihče ne sili železnice, naj obdrži na progah tudi napol prazne in nedonosne vlake.

Ali bodo vlaki v prihodnje še bolj prazni, kot so zdaj? Ob vse večjem številu osebnih avtomobilov je kljub slabemu zanimanju za javni avtobusni prevoz pričakovati, da se število potnikov na vlakih ne bo povečalo samo od sebe. Ali bodo strožji cestnoprometni predpisi vendarle spodbudili ljudi, da se bodo pogosteje vozili z vlakom? Ali lahko železnica ponudi na svojih potniških progah ljudem kaj več kot le sedež in s tem občutno izboljša dosedanje sliko donosnosti železniškega medkrajevnega potniškega prometa? Vsemu na rob morda lahko pripišemo, da je tudi železnica vendarle primorana biti dober gospodar nad premoženjem, s katerim obratuje.



**STONE ŠUŠTARŠIČ**, upokojenec iz Novega mesta: "Ukinjanje vlakov ne pomeni nič dobrega. Mnogi, predvsem mladi in starejši ljudje, so vezani na vlak, če teh prevozov ne bo, se bodo morali voziti z avtomobili, posredno bo s tem gostejši promet in še več nesreč na naših že tako krvavih cestah. Prav gotovo bo ta ukrep, če bo do njega prišlo, še bolj odrezal Dolenjsko in Belo krajino."



**BRANKO AMERŠEK**, kmet z Metnega Vrha pri Sevnici: "Železnice čarji že vedo, kaj delajo in ali so sposobni zdržati konkurenčni boj za potnike z avtobusnimi prevozniki. Nihče jih ne more prisiliti, da bi delali nekaj, s čimer se ne da posloovati pozitivno, čeprav bi bilo dobro, če ne bi ukinili vsaj t.i. šolskih vlakov. Podpiram, da 'le čevlje sodi naj kopitar!'"



**META SPORAR**, srednješolka z Mirne: "Za nas številne vozače bi bil velik udarec, če bi nam Slovenske železnice ukinile katerikoli vlak, saj bomo potem izgubili še več časa na poti od doma v šolo in nazaj. Gotovo bi bilo poleg vsega to za nas tudi udarec po že tako plitvih žepih. Vozim se v Ivančno Gorico, kjer obiskujem Šolski center in že zdaj niso zveze ravno idealne, kaj šele bo, če..."



**LEPOSLOVA LILEK**, upokojenka iz Črnomlja: "Za Črnomalce, ki se veliko vozijo z vlaki, bo ukinitev nekaterih vlakov velik udarec. Če bodo šli k zdravniku v Novo mesto, bodo porabili ves dan. Sin se vozi v novomeško šolo, a so že sedaj težave z zvezami. Nekateri se bodo znašli tako, da se bodo vozili z lastnim prevoznim sredstvom. Največji reveži bodo tisti, ki avta nimajo."



**MARJAN PEZDIR**, avtoprevoznik iz Podzemlja: "Na vlaku se nisem peljal skoraj 30 let in me osebno ne bi prizadelo, če bi katerega izmed njih proti Beli krajini ukinili. Kljub temu mislim, da bi bilo boljše, da bi ostali, ker se z njimi vozi veliko šolarjev, so pa tudi precej poceni. Če pa bi želeli pridobiti več potnikov, bi morali posodobiti železnico, da bi bili vlaki hitrejši."



**BETKA GABRON**, prodajalka z Bizeljskega: "Na Bizeljskem imamo z železnico poseben problem po osamosvojitvi Slovenije, ker kraj sploh nima železniške postaje na ozemlju Slovenije. To postaja bi lahko naredili, da ne bi hodili na vlak na Hrvaškem. Ni videti, da bi tu kaj uredili. Vidimo pa, da železnica v Sloveniji ukinja proge. Na vlakih ni potnikov, ker je veliko osebnih avtomobilov."



**VERONIKA KATIČ**, prodajalka z Drnovega: "Preden bi začeli na veliko ukinjati železniške proge, naj bi razmislili, zakaj ni potnikov na vlakih. Mogoče bi železnica lahko izboljšala storitve. Mogoče bi imela več dela, če bi tovarnjake preusmerili s cest na vlake. Normalno je, da ljudje velikokrat ne morejo potovati na delo z vlakom, ker se službe začenejo drugače, kot vozi vlak."



**DUŠAN LAVRIČ**, upokojenec iz Ribnice: "Ljudje se pogosto zaletijo in vztrajajo, da nekaj hočejo, vendar pa je tako, da je potrebno omogočiti, da pridejo mladi v šole in delavci na delo ter nato nazaj. Vse drugo, kar je vmes, se lahko ukine, če so vlaki prazni in nerentabilni. V našem koncu ni vlaka, ker je premalo prebivalcev, avtobus pa zadovoljivo opravlja javne prevoze."



**BORUT ŠKODA**, zaposlen na MO v Kočevski Reki, doma iz Kočevja: "Prog naj ne bi ukinjali, ampak naj bi vlake v krajih, kot je Kočevje, celo ponovno uvedli. Če bo sprejet nov zakon o cestnoprometnih predpisih, bodo vlaki dobrodošli za mnoge, ki se sedaj vozijo na delo s svojimi avtomobili. Na cestah pa bi bilo tako tudi manj gneče in manjše bi bilo onesnaževanje okolja."

## Varno materinstvo

Ob svetovnem dnevu zdravja

Tema letošnjega Svetovnega dneva zdravja je Varno materinstvo. Nosečnost ni bolezen, vendar kljub temu prinaša določeno tveganje za zdravje in preživetje matere in otroka. Zaradi zapletov med nosečnostjo in porodom umre na svetu letno 585.000 žensk, največ v deželah v razvoju. Neustrezne oskrbe matere je vzrok tudi za mrtvorojenost ali smrt v prvem tednu življenja 4 milijonov otrok letno.

Na področju zdravstvenega varstva žena v nosečnosti in ob porodu se Slovenija približuje najrazvitejšim evropskim državam. Umrljivost mater je 10 na 100.000 rojstev (v nekaterih predelih Afrike tudi do 1.800 na 100.000 rojstev), umrljivost dojenčkov pred rojstvom in v prvem tednu po rojstvu pa znaša 7 na 1.000 rojstev (Afrika 80 na 1.000 rojstev). Žal medicina ne more preprečiti smrti dojenčkov s težjimi prirojenimi anomalijami, zato ima zniževanje umrljivosti dojenčkov neko mejo. Slovenija se ji že zelo približala. Kaj pa je vendarle še možno storiti?

Opazja se, da umre vsako leto v Sloveniji nekaj dojenčkov, katerih smrt bi bilo možno preprečiti, če bi nosečnica prve bolezni sprejembe vzela dovolj resno in takoj poiskala zdravniško pomoč. Take spremembe so otekanje nog ali okrog oči, otekanje plodovnice, krvavitev, bolečine v trebuhu, povišana temperatura. Nosečnica naj šteje plodove gibe, ki jih mora biti tudi ob koncu nosečnosti vsaj 10 na dan. Če jih je manj, lahko pomeni, da posteljica slabše deluje. Pozorna naj bo tudi na izrazit nemir otroka, ki lahko pomeni, da se mu godi slabo. Nosečnica ne sme čakati, da se bodo težave same umirile. Bolje je nekajkrat po nepotrebnem obiskati zdravnika kot enkrat premalo. Za otroka je lahko usodno. Če je nosečnica napotena v bolnišnico, naj gre tja takoj in naj ne odlašja.

Bodočim materam in očetom je na razpologo "materinska šola", ki se je na Dolenjskem udeležil le 56 % prvorođek, očetov pa le nekaj procentov za ene in druge so številke med najnižjimi v Sloveniji. V materinski šoli dobijo bodoči starši mnoge koristne nasvete. Nosečnice je lahko zelo v pomoč, če tudi njen mož ve, kaj se z njo dogaja in na kaj mora paziti.

Omenili bomo še en vzrok smrti dojenčkov, ki sicer ni povezan s poročno nego, a ga je enostavno preprečevati: sindrom nenadne smrti dojenčka. Zdravega dojenčka damo spat, najdemo pa mrtvega. Obdukcija ne pokaže ničesar, strokovnjaki pa ugotavljajo, da ti otroci ležijo na trebuhu. Dojenček naj zato leži na boku.

V Sloveniji bo država kot doslej še naprej vlagala v zdravstveno varstvo žena in izboljševala storitve za zagotavljanje varnega materinstva, a tudi sami smo dolžni storiti tisto, kar lahko.

**DARIJA RADEŠČEK**, dr.med.  
Zavod za zdravstveno varstvo  
Novo mesto

## Trojica novih medicinskih knjižnih del

Pridobitev za zdravništvo, pa tudi širšo javnost

**LJUBLJANA** - V prostorih Slovenskega zdravniškega društva so prejšnji teden predstavili tri nove domače medicinske knjige, pomembne tudi za širšo in ne le strokovno javnost. To je knjižica z naslovom "Govorimo o drogah", v kateri dr. Dušan Nolimal, nacionalni koordinator za program droge pri Inštitutu za varovanje zdravja razloži vse najnujnejše informacije s tega področja, nadalje obsežna in tehtna knjiga "Duševne motnje in zmožnost za delo", ki sta jo uredila dr. Janez Romih in dr. Andrej Žmidek, spisalo pa kar 20 avtorjev, ter v vsakdanji praksi vse bolj potrebna knjižica delo "Kakovost v splošni medicini", ki ga je z veliko prizadevnostjo napisal dr. Jano Kersnik. Nove knjige bodo dragocen pripomoček zdravnikom, pedagogom in vsem, ki jih zadevajo obravnavana vprašanja.

# Do nadaljnjega prepovedano!

(Nadaljevanje s 1. strani)

na 16 milijonov tolarjev. Veliko več proračunskega denarja so namenili za izobraževanje, od sofinanciranja nakupa računalniške opreme, novomeške univerze do prizidka k OŠ Grm, ki se ga župan že lep čas uspešno otepa. Za sanacijo novomeške športne dvorane Marof so namenili 49 milijonov tolarjev, kar 25 milijonov več, kot je stalo v županovem predlogu. Dodatni denar so dobili še cestni, komunalni in pokopališki programi v krajevnih skupnostih. Opomoglo si je tudi kmetijstvo. Največ, 100 milijonov tolarjev, pa so vzeli Kulturnemu centru Janez Trdina, za katerega je tako v občinskem proračunu sedaj namenjenih še 50 milijonov tolarjev.

**• POPRAVKI NA IZREDNI SEJI** - Zadnja seja novomeškega občinskega sveta je potekala v dveh delih. Zaradi (pre)obsežnega dnevnega reda je bilo po četrtkovnem sejanju potrebno sejo nadaljevati še v ponedeljek popoldne. Po končani seji pa je prišlo še do 1. izredne seje tega sveta. Na njej so ekspresno sprejeli nekaj očitno že vnaprej pripravljenih in dogovorjenih popravkov v zvezi z v četrtek sprejetim "opozicijskim proračunom". Očitno je prišlo do kompromisa in je župan odstopil od namere, da bo proračun zadržal, za to pa je opozicija malo popustila proračunu. Tako so na prihodkovni strani nadomestilo za uporabo stavbenega zemljišča povečali od 350 na 400 milijonov tolarjev, Kulturni center Janeza Trdine pa bo namesto prvotno predvidenih 150 milijonov tolarjev in v opozicijskem proračunu znižanih na 50 milijonov sedaj dobil 100 milijonov tolarjev. Osnova za tako dramaturgijo je bil Damoklejev meč, ki je visel nad županom in občinsko upravo. S torkom se je namreč iztekla veljavnost odloka o začasnem financiranju občine; če bi župan uresničil svojo grožnjo in zadržal odlok o proračunu, bi se ustavila vsa dela, financiranja iz občinskega proračuna in prišlo bi do nepredvidljivih težav z usodnimi posledicami.

## Razprava o KS spet na slepem tiru

K odločitvi šentjernejskih svetnikov ni pripomogla niti raziskava, ki jo je na to temo dal narediti SKD - Kritični do občinskega glasila - Za znižanje stroškov

**ŠENTJERNEJ** - Šentjernejski svetniki so minuli ponedeljek "sejati" pozno v noč, vendar bi težko dejali, da je bilo njihovo delo plodno. Med drugim so se spet pogovarjali o statusu obeh krajevnih skupnosti, a žal tudi tokrat niso prišli skupaj niti z enim predlogom. Verjetno je upanje, da bi ta svet sploh lahko do konca svojega mandata rešil ta problem, zaman.

Tudi raziskava, ki jo je naročil šentjernejski SKD, svetnikom ni pomagala do odločitve. Pred razpravo je njegove izsledke predstavil Jože Simončič. Povedal je, da so v orehoviški krajevni skupnosti naključno izbrali 100 telefonskih naročnikov in 200 v šentjernejski. V orehoviški je velika večina menila, da so KS potrebne, od teh pa se jih je kar 95 opredelilo za sedanjo KS. V šentjernejski so bili odgovori precej drugačni, manj kot polovica jih je menila, da KS potrebujejo, le slaba tretjina pa jih je bila še naprej za sedanjo KS. Statutarna komisija pri šentjernejskem občinskem svetu, ki se je sešla prejšnji teden, je predlagala, da bi kljub temu morali razpisati referendum, kajti javno mnenje še ni dokument.

Potem se je razvila razprava, vendar kmalu spet zašla na slepi tir. Svetniki so se strinjali, da je v Orehoviški jasno izražena volja ljudi za krajevno skupnost in da bi bilo v šentjernejski potrebno iz sedanje zelo velike KS narediti več manjših, vendar se je zataknilo pri vprašanju, kako jo razdeliti in

kaj. Župan Franc Hudoklin je predlagal, da bi sedaj imenovali obstoječi KS, do lokalnih volitev pa bi pripravili tudi razdelitev šentjernejske KS. Ker so se začeli tudi očitki sedanjim KS, je Cvelbar predlagal 10-minutni odmor in potem glasovanje. Glasovali so o treh predlogih: o izvedbi referenduma, o ustanovitvi KS Orehovice in o tem, da se imenujeta obe sedanji KS. Nobeden od predlogov ni bil sprejet, pa čeprav je skrajni rok, 15. april, pred vrati.

Vroča točka dnevnega reda je bila tudi razprava o občinskem glasilu, ki so jo svetniki načeli že na prejšnji seji predvsem zaradi očitkov, da postaja vsebina časo-

skih materialov, ki so še v razpravi objavljali pa naj bi celo plačali oglase, da o županovih "slikančah" niti ne govorimo. Eden od svetnikov je ironično pripomnil, da bi morali v takem glasilu v imenu izpustiti črko j, tako da bi se imenovalo "Odločamo". Analizo stroškov izdajanja tega glasila, ki brešmenijo občinski proračun, so svetniki zahtevali že na januarski seji sveta, a je občinski upravi v dveh mesecih ni uspelo pripraviti. Uredniški odbor pa je medtem izdal še eno vilko, v kateri je uvedel še novost, tako imenovano rumeno stran, na kateri se med drugim norčujejo tudi iz svetnikov (seveda opozicijskih strank). Sicer pa tega ne počnejo samo na tej strani, saj so svetnik Darinko Smrke, izvoljeno na listu podjetnikov, mirno "vpisali" v Združeno listo. In nihče od uredniškega odbora se ji za to ni nič opravičil.

Do nadaljnjega prepovedano! Odločajmo in proračun?

ANDREJ BARTEL

## DAN ZDRAVJA V ZDRAVSTVENEM DOMU

**NOVO MESTO** - Svetovni dan zdravja v novomeškem Zdravstvenem domu vsako leto zaznamujejo na svoj način. Tako bo tudi letos. V torek, 7. aprila, bodo v tej zdravstveni ustanovi potekale številne dejavnosti. V avli Zdravstvenega doma se bo predstavilo Društvo za zdravje srca in ožilja.

pisa strankarska in da so stroški izdaje previsoki. Tokrat so svetniki dobili predse prikaz stroškov, in sicer je obično lani 5 številik časopisa stalo več kot milijon 700 tisoč tolarjev. Urednik časopisa podžupan Jože Krašna je poudaril, da so se v uredništvu trudili, da bi naredili zanimiv časopis, zato je prepričan, da je prav, da se v njem objavijo tudi različna mnenja ljudi in da ne bo dovolil, da bi župan cenzuriral prispevke. Strinjal pa se je, da bi se morda dalo znižati stroške izhajanja. Na koncu so sklenili, da časopis ostane, vendar naj bo informativen; občinska uprava in uredniški odbor mora poiskati 3 ponudnike za njegovo cenejšo pripravo, v uredniški odbor bodo vključili tudi slavista, sedanjo številko pa bo pripravil uredniški odbor še v dosednji sestavi.

J. DORNIŽ

## Ljubljansko pismo

### V Sloveniji med 44 stoletniki le trije moški

Moški v povprečju dočakajo 69, ženske pa 77 let

**LJUBLJANA** - Statistika kaže, da se v Sloveniji življenjska doba povečuje, saj se je število prebivalcev, starejših od 90 let, od leta 1981 več kot podvojilo: leta 1981 jih je bilo 2081, lani septembra pa že 5097 med skupno 1.986.055 prebivalci.

Sicer pa je bilo v Sloveniji zadnji dan lanskega septembra največ prebivalcev v starostni skupini od 40 do 44 let (162.308), sledijo skupine od 30 do 34 let (155.589), od 35 do 39 let (154.759), od 15 do 19 let (148.568), od 20 do 24 let (148.174), od 45 do 49 let (149.255), več kot 140.000 pa jih je še v starostni skupini od 25 do 29 let (142.658).

Zanimiv je tudi podatek, da je ob koncu lanskega leta v Sloveniji živelo 44 oseb, starih sto in več let, od tega pa le trije moški. Sicer pa tudi med starejšimi od 90 let prevladujejo žen-

ske, ki jih je bilo 30. septembra lani 3973 oz. 78 odstotkov, moških pa le 1124.

Vsi ti podatki pa kažejo na izredno naglo staranje prebivalstva tudi v najstarejših kategorijah. Zato bo prav tem treba nameniti več skrbi kot doslej. Pa se bo to res zgodilo? Slabo kaže. V naši družbi je lepo biti mlad in lep. Ko v domovih za starejše zagledamo starčke, nas rado postane strah. Strah nas je pogleda na sobe in hodnike, ki spominjajo na čakalnico. Domovi za starejše - v Sloveniji jih je 53 - so namenjeni predvsem 65 in več let stari ljudem. Pogosto pa se jim pridružijo tudi veliko mlajši, ki jih je nepričakovano oplazila bolezen ali nimajo kam drugam. Pri nas domovi za starejše torej niso namenjeni samo za stare nad 65 let - takih je le 37 -, ampak tudi za vse tiste odrasle, ki jih zaradi duševne ali telesne prizadetosti uvrščamo med posebne skupine. Za te skrbijo v desetih kombiniranih domovih skupaj s starejšimi. Zavodov, v katerih se zdravijo samo posebne skupine - duševno prizadete osebe, osebe s telesno prizadetostjo, slepi in slabovidni - pa je samo šest. V Sloveniji je bilo ob koncu leta 1996 v vseh, tudi v posebnih domovih, okrog 6700 sob z več kot 13.200 ležišči. Premalo, da bi zadostili povpraševanju.

VINKO BLATNIK



NJIVA - Arheološka razstava Kapiteljska njiva je dogodek leta v Novem mestu. A za druge, ne za Novomeščane in prebivalce bližnje okolice. Večina obiskovalcev te razstave je od druge, med njimi so tudi ljudje, ki so zaradi te izvrstne priložnosti prvič v življenju prišli v dolenjsko prestolnico, čeprav reše ni sedež škofije. Kaj hočemo za nas, ki v teh krajih od nekdaj živimo, je to le brskanje po enem od pokopališč. Kovačeva kobila je bosa tudi na kapiteljski njivi.

GOVORILNICA - Kjer je javna telefonska govorilnica, tam je civilizacija. Samo ta civilizacijska pridobitev je lahko hudo necivilizirana. Motečo plastično telefonsko govorilnico sredi novomeškega Glavnega trga so pred časom odstranili. A je kaj hitro prišla kompenzacija. Ob steno farovške stavbe pod šmihelsko cerkvijo so brez občutka za prostorsko skladnost prilepili tipizirano telefonsko kabino. Opravičljivo le, če je iz te govorilnice direktna zveza z nebesi.

CLIO - Clio piše neverjetne zgodbe. Zlasti, če človeku domov pošljejo ključ in mu nakažejo možnost, da ga lahko zastopni odpelje. Ampak od 300.000 ključev je bil pravi en sam. Ko je stiska najhujša, je rešitev najbližja. In je pogoltni možak za nekaj kilogramov ključev ponudil 5.000 mark. Bolje bi naredil, ko bi k markam vzel še ugoden kredit in garantirano dobil pravi ključ. Drugi spet je hotel zastopni priti do avta na goljufiv način, zanašajoč se na svojo ključarsko spretnost. V novomeško avtohišo je prišel trikrat: šele tretjič je bil ključ dovolj opiljen, da ga je lahko vtaknil v avtomobilsko ključavnico, a se je pri poskusu vžiga zlomil. Potem je odšel domov z občutkom, da se mu je zgodila krivica.

SLIKA - Ob pregledu črnih odlagališč v šentjernejski občini so našli tudi dokumente s točnim naslovom "odlagalca" in celo njegovo fotografijo. Šentjernejski svetniki menijo, da bi morali vse, ki to počno, strogo kaznovati in javno ožigosati, češ da bi le to zaleglo. Lepa priložnost, in to s sliko.



Ena gospa je rekla, da naj sedaj, ko imajo avtobusi Gorjancev koprsko registracijo, v Podgorju odprejo pristanišče. Takih, ki vozijo barko, tam ne manjka.

## Suhokranjski drobiž

NOV ZVON IN STREHA - V prejšnjem Dolenjskem listu jo je zagodel tiskarski škrat in zapisal, da imajo na Laščah nov zvon in streho. Imajo seveda nov zvonik in streho, zvon pa je ostal isti. No, na drugi strani Krke, na Vinkovem vrhu, pa vaščani še vedno čakajo na obnovu tudi njihovega sv. Pavla "Kdaj bo na vrsti cerkev sv. Pavla?" se sprašuje Rezka Koncilija ob "frakeljičkih", edinih celih ostankih, nekdanje lepe cerkvice. Zidovi se podirajo, kamenje se vali po pobočju Šentpavla, le do kdaj še...



NOVO ŠPORTNO DRUŠTVO - Suha krajina je bogatejša še za eno športno društvo. V Stavci vasi pri Dvoru so mladi imeli občni zbor, na katerem so ustanovili športno društvo Stavča vas, njen predsednik pa je Alojz Kuhelj.

# Ni pravnika za denacionalizacijo

O delu novomeške Upravne enote, ki deluje na območju treh občin - Lani več kot 57.000 zadev - Delajo na štirih lokacijah - Najtežje je pri denacionalizaciji, kjer ni kadrov

NOVO MESTO - Sodelovanje med novomeško Upravno enoto in tremi občinami, na območju katerih ta enota deluje - novomeško, šentjernejsko in škocjansko - in kjer živi okoli 61.000 prebivalcev, je dobro. "Ne samo dobro, celo zgledno," je na nedavnem sestanku svetovna načelnika Upravne enote Jožeta Preskarja izjavil novomeški župan Koncilija, pritril je šentjernejski Hudoklin, šegavi škocjanski Povšič pa zaključil: "Kakor v nebesih, tako na zemlji!" To pa je tudi ena redkih skupnih stvari (na zemlji), o kateri imajo ti trije župani enako mnenje.

"Naša naloga je zagotavljati ljudem dober, učinkovit in racionalen servis," je dejal načelnik Preskar, ko je ocenjeval lansko delo Upravne enote, in nanizal številne podatke. Lani je imela enota povprečno 93 zaposlenih, največ pa so se ukvarjali z reševanjem vlog iz paketa vojne zakonodaje, vlog tujcev, z denacionalizacijskimi zahtevki, s prometom s kmetijskimi zemljišči in posegi v prostor. Svoje delo so izboljšali in si ga olajšali z dogradnjo informacijskega sistema in posodobitvijo računalniškega poslovanja; tako na primer preko programa Kurir vodijo upravičence po vojni zakonodaji in jim mesečno izplačujejo skupaj 21,5 milijona tolarjev odškodnin in veteranskih dodatkov. "Še vedno pa se otepamo s prostorskimi težavami," pravi Preskar. Upravna enota deluje kar na štirih koncih, kar za uporabnike seveda ni prav nič ugodno pa tudi za delavce same ne. In ni videti, da bi ta problem letos rešili, saj za to na državni ravni ni razumevanja in prave volje.

Lani so v novomeški Upravni enoti dobili blizu 57.000 zadev, kar je malo več kot leto poprej, rešili pa so jih 97 odst.; o njihovi učinkovitosti govori podatek, da

so 92 odst. vseh rešenih zadev rešili v mesecu dni, ostale 4 odst.



TRIE ŽUPANI - Župani (z leve) šentjernejske, škocjanske in novomeške občine, Hudoklin, Povšič in Koncilija, soglašajo, da je sodelovanje med temi občinami in novomeško Upravno enoto dobro, celo zgledno. Sicer pa je med njimi zlasti glede delitve premoženja nekdanje novomeške občine veliko več nesstrinjanj in nesoglasij. (Foto: A. B.)

## ZA POMOČ MLADIM, OZDRAVELIM OD RAKA

ŠKOCJAN - V Škocjanu je bila v nedeljo popoldan dobrodelna prireditel Pomlad 1998, ki jo je organizirala znana gostilničarka Ksenija Luzar. Fundacija za pomoč mladim, ozdravelim od raka, in gostišče Luzar sta pred številno občinstvo pripeljali znane domače umetnike: igralko in literarno ustvarjalko Milo Kacič in pevca Andreja Šiferja, ki sta se odpovedala honorarju, da bi tako po svojih močeh pomagala mladim ozdravelim. Mila Kacič je z verz, ki jih je sama ustvarila, popeljala prisotne od otroštva, mladosti in ljubezni do starosti in smrti. Andrej Šifer pa je s svojimi pesmimi, polnimi vsakdanjega življenja, radosti, dilem in tegob, še poudaril lepoto misli in besed gospe Kacičeve. Prireditel se je zaključila z družabnim večerom. Kot je v uvodu poudarila dr. Berta Jereb, bo denar, zbran s prireditvijo, namenjen odpravi in blažitvi posledic, ki jih imajo mladi po ozdravitvi raka.

S. Č.

## V SOBOTO ZBOR UPOKOJENCEV

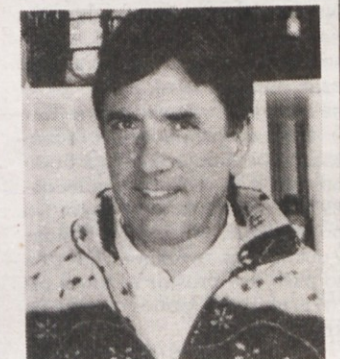
NOVO MESTO - Že kar dolgih 51 let združuje Društvo upokojencev Novo mesto svoje člane, ki jih poleg gostov vabi na občni zbor društva v soboto, 4. aprila, ob 17. uri v prostore osnovne šole na Grmu. Pregledali bodo lani opravljeno delo, o pokojninski reformi pa jim bo predaval dr. Franc Žnidaršič, poslanec državnega zbora. Po volitvah upravnega in nadzornega odbora bo po končanem uradnem delu tradicionalni spomladanski ples.

## Vsi nimajo radi svojega mesta

Trata skrbi za urejenost javnih površin

NOVO MESTO - Zadnja leta Novo mesto prijetno poživljajo cvetoče gredice in urejena zelenice po mestu, pa naj si bo to zgodaj spomladi, poleti ali v jeseni. Za urejenost javnih površin, od zelenic, gredic, parkov in otroških igrišč po novomeških krajevnih skupnostih že od leta 1994 skrbi novomeško podjetje Trata, ki ga vodi Ciril Atešek. Pred petimi leti je občina Trati namreč za pet let podelila koncesijo za urejanje javnih površin.

Podjetje deluje že od leta 1990, ko je začelo urejati vrtove zasebnih hiš in okolice nekaterih podjetij. Od takrat pa do danes je svojo dejavnost povečalo, zaposlenih pa ima tudi več delavcev. Začeli so z enim, danes pa jih imajo zaposlenih že 13. Večina njihovega dela predstavlja prav urejanje javnih površin. "Opažamo, da zadnje čase ljudje bolj skrbijo za svoje okolje in da je na vrtovih in balkonih več rož, kot jih je bilo včasih, po drugi strani pa je še vse preveč vandalizma," je dejal Ciril Atešek. Objestneži jim pogosto popolijo rože z gredic, polomijo ograje s količki vred, prevračajo



Ciril Atešek

betonska korita za rože in uničujejo igrala. Vse preveč je še voznikov, ki parkirajo kar na zelenicah. "Ti ljudje prav gotovo nimajo radi svojega mesta," pravi Atešek. Kako nemarni so nekateri ljudje do okolja v Trati vsako leto znova vidijo, ko kot izvalci čistijo črna odlagališča po občini. Nekatera odlagališča že kmalu po akciji brezbrizneži znova zapolnijo. Še dobro, da je vse več ljudi, ki se čutijo dolžne in odgovorne do okolja, zato zanj lepo skrbijo. Za vse te je Trata na Gregorjevo odprla cvetličarno na Brodu v Novem mestu, v hiši, kjer imajo tudi poslovne prostore. V njej ponujajo poleg rezanega cvetja, lončnic, balkonskega cvetja, trajnic, drevnin in grmovnic tudi zemljo, substrat, orodja in darilni program.

J. D.

pa v dveh. Na odločitve Upravne enote se je pritožilo le 79 strank ali 0,14 odst. vseh.

Precej dela, kot rečeno, jim daje denacionalizacija. Na oddelku za gospodarske dejavnosti so do konca lanskega leta v celoti rešili 7 od 15 zadev, ostalih 8 pa zaradi težav s cenitvijo premoženja, neurejenim zemljiškoknjižnim stanjem, težav pri vračanju v naravi le z delnimi odločbami. Na oddelku za okolje in prostor pa so lani rešili 24 vlog za denacionalizacijo stanovanjskih hiš, stanovanj, poslovnih prostorov in stavbnih zemljišč, od tega so jih 5 zavrgli, eno pa zavrnili. Na oddelku za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so lani rešili 76 zadev, do sedaj pa v celoti že 137 zadev od 648 vlog. "Pri reševanju denacionalizacijskih zahtev imamo nemalo težav zaradi pomanjkanja primernih kadrov," pravi Preskar. "Za to delo ne moremo za redno zaposlitev dobiti izkušenega pravnika, saj v denacionalizacijskih postopkih noče nihče delati." Tako si, kolikor je moč, pomagajo z zunanjimi sodelavci.

A. B.

## Vino in salame

Ocenjevanje vin in salamiada

ŠMARJETA - Društvo vinogradnikov Šmarjeta je v soboto, 28. marca, v gostilni Pirkovič v Šmarjeti pripravilo ocenjevanje vin lanskega letnika iz tega okolišja in 1. šmarješko salamiado.

Petčlanska ocenjevalna komisija pod vodstvom inž. Katarine Merlin je ocenila 127 vzorcev vin. Največ, 32 vzorcev, je bilo dolenjskega belega vina, 30 vzorcev cvička in 21 vzorcev dolenjskega rdečega vina; ocenili so tudi več sortnih in celo dvoje predikatnih vin. Najvišjo oceno, 18,38 točke, je prejela družina Cvelbar za izbor sivega pinota iz vinske gorice Mevce. Med cvički je bil najbolje ocenjen cviček družine Ilovor, prav tako iz Mevca, ki je prejel 15,78 točke; sledi cviček Matjaža Reimana iz Grčevja (15,72) in Jože Pakj iz Mevca (15,70). Dolenjsko rdeče: Dežman Anton 15,90, Franc Lužar 15,72 in Tone Lužar 15,64 (vsi iz gorice Mevce). Modra frankinja: Andrej Šušteršič (Mevce) 16,98, Alojz Cvelbar (Trška gora) 16,44, Jože Zupan (Trščina) 16,12 točke. Dolenjsko belo: Marjan Kodeš 16,52, Jože Gorenc (oba Koglo) 16,50, Jože Pakj (Mevce) 16,20.

Komisija pod vodstvom Petra Bevca pa je ocenila 20 salam. Najboljši je naredil Peter Selak iz Vinice, sledita Stane Hočevar, tudi z Vinice, in Alojz Avbar iz Šmarjeških Toplic.

A. B.



KARTA - Šentjernejska občina je skupaj z Geodetskim zavodom Slovenije pred kratkim izdala prvo karto šentjernejske občine in načrt šentjernejskega okolice. Predstavitev se je udeležil tudi inž. Jurij Hudnik z Geodetskega zavoda (drugi z leve), ki je pripravil zasnovo karte. (Foto: J. Dornič)

## Šentjernejska občina na karti

Na čelni strani karte občine, na drugi načrt šentjernejskega okolice - Izid podprli sponzorji

ŠENTJERNEJ - V šentjernejsko zadnja leta, odkar imajo svojo občino, zelo trudijo pospešiti razvoj turizma. Prav gotovo jim bo pri tem v veliko pomoč tudi prva karta občine, ki jo je pred kratkim izdal Geodetski zavod Slovenije iz Ljubljane skupaj s šentjernejsko občino. Na 69 x 87 cm veliki in obojestransko tiskani karti, zloženi v žepni format, je na eni strani karta občine in na drugi načrt šentjernejskega okolice. Karta je izšla v 4.200 izvodi in bo na voljo na večjih prodajnih mestih v občini in tudi izven nje.

Na predstavitvi karte prejšnji četrtek je šentjernejski župan Franc Hudoklin poudaril naravne, kulturne in druge znamenitosti. Na karti so označene razgledne točke, smučišča, vinska cesta z vinskimi kletmi, kraji, kjer ohranjajo domačo obrt,

arheološka nahajališča, lovske koče, še posebej podrobno je obdelana potna mreža, označeni so tudi studenci, pa gostilne, prenočišča, turistične kmetije, itd. Kratak spremni tekst je zapisan v treh jezikih: slovenskem, nemškem in angleškem, na več fotografijah, ki jih je posnel fotograf Marjan Hočevar, pa so prikazane vse pomembnejše znamenitosti ter večje prireditve.

Inž. Jurij Hudnik iz Geodetskega zavoda Slovenije, ki je pripravil zasnovo karte, je povedal, da je na čelni strani karte občina v merilu 1 : 25000, na drugi strani pa načrt šentjernejskega okolice v merilu 1 : 8000. V načrtu so prikazane ulice, večje zgradbe s hišnimi številkami, poleg tega pa še gozdne, urbane in ostale površine, označene so tudi cerkve, gostilne in spomeniki. J. D.



DRŽAVNI SEKRETAR V ŠOLI - Sredi prejšnjega tedna je šentjernejsko šolo obiskal Matjaž Vrčko, sekretar za investicije v šolskem ministrstvu (drugi z leve), ki je šentjernejske opozoril, da se morajo širitve šole lotiti skupaj z ministrstvom. (Foto: J. Dornič)

# Radi bi razširili šolo in vrtec

Za devetletko bodo v šentjernejski osnovni šoli potrebovali še 9 učilnic - Dve naj bi zgradili na podstrešju - Ostale pa pri vrtcu - Vrčko opozoril na prostorsko preverbo

ŠENTJERNEJ - Minuli četrtek je šentjernejsko občino obiskal državni sekretar za investicije pri šolskem ministrstvu Matjaž Vrčko in se pogovarjal s šentjernejskim županom Francem Hudoklinom in njegovimi sodelavci ter ravnateljem tamkajšnje osnovne šole Pavlom Turkom o prostorskih težavah šole zaradi bodoče devetletke.

Ravnatelj šole Pavle Turk je predstavil zgodovino šentjernejske šole, gibanje števila otrok in njihov predlog za prostorsko rešitev. Šola je včasih štela že tudi 1000 otrok, sedaj se to število že nekaj let giblje okrog 800. Trenutno imajo 790 učencev, od tega 63 na prenovljeni podružnični šoli v Orehovicah. Šola v šentjernejski je bila zgrajena 1964 leta, leta 1981 je bil dograjen prizidek s telovadnico in večnamenskim prostorom. Šola je imela od tedaj naprej enozimski pouk; težave pa so se pojavile lani, ko je bilo v šentjernejski več otrok, v Orehovicah pa manj. Problem so rešili tako, da se nekaj otrok z avtobusom vozi v Orehovico.

Z uvedbo devetletke v Orehovicah ne bodo imeli težav s prostori, v šentjernejski pa bi potrebovali 9 učilnic. "Ker smo velika šola, bi jo radi razbremenili, zato predlagamo širitev pri vrtcu, ki je tudi premajhen," je dejal Turk. S tem bi odpravili prostorsko stisko v vrtcu in šoli. Z občino so se pogovarjali, da bi 2 učilnici že sedaj naredili na podstrešju, sedem pa kasneje pri vrtcu. Sedanja vrtec je zelo utesen, saj je brez kabinetov, zbornice in telovadnice, poleg tega ima premalo prostora, da bi v varstvo sprejel vse otroke. Zato imajo kar 79 otrok v družinskem varstvu, v vrtcu pa jih je 142. Ravnatelj je opozoril še na težave, ki jih imajo v šoli s šport-

no vzgojo. Za vse potrebne investicije pa žal v občini nimajo denarja. Predstavniki občine so povedali, da so prostor poleg vrta že rezervirali za morebitno širitev šole in vrta.

Matjaž Vrčko je opozoril, da na ministrstvu pripravljajo obsežno gradivo normativov in standardov za devetletko, po katerih se bo ugotovilo, kolikšne so prostorske potrebe posamezne šole. Proti koncu leta bo izšel tudi razpis za investicije. Komunalno opremljen prostor z lokacijsko dokumentacijo mora pripraviti občina, od tod naprej financirata polovico občina, polovico država, vendar le prostore, ki so namenjeni strogo za šolsko dejavnost. Za financiranje gradnje vrtecev ima država še manj denarja kot za šole, sofinancira le izjemoma, če je odklonjenih vsaj 30 do 40 odst. otrok.

J. DORNIČ





# Bodo v Metliki vendarle praznovali?

V metliški občini že vrsto let ne praznujejo občinskega praznika, čeprav ga ni nihče prekladal - Se bodo volivci končno odločali med predlogi za praznik na referendumu?

**METLIKA** - Metliška občina ima uradno še vedno svoj praznik 26. novembra, saj ni bil nikoli preklican, vendar ga že vrsto let ne praznuje. Bilo je več poskusov, da bi bodisi znova oživili stari praznik ali določili novega, a so se vsi izjalovili. Morda bo več sreče z zadnjim natečajem za zbiranje predlogov za praznik, ki ga je občina objavila v Dolenjskem listu v začetku lanskega decembra.

Rok za zbiranje predlogov so podaljšali do zadnjega marca. Do sredine preteklega tedna so prišli na občino štiri predlogi. Občinski odbor Zveze borcev NOV Metlika je predlagal, naj v občini še naprej praznujejo dosedanja praznik, ki je bil 26. novembra, ko so partizani leta 1942 na Suhorju zavzeli belogardistično in italijansko postojanko. Veljko Malešič je menil, da bi bil najprimernejši 19. september, ko je bila leta 1869 v Metliki ustanovljena prva požarna bramba na Slovenskem. Tone Omerzel je predlagal za praznik 30. junij, ko je bila leta 1955 z razpadom tedanjega okraja metliška

občina območno zaokrožena v mejah, ki veljajo kot občinske še danes. V metliškem občinskem odboru SDS pa so prepričani, da bi bil za občino najprimernejši praznik 11. november, torej na martinovo. Praznovanje na martinovo bi v povezavi z gospodarstvom, kulturnimi in drugimi društvi prispevalo k boljši predstavitvi občine, hkrati pa pripomoglo k razvoju vinogradništva in dopolnilnih dejavnosti, kot so trsnicarstvo in turizem na vasi. Večkrat je bilo neuradno slišati

tudi predlog, da bi občinski praznik praznovali 29. aprila v spomin na leto 1365, ko je Metlika dobila mestne pravice. Vendar so si ta

• O metliškem občinskem prazniku bo najprej razpravljala pristojni odbor občinskega sveta, ki bo svoje predloge posredoval občinskemu svetu. Ta naj bi odločil, na kakšen način se bodo odločali o prazniku. Nekateri so namreč predlagali, naj bi o tem odločili volilci na referendumu.

dan izbrali za svoj praznik in ga lani prvič praznovali v metliški mestni skupnosti, kjer se ne strinjajo, da bi mestni praznik postal občinski.

M. BEZEK-JAKŠE



**V SPOMIN NA IGRALCA** - Prav danes minevajo štiri leta od smrti znane belokranjskega dramskega igralca Staneta Starešiniča s Preloke. V spomin nanj je Slovensko stalno gledališče iz Trsta - Starešinič je bil namreč eden izmed njegovih utemeljiteljev - v nedeljo Preločanom in vsem, ki so cenili njegovo delo, v večnamenskem preloškem domu poklonilo komedijo Afrika ali na svoji zemlji. Ob tej priložnosti so gledališčniki na Stanetovi domačiji obiskali njegove sorodnike ter na njegov grob položili venec. (Foto: M. B.-J.)

## PROSTORI ZA NAJEM

Društvo upokojencev Metlika daje v najem prenovljene prostore na Kolodvorski 1, primerne za poslovno, trgovsko ali gostinsko dejavnost. Inf. 58-517 ali 60-304.

## "GOSPA POSLANČEVA"

**METLIKA** - KUD Mirna peč vabi na gledališko predstavo Tonea Partljiča "Gospa poslančeva", ki bo v soboto, 4. aprila, ob 20. uri v metliškem kulturnem domu. Vstopnina bo 500 tolarjev, vstopnice pa je moč dobiti tudi v predprodaji v Ljudski knjižnici Metlika.

## USPEŠNO ČIŠČENJE

**VINICA** - Viniška nedeljska čistilna akcija, ki je bila ena prvih letošnjih v črnomaljski občini, je dobro uspela, čeprav ni bilo zraven tistih, ki so odlagali smeti na črna smetišča ter tistih, ki služijo na račun turizma. Očistili so več smetišč, med njimi sta bili največji ob cesti proti Perudini in pri Sečjem selu, postavili pa bodo še table o prepovedi odlaganja smeti. Pred turistično sezono bodo opravili še kakšno akcijo. Sicer pa so organizatorji še posebej pohvalili ribiče, ki vse leto, ne le ob akcijah, vzorno skrbijo za čisto okolje. Upajo pa, da so z akcijo tudi ekološko osvestili vse ljudi, ne le tistih, ki so se čiščenja udeležili.



**LUTKE V ČRNOMLJU** - Od 20. marca do 3. aprila poteka projekt "Lutke v Črnomlju", ki ga je s pomočjo Sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti pripravila ZKO Črnomelj. V Špeličevi hiši bo še do jutri na ogled zanimiva razstava lutk, ki so jo pripravili osnovni šoli Loka in Milke Šobar-Nataše, črnomaljski vrtec in Meta Babič. Ob tem se je pokazalo, da je v Beli krajini veliko lutk, le zaživeti bi morale. V okviru projekta je bila med drugim pretekli teden delavnica, v kateri so otroci izdelovali lutke (na fotografiji). (Foto: M. B.-J.)

## KRITIKA

### ČRNOMALJCEM

**ČRNOMELJ** - Na občnem zboru Društva za razvoj Bele krajine Martin Janžekovič je beseda tekla o belokranjskih ekoloških problemih, o delu društva ter nadaljnjih načrtih. Precej kritik je bilo izrečenih na račun črnomaljskega občinskega vodstva, ki tako kot pri tem tudi pri nekaterih drugih društvih, ki povezujejo Belokranjce, ne kaže prave volje za skupno delo. Zato so na občnem zboru sklenili, da bodo županu in predsedniku občinskega sveta poslali protestni pismi, ker se ne vključujeta v delo društva, ki želi dvigniti povezanost Belokranjcev na višjo raven. Kot je dejal eden od (črnomaljskih) članov društva, ga je sram, da sta semiška in metliška občina dojeleli namen društva in ga tudi denarno podprli, medtem ko ga je črnomaljska kar obšla.

## GASILSKA VAJA

**ADLEŠIČI** - Prostovoljno gasilsko društvo Adlešiči bo v soboto, 4. aprila, ob 12. uri po znaku sirene pripravilo vajo za uporabo hidrantnega omrežja. V naseljih, kjer je hidrantno omrežje, bo po preizkusu sirene improviziran požar. Prebivalci naselja, ki požar opazijo, so dolžni z razpoložljivimi hidranti in hidrantno opremo požar pogasiti. Namen vaje je, da se prebivalci usposobijo za gašenje požarov s hidranti pred prihodom gasilskih enot. Kjer se vaščani ne bodo odzvali na vajo, bo gasilsko društvo, če je lastnik opreme, opremo premestilo drugam. Vajo bodo spremljali operativni gasilci društva in lokalna televizija. Upravni odbor in poveljstvo GD Adlešiči

## Pozabljenost?

Bodo turisti zopet tavalali po belokranjskih brezpotjih?

**ČRNOMELJ, METLIKA, SEMIČ** - Še pred nekaj leti so imeli tisti, ki so obiskali Belo krajino, približno tak občutek, kot bi padli v črno luknjo. Pravzaprav sploh niso vedeli, kdaj so prestopili prag dežele ob Kolpi, kaj šele, da bi jih kajipoti pomagali usmerjati na njim neznani poti.

Danes je sicer nekoliko boljše, saj so nekatera društva, podjetja, predvsem pa bolj podjetni posamezniki prišli do spoznanja, da vsak pač ne pozna Bele krajine in da informativne table ob cestah pomenijo več kot okras. In glej ga, zlomka! Dogovarjanje treh belokranjskih občin niti slučajno ni podobno tistemu za družinsko mizo, ko se lahko družinski člani v pol ure odločijo o strategiji informiranja. Ne! Imeli so maratonske sestanke, preden so vse tri občine sprejele in seveda tudi plačale debel elaborat, ki ga je o tem, kakšne informativne table in kajipoti bodo usmerjali turiste po Beli krajini, pripravil studio Okno iz Ljubljane.

Ustavilo pa se je, ko naj bi našli mojstre, ki bodo izračunali, koliko bi table veljale. To je bilo pred kakšnimi tremi leti in od takrat debeli kupi papirja ležijo v predalcih v vseh treh občinah. Kaj lahko se zgodi, da bo - vsaj kar zadeva informiranje - izgubljena še ena turistična sezona, mnogi pa se bodo čudili, kako to, da obiskovalci najdejo pot le v Belokranjski muzeji, krajinski park Lahinjo in morda na domačijo Raztresenovih.

M. BEZEK-JAKŠE

## O ZAŠČITI TRTE

**SEMIČ** - Semiška podružnica Društva vinogradnikov Bele krajine in Kmetijska svetovalna služba Črnomelj vabita vse vinogradnike na predavanje o novostih pri zaščiti vinske trte, ki bo v nedeljo, 5. aprila, ob 9.30 v vinoteki Pecel v Semiču. Predavala bo svetovalka za zaščito Smiljana Tomše iz Kmetijskega zavoda Novo mesto.

## DRSANKE IN OKRASKI IZ PIRHOV

**METLIKA** - Občinska zveza prijateljev mladine Metlika s svojimi društvi Metlika, Gradac in Suhor pripravlja za šolarje delavnice, v katerih bodo izdelovali drsanke in okraske iz pirhov. V petek, 3. aprila, bodo v knjižnici v Gradcu izdelovali drsanke in okraske iz pirhov, v ponedeljek, 6. aprila, v sejni sobi na Pungartu okraske iz pirhov ter v torek, 7. aprila, v knjižnici na Suhorju drsanke isti dan v knjižnici na Radovici pa okraske iz pirhov. Vse delavnice se bodo pričele ob 17. uri.

## O VOLILNIH PRIPRAVAH

**METLIKA** - V petek, 3. aprila, bo ob 18. uri na Pungartu v Metliki koordinacijska seja za priprave na volitve občinskega odbora SNS Metlika. Vabljeni člani in simpatizerji. Gosta bosta Matjaž Engel, predsednik nadzornega odbora SNS, in Sergej Čas, podpredsednik pokrajinskega odbora SNS.



**TUJEK** - Kiosk v središču Črnomlja, ki je dolgo buril duhove meščanov, je že nekaj časa zaprt, a zato Črnomaljce prav nič manj ne bode v oči. Obľubljajo, da se bo ta tujek v starem mestnem jedru kmalu preselil drugam. (Foto: M. B.-J.)

M. BEZEK-JAKŠE

# Načrt za obuditev dela občine

V semiški občinski upravi upajo, da bodo z revitalizacijo območja, kjer so bile nekdaj kočevske vasi, ustavili zaraščanje - Projekt pomemben tudi za sosednje občine

**SEMIČ** - Na semiški občinski upravi so nedavno pripravili vlogo za projekt revitalizacije zahodnega dela občine, kjer so bile nekdaj kočevske vasi. 21 jih je namreč zapuščenih, ker pa nekdanji pašniki in travniki vse bolj zaraščajo, želijo na občini s pomočjo omenjenega projekta to zaraščanje ustaviti in prostor ohraniti za okolju primerno rabo.

Projekt revitalizacije bo zajel 8.100 hektarjev v sedmih katastrskih občinah, na katerih je še 15 vasi z nekaj več kot 400 prebivalci, medtem ko jih je bilo leta 1880 skoraj trikrat več. Zanimivo je, da je kar 81 odst. obravnavanega območja v lasti države. Glavni cilj projekta naj bi bil po zamisli Semičanov sonaravna in ekološka raba prostora. Seveda pri zamisli niso prezrli prednosti, ki jih daje še neokrnjena narava. Velike možnosti vidijo tudi v razvoju

turizma, vendar takšnega, ki ne bi uničeval narave.

V Semiču pa se zavedajo, da je lahko projekt revitalizacije pomemben tudi za kočevsko, novomeško in črnomaljsko občino, ki mejijo na obravnavano območje. Smernice, opredeljene v tem projektu, bi namreč lahko uporabili tudi za sosednja območja s podobnimi značilnostmi. Tako ne gre prezreti tudi regionalnega pomena projekta. Ker pa v to območje posega že načrtovani regij-

ski park Kočevsko-Kolpa, bi s pomočjo projekta lahko dosegli, da park ne bi bil cokla, ampak nosilec razvoja. Na semiški občini pa poudarjajo, da bo zaradi obširnega projekta potrebno dobro sodelovanje lokalnih skupnosti in državnih organov z različnih področij. Le tako bo moč doseči namen projekta, ki bo pomemben tudi za državo. Sicer pa načrtujejo, da bo izdelava projekta, ki naj bi bila končana novembra letos, veljala 6 milijonov tolarjev; 80 odst. denarja naj bi prispevala ministrstva za okolje in prostor, znanost in tehnologijo ter za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ostalo pa občina in ostali udeleženci.

M. B.-J.

## Sprehod po Metliki

PO KOTIČKIH IN OBRENEJ - VALNICAH že potekajo poglabljene razprave o lokalnih volitvah, največ sed pa je potrošenih okrog tega, kdo bodoči župan. Zadeve so še precej d.d., K. in dve in inš. promeni v M. tembr. v Želje. veljaja. Kljub ob p. podu. dela. dela. veče. zara. včas. pravi. vseh. jim p. gotov. Nam. raz. dru. drža. Ne. Pred. iz av. strac. koč. mes. Nek. divj. koč. ščan. se k. regi. zad. pro. tud. mol.

## Črnomaljski drobir

**BRSKANJE** - Svetnik Janez Kurje dobro prebral poročilo o delu Komunalne v lanskem letu. Ni mu uslo da v gradivu ni niti besedice o njegovih prikljubljeni temi: brskanju Romov v ranovinskih deponijah komunalnih odpadkov. Prepričan je, da bi morali komunalci, če problema niso rešili, zapisati v poročilo. A če so ga, bi morali patent raztrobiti naokrog in sklicati najmanj tiskovno konferenco. Direktor Komunalne Bojan Košir povedal, da so romskemu brskanju po smeteh naredili konec, a patentni le ni izdal.

**SPREJEM** - Ker so bili v Društvu za razvoj Bele krajine Martin Janžekovič na nedavnem občnem zboru razočarani nad hladnim odnosom črnomaljske občine do društva, si upravni odbor naložili, naj obišče župana Andreja Fabjana. Vendar jih je Črnomaljec z obilnimi izkušnjami opozoril, naj se prijavijo županu takoj, kajti čakalna doba je dolga, in če bi nekoliko oklevali, bi se lahko zgodilo, da bi županu pretekel mandat, preden bi mu jih uspelo sprejeti.

**BELOKRANJEC** - Čeprav je imela črnomaljska občina svoj časopis Novice, so svetniki pred časom dovolili, da izhaja nov časopis Belokranjec, namenjen vsem trem občinam. Če pa bi bilo potrebno, bi začele zopet izhajati Novice. A vse kaže, da je postal Belokranjec silno priljubljen, tako da so začeli nekatere strani domnevamo, da prav zaradi velikega zanimanja - ponatiskovati. In to celo v isti številki! Za obveščanje zlasti nekoliko bolj pozabljenih bralcev zelo dobra pogruntavščina!

## Semiške tropine

**ZASTAVA** - Na problemski konferenci čebelarjev v Semiču je dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije omenil, da bi čebelarji lahko s svojimi zahtevami poskusili še s pomočjo Slovenske ljudske stranke, katere zastavo je gost videl v gostilni pri Pezdircu, kjer je potekala konferenca. Toda ljudje so s pogledi zamani iskali zastavo SLS. Pa se je predsednik semiških čebelarjev Stane Plut le opogumil in povedal, da tisto, kar vidi dr. Poklukar, ni strankarska, ampak semiška občinska zastava. Je pa imela semiška zastava tisti dan več sreče kot črnomaljska. Prva je vsaj trdnostala na mizi za goste, medtem ko je črnomaljsko nekoliko prej neslavno "ukinil" sam občinski uslužbenec. Ko se je namreč poskušal dokopati do govorniškega odra v črnomaljski občinski sejni sobi, je z rompom in pom-pom pogoltnil po tleh občinski simbol s palico vred.

**GOZD** - Semičani hodijo, kadar imajo čas, v gozd. To pa je takrat, ko so vinogradi in njive preveč razmočeni. Po mokrih tleh vlečejo hlode in uničujejo gozdne ceste. A v prihodnje jim bo odklenalo, saj bodo svetniki sprejeli odlok. Vsak, kdor bo še naprej počel takšne neumnosti, bo kaznovan. Ko so Semičani slišali za to, so se začeli spraševati, kaj bodo sedaj počeli ob slabem vremenu.





# Nezdrava voda kar v 15 zajetjih

Vaški vodovodi ne zagotavljajo neoporečne vode - Dobrih le 15 od skupno 46 vodnih virov - Za prenos na Hydrovod so se dosedaj odločili le štirje

**RIBNICA** - V ribniški občini je na vodooskrbo preko javnega vodovoda vezano okoli 70 odstotkov prebivalcev, preostalih 30 pa se preskrbuje z vodo iz vaških vodovodov. Pri javnem vodovodu so vse zakonske zahteve, ki zadevajo nadzor in ustrezno zavarovanje objektov, vzdrževalce in nadzor nad pitno vodo, izpolnjene, drugače pa je pri vaških vodovodih, ki še nimajo urejenega pravnega statusa, kot to zahteva že leta 1993 sprejeti zakon o gospodarskih javnih službah.

Z ureditvijo pravnega statusa lokalnih vodovodov bodo vodovodni sistemi pod kontrolo, kar je pogoj za varno vodooskrbo vseh prebivalcev ribniške občine. Želja pa je v tem, ker so bili lokalni vodovodi zgrajeni pretežno z de-

• Lani opravljeni hidrogeološki in higienski pregled vseh zajetij pitne vode lokalnih vodovodov v ribniški občini je pokazal, da bi morali kar za 15 vodnih virov takoj uvesti obvezen ukrep prekuhavanja vode in jih v najkrajšem času nadomestiti z novimi neoporečnimi vodnimi viri. 16 vodnih virov bi morali sanirati, da bi zagotavljali varno vodooskrbo. V kolikor toliko dobrem stanju, ki zahteva le odpravo manjših pomanjkljivosti, pa je le 15 vodnih virov.

narjem in delom krajanov, zato se morajo lokalni vodovodni odbori kot lastniki in upravljalci sami odločiti za prenos na občino Ribnica, ki je sicer po zakonu o lokalni samoupravi dolžna skrbeti za izvajanje lokalne javne službe in s tem tudi za vodooskrbo. Občina je zato že pred več kot letom dni obvestila vse lokalne

vodovodne odbore, da si morajo po Zakonu o gospodarskih javnih službah urediti pravi status, vendar so se do sedaj za to odločili le trije oziroma štirje od skupno 32 večjih ali manjših lokalnih vodovodnih sistemov s 46 zajetji pitne vode.

V letu 1997 so se za pristop k javnemu podjetju Hydrovod Kočevje - Ribnica odločili uporabniki lokalnih vodovodov Velike Poljane, Kot - Jurjevica - Breže in Gora, v začetku letošnjega leta pa je pobudo za prenos dal tudi vodovodni odbor Podpoljane.

## OPRAVIČILO

Ko je bilo že prepozno, smo ugotovili, da je neznan strahopetec zlorabil Dolenjski list in pod svoje pismo bralcev z naslovom "V Ribnici se dogaja, kar se ne bi smelo" namesto sebe podpisal upokojenega direktorja Inlesa Mirkana Anzeljca, ki je bil prav tedaj na okrevanju v zdravilišču. Za neželjo spodsrljaj se g. Anzeljcu in bralcem iskreno opravičujemo. Uredništvo DL

## Kultura dobesedno "na psu"

V čistilni akciji so kočevski ribiči iz Rinže potegnili za okoli pol tone odpadkov

**KOČEVJE** - V okviru vseslovenske akcije čiščenja voda so kočevski ribiči v soboto očistili Rinžo od odseka v Gaju do zapornice, kjer je onesnaženje z odpadki, ki jih ljudje zmečejo v vodo, največje. Čeprav ima Rinža v teh dneh zaradi cvetenja zelo žalostno podobo, pa so ribiči z zbranimi odpadki dokazali, da za klavono podobno reko ni krivo le obilno cvetenje.

Pri čiščenju so si ribiči pomagali z dvema čolnoma, ki ju je Ribiška družina Kočevje, ki šteje 200 članov in ima 50 pionirjev in mladincev, nabavila lani. Iz vode so potegnili za okoli po tone odpadkov in jih v 20 vrečah odpeljali na deponijo pri Mozlju. "Kultura Kočevjarjev je na psu," je izrazil ogorčenje nad goro odpadkov, zbranih samo na odseku skozi center mesta, predsednik RD

## Denarja pa ni

Za odpiranje novih delovnih mest pomembno vse, najpomembnejši pa je denar

**OSILNICA** - Osilniški občini kot najmanjši v Sloveniji je uspelo reševati nekatere pereče probleme, z odpiranjem novih obratov pa se zatika, ker predvideni nosilci dejavnosti nimajo denarja in niso niti kreditno sposobni, obresti za najetje posojil pa so zanje previsoke.

Na nedavnem posvetu s poslancem v državnem zboru Jankom Vebrom so ugotovili, da bi bila ena izmed možnosti za pridobitev denarja za razvoj obrti in malega gospodarstva ta, da bi se večji del na Kočevskem ustvarjevali prihodka Republiškega sklada kmetijskih zemljišč in gozdov vračal na to območje. Omenjenih je bilo 70 odstotkov teh sredstev. Naslednja možnost za razvoj podjetništva je ustanovitev tako imenovanih (območnih?) jamstvenih skladov, v katere bi občine dajale denar in iz njega vsaj subvencionirale obresti za posojila. Po enem izmed predlogov naj bi v ta sklad občine namenile kar denar (ali objekte), ki naj bi ga dobile na osnovi tako imenovanih delitvenih bilanc med občinami. Ugotovili pa so tudi, da bi imele občine več denarja za razvoj, če pridobijo status turističnega območja.

J. PRIMC

Kočevje Tomaž Arko.

Rinža pa je tudi sicer iz leta v leto bolj onesnažena. Delni razlog za to je, kot menijo ribiči, da so vanjo speljane meteorne vode s kmetijskih površin, glavni pa, da desni breg Rinže še ni priključen na centralno čistilno napravo, tako da se vsa kanalizacija in ostali izpusti odpadnih voda stekajo naravnost v Rinžo. "Rinža nima več samočistilne moči," navajajo kot največjo težavo ob tem ribiči. Vzrok za to je v pomanjkanju vode zaradi prevelikega odvzema v zajetju v Slovenski vasi pa tudi, ker je zaradi izgradnje jezusa v Zalužu Rinža ostala brez dodatnega pritoka vode z Obrha ter reke Ribnice in Bistrice.

Na povrnitev vode z dolenjevaškega polja, s katerim se je Rinža včasih čistila, ne gre več računati, saj so z jezom preprečili poplavljanje dolenjevaškega polja. Lahko pa upravičeno pričakujejo, kot pravijo ribiči, da bo za preprečitev nadaljnjega onesnaževanja Rinže poskrbela kočevska občina z ureditvijo kanalizacije. Rinža namreč še zdaleč ni mrtva, čeprav spominja bolj na odprt kanal kot na reko. Akcijo čiščenja bodo nadaljevali do nedeljo skupaj z Zelenimi in ostalimi občani, ki jih vabijo, da se jim pridružijo. Očistili bodo brežine Rinže od mesta do Brega in okolico rudniškega jezera.

M. LESKOVŠEK-SVETE



**RIBIČI ČISTILI RINŽO** - Po količini in vrsti odpadkov kočevski ribiči ugotavljajo, da je kultura prebivalcev Kočevja iz leta v leto na nižji stopnji. (Foto: M. L.-S.)

Vodovod Velike Poljane, kjer je lani prišlo do onesnaženja zaradi razlivanja gnojekve, je do sedaj edini, ki je tudi že fizično prenesen v upravljanje javnemu podjetju, vodovod Gora je tik pred prenosom, za vodovod Kot - Jurjevica - Breže pa bodo predhodno morali opraviti rekonstrukcijo sistema in dodatnega vodnega vira. Z deli na rekonstrukciji tega sistema, ki je bil po odločitvi krajanov Kota prvi vaški vodovod v ribniški občini, ki se je odzval pozivu občine po ureditvi pravnega statusa, bodo pričeli letos spomladi, z zaključkom del pa bo rešena tudi vodooskrba naselja Nova Štifta.

M. LESKOVŠEK-SVETE

## PRAZNIČNI 1. MAJ

**OSILNICA** - Bliža se prvi maj, praznik dela, god Jožefa delavca in praznik občine Osilnica. V Osilnici za svoj praznik pripravljajo od 1. do 3. maja že tradicionalna tekmovanja kajakašev in kanuistov na divjih vodah (na progi v Starih malnih). Prav na prvi maj je predvidena tudi svečana seja občinskega sveta, združena s kulturnim programom in podpisom sporazuma nekaterih območnih slovenskih in hrvaških občin o varovanju prostora in gospodarjenju z njim. Drugačnega maja pa bo še srečanje znanih ljudi iz družbenega življenja občine in pomembnih za delovanje občine in njenih služb.

## DARILO UŽALJENEGA "TABORNIKA" ROMOM

**DOBREPOLJE** - V Dobrepolju Romi niso avtohtono prebivalstvo, zdaj pa obstaja resna možnost, da bodo dobili za stalne prebivalce Rome. Nekdo je namreč pri Zdenški vasi kupil nezazidljivo gozdno zemljišče in si na njem v neki vrtači nameraval urediti zemljanko, v kateri bi imel spravljeno gozdarsko orodje, posodo za kuhanje in še kaj. Tega načrta pa mu pristojne strokovne službe niso odobrile. V jezi je nesojeni tabornik sklenil parcelo podariti romski družini (oče, mati, pet otrok), in to za 49 let. S pogodbo se je lastnik tudi zavezal, da bo županu Antonu Jakopiču vsako leto podaril kopuna (pitanega kastiranega petelina).

P-c

## Kmalu v vsaki občini dom za starejše občane?

Vse dlje je treba zdaj čakati na sprejem

**ZAHOVNA DOLENJSKA** - V Kočevju že več let deluje dom starejših občanov, ki ima 160 postelj za svoje varovance. Podoben dom bodo zgradili tudi v občini Ribnica. V Osilnici načrtujejo dom za 80 oziroma celo do 100 ali 150 varovancev, v Dobrepolju razmišljajo o domu za 50 varovancev, v Velikih Laščah pa govorijo o gradnji takega doma v nekoliko bolj oddaljeni bodočnosti.

V Osilnici pravijo, da imajo občinski svet, da potrebujejo pogoje za tak dom. Pomembno je, da bi z domom odprli tudi več deset novih delovnih mest za domačine. Posebno razveseljuje pa bi za varovanje bilo, ker je zgornja Kolpska dolina najprimernejša za starejše in srčne bolnike, saj tu temperatura poleti najmanj niha.

Tudi dobrepoljski občinski svet se je strinjal z odprtjem doma za starejše. Župnik je že izrazil pripravljenost, da za gradnjo odstopi cerkveno zemljišče. Predlagano je tudi bilo, naj bi bil dom v oskrbi Karitas. Sklenjeno je že, naj se občina prijavi na razpis ministrstva za delo za gradnjo.

J. P.

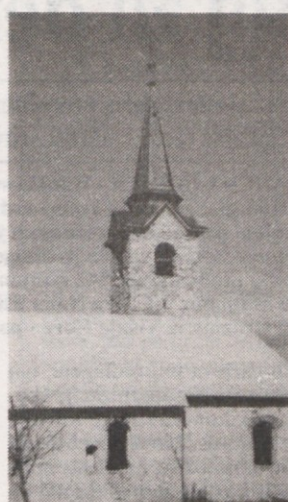
## Namestili nov bakren zvonik, a župnišče se sesuva

19. aprila referendum

**POLOM** - Tudi v Polomu, Seču in Vrbovcu, treh suhokranjskih vasicah, se bodo krajanje 19. aprila na referendumu odločali o ponovni priključitvi kočevski občini oziroma KS Stara Cerkev, iz katere so bili mimo njihove volje "izgnani" leta 1994. Takrat so namreč izrazili željo, da ne bi šli v novo občino Dobrepolje, a jih je država z administrativnim ukrepom "oddala" novemu gospodarju. Njihove priključitve so se otepali tudi v Dobrepolju, saj so se zavedali, da so dobili izrazito nerazvito območje. Zato v štirih letih ni bilo pri njih nobenih naložb, saj pravno v kočevsko občino niso sodili več, v dobrepoljski občini pa jih zaradi negotovega položaja sploh niso obravnavali.

Krajanje Poloma, kjer živi 50 ljudi, bolj kot preteklost skrbijo zdajšnje razmere in pozabljava država. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov je namreč tudi pri njih podaljšana roka države. Zemljo slabe kakovosti so kmetje sicer vzeli v najem, nihče pa jih ne vpraša, če na njej sploh kaj pridelajo.

Krajanje so pohvalili prizadevnega župnika Cirila Murna iz Hinj, saj je skupaj z ministrstvom za kulturo in ljubljanskim regionalnim zavodom veliko pomagal pri namestitvi novega bakrenega zvonika na župniško cerkev



Obnovljen zvonik na cerkvi sv. Mihaela

sv. Mihaela, ki se je zrušil 26. junija 1991. Cerkev je bila po vojni nacionalizirana, hinjski župniki pa je bila vrnjena pred dvema letoma. Z ob časa jo je močno načel, zato terja obnovo. Še bolj kruta usoda je doletela župnišče. Stavba je pred sesutjem, zanjo nihče ne skrbi. Pred leti jo je kupil nek občan iz Stráže pri Novem mestu, a ga potem v Polom sploh ni bilo več. Krajanje so večkrat protestirali, saj se streha lahko zruši in poškoduje tudi sosednje hiše. O izidu referenduma o priključitvi kočevski občini ne dvomijo, že zdaj pa se, kot je dejal Jože Papež, ki ima čredo 200 ovac, "priporočajo" kočevski občini za pomoč pri oživitvi kraja. Najbolj potrebujejo pet kilometrov asfalta od vasi do priključitve na regionalno cesto Kočevje-Novost. M. GLAVONJIC

## RAZSTAVA PANJSKIH KONČNIC - JUTRI

**KOČEVJE** - Pokrajinski muzej Kočevje, organizator razstave "Poslikane panjske končnice", nam je sporočil, da je bil zaradi gledališke predstave v veliki dvorani Šeškovega doma, za katero ni vedel, prisiljen prestaviti razstavo s prejšnjega petka na jutrišnji dan, to je 3. aprila, ob 18. uri. Zaradi zapleta se opravičuje.

## PODGORCI GREDO NA IZLET

**DOBREPOLJE** - Komaj ustanovljeno Turistično društvo Podgorca organizira 18. aprila poučen izlet V Drežnico in Zakojco pri Cerknem, kjer se bodo seznanili z uspešnim kmečkim turizmom in nato skušali izkušnje prenesti v domače kraje.

## DOLENJSKI LIST



**VRTNICE OB TORKIH** - V Domu starejših občanov v Kočevju se vsak torek sestane skupina "Vrtnice", v kateri so starejši stanovalci tega doma. Sestanke vodi socialna delavka Ana Pevec in Miranda Dekleva. Na takih srečanjih, ki se jih udeležuje povprečno okoli 14 varovancev, se pogovarjajo, kaj vse so lepega ali žalostnega že doživeli, o starih običajih in dogodkih, skratka: kako je bilo, ko so bili še mladi. Enkrat na mesec imajo gosta meseca. Zadnja dva sta to bila Peter Vovk, planinec, gozdar in pisec ter Jože Primc, s katerim so se pogovarjali o nekdanjih časih in knjigi Okamnili mož. Na fotografiji: z zadnjega srečanja "Vrtnice". (Foto: J. P.)

## Pometajo pred svojim pragom

Letošnje akcije za čisto okolje so se že začele

**KOSTEL** - V krajevni skupnosti Kostel deluje prizadevno turistično športno društvo, ki vsako leto v okviru slovenske akcije "Moja dežela - lepa, urejena in čista" organizira razne akcije pod svojim geslom "Kostelci, pometimo pred svojim pragom!" V okviru te akcije so lani organizirali spomladansko čiščenje in urejanje okolja, in to ob dnevu zemlje, 22. aprila, 5. junija, ko je bil mednarodni dan varstva okolja, in 6. junija, ko so izvedli ekološki spust itd.

Na ekološke spuste s čolni prihajajo tudi gostje od drugod, predvsem Zeleni. Tako se je ene izmed akcij udeležil tudi bivši predsednik Zelenih Slovenije dr. Dušan Plut. Udeleženci akcije so ponekod pobirali odpadke tudi po hrvaškem obrežju Kolpe kljub

ugovoru dr. Pluta, ki je malo za šalo za šalo in malo zares pripomnil: "Ne pobirajte hrvaških smeti! Kaj ne veste, da je uvoz odpadkov v Slovenijo najstrožje prepovedan!"

V takih lanskih akcijah so Dinovski kamioni odpeljali iz Kolpske doline 10 kamionov kamionov neuporabnih odpadkov je odpeljala Komunala Kočevje za dva kamiona, redno pa so odvažali odpadke poleg Komunale še delavci Cestnega podjetja.

Letošnja prva akcija zbiranja odpadkov se je že začela in bo trajala do sobote, 4. aprila. Turistično društvo Kostel in Dinovski dogovarjata tudi za postavitev kontejnerjev za ločeno zbiranje odpadkov.

J. P.



# Boj za demografsko ogrožene

Ivanški svetniki poleg proračuna sprejeli amandma Francke Vidmar (SKD), da se za modernizacijo lokalne ceste Ambrus-Žvirče nameni več iz republiških sredstev za demografsko ogrožene

IVANČNA GORICA - Ivanški svetniki so v petek, 27. marca, s šestnajstimi glasovi za in tremi vzdržanimi sprejeli predlog odloka o letošnjem proračunu, v katerem je po besedah župana Jerneja Lampreta upoštevana večina predlogov iz razprave o njegovem osnutku. Svetniki predvidevajo 942 milijonov tolarjev prihodkov, odhodkov pa za 20 milijonov več. Dva člana SKD - Francka Vidmar iz Ambrusa in Pavel Groznik iz Višnje Gore - pa sta prispevala amandmaja.

Vidmarjeva je predlagala, naj se sredstva za modernizacijo skoraj štiri kilometre dolge lokalne ceste Ambrus-Žvirče povečajo od preskromnih šest na deset milijonov tolarjev, denar pa naj se dobi iz republiškega fonda za razvoj demografsko ogroženega območja na cestnomunalnem področju, saj je glede na to, da gre za cesto, ki povezuje ivanško z novomeško in dobropoljsko občino, to velikega pomena. Tudi predlog za prekatégorizacijo ceste iz lokalne v regionalno je po njenem mnenju zgolj elegantna rešitev. "Menim, da je možno in nujno pridobiti več sredstev iz prispevka republiškega ministrstva za demografsko ogrožene, saj občini pripadajo. Treba pa se je



Pavel Groznik in Francka Vidmar

potruditi in jih pridobiti, sicer jih bodo dobili drugi," je bila odločna. Povedala je še, da sosednjim občinam to veliko bolje uspeva. Lani je na primer trebanjska prejela 60 milijonov tolarjev, dobropoljska skoraj 14, ivanška pa le 4. Dolga leta je bila tudi ivanška uspešnejša.

Župan je predlog Vidmarjeve sicer pozdravil, vendar je dejal, da bi bilo bolje počakati na rebalans proračuna. "Toda lani smo ga sprejeli šele decembra!" ta ni odnehala. Občinski tajnik Vinko Blatnik je poudaril, da se občina

zelo trudi, da bi za spodbujanje demografsko ogroženih pridobili čimveč sredstev in da so lani prijavili projekte za 72 milijonov tolarjev, odobrili pa so jih le za 4 milijone. Letos bo teh republiških sredstev na voljo še manj. Amandma so svetniki podprli.

Ni pa se jim bilo potrebno odločati o amandmaju Pavla Groznika, ker ga je umaknil po objubi županstva, da bodo sredi leta pregledali, kako se program uresničuje, in bodo šele potem denar iz postavk, kjer ne bo porabljen, morda preusmerili drugam. Predlagal pa je, da se postavka za zimsko službo zaradi suhe zime od 9 zmanjša na 4 milijone tolarjev in se razlika nameni za gradnjo nove osnovne šole v Višnji Gori, ki se bo zelo verjetno zavlekla.

L. MURN

## RIBIČI, VABLJENI NA KRKO!

KRKA - Pretekli teden napovedana prireditve ob otvoritvi ribiške sezone na Krki je predstavljena na to soboto, 4. aprila. Turistično društvo Krka pripravlja v sodelovanju z Zavodom za ribištvo dan ribičev, ki se ga bo udeležilo okrog 150 ribičev od vsepovsod. S to celodnevno prireditvijo, za katero želijo, da bi postala tradicionalna, bodo odprli ribiško sezono, ki se začne 1. aprila. Ob 16. uri bo začetek prireditve, ob 17. uri pa proglasitev najboljših in najlepših rib. Sledila bo zabava in velik ribiški ples v družbenem centru.

## "DAN ODDIHA" V ŠENTVIDU

ŠENTVID PRI STIČNI - Amatersko gledališče Prečna bo s komedijo Valetina Katajeva Dan oddiha v soboto, 4. aprila, ob 20. uri gostovalo v šentviškem kulturnem domu.

## MAMICE SO BILE VESELE

IVANČNA GORICA - V sredo, 25. marca, je domače KD v tamkajšnjem kulturnem domu v počastitev materinskega dneva pripravilo prslavo. V programu, ki ga je povezoval Gorazd Hočvar, so nastopili otroci ivanškega vrta, ki so pod vodstvom vzgojiteljice Neve Fortuna, Majde Adamič in Nataše Kovač, poskrbeli za smeh in dobro voljo. Z igranjem na piščali pa so prijetno presenetili tudi učenci glasbene šole Miha Horvat, Monika Sadar in Barbara Omahen. Vodi jih glasbena pedagoginja prof. Tanja Tomažič.

## RAZSTAVA RAZPEL

ŠENTVID PRI STIČNI - KD likovnikov Ferda Vesela pripravlja v sodelovanju s kiparsko galerijo LATOBIA iz Ljubljane razstavo razpel. Otvoritev bo v petek, 3. aprila, ob 20. uri v šentviškem kulturnem domu. Razstavljeni bodo priznani kiparji iz vse Slovenije, domači likovniki pa bodo sodelovali z risbami na isto temo. Prireditve bo popestrila vokalna skupšina Šentviški slavčki.

# Brcarjevi in Frelihovi predikati

Vinogradniška družina Brcar s Homa pri Šentrupertu dobila visoke ocene za svoja predikatna vina, prav tako Frelih za penino - Kar 186 vzorcev na ocenjevanju vin v Šentrupertu

ŠENTRUPERT - Na volilni skupščini Društva vinogradnikov Šentrupert so izvolili nov upravni odbor društva, za predsednika pa so ponovno izvolili Ivana Vovka, za tajnika Jožeta Brateta in za blagajničarko Anico Kisovec. Ob tej priložnosti so v gostilni Jaklič razglasiли rezultate ocenjevanja vin letnika 1997 in podelili 38 diplom in 32 priznanj.

Dve 5-članski komisiji sta vodila zunanja člana, in sicer je bil predsednik prve inž. Darko Marjetič, drugo pa je vodila inž. Katarina Merlin. Komisiji sta ocenili 186 vzorcev, od tega 69 vzorcev cvička. Ocenili so tudi 7 vzorcev predikatnih vin, zlasti je bila zanimiva pozna trgatve žametne črne, polsuhega vina, ki ga je pridelala družina Brcar s Homa pri Šentrupertu. Brcarjevi so dobili za predikate naslednje visoke ocene: za renski rizling - pozno trgatve 18,38 točke, za izvrsten kerner - izbor, sladko, 18,66 točke in za laški rizling - pozna trgatve, polsuho, 18,14 točke. Odlična bela penina Jožeta Freliha iz Šentruperta je dobila med predikati 18,33 točke.

Naš vinski posebnec - cviček Petra Ravnikarja iz Kamnja pri Šentrupertu je prejel 15,95 točke, sledita cviček Janeza Uršiča iz Škrljevega (15,88) in na 3. mestu cviček Alojza Gregorčiča iz Slovenske vasi (15,84). Najboljšo oceno pri dolenskem belem (16,56 točke) je dobilo vino Franc Stangarja (Stan pri Mirni), in prav tako s 16,56 točke vino Brcarjevih, na 3. mestu s 16,44 točke je vino Jožeta Brateta z Mirne. Pri dolenskem rdečem sta najvišji omeni - 15,70 točke dobila vzorca Mihe Zupančiča z Rakovnika in Dušana Urana iz Drage; pri modri frankinji: je bil 1. z oceno 15,96 točke vzorec Trebanjca Hermana Florjančiča, 2. Brcarja (15,74), 3. Peter Jaklič (15,46) iz Šentruperta; pri laškem rizlingu pa je zmagal

galo vino Cirila Lamovška iz Šentruperta (16,40), 2. je bil Jože Brate (16,10) in 3. Peter Deu iz Mokronoga (15,90). Pri kernerjih je najvišjo oceno - 16,74 točke dobil Franc Bartolj iz Bistrice, 2. je bil Franc Stangar (16,64) in 3. Ivan Vovk iz Hrastovice (15,86).

P. P.



KNEŽEVIČ PRVAK CVIČKA PRI TREBANJSKIH VINOGRADNIKIH - Na Debencu pridelani cviček Mirčana Branka Kneževića (na posnetku desno, ko mu diploma izroča Ljode Metelko) je dobil oceno 16,06 točke, le za malenkost sta zaostala (16,04) cviček Franca Režena (Gradišče) in Trebanjec Matija Šepce (15,92). Najboljše dolensko rdeče je pridelal Stan-ko Prijatelj na Megleniku (15,78), najboljši rose Rajko Lah v Gradišču (15,88), Katarino Merlin sta navdušila poleg cvičkov še dva vzorca modre frankinje, kjer je zmagovalno kapljico (16,66) na Dolgi njivi pridelal Avgust Gregorčič, sledita mu Franc Jevnikar - 16,13 točke (Stara gora) in Janez Pavlin - 16,12 (Gradišče). Franc Jevnikar je dobil najvišjo oceno (17,0) za laški rizling, njegov brat Jože je dobil za rizling 16,84 točke, beli pinot Leopolda Klančarja (Dolga njiva) je dobil 16,68 točke; najboljši šardone ima Branko Knežević (16,66) renski rizling Miran Zupančič (Arenberg) - 16,60, burgundec Nace Škoda (Gradišče) - 16,54, njegov sovinjon je dobil 16,38 točke, kerner Marka Novaka (Mlada gora) pa je zmagal s 16,08 točke. Pri dolenskih belih vinih so se najbolje odrezali Miro Bukovec (Sela) - 16,10, Janez Bartolj (Ostrvec) - 16,08 in Rajko Lah - 16,02. (Foto: P. Perc)

# Komunala ima izgubo z drago vodo

Svetniki predstavili obravnavo proračuna - Pohvale delavcem Upravne enote Sevnica za njihovo delo - Komunala ima (pre)drago vodo - V upravljanje še več vodovodov?

SEVNICA - Sevnški občinski svetniki so na zadnji marčevski seji sklenili, da bodo obravnavali osnutek odloka o proračunu sevnške občine za letošnje leto predvidoma v četrtek, 9. aprila. Tako so se opredelili na predlog svetnice Andreje Jamšek (SLS), ki je predlagala le, da bi proceduro s predvidene prve obravnave vrnil nazaj na osnutek, ker v ponujenem gradivu ni bila upoštevana nobena pripomba s prejšnje seje. Svetnik Franc Pipan (ZLSD) pa je predlagal umik te točke, ker bi bili svetniki verjetno premalo zbrani ob obravnavi kar 31 točk dnevnega reda.

Svetniki so pohvalili dobro pripravljeno poročilo Upravne enote Sevnica, ki ga je povzel načelnik Jože Kovač. Svetnik Franc Pipan (ZLSD) je posebej pohvalil delavce sevnške enote za reševanje zahtev žrtev vojnega nasilja in primeren odnos do strank, saj tudi kot odvetnik ni slišal kakšnih pripomb. Svetnik Jože Kunšek (SLS) je menil, da bi se morali zamisliti nad podatkom o le 178 rojstvih in kar 179 smrtih na območju sevnške upravne enote; vprašal je, ali ob vlaganjih v družbene dejavnosti, zlasti v šole, analizirajo ta demografska

gibanja. Direktor sevnške Komunale Bojan Lipovšek je povedal, da se to javno podjetje še vedno sooča s problemom, da skupina socialno ogroženih uporabnikov ne plačuje storitev. Takih terjatev je bilo ob koncu lanskega leta za 760.000 tolarjev. Kar 2.887.000 tolarjev pa imajo terjatev do uporabnikov samo za odvoz odpadkov! Ob predstavitvi plana Komunale za to leto je Jože Kunšek pozval, naj se podjetje pripravi, da bo konkurenčno, če se bodo krajevne skupnosti odločile, da bodo svoje vodovode predale v

upravljanje najugodnejšemu ponudniku. Andreja Jamšek je povedala, da klavnica sevnške kmečke zadruge porabi letno dobro desetino vode gospodarstva v občini in da plačuje za vodo dosti več kot konkurenca v Celju in Novi Gorici. Lipovšek je pojasnil, da gospodarstvo plačuje več kot gospodinjstva in da po njegovem ni prav, da se gre država tu socialno. Kalkulacije so komunalcem potrdili v Ljubljani, na zmanjšanje cene pa bi lahko vplivalo znižanje 35 do 40 odstotne izgube vode sevnškega mestnega vodovoda (te naj bi bile po Lipovškovih besedah na taki ravni kot v drugih občinah), največje so prav od zajetja na Lisci do Hrastov, kjer bi bilo potrebno zamenjati salonitne cevi, za to pa je premalo denarja.

Komunala ima ravno z vodovodom izgubo, ki jo pokrije z drugimi dejavnostmi.

P. PERC

# Navdušili kiselkasti cvički

Z občnega zbora Društva vinogradnikov Trebnje

TREBNJE - Društvo vinogradnikov Trebnje je preteklo nedeljo po predavanju inž. Darka Marjetiča v gostilni Opara na občnem zboru društva ugodno ocenilo delo v minulem letu, ki ga je obeležil srebrni jubilej društva. Kot je povedal predsednik društva Franc Opara, pa so veliko pozornost posvetili strokovnemu izobraževanju članov, zato tudi vse več dobre kapljice iz trebanjskih gor in ob letošnjem ocenjevanju le 12 izločenih vzorcev.

Opara je povedal, da so se v vodstvu društva odločili, da bo postala pokušna mladina vin, ki so jo prvič pripravili lani, tradicionalna, in sicer bo na štefanovo. Izkazalo se je, da je ta pokušna zelo

koristna, ker se dajo mnoge napa-ke in boleznin vin s strokovnim nasvetom še pravočasno odpraviti. Opara se je zahvalil 40 vinogradnikom za sodelovanje na nedavnem sejmu Alpe-Adria v Ljubljani, kjer so točili svoj cviček. Posebej si je zahvalil tajniku društva Janezu Zupanu za lično izdelano brošuro.

Predsednik ocenjevalne komisije za rdeča vina inž. Ljode Metelko je ob letošnjem ocenjevanju dejal, da je pričakoval celo boljše rezultate, in dodal, da je bila morda komisija pri ocenjevanju vin prestroga. Inž. Katarina Merlin, članica v Metelkovih komisiji je bila "še posebej navdušena nad cvički, ker so bili prijetno kiselkasti, gladki in so si nekateri upravičeno zaslužili dobro oceno." Janez Lorenci se je zavzel za povezovanje vinogradnikov, da bi lahko zagotovili, denimo ljubljanskemu hotelu Slon, kadarkoli 1200 buteljki cvička.

Dr. Mitji Kocjančiču so trebanjski vinogradniki (skupaj so prinesli kar 166 vzorcev) zaupali predsedovanje druge komisije, ki je ocenjevala dolensko belo vino (57 vzorcev) in bela sortna vina tega vinorodnega okoliša. Kocjančičeva komisija je zasledila nekaj komaj zaznavnih klasičnih napak in boleznin. "Prijetno so me presenetila bela sortna vina. Čestitam vsem pridelovalcem za dosežena odličja na tem že kar tradicionalnem ocenjevanju, za katero trdim, da je nujno potrebno pri doseganju čim boljše kakovosti dolenskih vin," je dejal dr. Kocjančič.

P. P.

## 4. SALAMIADA NA REPČAH

REPČE - Turistična kmetija Brezovar z Repč in Kmetijska svetovalna služba prirejata 4. ocenjevanje salam. Vzorce bodo zbirali do sobote, 4. aprila, do 12. ure na turistični kmetiji Brezovar na Repčah, kjer bo naslednji dan, torej v nedeljo, ob 14. uri še predavanje mag. Igorja Kastelca o pripravi suhomesnatih izdelkov. Po predavanju tega vodilnega tehnologa Kraljevih mesnin kranjskih bodo v nedeljo razglasili rezultate ocenjevanja salam, podelili priznanja, zatem pa bo družabno srečanje ob prijetni glasbi in domači hrani ter pijači.

## Trebanjske iveri

ROMI - Romi so se spet znašli na dnevnem redu trebanjskega občinskega sveta, toda tudi v petek je bilo to bolj podobno prepričevanju že prepričanih in tudi kritiziranj tistih - seveda tudi države - ki jih ni bilo zraven. Posebej so nekateri pogrešali direktorico Centra za socialno delo Trebnje Anico Miklič, ki so ji že večkrat očitali, da daje Romom potuho. Ko je predsednik sveta KS Rače sodeloval Milan Kovačič slikovito orisal vse tegobe poskusa sožitja z Romi na Hudejah, je opozoril zlasti na nekontrolirano priseljevanje Romov, ki jih je po uradnih podatkih za dobro stotinojo, po njihovem štetju pa kar 170! In ko je Kovačič vprašal, na koga naj se obrne na občini v zvezi z reševanjem romske problematike, mu je župan Metelko rekel, da na (Majdo) Ivanovo. Kovačič je odvrnil, da gre v tem primeru za začaran krog, saj ga Ivanova potem pošlje k županu...

NAPAD - Za svetnika Toneta Zaletla (SLS) - mimogrede ene- ga izmed pobudnikov, da bi vendarle že opravili izredno sejo občinskega sveta o romskem vprašanju s primerno pripravlenim gradivom, je novi razkošni časopis Lotos napad na župana, predsednika občinskega sveta itd.

## Sevnški paberki

HLAPI - Sevnški policisti ugotavljajo, da nekateri lastniki avtomobilov, ki radi globlje pogledajo v kozarec, s pridom izkoriščajo dejstvo, da v sevnški občini že lep čas nimajo sodnika za prekrške. Zadnjič so, denimo, zaustavili voznika, ki ga je imel preveč pod kapo ob preizkusih kar dva dni zapored. Drugikat je možak v rožicah napihal celo 2,18.

SVETNIKA LE ZA CESTE? - Svetnik Franc Strajnar (SKD) je ob nekaterih razpravah kolegov na zadnjem sevnškem občinskem svetu o proračunskem financiranju kulture in športa povedal, da ga je nekdo vprašal: "Ali niste vi samo za ceste?" S tem je opozoril na nujno ravnotežje občinskega proračuna tudi v luči že kroničnega favoriziranja komunalnih in cetnihi proračunskih porabnikov. Pri tem pa zlasti kultura (p)ostaja pastorka ali celo nujno zlo.





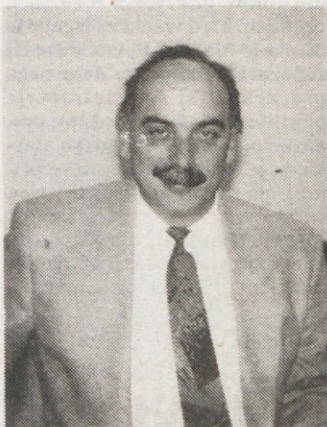
# Obnova otoka z zamudo, a vendarle

Pol leta po položenem temeljnem kamnu tudi dejanski začetek del - Če bi bilo več volje (tudi s strani občine), bi bilo gotovo več narejenega - Za tovrstni promet obvoz

**KOSTANJEVICA** - Pesimisti so (bili) prepričani, da z obnovo kostanjevškega otoka, za kar je bilo zagotovljeno 180 milijonov tolarjev občinskega denarja in 80 milijonov tolarjev iz državnega proračuna, ne bo nič. Od takrat, ko so svetniki občine Krško soglasno dvignili roke za obnovo otoka, je namreč minilo več kot leto dni, temeljni kamen, ki naj bi ponazarjal začetek del, pa je bil položen oktobra lani. A kljub številnim zapletom so pred kratkim že namestili table, ki (poizkusno?) preusmerjajo tovrstni promet z otoka. V teh dneh naj bi zabrnili prvi delovni stroji, sredi aprila pa naj bi bila dela v polnem teku, zato bo po Kostanjevici tudi oviran promet.

In kje razlogi za tak odmik del? Med drugim: nepravilno (če ne celo nezakonito) ob občine pridobljeno lokacijsko dovoljenje (na podlagi tega je bilo izdano tudi gradbeno dovoljenje, ki je bilo nato razveljavljeno), saj ni vključevalo soglasja lastnikov zemljišč, to pa je med nekaterimi vzbudilo val nezadovoljstva, pomislekov in nezaupljivosti.

Kmalu se je pokazal tudi razkorak med prvotnim zemljevidom - temeljem za projektiranje, ki je označeval ulice, ki jih bodo urejali - in med dejanskimi željami in potrebami. Tako je Savaprojekt, ki je sledil navodilom investitorja, sprojeval ureditev glavnih mestnih ulic in cestnega omrežja. Kasneje se je kot nujnost pojavilo tudi fekalno črpalnice, gradbeni odbor, ki ga sestavljajo domačini pod vodstvom Janeza Glihe, pa je predlagal dodatno razširitev del, ki niso zajeta v tehnični dopolnili.



Peter Žigante

## JANKO, METKA IN PAVLIHA

KRŠKO - Danes, 2. aprila, bo v počastitev mednarodnega dneva knjig za otroke ob 17. uri v Valvasorjevi knjižnici gostovalo Lutkovno gledališče pri Glasbeni mladini Jesenic z lutkovno igrico Janko, Metka in Pavliha.

## LE S SODOBNO TEHNOLOGIJO

BREŽICE - Brežiški geodeti so prepričani, da bodo z obstoječo zastarelo tehniko zelo težko zadosti hitro ugodili vsem zahtevam, ki jih bo prednje postavilo prihajajoče obdobje. Sodobnejšo računalniško opremo si želijo zlasti zato, da bodo kos nalogam v zvezi z načrtovanimi bližnjimi velikimi posegi v prostor tega dela Slovenije. Brežiški geodeti so do imeli prostore v neprimernih podstrešnih pisarnah občinske stavbe.

## Pomagati si bodo morali sami

S parkirno hišo iz prometne zagate - Ob pravi zimi otroški vrtec nedostopen za avtomobile

BREŽICE - V Brežicah že dolgo občutijo pomanjkanje parkirnih površin. Če se da prostorsko stisko v starem mestnem jedru še nekako razumeti, saj nekdanji graditelji pred stoletjem in več niso mogli predvideti sedanje pločevinaste poplave, pa je nepojmljivo, kako so mogli današnji strokovnjaki pred dobrim desetletjem in pol v novi stanovanjski soseski Trnje zgraditi kar nekaj stanovanjskih blokov brez enega samega parkirišča. Zaradi tega imajo lastniki vozil nemalo težav, znajti pa se mora vsak po svoje. Večina jih parkira kar na pločnikih in v križiščih, Kregarjeva ulica se je po sili nenadoma spremenila v enosmerno, in še sreča, da je bila letošnja zima s snežnimi padavinami nadse skopa, sicer bi bila omenjena ulica znova domala neprevozna. To, da v pritličju omenjenih stavb brez parkirišč domuje tudi otroški vrtec in da starši otrok tja vozijo z avtomobili in s tem povzročajo prave prometne zamaše, ljudi na oblasti očitno ne moti, sicer bi že kaj ukrenili. Še dobro, da se je za stanovalce Kregarjeve zavzela vsaj policija in tistih, ki ne parkirajo ravno v skladu s prometnimi predpisi, ne preganja.

Vodstvo krajevne skupnosti Zakot-Bukošek-Trnje, na čigar ozemlju se pojavljajo omenjeni problemi, je doslej pri odpravljanju zagate s parkirnimi površinami pri občinskih oblasteh vselej naletelo na gluha ušesa, zato se je sedaj odločilo sprožiti akcijo za izgradnjo garažne hiše, ki naj bi stala na prostoru med Kregarjevo, Kocbekovo in Meškovo ulico. Po sedaj veljavnem zazidalnem načrtu bi na ta način pridobili le 40 garažnih boksov, zato so predlagali spremembo načrta, s katero bi z gradnjo v dveh etažah število

kumentaciji in pogodbi za izvedbo del.

Gre za ureditev trga na Kambičevem trgu in nekaj prečnih ulic, kar naj bi za tlakovanje in ostalo talno infrastrukturo po prvih ocenah zahtevalo dodatnih 28,8 milijona tolarjev. A to očitno ne bo edini dodatni nepredvideni strošek. "V osnovni pogodbi ni še enega velikega stroška - prečpalnega jaška, ki bo brez opreme stal 25 milijonov tolarjev," pravi direktor Savaprojekta Peter Žigante, ki je dejansko iniciator za obnovo Kostanjevice. Jašek bo tudi do 7 metrov globoko, delo pa je zahtevno, saj je potrebno izpod gladine Krke narediti suho jamo. Sicer pa je pričakovati tudi dodatna "presenečenja", ki lahko še podražijo gradnjo.

T. GAZVODA

## PEVSKA REVILJA V PIŠCAH

PIŠCE - Osnovna šola Maksa Pleteršnika in ZKD Brežice vabita na občinsko revijo otroških in mladinskih pevskih zborov, ki se bo začel jutri, 3. aprila, ob 17. uri v večnamenski dvorani. Zapelo bo 12 zborov.

## Poravnava uspela

Z investicijami do novih delovnih mest

SENOVO - Prejšnjo sredo je bila na okrožnem sodišču v Krškem prisilna poravnava v stečaju nad dolžnikom Metalno, tovarno gradbene in strojne opreme Senovo v stečaju. Upniki so se strinjali s konverzijo svojih terjatev v lastniške deleže. Tako so lastniki "nove" Metalne postali Metalna, d.d., Maribor, Razvojna družba Ljubljana, Merkur Kranj, občina Krško in delavci.

"Nova" Metalna bo predvidoma registrirana s 1. majem in bo prevzela posle podjetja Metalnasen, ki je sedaj najemnik prostorov Metalne. Osnova za uspešno prisilno poravnavo je bilo dobro poslovanje naslednika Metalne Metalnasena, ki je lansko leto zaključil z dobičkom in ustvaril za 6 milijonov prometa, kar zagotavlja socialno varnost približno 120 delavcev. Z novimi investicijami, predvidenimi v letošnjem letu, se obeta še nekaj novih delovnih mest, kar je še kako dobrodošlo za senovsko-brestaniško kotlino, kjer je že več kot 500 brezposelnih.

T. G.

## LJUBITELJEM FOTOGRAFIJE

KRŠKO - Društvo ljubiteljev fotografije Krško organizira 30-urni začetni tečaj fotografije, ki ga bo vodil dipl. inž. fotografije iz Srednje šole za oblikovanje in fotografijo Zoran Gregorič. Tečaj se bo začel 18. aprila, prijavite pa se lahko pri Bernardki na telefon 22 677.

## KOSTANJEVICA V RAZVEDRILU

KOSTANJEVICA, LJUBLJANA - Založniško podjetje Razvedrilo je pred dnevi izdalo posebno številko Razvedrila, ki je v celoti posvečena Kostanjevici na Krki. Izdaja, ki ji v slovenskem enigmatičnem prostoru ni para in je tovrstni prvenec, saj revija ni zgolj zbirka križank, pač pa pravi turistični vodnik, ki ga je vredno hraniti na knjižni polici. Posebna izdaja je izšla v nakladi 20.000 izvodov, namenjena pa je tudi promociji kraja ob pripravah na 750-letnico mesta Kostanjevice.

## SMETIŠČE IN ROMI

CERKLJE OB KRKI - V krajevno skupnost Cerklje ob Krki ne bodo dobili občinskega odlagališča komunalnih odpadkov, ker bo to smetišče še naprej v Dobovi. Vendar je res, da so iz KS Cerklje ob Krki rekli občini, naj da smetišče njim, če Dobova zahteva previsoko denarno odškodnino. Za smetišče v Cerkljah ob Krki sta navijala predvsem občinska svetnika iz te krajevne skupnosti Jernej Zorko in Martin Gramc. Vsak po svoje.

Gramc je pri tem rekel, naj Dobova vzame nazaj Rome, Cerklje pa bodo brez nadomestila vzele smeti. Smetišče bo, kot rečeno, še nekaj časa v Dobovi, Cerkljancem pa bodo delali družbo Romi. Zakaj ni Romov več na smetišču v Dobovi? Gramc je o tem rekel na seji brežiškega občinskega sveta tako: "Romi bodo povsod na smetiščih, samo tam ne, kjer boste smetišče stražili s puškami, kot je bilo to v Dobovi." - Mar res?



Z NAVDUŠENJEM IN BREZ - Na letnem zboru članstva krškega občinskega odbora LDS 27. marca so nekateri izmed članov ploskali gostu Tonetu Anderliču, ko je ta končal svoj pozdravni in sploh nagovor. Isti ljudje dokazno niso ploskali Branku Jancu, ki je bil do petka popoldne še predsednik krškega občinskega odbora LDS. Ali so bili tako radodarni in enako zadržani, ker niso navdušeni nad Brankom Jancem, ali pa so samo hoteli biti všeč gostujočemu visokemu funkcionarju LDS, vedo najbolje oni sami.

**ZUPANI** - Po Krškem se sprehajajo župani. Zmotno je prepričanje, da med njimi ni sedanjega; slednji je res veliko "zdoma", torej na službenih poteh, vendar je v Krškem. Pri vsej zadevi gre v glavnem za to, da na Krških ulicah lahko vidite ljudi, ki sami sebe že bolj ali manj vidijo kot župane. Čim bolj se imajo ti "župani" za dobre, tem slabše bo šlo Krškemu v prihodnje. Tako menijo večni nergači z leve in desne, pozabljajo pa, da mu dosti slabše skoraj ne more iti.

**KURA IN PIŠČE** - "S tem, kar smo v Posavju naredili za ustanovitve pokrajine, smo nekako mentorili drugim v Sloveniji, ki si prizadevajo za lastno regijo." Take spodbudne besede so bile izrečene v Krškem, čeprav jih je treba zemljepisno postaviti v Brežice. Navedena ugotovitev o mentorstvu drži verjetno v celoti. Toda ali se ne bo tudi pri ustanavljanju pokrajine Posavje potrdil izrek, da lahko pišče več kot kura? To bi pomenilo, da bodo učenci vedeli več od mentorjev, prehiteli Posavce, oblikovali svoje pokrajine in izrinili Sevnico, Brežice in Krško. Ampak o čem tako groznom osveščeni Posavci, eni bolj drugi manj, nečjejo niti sanjati.

## Novo v Brežicah

ŠE KOLCALO SE JIM BO! - Slovesne otvoritve novih prostorov za brežiške geodete se je udeležil tudi župan Jože Avšič. Ta se je sicer strinjal, da bo na novi lokaciji geodetom lažje in lepše kot prej, ko so se stiskali na podstrešje občinske upravne stavbe, a si ni mogel kaj, da ne bi dodal: "Z vašim odhodom smo izgubili predvsem dobrega plačnika najemnine, ki smo ga sedaj nadomestili z dosti slabšim." V izpraznjene prostore se je namreč preselil del brežiške Upravne enote. - Za popolnejšo sliko dodajmo, da bi se upravna enota že potrudila, če bi se pred njo dovolj tudi nadrejena ji uprava v Ljubljani.

**SMRAD (ŠE) NI TURISTIČNA ZANIMIVOST** - Potem ko se na Mostecu dolgo niso mogli odločiti, ali naj imajo še naprej lastno turistično društvo ali pa se naj priključijo dobovskemu, so se pretekli teden vendarle opredelili za slednjo možnost. Sedaj pa že razmišljajo, kako bi v isto smer, se pravi proti Dobovi, preusmerili vsebino bližnjega "pomožnega" korita potoka Gabrnice, kamor se steka vse tisto, kar iz brežiških stanovanjskih blokov steče mimo prepovedane neustrezne čistilne naprave v Trnju. Takšnega neprijetnega "vonja po Brežicah" na Mostecu namreč ne marajo, enake nosove pa imajo bržkone tudi turisti, ki bi zaradi tega utegnili ostati kar na desnem bregu Save.

## PROTI ZAKONOM FIZIKE

BREŽICE - Ob pogledu na osnutek letošnjega občinskega proračuna se je marsikdo vprašal, kje bo stal in kakšen bo novi atletski stadion, ki naj bi ga zgradili le z dvajsetimi milijoni tolarjev. Ko pa so atleti vrgli karte na mizo in povedali, da gre le za rekonstrukcijo obstoječega "sokolskega" stadiona in da bo del sredstev prispevala tudi država, se postavlja novo vprašanje. Kako bosta na istem mestu in ob istem času lahko vabila dva kluba, atletski in nogometni? Prvi bo namreč s podaljšanjem atletske steze nekaj prostora pridobil, drugi pa izgubil (eno pomožno nogometno igrišče). Res bo zanimivo videti, kako bo videti morebitna sočasna vadbena nogometna in metalcev kladi na edinem preostalem pomožnem nogometnem igrišču, ko pa je glavno, zaradi posebej negovane travice za ene in druge (za vadbo), nedotakljivo. Podobno vprašanje je menda na župana naslovil tudi "duša" brežiškega nogometa Ciril Kolečnik.



PREVOZNA ULICA - Lončene posode v Levstikovi ulici so se umaknile prometu. (Foto: E. S.)



SLIKALE NA SVILO - Udeleženke študijskega krožka Ustvarjalno preživljanje prostega časa, ki poteka pod okriljem posavskega centra za permanentno izobraževanje, financira pa ga ministrstvo za šolstvo in šport, so v torek, 24. marca, slikale na svilo. Ustvarjalne urice je vodila modna oblikovalka Maja Šušteršič iz Krškega. Sicer pa to ni prva delavnica. Izdevali so že nakit, čaka jih slikanje na steklo in še kaj, svoje izdelke pa bodo poleti pokazali na razstavi. (Foto: T. G.)

# Nikogar ne bomo pustili na cedilu

KNSS-Neodvisnost odslej tudi v Posavju - Pisarno imajo v Bukošku - Delavce najbolj pesti zamujanje plač in nespoštovanje delovnih pogodb s strani delodajalcev

BREŽICE - Ni dvoma, da so velike družbene spremembe v zadnjih letih prinesle v naše kraje mnogo novega, čemur se zlepa ne bodo znali prilagoditi vsi. V novem družbenem redu in z njim povezanih medsebojnih odnosih ob vse manj socialni državi in vedno večjem številu brezposelnih postaja preživetje zmeraj težje.

Največjih vloga pri izboljševanju položaja delavcev, in sicer državljanov, lahko imajo sindikati. Izmed teh si ljudje načeloma lahko izberejo najprimernejšega, vprašanje je le, kako najti takšnega. Zakon konkurence sicer vlada tudi na tem področju, vendar to za Posavje in še posebej za brežiško občino skorajda ne velja. V tem koncu Slovenije je od največjih doslej deloval v glavnem le Svobodni sindikat Slovenije, v Krškem še Pergam. O nekdanjem Tomšičevem KNSS (Konfederacija neodvisnih sindikatov Slovenije) - Neodvisnost pa je bilo samo slišati, medtem ko je imel bolj malo članov.

Po lanskem zamenjavi vrha tega sindikata, ko je njegovo vodenje prevzel Slavko Kmetič, je nov veter zapihal tudi ob spodnjem toku

reke Save. Pretekli mesec je zagledalo luč sveta poverjenišтво



Branka Hudina

KNSS-Neodvisnosti za Posavje, za katero skrbi njegova poverjenica Branka Hudina.

"V kratkem času, odkar delujemo na tem območju, smo z odzivom kar zadovoljni, saj je k nam pristopil celoten kolektiv Term Čatež, brežiški Dinosa, del krške nuklearke ter več posameznikov. Trenutno se pogovarjamo še z nekaterimi kolektivi, ki se nam bodo, kot kaže, priključili v kratkem. Med temi so tudi iz sevniske občine. Naša pisarna v Bukošku 1a pri Brežicah je odprta vsem, tudi brezposelnim in članom drugih sindikatov. Opažamo namreč, da so delavci o svojih pravicah premalo poučeni, da ne vedo, na koga naj se obrnejo, ali da pridejo do potrebnih informacij prepozno. O razlogih za takšno stanje ne bi govorila. Trdim, da mi ne bomo nikogar pustili na cedilu. Delavce poiščemo sami in se z njimi pogovorimo," je povedala Branka Hudina.

E. SEČEN



## IZREDNI AVTOMOBILSKI SALON ODPOVEDAN

LJUBLJANA - Slovenski avtomobilski salon je bil leta 1993 zamišljen kot bienalna prireditev, torej na vsako drugo leto. Ker se pa letos spominjamo stoletnice prvega (Codellijevega) avtomobila v Sloveniji, je Združenje avtomobilskih zastopnikov in proizvajalcev predlagalo, naj bi izjemoma salon organizirali tudi letos. Vendar vse članice niso mogle pridočiti potrebnega denarja in razstavnih primerkov, zato so letošnji salon zadnji hip odpovedali.

## RIBNIŠKA HIŠA V LJUBLJANI?

RIBNICA - Ribnica veliko stavi na svojo suhorobarsko in obrtniško tradicionalnost. Od tod tudi pobuda treh znanih ribniških podjetnikov, ki so sklenili, da bodo v središču Ljubljane, blizu stavbe obrambnega ministrstva za Bežigradom, zgradili tako imenovano "nizko energetska masivno leseno bio hišo". Hiša v velikosti 200 kvadratnih metrov s prtiličjem bo lahko služila kot stalni razstaveni prostor za ribniško gospodarstvo, v njej pa bi lahko prikazovali kulturno dediščino in promovirali občino. O predlogu bodo na prihodnji seji razpravljali tudi člani občinskega sveta.

## Ker ni naložb, so davki

**Obrtniki v metliški občini premalo vlagajo v razvoj - Priložnost za naložbe pri mejnem prehodu in Pildu**

METLIKA - Tukajšnja območna obrtna zbornica je konec preteklega tedna pripravila zbor članov. Po obširnem poročilu predsednika Marjana Cerjanca sodeč, so opravili v zbornici, ki šteje 346 obrtnikov, veliko dela.

Če so bili obrtniki tihi, pa so bili bolj zgovorni gostje zbora. Župan Branko Matkovič je dejal, da občina sicer nima več stika z obrtniki, saj je ena redkih stvari, ki jih morajo opraviti na občini, prijava obratovalnega časa. Res pa je, da je naloga občine zagotoviti pogoje za razvoj obrti. Tako pripravljata zazidalni načrt za širše območje mednarodnega mejnega prehoda, ki bo gotovo zanimiv za obrtnike. V obrtno-podjetniški coni pri Pildu pa bo letos uredila komunalno infrastrukturo. Pripravljata se že dve predpogodbi za dva metliška obrtnika, ki bosta tam gradila, napredaj pa je še nekaj parcel po 27 DEM za kvadratni meter. Vse tri belokranjske občine bodo letos ustanovile sklad za drobno gospodarstvo, v katerem bi se zbralo za 100 milijonov tolarjev. Vodja metliškega davčnega urada Josip Fabina je dejal, da je bil prav njihov urad leta 1996 po izterjavi davkov

# Ukinitev vlakov - manjše izgube?

**Lani so Slovenske železnice pridelale 1,7 milijarde tolarjev izgub - Zato ukinjajo slabo zaseden potniške vlake - Katerega bi s sofinanciranjem lahko rešile tudi občine**

LJUBLJANA - Medtem ko si razvite zahodnoevropske države močno prizadevajo, da bi čimveč tovrstnega in potniškega prometa s cest in zraka preusmerili na železnico, kar jim povečini tudi uspeva, slovenske železnice še naprej izgublajo boj s cestnimi prevozniki, čeprav so na primer vozovnice za vlak po besedah direktorja Slovenskih železnic Marjana Rekarja kar za 70 odstotkov nižje od avtobusnih, zaradi nizkih cen goriva pa se ljudje najraje vozijo z osebnimi avtomobili. Leta 1987 so slovenski železnice v 686 vlaku prepeljali 23 milijonov potnikov, lani pa le še 13,5 milijona, čeprav se število vlakov ni bistveno zmanjšalo.

Potniški promet prinaša železničarjem predvsem zaradi zelo slabe zasedenosti vlakov izgubo, ki jo želijo ublažiti tako, da bi ukinili 102 vlake, od tega 73 vlakov v notranjem prometu. Po besedah direktorja Marjana Rekarja na redni letni novinarski konferenci gre za vlake, ki vozijo izven konic in se praviloma z njimi vozi le po nekaj potnikov. Izkuš-

nje so namreč pokazale, da ukinitve najslabše zasedenih vlakov tako rekoč ne vpliva na zmanjšanje števila potnikov. S tem ukrepom bi zasedenost potniških vlakov zvečala na 40 do 43 odst., kar je za slabih deset odst. bolje kot sedaj. Na območju Dolenjske, Bele krajine in Posavja namenjajo ukiniti dva vlaka med Ljubljano, Novim mestom in Metliko in štiri vlake med Trebnjem in Sevnico.

Za sedaj gre pri ukinitvi omenjenih vlakov še za predlog, o katerem bodo v prihodnjih dneh morale svoje mnenje povedati občine in kasneje še vlada oziroma ministrstvo za promet in zve-

ze. Na novinarski konferenci je direktor Rekar sicer dopustil možnost, da bi katerega od z ukinitev predvidenih vlakov ne ukinili, če bi ga bile občine pripravljene sofinancirati, česar pa niti sam ne verjame, saj bi jih lahko k temu prisilil le zakon, ki pa ga ni. Drugače je ponekod v tujini, kjer

• Slovenske železnice so lani imele 1,7 milijarde tolarjev izgube, od tega 708 milijonov v infrastrukturni dejavnosti, 668 milijonov v potniškem prometu in 360 milijonov tolarjev v tovrstnem prometu. Med vzroki za izgubo je direktor Marjan Rekar navedel zapozneta nakazila iz državnega proračuna, ki so železničarje prisilila k jemanju kreditov, prepozne podražitve in lanske stavko, ki je Slovenske železnice prikrajšala za 27,7 milijona tolarjev.

lokalne skupnosti neredko sofinancirajo vlake, ki bi sicer železničarjem prinašale izgubo.

I. VIDMAR



PRIZNANJA - Predsednik metliške območne obrtne zbornice Marjan Cerjanec je na zboru obrtnikov podelil tudi priznanja. Za 10-letno delo v obrti so jih prejeli Zdravko Grubač, Biserka Magovec-Čokeša, Andrej Pečarič, Anica Štrucelj, Radmila Orlič, Dragutin Mojčec in Jože Križan, za 20-letno delo pa Zvonko Gerbec in Anton Černič (na desni). (Foto: M. B.-J.)

## Zapiranje, ne pa tudi umiranje

**Hkrati z zapiranjem kanižarskega rudnika urejajo na površini poslovno cono, v kateri bo našlo zaposlitev nekaj sto ljudi - Veliko zanimanje za parcele, ki bodo naprodaj**

KANIŽARICA - Minister za gospodarske dejavnosti Metod Dragona je ob obisku v Beli krajini pred nekaj meseci kot primer dobrega gospodarjenja navedel Rudnik rjavega premoga Kanižarica v zapiranju, kjer so z manjšim denarjem kot pri drugih rudnikih v zapiranju naredili znatno več. Pri tem so pomembno vlogo odigrale dobre ideje, saj v Kanižarici vzporedno potekata zapiranje rudnika in odpiranje novih delovnih mest.

Kanižarski rudnik ima na površini 33 hektarjev zemlje, sanirati pa jo morajo 25 hektarjev. V prvi fazi bodo v poslovno cono uredili 12 hektarjev, čez pet let pa še preostanek. Doslej so opravili

• Zapiranje kanižarskega rudnika poteka po načrtih, doslej pa so opravili približno polovico zapiranih del. Sedaj v jami demontirajo tekoče trakove, tračnice, podporja in zapirajo skladišča. Zaposlenih imajo še 56 ljudi, zapiranja dela pa naj bi bila končana do 31. decembra 1999. Potem bodo imeli še eno leto časa za urejanje površin. V rudniku pripravljajo tudi projekte za rudarski muzej in zbirajo razstavne predmete zanj.

približno 40 odst. sanacijskih del. Aprila ali najpozneje maja bodo začeli na licitaciji prodajati prve komunalno opremljene parcele, ki merijo tisoč do osem tisoč kv. metrov, prodajo pa naj bi zaključili do konca letošnjega leta. Poleg že obstoječe poslovne stavbe rudnika, v kateri je tudi carinarnica ter delavnice Saturnusa, bo v prvi fazi možno zgraditi še 26 poslovnih objektov. V njih naj bi bile trgovine in druge storitvene dejavnosti, avtoprevoznika podjetja ter različna industrija, bodisi lesna, plastična, kovinarska.

Kot je povedal direktor Rudnika Kanižarica v zapiranju Silvo Grdešič, imajo že skoraj za vse

parcele evidentirane kupce, zanimanje pa je precejšnje ne le med belokranjskimi zasebniki, ampak povprašujejo tudi od drugod. To

M. BEZEK-JAKŠE



OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE - Gospodinjstvo s štirimi družinskimi člani potrebuje letno do 40.000 kWh energije za ogrevanje, do 6.000 kWh za pripravo tople vode in do 5.000 kWh električne energije za pogon gospodinskih naprav. Pri pripravi tople vode je pri nas že dolgo uveljavljeno ogrevanje vode s sončno energijo s pomočjo sprejemnikov sončne energije. Glede na to, da je strošek vgradnje naprave za pripravo tople sanitarne vode s sončno energijo dokaj velik, se je v svetu pojavilo kar nekaj poskusov samovgradnje sprejemnikov sončne energije. Najbolj uspešni so v Avstriji, od leta 1993 pa jih posnemajo tudi v Sloveniji. Doslej so s skupine samovgraditeljev izdelale 435 kvadratnih metrov teh sprejemnikov. V soboto je cerkniška Vira pripravila krožek tudi v Ribnici, katerega se je udeležilo 12 samovgraditeljev s širšega ljubljanskega območja. Največja prednost v samogradnji sprejemnikov sončne energije pa je nižja cena in praktično spoznavanje naprav ter njihovo lažje vzdrževanje. (Foto: Milan Glavonjič)

## Vinova prodajalna

**Novo oskrbno središče**

BREŽICE - Kmetom, vrtičkarjem, vinogradnikom in drugim z brežiškega območja bo kmalu odprli svoja vrata kmetijski center v Brežicah, ki mu v teh dneh daje končno tržno podobo VINO Brežice v prostorih nekdanje Agrarline "Kmetijske trgovine". V prodajalni bodo na voljo oprema in material, namenjen vinogradništvu in kletarjenju, vse to tudi v manjših izvedbah in količinah. V trgovini bodo zagotavljali tudi strokovno svetovanje. V dogovoru z ljubljansko Metalko bodo v posebnem delu trgovine prodajali med drugim izdelke bele tehnike.

Trgovina bo poslovala tik ob Vinovem diskontu in bo kljub obsežnemu prodajnemu programu ohranila parkirni prostor. Odprli jo bodo v naslednjih dneh, kot sta povedala Branko Cvetkovič, v Vinu Brežice direktor komercialne, in Marjana Deržič, Vinova direktorica maloprodaje.

L. M.

## BORZNI KOMENTAR

## Spet so padali rekordi

Prejšnji teden so na Ljubljanski borzi spet padali rekordi. Najvišji tečaji v dosedanjem trgovanju z delnicami Leka in Krke so bili doseženi v sredo, 25. marca. Pri delnicah Leka se je tečaj približal vrednosti 48.000 in pri Krki blizu 35.000 tolarjev.

V naslednjih dneh je po nekajtedenski rasti cen obeh farmaceutskih delnic nujno moral slediti tudi predah. Tega je po eni strani povzročilo vnovčevanje dobičkov najbolj nestrpnih ponudnikov, po drugi strani pa tudi taktičen umik (in zato verjetno tudi samo začasen) kupcev iz tujine. To je povzročilo počasno sedenja tečajev, ki bo trajalo do naslednjega priliva svežega kapitala iz tujine. Poleg tega se predvsem pri Krkinih delnicah pojavlja še ena tendenca, ki se je poslužujejo zlasti nekoliko profesionalnejši domači investitorji (npr. borzne hiše), kar tudi dodatno znižuje njihove cene. Gre namreč za prodajanje delnic serije G po tečajih okrog 33.000 tolarjev in selitev kapitala v nakupe

delnice serije B, ki trenutno na sivem trgu dosegajo ceno 27.000 do 28.000 tolarjev.

Novice za vse, ki so pred meseci v primarni emisiji kupovali obveznice Krekove banke 2. emisije in tiste, ki so zapriseženi častilci vsega kar ima za osnovo vrednotenje v Nemških markah, je najava, da bodo v naslednjih dneh obveznice pričele kotirati v borzni kotaciji A. Obveznice so izdane v apoenih po 500 DEM. Prvi kupon zapade 15.4.1998 zadnji pa 15.10.2002. Obrestna mera je 7-odstotna, način izplačila pa je naveden, kar pomeni, da se obresti izplačujejo dvakrat letno (15.4. in 15.10.), glavnica pa skupaj z zapadlostjo zadnjega kupona. Na borzi že kotirajo obveznice Krekove banke 1. emisije, s 7,5-odstotno nominalno valutno obrestno mero, njihov tečaj pa se je v preteklosti gibal med 97 in 100 odstotki.

IZTOK PLUT

Dolenjska borzoposredniška družba, d.o.o.  
Glavni trg 10, 8000 Novo mesto  
Tel.: 068/371-8221, 371-8228

## VČERAJ ODPRLI SEJEM AVTO IN VZDRŽEVANJE

CELJE - Včeraj so na celjskem sejmšči odprli 9. sejem Avto in vzdrževanje. Na 13 tisoč kvadratnih metrih v štirih dvoranah Celjskega sejma je zastopanih 330 razstavljalcev iz 15 držav. Poseben del sejma predstavljajo tovorna in druga gospodarska vozila, letos prvič pa so ob sejmu Avto in vzdrževanje pripravili tudi sejem motociklov. Za danes sta Uprava za notranje zadeve in Celjski sejem pripravila pogovor o novostih v novem zakonu o varnosti cestnega prometa. Sejem bo odprt do 5. aprila.

• Glavno je spoznati in izpolnjevati svojo dolžnost. (Friderik Veli)

• Humor je občutek za distanco. (Brecht)

## nikoli mačka v žaklju

Svetuje

Urad za varstvo potrošnikov  
Za prodajo od vrat do vrat, t. i. predstavitev, ali neposredno prodajo izdelkov na domu kupca ali drugega kupca so najbolj značilne posebne ugodnosti, ki pa veljajo le za nakup ob predstavitvi. Kupec torej nima možnosti, da bi premislil o izdelku ali preveril konkurenčno ponudbo, zato ne podpisuje pogodb, če izdelka res ne potrebujete in če niste že prej razmišljali o nakupu! Ob podpisu pozorno preberite celo besedilo in si zapomnite rok, v katerem odstopite od pogodbe brez plačila pogodbene kazni ali podobnih bremen.

Zaradi številnih primerov oskudovanja se zdaj smejo prodajati od vrat do vrat le naslednji izdelki: knjige, revije, mali gospodinjski aparati, pripomočki in kozmetika za nego telesa, keramika, porcelan in čistila - vse trije le za gospodinjstvo - ter izdelki domače in umetne obrti. Tako prodajo lahko opravlja sam trgovec ali pri njem zaposlena oseba, njegov zastopnik ali zastopnik proizvajalca. Te osebe se morajo kupcu legitimirati, izdelek predstaviti v slovenskem jeziku, in to jasno, točno in nedvoumno, ter pokazati, kako se uporablja. Kupce so dolžne tudi seznaniti s pravico do odstopa od že sklenjene pogodbe in z rokom odstopa, ki pa ga določi prodajalec.



PRIZNANJE OBRRTNIKU IN FOTOAMATERJU - Rožice iz domačega vrta se imenuje izbor fotografij, ki jih v avli zdraviliškega doma v Termah Čatež razstavlja brežiški krojač in znani fotoamater Oskar Gerjevič. To je njegova že deveta samostojna razstava, sodeloval pa je tudi na številnih klubskih in drugih razstavah fotografij. Za prizadevno delo mu je Območna obrtna zbornica Brežice podelila priznanje, na otvoritvi razstave pa mu ga je izročila podpredsednica zbornice Rezika Stengl. (Foto: M. Vesel)

## DOLENJSKI LIST

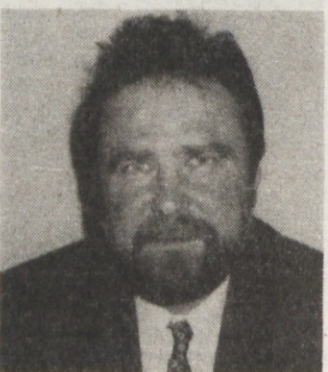
## Gramiz si zelo prizadeva biti prvi

**Širitev ponudbe in tržišča - Letošnja novost so sanacije vseh vrst streh, fasad in razpok**

KOČEVJE - Za gradbeno podjetje Gramiz je ob precejšnji konkurenci gradbenih podjetij v kočevski občini in pomanjkanju investicijskih domači trg premajhen. Svoje poslovanje zato vse bolj razširja predvsem na Ljubljano, širi pa tudi svojo ponudbo.

V leta 1951 ustanovljenem gradbenem podjetju Gramiz, ki kot eno prvih olastninjenih podjetij v kočevski občini danes posluje kot delniška družba, imajo trenutno dela dovolj. So nekakšno medobčinsko podjetje, saj zaposlujejo več kot polovico strokovnega kadra iz ribniške občine. Zato tudi poslujejo na celotnem območju nekdanje kočevske in ribniške občine, kjer so zgradili skoraj vse večje objekte, zgrajene v zadnjih nekaj letih. V Kočevju trenutno gradijo samopostrežbo v Kidričevi ulici in nadaljujejo že lani začeto gradnjo bloka v Turjaškem naselju, čaka pa jih še ureditev prostorov v OS Fara za po-

trebe Centra šolskih in obšolskih dejavnosti. Še letos nameravajo



Brane Oberč

začeti z gradnjo novega bloka in nekaj garaž v Podgorski ulici, računanjo pa tudi, da bodo sodelovali pri izgradnji nove šole v Mestnem logu.

Kljub temu pa podjetju, ki zaposluje preko 80 ljudi, to ni dovolj in želi razširiti poslovanje predvsem na Ljubljano. Zato bogatijo svojo ponudbo, pri čemer pa sledijo želji, kot pravi direktor podjetja Brane Oberč, "da bi bili prvi na trgu". Tako letos ponujajo kot novost sanacije vseh vrst streh, fasad in razpok po priznani tehnologiji švedske firme Soudal. "Ponudba je novost v celotnem predelu zahodne Dolenjske, dobrodošla pa bo tudi tistim, ki imajo težave z ravnimi strehami," pravi Oberč. Streho namreč obnovijo tako, da je kot nova.

M. LESKOVŠEK-SVETE





## DRŽAVNO TEKMOVANJE "MLADI IN KMETIJSTVO"

V soboto, 4. aprila, bo Laško v znamenju državnega tekmovanja najboljših ekip iz regijskih tekmovanj v kvizu "Mladi in kmetijstvo". Laščani so si gostiteljstvo nad tem tekmovanjem priborili lani z doseženim prvim mestom na tekmovanju v Vidmu ob Ščavnici. Teme letošnjega tekmovanja so združništvo, smernice za ekološko kmetovanje, slovensko kmetijstvo in Evropska unija in varno delo pri sečnji.

• Kmečki švedri - bister um. (Pregovor)

• Bogokletnost je samo ena od oblik zgrešene rabe svobode. (Kocijančič)

## Z NOVOMESKE TRŽNICE

Ponudba na ponedeljkovi tržnici je bila že predvelikonočno obarvana. Butarice so bile napredaj od 200 tolarjev naprej, oljčne vejice po 100, ostale pridelke pa so branjeve ponujale po dokaj nespremenjenih cenah: suhe slive po 600, fige po 660, rozine po 450, posušene marelice po 1000, orehe po 800 do 1000, jabolka po 60 do 110, hruške po 150, regrat po 1000, kislo zelje po 150, fižol po 350 do 400, merico za seme pa po 100 do 150, hren po 600, česen po 500 do 600, kolerober po 150, redkev, rdečo peso in koren po 200, šalotko po 400 do 500, semenski krompir po 200, špinačo po 600, liter čebulčka po 400 do 500, med po 800 do 900, stekleničko propolisa po 300 in jajca po 25 do 30 tolarjev.

## sejmišča

**BREŽICE** - Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 135 do 3 mesece starih prašičev, 40 starih 3 do 5 mesecev in 10 starejših. Prvih so prodali 90 po 500 do 520, drugih 20 po 300 do 310, tretjih pa 2 po 250 tolarjev kilogram žive teže.

## kmetijski nasveti

### PRIPOROČENI HERBICIDI

## Pomladansko varstvo žita

Preden se odločimo za zatiranje plevelov, opazujemo gostoto plevela, zastopanost posameznih vrst, določimo prevladujoče vrste plevela, velikost in njegovo vitalnost. Z upoštevanjem pragov škodljivosti lahko presodimo, kdaj je potrebno in ali ga je sploh potrebno zatirati. Potem se odločimo za izbor ustreznih pripravkov. Posebno pozornost velja posvetiti plevelom, kot so smolenec (Galium aparine), dresni (Polygonum), navadna zvezdica (Stellaria media) in drugi. Na slovenskem tržišču so letos v prodaji trije, za širokolistne plevela zelo učinkoviti herbicidi - basagran DP-P, duplosan DP ter duplosan KV.

Duplosan DP je mogoče uporabiti od faze treh listov žit do začetka kolenčenja. Uporabimo ga 2,0 - 2,5 l/ha. Manjšo količino uporabimo, če ga kombiniramo z gramicidom za zatiranje srakoperca (Apera spica venti). Takšna kombinacija je glede na učinkovitost trenutno najcenejši način zatiranja vseh plevelov v ozimnih žitih. Deluje tudi pri temperaturi 8° C ali več. Basagran DP-P uporabljamo v količini 2,5-3,0 l/ha. Delovanje na travne plevela dosežemo, če količini 2,5 l/ha dodamo graminicid. Manjši odmerek zadostuje tudi za širokolistne plevela, ki nimajo več kot 4 liste. Posebnost basagrana DP-P je ta, da ga lahko uporabljamo še v času kolenčenja. Z njim lahko popravljamo napake, ki smo jih ali jih bomo naredili pri uporabi kakšnega drugega herbicida. Zadnji čas njegove uporabe je tik pred klenjenjem, odmerek pa 3 l/ha.

Na številnih njivah so osat (zaradi ozkega kolobarja) vedno bolj pojavljali. Ker gre za zelo trdoživ plevel, je takrat, ko ga je potrebno zatirati, škropljenje smiselno načrtno prilagoditi. Glede na dosežanje izkušnje je mogoče osat v žitih učinkovito zatreti le s kombinacijo basagrana DP-P 2,0 l/ha ter duplosana KV 1,7 l/ha. Škropljenje je najbolj učinkovito, ko osat doseže višino vsaj 15 cm. S to kombinacijo sredstev zatremo tudi ves ostali širokolistni plevel.

Herbicida basagran DP-P in duplosan DP je mogoče uporabiti tudi v jarih (jari ječmen in pšenica ter oves), ko vzklji večina plevelov. Ker trave v posevkih jarih žit spomladi ne povzročajo škode, uporabljamo herbicida samostojno. Čas uporabe je enak kot pri ozimnih žitih.

(Nadaljevanje prihodnjič)  
Inž. NANDE OSOJNIK

# Kmetom plačevali z manjšim zamikom

Z letnega občnega zbora M-Kmetijske zadruge Trebnje - Dobiček zadruge in hranilne kreditne službe v preteklem letu - Odkupili več mleka, pšenice, puranov in kumaric

TREBNJE - Ni ravno veliko zadrug v Sloveniji, ki bi kazale tako trdno podobo, kot je to v primeru trebanjske kmetijske zadruge. Na zadnjem občnem zboru M-KZ Trebnje, ki združuje preko 500 članov, je direktor inž. Ludvik Jerman povedal, da je zadruga lani ustvarila 8.360.000 tolarjev dobička, pozitivno pa je poslovala tudi Hranilno kreditna služba, ki je ustvarila 20,6 milijona tolarjev dobička.

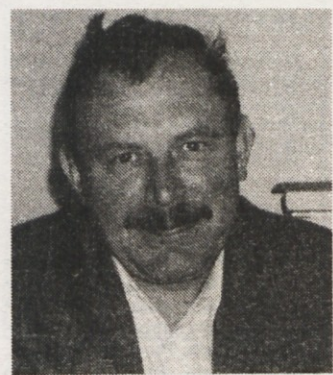
Lani se je skozi prvo polovico leta vlekel kot kurja čreva problem odkupa živine. Ker je bila ponudba večja kot povpraševanje, so morali rejci nekoliko počakati, zavrnil pa niso nikogar. Odkupili so 1842 glav odrasle goveje živine, 1147 telet, 158 konjev, 105 prašičev in 95 ovac. Odkupili so 12.250.000 litrov mleka, skoraj 8 odstotkov več kot leto poprej, več kot 130 ton pšenice (kar 42 odst. več kot leta 1996!), 219.715 kg kumaric (33 odst. več), za 10 odstotkov več puranov, a le 234 ton semenskega krompirja (31 odst. manj!) in 531 ton merkatilnega krompirja (13 odst. manj)... Kupci so slabo plačevali živino, a je trebanjska zadruga poskrbela, da je vsak rejec prejel denar za svojo živino najpozneje v 15 dneh, mleko pa do konca meseca za pretekli mesec.

V trgovski dejavnosti je trebanjska kmetijska zadruga povečala prodajo za dobrih 16 odst. Lani so imeli v zadrugi za 75 milijonov naložb. Daleč največja je bila obnova samopostrežbe v Starem trgu (56 milijonov).

Pri lastninjenju živilsko-predevalne industrije so lani Trebanj-

ci dobili poleg deleža v M- Mesnine dežele Kranjske in Mesariji ter prekajevalnici Litija še delež v Emoni MIZ v vrednosti 22 milijonov tolarjev. Delež Trebanjcev pri lastninjenju Ljubljanskih mlekarin pa bo jassen šele letos, saj naj bi mlekarne pridobile drugo soglasje še v prvem polletju letos.

"Glede denacionalizacije naj povem, da je bilo lani rešenih veliko zahtevkov, a zelo malo v našo korist. Sodelovanje članov z za-



Ludvik Jerman, direktor M-Kmetijske zadruge Trebnje

## Čebelarški klic v sili

Slovenski čebelarji v Semiču opozorili na težave zaradi mačehovskega odnosa do čebelarjenja

SEMIČ - Pretekli petek so se na problemski konferenci v Semiču zbrali predstavniki ministrstva veterinarske uprave, kmetijske svetovalne službe ter člani številnih čebelarških društev iz vse države in spregovorili o nezavidljivem položaju slovenskih čebelarjev.

Ker leta in leta čebelarstvu v državi niso namenili dovolj pozornosti, so se problemi nakopičili. Tepe ga tudi neustrezna zakonodaja, saj čebelarje uvršča med samostojne podjetnike in ne med kmete, ki pridelujejo hrano, ter jih obremenjuje s številnimi potrdili in dajatvami. Čebelarška konferenca je bila zato klic v sili. Če ne bodo takoj začeli odprav-

ljati težave, se lahko zgodi, da bodo posledice velike in daljnosežne.

Po mnenju čebelarjev je najbolj sporen zakon o veterini, ki med enači z ostalimi živali živalskega izvora kot so meso, jajca, mleko, čeprav ni pokvarljiv. Skrb vzbujajoče je, da je kar 70 odst. čebelarjev starejših od 51 let, le malo pa jih ima naslednike. Zato bi mladim morali zagotoviti nekatere ugodnosti, da bi se odločali za čebelarjenje. Ena od teh je priznanje statusa čebelarja-kmeta za vse, ki imajo več kot 30 pridobitnih čebeljih družin. Čebelarška društva pa naj bi postala društva posebnega pomena.

Zgovoren dokaz, kako se godi čebelarjem, je izračun, ki je pokazal, da ima čebelar s 60 družinami dobrih 10 tisočakov izgube na čebeljo družino. Da bo čebelarstvo preživelo, bo morala država pomagati z regresi in nižjimi obdavčitvami ter olajšavami. Med drugim naj bi uvedla tisoč tolar-

• Čebelarji so svoje zahteve s problemske konference v Semiču strnili v 18 točk, ki naj bi bile osnova za kmetijsko zakonodajo, ki bo uravnavala tudi čebelarstvo in bo usklajena z zakonodajo Evropske unije. Hkrati so zahtevali, naj vsa zakonska določila iz vseh ministrstev, ki se nanašajo na čebelarstvo in čebelje izdelke, zberejo v posebni bršuri in jih pozneje združijo v zakon o čebelarstvu.

jev ekološke premije za vsako čebeljo družino. Država pa naj bi regresirala tudi sejanje ajde in drugih medovitih rastlin ter čebelarjem izplačala odškodnino zaradi pozebe, toče ali žleda.

M. BEZEK-JAKŠE

## OBČNI ZBOR STROJNEGA KROŽKA KRKA

Strojni krožek Krka vabi vse člane in simpatizerje na prvi redni občni zbor krožka, ki bo v soboto, 4. aprila, ob 20. uri v prostorih Krajevne skupnosti Šmarjeta. Spregovorili bodo o težavah v kmetijstvu, o prednostih združevanja v krožke ter o delovanju krožka v minulom letu. O uporabi kmetijske tehnike ter njene izkoriščenosti in delovanju ostalih krožkov po Sloveniji bo spregovoril mag. Marjan Dolenšek. Na zbor so vabljeni tudi predstavniki državnega sveta Tone Hrovat, Igor Hrovatič, podsekretar za podeželje in razvoj, župani dolenjskih občin in drugi.

drugo je bilo dobro, povečalo pa se je tudi zanimanje za včlanjevanje novih članov, saj je bilo novih članov 29. Opozoril pa bi, da se združništvo ob približevanju Evropi mora pripraviti na povečevanje konkurenčnosti na domačem trgu, ker ima zahodna Evropa velike presežke hrane. Država bi slovenskemu združništvu morala omogočiti nastop na zahodnoevropskih trgih, in sicer z izobraževanjem, spodbujanjem razvoja, s pomočjo pri poslovnem povezovanju zadrug in drugih oblik gospodarskega organiziranja kmetov," je povedal Jerman.

P. PERC

## OCENJEVANJE VIN

ČRNOMELJ - Društvo vinogradnikov Črnomelj za svoje člane organizira ocenjevanje vin. Najboljša vina se bodo lahko udeležila ocenjevanja na Vinski vigradi v Metliki. Vzorce bodo v soboto in v nedeljo, 11. in 12. aprila, pobirali stalni pobiranci, katerim se vsi, ki se želijo udeležiti ocenjevanja, predhodno najavijo. Ocenjevanje bo potekalo v ponedeljek, 13. aprila, cena pobranega vzorca vina pa znaša 1.500 tolarjev.

## USTANOVITEV DRUŠTVA VINOGRADNIKOV JANEZA TRDINE

BRUSNICE, GABERJE - V soboto, 4. aprila, bo ob 19. uri v gostilni Vovko na Ratežu ustanovni občni zbor Društva vinogradnikov Janeza Trdine, Brusnice - Gabrje. Novo društvo naj bi pritegnilo k sodelovanju številne, zdaj nikjer organizirane vinogradnike z območij tradicionalnih cvičkovih goric v krajevnih skupnostih Brusnice in Gabrje. Namen ustanovitve društva je širiti vinogradniško in kletarsko znanje ter skrbeti za kulturno podobo podgorske krajine. Vabljeni vsi, ki jim je pri srcu pristna in bistra domača kapljica.

I. K.



# EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: dr. Julij Nemanic

## Še malo teorije

Za primerjavo in pomoč pri vsakdanjem odločanju

Značilno je, da se mineralne snovi morajo nahajati v talni raztopini v pravilnem medsebojnem razmerju in določeni koncentraciji, če pa so koncentracije prevelike, pride do škodljivega delovanja. Nepravilna razmerja med posameznimi hranili spremenijo potek presnove, ki se razhaja z zahtevo, vsebovano v dedni zasnovi, in to privede do fizioloških in patoloških bolezni. Narava je na dolgi razvojni

poti ustvarila najboljše rešitve. Zato je v delih rastlin, ki predstavljajo trajno vezavo snovi (les), zelo malo mineralov. Tako je v suhi snovi lesa le 0,2 do 1 odstotek, v listju dreves pa 3 do 10 odstotkov pepela. Smotno je, da se z minerali bogati deli rastline vsako leto ponovno vključujejo v kroženje in s tem bogatijo zaloge energije in snovi.

## Primer mineralne sestavine

Sestavi posameznih delov vinske trte.

Na 1 ha vinograda je v sestavi posameznih delov trte naslednja količina hranil (v kg) in njihov delež v odstotkih od skupne količine je:

| deli trte | N    | P    | K    | N  | P  | K  | povprečno |
|-----------|------|------|------|----|----|----|-----------|
| grozdje   | 14,3 | 4,3  | 18,6 | 17 | 16 | 24 | 20 %      |
| vršički   | 14,9 | 1,5  | 6,4  | 17 | 6  | 8  | 10 %      |
| liste     | 47,0 | 16,5 | 38,0 | 55 | 61 | 50 | 55 %      |
| rozga     | 9,3  | 4,5  | 13,3 | 11 | 17 | 18 | 15 %      |

**Skupno** 85,5 26,8 76,3 100 100 100 100 %

In končno: če primerjamo "odnašanje" mineralnih hranil s pridelkom, vidimo, kako zelo malo hranil nepovratno izgubi-

mo v obliki prodanega vina, ker peclje, tropine in droži lahko oz. moramo kompostirane vrniti nazaj v vinograd.

Kemična sestava grozda (srednja vrednost v odstotkih) po prof. S. Šikovec

| Grozd 100 odstotkov |                   |              |            |            |
|---------------------|-------------------|--------------|------------|------------|
| Sestavine           | jagode 93-98      |              | peclji 2-7 |            |
|                     | jagodnomeso 75-85 | kožica 15-20 | pečke 3-6  | peclji 2-7 |
| voda                | 65-85             | 60-75        | 25-45      | 55-85      |
| sladkorji           | 10-30             | -            | -          | -          |
| celuloza            | 0,5               | 30           | 40         | 50         |
| mineralne snovi     | 0,1-1             | 1-3          | 1-4        | 5-6        |
| taninske snovi      | -                 | 0,5-5        | 5-9        | 1-3,5      |
| olje                | -                 | -            | 10-20      | -          |
| dušikove snovi      | 0,2-0,5           | 1-2          | 4-7,5      | 1-2        |

(Nadaljevanje sledi)

Inž. JOŽE MALJEVIČ

**Panike nobene!**  
**Trajno nizke cene**  
**Mercator**

## AGRO d.o.o. NOVO MESTO

prodajalna SEJALEC  
tel. 068/325-750

- velika izbira vrtnih semen
- semena trav in detelj
- semenska koruza
- PIONEER, BC 272, OSSK 247
- SADIKE; VRTNICE, JAGODE, AMERIŠKE
- BOROVNICE, KIWI, LIMONA, MANDARINA
- ročno orodje in različni pripomočki za delo na vrtu
- CEPILNI NOŽI - VICTORINOX, cepilne gumice, cepilna smola
- motorne žage STIHL in Husqvarna
- rezervni deli

## Kmetijska APOTEKA

tel. 068/322-560

- ugodna prodaja pralnih aparatov
- KARCHER in LAVOR WASH
- ročne in motorne škropilnice
- škropilne palice
- zaščitna sredstva za varstvo rastlin

## HELENA MRZLIKAR gospodinjski kotiček

## Kaj je in kaj ni biohrana

Skrb in odgovornost za zdravje je v naših rokah in vsak sam ve, kako se počuti in kako se na njegovo ravnanje odziva organizem. Trditve, da je le domača hrana, pridelana na kmetiji, vedno neoporečna in zato zdrava, je zavajajoča. Bioprehrana ali ekoprehrana naj bi bila popolno nasprotje konvencionalni prehrani, to je hranjenju z živali, ki jih pridobivamo s sodobnim kmetijstvom, ki uporablja umetna gnojila in pesticide, zemljo pa obdeluje s stroji. Bioprehrana je uživanje živil rastlinskega in živalskega izvora, ki ne vsebujejo nobenih ostankov tujih, zlasti kemičnih snovi, pesticidov, umetnih gnojil, težkih kovin in ostankov kemičnih snovi, ki jih dobijo živali s krmo in zdravili, npr. antibiotikov, hormonov itd. Danes se v kmetijstvu uporabljajo poleg anorganskih bakterij in žvepljenih fungicidov le še organska fitofarmacevtska sredstva, ki se zaradi toplotnih, svetlobnih in ultravijoličnih žarkov ter oksidacije hitro razgradijo in niso nevarna za končne uporabnike, ki uživajo z njimi zaščitene rastlinske in živalske pridelke. Ne smemo pa pozabiti, da so

nekatero uporabne rastline in živali lahko v čezmerni količini strupene zaradi naravnih pesticidov in dosti manj zaradi fitofarmacevtskih sredstev. Primeri so: ananas, banane, brokoli, cvetača, poper, gobe, gorčica, hren, jabolka, kava, kakav idr. Po vseh ugotovitvah lahko sklepamo, da je hrana, ki jo kupimo kljub temu da ni označena kot biohrana, dovolj zdrava, ker po zakonu ne sme presegati dovoljene količine posameznih strupenih snovi, torej količine, ki bi zdravja ne ogrožalo.

Vsi, ki bi radi uživali varovalna živila - na embalaži jih označuje poseben znak, ki ga podeljuje Društvo za srce - lahko izbirajo med špageti, kot so sojini in graham, med pekovskimi izdelki, kot je mešana kruha z visokim dodatkom ovsenih otrobov, sončničnega semena in sojinaga drobljenca. Vse to daje kruhu znatno strukturo, ga bogati z esencialnimi maščobnimi kislinami, beljakovinami in vlakninami. Omenjeni znak lahko vidimo tudi na skupini mesnih in mlečnih izdelkih, oljih itd. Kdor za zdrav način prehranjevanja išče pravo pot, temu je znak varovalnega živila najboljši vodnik.



## Montessori v Šmarjeti

Knjižna novost o alternativni pedagogiki

ŠMARJETA - V slovenske šole bodo z uresničanjem nove šolske zakonodaje stopali šestletniki, kar pred pedagogico prinaša nove zahteve, saj bodo imeli opravka s še mlajšimi otroki kot doslej. V prizadevanjih, da bi jim omogočili kakovosten pouk, ni odveč, če učitelji pogledajo v svet in poskusijo tudi kaj za naše razmere manj znanega, denimo, da pogledajo, kaj jim lahko ponudi zanimivega alternativna pedagogika, ki jo je v prvi polovici tega stoletja zasnovala Maria Montessori si kar uspešno utira pot v vrtec in šole. Njena osrednja dognanja so, da otrok v bistvu potrebuje le malo učiteljeve pomoči. Učitelj mora predvsem podpirati otrokov duhovni samorazvoj, za kar otrok potrebuje svoji starosti in razvoju primerna sredstva za polno zaposlitev, otroku so za njegov duševni razvoj potrebne miselne izkušnje, važno pa je tudi, da se veliko gibljejo.

Zanimiv, s praktičnimi izkušnjami podprt pogled v pedagogiko Montessorijeve ponuja knjižica Naša šola v luči pedagogike Marie Montessori, ki so jo pred kratkim izdali v osnovni šoli Šmarjeta. Uredila jo je svetovlana delavka Marija Pečnik, posamezna poglavja pa so poleg njene napisali še pomočnica vzgojiteljice v vrtcu Mija Klobučar, vodja enote v vrtcu Ines Henigman, ravnatelj šole in vrtca Jože Pečnik ter učiteljice Anica Bobič, Majda Lavrič in Vesna Žinko. V knjigi so kratko predstavili osnove pedagogike Montessorijeve, znanstveno razvojne materiale, Montessorino pedagogiko v oddelkih za tri- do šestletne otroke, njeno uporabnost v vrtcu in osnovni šoli Šmarjeta, razvojne materiale v prvem razredu, možnosti vključevanja didaktičnih elementov Montessorijeve v pouk matematike in geografske didaktične materiale. Vsekakor gre za knjižico, ki jo bodo z zanimanjem prebirali predvsem učitelji, njim pa je v prvi vrsti tudi namenjena.

M. MARKELJ

# S štukaturami v 17. stoletje

Razstava Vtis obilja - štukatura 17. stoletja v Sloveniji avtorice mag. Barbare Jaki Mozetič v samostanski cerkvi v Kostanjevici - Na ogled do 3. maja

KOSTANJEVICA - Razstava, ki tokrat gostuje v samostanski cerkvi v Kostanjevici, je nekoliko nenavadna, saj temelji na reprodukciji, predstavlja pa obrobno dekorativno umetnost - štukaturu. Štukatura 17. stoletja v Sloveniji je bila sicer tema velikega znanstvenoraziskovalnega, muzeološkega in založniškega projekta, delo Barbare Jaki Mozetič, ki je razstavo postavila ob pomoči oblikovalca Miljenka Licula. Delo je Jakijeva nasloвила Vtis obilja in je bilo prvič predstavljeno leta 1995 v Narodni galeriji v Ljubljani.

Glavne sestavine za štuk - mavce, pesek, voda in apno - so bile vedno dostopne in rezmeroma poceni, zato je bila tehnika široko razširjena in uporabna v različne namene, najpogosteje za dekoracijo stropa in ostenja, kot okvir za slikarije, za oblikovanje prosto stoječih plastik, reliefov, vendar prav za vsakega ta dragocenost, ki so jo pri nas v glavnem širili mojstri iz severne Italije, ni bila. To stroko dekorativne umetnosti

je sicer poznala že klasična antika, nanjo naletimo tudi v pozni srednjeveški in nato renesančni arhitektonski plastiki, zlato dobo pa je doživela z barokom in rokokom. Štukature slovenskih baročnih spomenikov spadajo med najbolj zanimive v srednjeevropski zapuščini. Vtis obilja predstavlja 22 spomenikov notranjščin, časovni okvir le-teh pa je na začetku jasno omejen s prvo večjo štukirano celoto v Sloveniji - to je



ŠTUKATURE V SAMOSTANSKI CERKVI - Narodna galerija iz Ljubljane in Galerija Božidarja Jakca iz Kostanjevice sta v petek pripravili razstavo Vtis obilja - štukatura 17. stoletja v Sloveniji. O razstavi sta spregovorila dr. Andrej Šmrekar, direktor Narodne galerije, in avtorica razstave mag. Barbara Jaki Mozetič (na sliki). Večer je obogatila harfistka Mojca Zlobko. (Foto: T. G.)

## Nič več zunaj, ampak v domu

Ambruški kulturniki ustvarjajo v novih prostorih - Dejavna dramska skupina in moški pevski zbor

AMBRUS - Čeprav so kulturniki v KS Ambrus zelo zagnani, so zadnja leta težko delovali predvsem zato, ker niso imeli svojega prostora. To velja tako za sedem let star moški pevski zbor, v katerem veselo do pesmi združuje trinajst pevcev in ki ga vodi Ciril Hočvar, kot tudi za dramsko skupino pod vodstvom Tatjane Bradac. Skupina pripravlja igre in manjše skeče za različne proslave, nastopali pa so zunaj.

"Nobenih primernih prostorov ni bilo na voljo in nikoli nismo vedeli niti, kje bomo imeli vaje.

Znašli smo se že v drvarnicah, na starih podih, v gostilnah in veroučni sobi," je potrebe in dolgotrajne upravičene želje po svojem kulturnem domu razlagala predsednica KD Ambrus Martina Hrovat. S pomočjo ivanške občine so se konec lanskega leta uspešno



Martina Hrovat

dogovorili s kmetijsko zadrugo Mercator Stična, da jim je prepustila stare skladiščne prostore. V mesecu in pol jim je s štirimi milijoni tolarjev občinskega denarja ter z veliko dobre volje in z nešteto urami udarniškega dela uspelo staro skladišče prenoviti v lepo, s centralno kurjavo ogrevano dvorano z 250 sedeži in balkonom, v kateri so pred kratkim premierno zavrteli nov slovenski celovečerni film Brezno. Poleg dvorane, ki potrebuje še nov premičen oder, saj želijo da bo ta večnamenska, je v domu na voljo tudi nekaj spremljajočih prostorov in sanitarije, vendar še niso opremljeni. Ne glede na to, da bo za dokončanje kulturnega doma potrebno še kar nekaj sredstev, so krajanje nove pridobitve zelo veseli in kmalu v njej obljudljajo lastno prireditev.

L. MURN

## ŠTIHOV JOŽE Z BRODA

NOVO MESTO - Jutri, 3. aprila, bo ob 20. uri v gostilni Jožeta Kerina Gadova peč v Podbočju pri Kostanjevici predstavitel knjige Janeza Baniča "Štihoj Jože z Broda", ki je že dni izšla pri Dolenjski založbi in govori o življenju ljudi v okolici Podbočja.

obok vhodnega stolpa cistercijanskega samostana v Stični, ki nosi letnico 1620. Ker del, ki so predmet razstave, ni možno preseliti, so v Kostanjevici na ogled odlični najpogostejših tipov in primerov štukturne plastike in konkavni diapozitivi gigantskega formata. Razstava bo na ogled do 3. maja.

T. GAZVODA

## REVIJA PEVSKIH ZBOROV

NOVO MESTO - V petek in soboto, 4. in 5. aprila, bo v veliki dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine potekala revija odraslih pevskih zborov. Koncerti se bodo začeli ob 19.30.

## VELIKONOČNE LIKOVNE DELAVNICE

NOVO MESTO - Ves prihodnji teden, od 6. do 10. aprila, bodo na oddelku za mladino Knjižnice Mirana Jarca od 16. do 18. ure potekale velikonočne likovne delavnice.

## POLITIKA, BOLEZEN MOJA

NOVO MESTO - Dramska skupina Šentjernej bo v torek, 7. aprila, gostovala v veliki dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine s komedijo Toneta Partljiča Politika, bolezen moja. Predstave se bo udeležil tudi avtor. Pričetek ob 19.30.

## HARMONIJA NARAVE

NOVO MESTO - V ponedeljek, 6. aprila, bodo ob 20. uri v Galeriji Krka odprli razstavo fotografij Bogdana Kladnika pod naslovom Harmonija narave.

## KRIŽANI MED NAMI

KRŠKO - V Galeriji Krško so včeraj, 1. aprila, zvečer odprli likovno razstavo Kržani med nami. Gre za podobe križev, ki jih je vse polno po naši deželi, avtorica Blandina Markovič-Randič pa jih je upodobila na svojih slikah.

## PRIPRAVE NA PEVSKI TABOR

ŠENTVID - Okrog 120 zborovodij se je v soboto, 28. marca, zbralo na seminarju, na katerem so pod vodstvom dirigenta Igorja Švare predelali pesemsko gradivo za 29. Tabor slovenskih pevskih zborov. Scenarij za to vseslovensko pevsko prireditev, ki bo pod naslovom Štirje letni časi 19. junija v Šentvidu, je tudi tokrat zasnoval Stane Peček, k sodelovanju pa je povabil folklorno skupino Kres iz Novega mesta in Občinski pihalni orkester Trebnje.

## Glasba že ob prvih korakih

V zasebnem vrtcu Rauch posvečajo dodatno pozornost glasbeni vzgoji - Precejšnje zanimanje

NOVO MESTO - Nikoli ni prezgodaj, ko je treba potipati, ali se v nadobudnih kratkohladičnikih ne skriva drobec glasbenega ali morda kakšnega drugega talenta. Tega se zavedajo v novomeškem Glasbenem vrtcu Rauch, ki je eden redkih zasebnih vrtcev s koncesijo pri nas. V njem poleg vseh programov, kot jih za tovrst-



VSako leto SREČANJE - Glasbeni vrtec Rauch vsako leto pripravi srečanje otrok in staršev, na katerem otroci pokažejo, kaj znajo. Prejšnji teden so nastopili v avli grmske osnovne šole, med drugim pa so zaplesali tudi na priredbo glasbe baleta Labodje jezero.



POJOČA AJDA - Mešani pevski zbor Ajda, ki pod vodstvom Milana Pavliča združuje več kot 25 pevcev iz krajevne skupnosti Orehoveca, vsako leto pripravi koncert. Letošnji je bil minulo soboto zvečer v orehovškem družbenem domu, z njim pa so počastili tako materinski dan kot bližnji krajevni praznik. Kulturni večer so pevcem pomagali zapolniti pianist Rok Mencin, pevki Branka Francič in Rebeka Matičević ter otroški pevski zbor iz Orehovice. O zboru in prazniku je govoril šentjernejski župan Franc Hudoklin, večer pa je spretno povezala Maja Jurečič. (Foto: M. Markelj)

## Ples izraža neizrekljivo

Novomeščanka Natalija Mikec v Londonu končuje magistrski študij sodobnega umetniškega plesa

NOVO MESTO - Umetnost v najširšem pomenu besede je tisto, kar Novomeščanko Natalijo Mikec, prof. angleškega jezika in sociologije ter kmalu magistre plesnih študij, zanima že od nekdaj.

Kot učenka OŠ Grm se je v Glasbeni šoli Marjana Kozine pri prof. Cvetki Hribar začela učiti klavir, kasneje, ko je bila že gimnazijka, pa se je odločila za sodobni ples pri prof. Sonji Rostan. Ples je postal in ostal njena največja ljubezen, "saj z njim lahko izraziš vse, kar je sicer neizrekljivo, in to na univerzalni način. Ples noče zavajati," prepričano pove Mikčeva. Nato se je odločila za študij na ljubljanski filozofski fakulteti in zraven obiskovala program sodobnega baleta na tamkajšnji srednji baletni šoli. Vmes je izdelala svoj prvi plesni projekt, ki ga je nagradila ZKDS, se udeleževala poletnih plesnih šol, igrala in plesala v dokumentarcu Novomeška pomlad ter z glasbeno skupino Dolina odmeva pripravljala improvizirane plesne predstave itd. Ves čas je tudi veliko prevajala, pisala novinarske prispevke za razne časopise in poučevala.

Razmišljanja o spornih vprašanjih sociologije plesa so mlado umetnico privedla do diplomske naloge z naslovom Beseda gibu in gib besedi. Ustvarila je pionirsko sociološko študijo plesa v Sloveniji, to pa je bil tudi temelj za njen nadalj-



Natalija Mikec

nji univerzitetni študij v Londonu, v Labanovem centru za gibanje in ples. "Zanima me izrazna moč plesa, njegovi učinki in širša sociologija plesa. V Londonu se ukvarjam prav s tem," je povedala Mikčeva, ki tam študira od leta 1995, letos pa bo študij zaključila ter se vrnila domov. Kaj bo počela, točno še ne ve, glede na to, da pri nas ni veliko ljudi s takšno plesno izobrazbo, pa upa, da težav z zaposlitvijo ne bo, čeprav plesna tematika zaradi povezave s telesom še vedno ostaja tabu tema. "Pri študiju sem opazila, da plesu manjka ustrezne besedišča, zato sem strokovne izraze poslovenjala, pri nas pa tudi ni pravih kritikov s področja plesne teorije," pravi Natalija Mikec, ki bi se rada s plesom ukvarjala predvsem praktično in poučevala mlade.

L. MURN

## Šest metrov dolg kolaž

Katja Markovič, učenka srednje gradbene šole, na poti likovne ustvarjalnosti - Razstava v šolski avli

NOVO MESTO - Učenka 2. letnika srednje gradbene šole Katja Markovič iz Novega mesta se z mladostno navdušenostjo in predanostjo ukvarja z likovnim ustvarjanjem že pet let. A ker se zaveda, da samo navdušenje do ustvarjanja ni dovolj, si znanje in izkušnje pridno nabira v likovnih delavnicah novomeškega ZKD. Še posebej spodbudno je bilo za njo sodelovanje v delavnici, ki jo je vodil Jakob Brdar (letošnji Prešerenov nagrajenec), nanjo



Katja Markovič med svojimi deli

pa se je uvrstila kot nadobudna mlada dolenjska likovnica. V veliko pomoč so ji, kot pravi, tudi pogovori z mentorjem Brankom Šustrom z grmske osnovne šole.

Katjo, ki jo mika, da bi se v bodočnosti posvetila vizualnim komunikacijam, še posebej privlačita plakat in ilustracija. Z obema zvrstema se precej ukvarja in prav z njima je dosegla tudi svoje prve uspehe. Na različnih šolskih natečajih je za svoje plakate prejela že pet prvih nagrad, kot ilustratorka pa je najopaznejši korak naredila pred dvema letoma, ko ji je novomeška pisateljica Ivanka Mestnik zaupala oblikovanje in ilustriranje svoje knjige otroških zgodbic o živalih Kara.

Kaj počne v zadnjem času, je Katja Markovič pokazala na razstavi, ki jo je pripravila prejšnji teden v avli Šolskega centra. Zasnovala jo je ambientalno, pastelesne figurale in abstraktne vsebine ter šest metrov dolg kolaž je razstavila v prostoru, ki ga je zamejila s plastično ponjavo in stoloma, zavrtima v časopisni papir.

M. MARKELJ

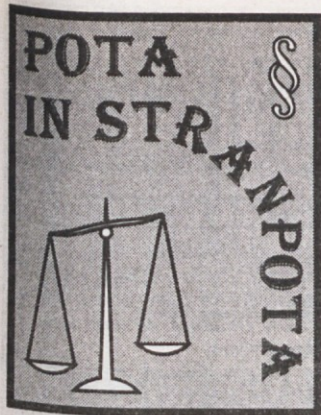


DARILO KNJIŽNICI - Poročali smo že o večeru s Tatjano Jakac v Knjižnici Mirana Jarca 3. marca. Ob tej priložnosti je slikarjeva vdova podarila novomeški osrednji knjižnici Jakčev portret njegovega mladostnega prijatelja in književnika Mirana Jarca. S tem darilom se je Božidar Jakac še trdneje povezal s svojim rojstnim mestom. (Foto: T. Gošnik)

## MAVRIČNA RIBICA

NOVO MESTO, ŠENTJERNEJ - Danes, 2. aprila, bo ob 17. uri v veliki dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine podelitev predšolske bralne značke Mavrična ribica in lutkovna predstava Rdeča kapica v izvedbi ljubljanskega lutkovnega gledališča Fru fru. Jutri, 3. aprila, pa bo ob isti uri podelitev Mavrične ribice v osnovni šoli Šentjernej.





**dežurni poročajo**

**OB KABEL** - V noči na 20. marec je nekdo v Markljevi ulici v Novem mestu prišel do ograjenega skladišča, kjer ima Pionir Standard shranjen material. Prerezal je žico in iz skladišča ukradel 100 metrov kabla. S tem je podjetje oškodoval za 150 tisočakov.

**VLOMIL V BARAKO** - Pred nepridipravom je približno isti čas klonila tudi žica, ki je ograjevala gradbišče v Šmarješki ulici v Novem mestu. Neznane jo je prerezal in vlomil še v barako, ukradel pa je 190 metrov trožilnega gumijastega kabla in 100 metrov štirijilnega kabla z vtičnicami. S tem je podjetje Pionir Standard Gradbeništvo oškodoval za okoli 80 tisoč tolarjev.

**NATOČIL IN ODPELJAL** - 22. marca okoli 21. ure je neznanec s stoenke brez registriranih tablic pripeljal na bencinski servis v Črnomlju, v rezervoar natočil 35 litrov goriva in odpeljal.

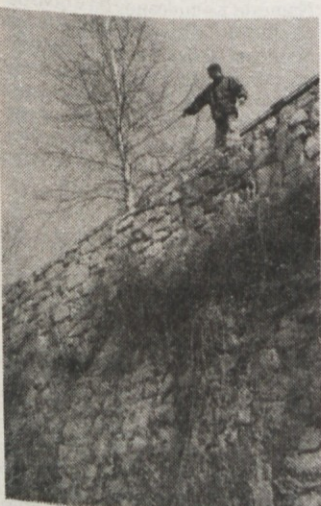
**OŠKODOVANI UPOKOJENCI** - Med decembrom lani in koncem marca je nekdo v Kanižarici vlomil v pisarno društva upokojencev Rudnik Kanižarica. Ukradel je 3 svečane rudarske uniforme, pisalni stroj, 7 namiznih prtov, skodelice za kavo in električni kuhalnik. S tem je društvo oškodoval za 100 tisoč tolarjev.

## OTROK ZBIL PEŠKO

**NOVO MESTO** - V četrtek, 26. marca, ob pol treh popoldne se je 12-letni B. N. iz Novega mesta peljal z gorskim kolesom iz Ljubljanske ceste mimo kulturnega doma Janeza Trdine proti Kandijški cesti v Novem mestu. Peljal je po pločniku in se zaletel v 50-letno peško M. P., ki se zaradi hudih poškodb zdravi v novomeški bolnišnici.

## POGINILE RIBE

**KRMELJ** - V torek, 24. marca, je občan iz Sevnice opazil, da v potoku Hinja v Krmelju plavajo mrtve ribe. Policisti in ribiči ribiške družine Sevnica so ugotovili, da je na razdalji kakšnih 300 metrov od podjetja Ferrotehna do hiše Krmelj št. 23/c v potoku približno 200 poginulih postrvi, velikih 5 do 10 centimetrov. Voda je bila na pogled čista, ribe pa so ribiči poslali v analizo.



**DO KDAJ ŠE TAKO?** - Nevarna pot od trga na Dvoru do ribogojnice vodi mimo ostankov nekdanje železovarne. Pred leti so na tej poti umrli trije ljudje, ki so padli v globino. Krajani že desetletja opozarjajo na to nevarnost. KS Žužemberk je sicer poskrbel za del poti in postavila zaščitno ograjo, del poti pa je še nezavarovan. "Pot je primeren za sprehode, otroci pa se rolkajo le meter stran od smrti," pravi domačin Silvo Koželj, ki je del zidu obnavljal že sam s svojim denarjem, pa tudi z materialom KS Žužemberk. A potrebna je ograja, saj je pred desetletji prav na mestu, ki ga prikazuje slika, v globino padel otrok in umrl. (Foto: S. Mirtič)

# Trobčevo domovanje še naprej zapor

Metod Trobec se je na sojetnika Nemca spravil z dodelanim jedilnim nožem in ga večkrat zabodel - Oškodovanec tokrat na obravnavo ni prišel - Sojenje se bo nadaljevalo 23. aprila

**NOVO MESTO** - Prejšnji teden je na zatožno klop tokrat novomeškega okrožnega sodišča zaradi poskusa umora sozaprornika Miloša Nemca ponovno sedel Metod Trobec s Spodnje Bele, mož, ki je za svojo "slavo" in naziv enega najbolj znanih zločincev v Sloveniji poskrbel pred dvema desetletjema, ko je v krušni peči skuril pet žensk, prej pa jih je še razkosal, za kar si je prislužil sprva dosmrtno, potem pa zaradi zmanjšane prištevnosti 20-letno zaporno kazen.

To bi sicer odslužil naslednje poletje, vendar bo njegov dom še vedno zapor na Dobu, saj je Trobec očitno nepoboljšljiv. Čaka ga namreč še 10 let in pol zapor, ker je leta 1988 skušal ubiti dva sojetnika, sodišče v Trebnjem pa

mu te kazni ni prišlo k že izrečeni 20-letni zaporni kazni, pač pa dosodilo dodatno kazen.

Tokrat ga obtožnica bremeni, da je pred slabimi šestimi leti med popoldanskim sprehodom v KPD Dob iz brezobzirnega maševanja od zadaj s prirejenim jedilnim nožem z zbruseno konico napadel

## VOZNIKI, POZOR!

**NOVO MESTO** - Danes, v četrtek, med 16. in 20. uro bodo policisti na območju UNZ Novo mesto poostriili nadzor nad prometom. Še posebej bodo pozorni na nepravilno prehitivanje, izsiljevanje prednosti, prehitro vožnjo in vožnjo pod vplivom alkohola ter na uporabo varnostnega pasu. Zoper vse, ki ne bodo spoštovali predpisov, bodo ukrepali.

## STRELJAL V LOKALU

**NOVO MESTO** - V soboto, 28. marca, ob pol enajstih zvečer so policisti do iztreznitve pridržali 25-letnega D. S. z Drske, ki je v lokalu Latino v Novem mestu vpil na najemnika lokala D. M., izza pasu potegnil zračno puško in sprožil proti najemniku. Na srečo v puški ni bilo nabojev.

## TUDI PES LOVIL VLOMILCA

**DVOR** - V sredo, 25. marca, ob 2. uri zjutraj so policisti na Dvoru - pomagal jim je tudi službeni pes - prijeli 22-letnega D. F. in 23-letnega D. K. iz Ribnice, ki sta osumljena, da sta tistega dne vlomila v trgovino Mercator, poslovna enota Dvor, ter ukradla večjo količino cigaret. V trgovini so policisti našli še kartonsko škatlo, v katero sta zložila cigarete, vendar jima še ni uspelo odnesti v avto, ker so policisti oba prepoznali. Osumljenca sta ukradla za 300 tisočakov blaga.



**HUDO RANJEN PEŠEC** - V torek, 24. marca, malo pred osmo uro zvečer se je na gorjanski cesti pri Pogancih pripetila nesreča. 24-letni J. T. iz Stopič je pri prehitovanju osebnega avta zbil 65-letnega Grga Rogiča (sedi na tleh) iz Novega mesta, ki se je v nesreči hudo ranil in so ga odpeljali v novomeško bolnišnico. (Foto: A. B.)

## ROPARSKA TATICA

**NOVO MESTO** - V sredo, 25. marca, je 70-letni I. S. iz Kočarije spremljal ženo v splošno bolnišnico v Novem mestu. Na stopnišču v kletne prostore ju je dohitela 39-letna I. B. iz Brezja in iz ženske torbice, ki jo je nesel mož, vzela denarnico. Ko je oškodovanec hotel preprečiti tatvino, ga je udarila, tako da je padel po tleh, nato pa pobegnila. Za njo je stekla vratarica, jo ujela in zadržala do prihoda policistov.

• Lahko je biti črncu proti rasni diskriminaciji. (Radović)

• Ni je pravice: od tisoč nezmožnih je samo eden minister. (Radović)

• Če vam je življenje težko, poskusite kaj drugega. (Rankič)

sozaprornika Miloša Nemca. Ta se je kljub ranam pobral in začel bežati, a Trobec ga je dohitel in ga še nekajkrat zabodel.

Na srečo je vmes posegel paznik, ki je bil potem, ko je pred sabo gnal Trobca do sprejemnega centra, deležen glasnih vzklikov ostalih razjarjenih obsojencev, naj Trobca pazniki ubijejo. Nemca so zaradi hudih poškodb, od katerih je bila življenjsko nevarna le ena, odpeljali v novomeško bolnišnico.

Kako je dogodek doživel Miloš Nemec, tokrat na sodišču ni bilo mogoče slišati, saj vabilo za sodno obravnavo ni našlo poti do njega. Na naslovu, kjer naj bi bival, ga ni bilo, svojo zgodbo pa je v razlomljenem in nepovezanem govoru povedal Trobec. Ta je zanikal, da se je na Nemca spravil zaradi starega spora zaradi konzerve. Tistega dne se je spravil nanj zato, ker naj bi mu Nemec pod noge vrغل steklenico. Sicer pa naj bi jih Trobec pred tem od oškodovanca celo dobil po glavi s ključavnico, pa tudi še v enem drugem primeru naj bi Trobec le za las ušel Nemčevim napadom. Trobec se spominja tudi Nemčevih groženj, da ga bo ubil, s smrtno puško pa naj bi mu grozila tudi skupina zapornikov. Glavna obravnavna se bo nadaljevala 23. aprila, ko naj bi bili zaslišani oškodovanec in še nekaj drugih prič, ki so videli dogodek, svoje mnenje o Trobečevi prištevnosti pa bo povedal še psihiater.

T. GAZVODA

## ZAVRNILI TRI PROŠNJE ZA OROŽJE

**BREŽICE** - V Brežicah so lani izdali posameznikom 32 nabavnih dovoljenj za lovsko orožje, 13 za samokrese in revolverje, 6 za malokalibrske puške, 3 za malokalibrske samokrese in revolverje in eno dovoljenje za plinsko orožje. Zavrnili so 3 prošnje za nabavno dovoljenje za samokres. Poleg tega so v upravnih enotah izdali strelskim organizacijam 4 nabavna dovoljenja za malokalibrske samokrese. Napisali so tudi 13 nabavnih dovoljenj za orožje, ki so ga tujci kupili v Brežicah in ga odnesli v drugo državo.

# Dodaten zaslužek s prodajo orožja

Pri prijetju je 43-letni Marjan N. iz Brežic hotel ustreliti policista, a je pištola na srečo zatajila - V 15-ih letih to največji plen orožja

**KRŠKO** - V začetku prejšnjega tedna so krški policisti prijeli skupino šestih moških v zrelih letih iz brežiške in krške občine, ki so osumljeni preprodaje orožja. Pri njih so namreč zaplenili 9 pušk, 11 pištol, več kot 30 cevi, 21 okvirjev za pištole, 4,8 kg razstreliva, več kot 6.500 nabojev - med njimi tudi 12 protiazijskih nabojev, topovski udar, nekaj vžigalne vrvice, tromblonsko mino, vžigalnice za bombe, pol kilograma smodnika in še kaj. Zaskrbljujoče je predvsem to, da so zaplenili tudi dva dušilca, s katerimi pri nas razpolagajo zgolj v specialni enoti, ter 6 nevarnih in prepovedanih pištol svinčnikov.

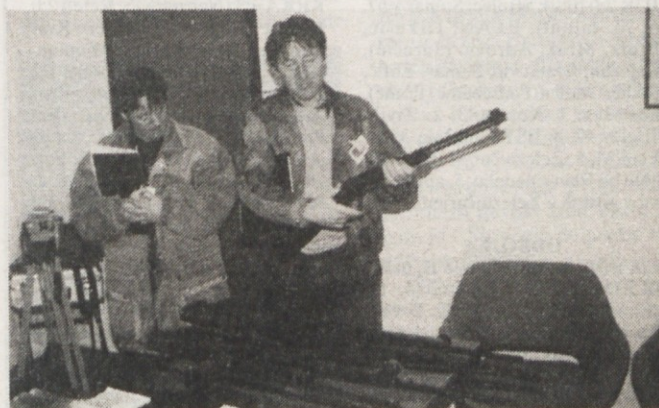
Da je v Posavju precej orožja, so policisti opazili že dalj časa. O tem med drugim pričajo tudi pogosta streljanja v romskih naseljih, policisti pa so že kar nekaj časa spremljali aktivnost 43-letnega Marjana N. iz Brežic. V ponedeljek, 23. marca, so se odločili, da zaključijo akcijo. Marjana so pri poskusu prodaje prijeli na Vidmu v Krškem. Pri sebi je imel 2 puški, eno pištolo, 5 bomb in več nabojev. Aretaciji se je upiral in je pištolo uperil v policista, a je orožje na srečo zatajilo. Pri Marjanu so opravili tudi hišno preiskavo, pri kateri so našli večje količine orožja, nekaj minsko-eksplozivnih sredstev pa je imel tudi v svoji omari v podjetju, kjer je zaposlen. Marjan je v priporu, zoper njega pa bo podana kazenska ovadba zaradi kaznivga dejanja nedovoljene proizvodnje in prometa z orožjem ter zaradi poskusa umora.

Policisti so Marjanovo dejavnost povezali s še petimi možmi, pri katerih so bile uspešno opravljene tudi hišne preiskave: pri 46-letnem Slavku V., 48-letnem Ivanu D., 50-letnem

vendar orožja niso našli.

Kot je na novinarski konferenci povedal načelnik UNZ Krško Rajmund Veber, to orožje je izvira iz Hrvaške, nekaj pa je bilo narejenega doma. To je v 15-ih letih, odkar v Posavju obstaja uprava za notranje zadeve, največji zaspeg orožja, če ne upoštevamo posebnih okoliščin vojne za Slovenijo. Po besedah Saša Jejčiča, načelnika kriminalistične službe pri UNZ Krško, je to verjetno le ena od skupin, ki pa ni bila organizirana po sistemu glavnega organizatorja in njegovih "delavcev", orožje pa ni bilo namenjeno masovni prodaji, pač pa je bilo ponujeno tistim, ki so ga želeli kupiti, tudi Romom v romskih naseljih.

T. GAZVODA



**VELIK ZASEG OROŽJA** - Orožje, ki so ga policisti in kriminalisti UNZ Krško zasegli prejšnji teden, izvira iz Hrvaške, nekaj pa je bilo narejenega doma. Zasegli so ga moškimi, starimi 43 do 50 let, le eden jih je štel 27. (Foto: T. G.)



## Prva poklicna zmaga Krke Telekoma

V drugi etapi dirke Po Normandiji v drugi etapi Quaranta prvi in Mervar drugi - Na koncu Murn šesti, moštvo pa tretje - Štangelj spet ni imel sreče - Vedno vsaj eden med deseterico

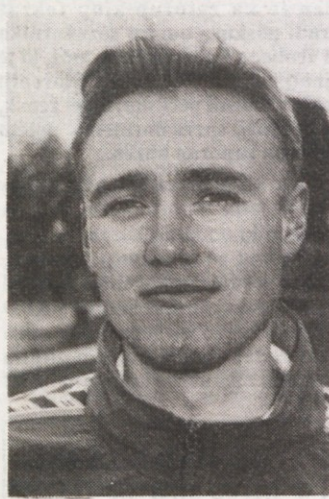
NOVO MESTO - V kolesarskem klubu Krka Telekom so si pred dirko Po Normandiji želeli etapno zmago in enega od kolesarjev med najboljšimi tremi v skupnem vrstnem redu osem etap dolgo dirke. Čeprav jim zadnje ni uspelo, so nadvse zadovoljni saj so dosegli svojo prvo zmago med poklicnimi kolesarji oziroma še boljše prvo dvojno zmago. V skupnem vrstnem redu je bil najbolje uvrščen Novomeščan Uroš Murn na šestem mestu, Sašo Sviben pa je dirko končal kot osmi.

V drugi etapi je namreč ciljni sprint dobil novinec v novomeškem moštvu Italijan Ivan Quaranta, drugi pa je bil Novomeščan Boštjan Mervar, ki je svoje izjemne sprinterske sposobnosti dokazal še s tretjim mestom v četrti etapi, v zadnji etapi pa mu je za las ušla etapna zmaga, saj so ga na sami ciljni črti prehiteli trije kolesarji in se je moral zadovoljiti s četrtnim mestom.

Glede na izjemno dobro pripravljenost je trener Novomeščanov Srečko Glivar računal na dobro uvrstitev v skupnem vrstnem redu Gorazda Štanglja, vendar se računi niso izšli. V 203 km dolgi peti etapi je namreč uspel pobeg 20 kolesarjev, med katerimi pa ni bilo Gorazda Štanglja, ki je ostal v neaktiv-

ni glavnini in si skupaj z ostalimi pridobil kar 29 minut zaostanka. K sreči sta se med ubežniki znašla Murn in Sviben, ki sta v nadaljevanju dirke toliko popravila svoji uvrstitvi, da je imelo novomeško moštvo na koncu vseeno dva med deseterico, ekipno pa je Krka Telekom osvojila tretje mesto, za švicarskim moštvom Post Swiss Team in Team Chicky, četrta je bila reprezentanca Nemčije, znano poklicno moštvo Amore & Vita je bilo šesto, zmagovalci lanskega skupnega seštevka svetovnega pokala La Française des Jeux pa so bili šele štirinajsti.

Po besedah trenerja Srečka Glivarja je moštvo letos dobro pripravljeno, kar so njegovi fantje že doka-



Uroš Murn

zali na prvih dirkah, prav na dirki Po Normandiji pa se je vse skupaj izteklo dobro tudi v končnem vrstnem redu oziroma z etapno zmago. Na vseh osmih etapah je bil vsaj eden izmed Novomeščanov med prvo deseterico, Krka Telekom pa je odlično odpeljala tudi moštveni kronometer, na katerem je dosegla peti čas, čeprav so Novomeščani edini nastopili z navadnimi kolesi.

I. V.

## Štadion je brežiška sramota

Kljub nemogočim razmeram izjemni uspehi brežiških atletov - Občinski svet o prenovi neuporabnega štadiona

V ponedeljek bodo občinski svetniki odločali o usodi brežiške atletike in v veliki meri tudi o bodočnosti brežiškega športa nasplo. Zastareli štadion s 360-metrsko stezo iz ugaskov, ki je najmanj pol leta zaradi blata ali prahu popolnoma neprimerna za vadbo, je velika sramota za kraj, kakršen so Brežice. Kljub nemogočim razmeram brežiški atleti že leta dosegajo sijajne uspehe. Lani so z državnih prvenstev prinesli kar 104 medalje, po svojih vrstah imajo deset državnih reprezentantov. Na slovenski vrh ne sodijo le po tekmovalni plati, pač pa so tudi izjemni pridelitelji. Žal morajo večino tekmovalnih pripraviti na novomeškem štadionu, saj brežiški ne ustreza niti najbolj blagim normativom.

Že leta se skupina atletskih zanesenjakov na čelu s prof. Poldetom Rovanom in predsednikom atletskega kluba Fit prizadeva, da bi Brežice dobile sodoben športni objekt, saj so na primer lani atleti na starem objektu opravili preko 30.000 ur trenin-

gov. Na štadionu poteka tudi športna vzgoja brežiških srednjih šol in del treningov drugih športnikov; štadion je na voljo tudi rekreativcem.

Volje in pripravnosti brežiškimi atletskim delavcem ne manjka. To so dokazali že v preteklosti, saj omenjenih uspehov sicer ne bi nikakor dosegli. Če vzamemo vse medalje in rekorde pod drobno-gled, hitro ugotovimo, da so doseženi v metu kladiva, skoku ob palici in v mnogobojih, medtem ko so uspehi v tekaških in skakalnih disciplinah zelo redki. Vse to je posledica popolnoma neustrezne tekaške steze.

Potrebe Brežic po sodobnem štadionu s 400-metrsko atletsko stezo, prekrito z umetno maso, se zavedajo tudi na ministrstvu za šolstvo in šport, ki je pripravljeno prenovo sofinancirati. Podpora so izrazili tudi olimpijski komite pa Atletska zveza Slovenije, brežiška športna zveza in občina. Sedaj so na potezi brežiški občinski svetniki. Brežiški športniki so si že zaslužili dvig njihovih rok za štadion.

IGOR VIDMAR

## Na Grmu za konec spet Mario Kapš

### Končana kadetska šahovska liga

NOVO MESTO - Na petem, zadnjem letošnjem turnirju dolejnjsko-belokranjske kadetske šahovske lige, ki ga je pripravilo novomeško šahovsko društvo na osnovni šoli Grm, je sodelovalo kar 80 mladih šahistov. Po razburljivih bojih si je skupno zmago s 6,5 točke priboril Mario Kapš iz Starega trga ob Kolpi. Pol točke ja za njim zaostal Jernej Udovč iz Novega mesta, tretji je bil Tadej Kapš iz Starega trga, četrta pa Novomeščan Milan Radomir. Najbolje uvrščeno dekle je bila Sabina Kapš, ki se je v skupnem vrstnem redu zasedla peto mesto. Po posameznih kategorijah so zmagali: do 10. leta - Jan Petrov (Grm) in Tjaša Štaudohar (Stari trg); do 12. leta - Rok Andolšek (Ob Rinži Kočevje) in Mateja Madronič (Stari trg); do 14. leta - Mario Kapš in Sonja Mukavec (oba Stari trg); do 16. leta - Jernej Udovč (Novo mesto) in Sabina Kapš (Stari trg).

Za skupni vrstni red petih turnirjev so upoštevali najboljše štiri uvrstitve. Zmagovalci po posameznih kategorijah: do 10. leta - Marko Pucelj (Grm) in Tjaša Štaudohar (Stari trg); do 12. leta - Rok Andolšek (Ob Rinži Kočevje) in Mateja Madronič (Stari trg); do 14. leta - Mario Kapš in Jasmina Bajec (Center Novo mesto); do 16. leta - Tadej Kobe (Novo mesto) in Sabina Kapš (Stari trg).



LOKOSTRELCI "LOVILI" NA VAHTI - Lokostrelski klub Novo mesto in lokostrelska sekcija Slovenske vojske 6790 sta v soboto na Vahti v okolici kočevske družine Suhor pripravila mednarodni 3-D turnir, na katerem sta nastopila 102 lokostrelca iz Slovenije in Hrvaške. Domačini so se izkazali z ekipo zmago, med posamezniki pa je bil pri moških Božo Pirc četrti in Edo Ambrož šesti, Slavka Jerman je bila med tekmovalkami z angleškim dolgim lokom druga, medtem ko je Petra Ilar kot edina mladinka v svoji kategoriji zmagala. Na sliki: ženski del novomeške ekipe Slavka Jerman, Darja Sluga in Petra Ilar s hrvaško gostjo Andrejo Čížmek. (Foto: I. V.)

## BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

### ROKOMET

1. SRL, moški, 19. kolo - SLOVAN : TREBNJE 24:30 (12:15); TREBNJE: Torlo, Višček 3, Mežnaršič, Papež 6, Blagojevič 4, Šavrič 1, Stojaković 5, Hribar, Bilbija 1, Ojsteršek, Žitnik, Gradišek 10; KRŠKO : GORENJE 23:24 (9:12); KRŠKO: Anžič, German 2, Božič, Martinčič 1, Vukič 3, Kukavica 3, Kekič, Deržič 2, Čopić 2, D. Urbanč 10, Bašič.

AFP DOBOVA : SEVNICA 21:15 (8:9); AFP DOBOVA: Denič, Đapo 4, Begović 3, Bogovič, Voglar 3, Ocvirk 3, Deržič 1, Kranjc, Levec 5, Levec, Sladič 2; SEVNICA: Marcola, Božič, Povše, Rupret 2, Sečki 3, Sirk 1, Plazar, Teraš 4, Požek 2, Vertovšek 3.

Lestvica: 1. Pivovarna Laško 34 (tekma manj), 2. Prevent 27, 3. Trebnje 25, 4. Andor 23, 5. Trebnje 23, 5. Gorenje 23, 6. Prule 67 23, 7. AFP Dobova 18, 8. Krško 15, 9. Slovan 12, 10. Delmar 11, 11. Škofljica 10, 12. Sevnica 5. V 20. kolu, ki bo v soboto, 4. aprila, bo Sevnica igrala doma z Andorjem, Trebnje doma z Delmarjem, AFP Dobova v gosteh s Pivovarno Laško in Krško v gosteh s Prulami 67.

### NOGOMET

2. SNL, 18. kolo - ELAN : ŠENTJUR 2:0 (0:0); Strelec: Šumar v 67. in 73. minuti. ELAN: Drkušič, Brdlik, Mrak, Adrovič (Jurečič), Kapušin, Bratkovič, Šumar, Čičič, Rodič, Gruđen, Podrebarac (Prime). Lestvica: 1. Koper 43, 2. Živila Triglav 42, 3. BST Domžale 35, 4. Elan 33, 5. Železnikar 31 itd. V 19. kolu bo Elan v nedeljo, 5. aprila, igral v gosteh z Železnikarjem.

### ODBOJKA

1. A SOL, moški, 13. kolo II. dela - BLEJ : ŽUŽEMBERK 1:3 (4.-13.-12.-16); ŽUŽEMBERK: Povšič, Perko, Gotenc, Obrstar, Lazič, Smrke, Novak, Slak, Pucelj. Lestvica: 1. Salonič 26, 2. Fužinar 22, 3. Gradiš 20, 4. Pomgrad 12, 5. Olimpija 10, 6. Žužemberk 8, 7. Blej 4, 8. Kamnik 2. V 14. kolu se bo Žužemberk v soboto, 4. aprila, doma pomerili s Pomgradom.

1. A SOL, ženske, 13. kolo II. dela - KRIM : TPV NOVO MESTO 0:3

## Delavske igre z novimi pravili

### Začeli bodo s šahom

NOVO MESTO - Novomeška agencija za šport bo tudi letos pripravila delavske športne igre, ki vsako leto privabijo na športna igrišča več rekreativnih športnikov. Pomladanski del iger se bo začel s šahom v torek, 7. aprila, igralci namiznega tenisa se bodo pomerili 9. aprila, tekmovalanje v badmintonu bo 13. aprila, kegljanje 18. aprila, odbojka, pikado in streljanje 20. aprila in košarka 5. maja. Že pred tem so predvideli tekmovalni v veslalomu in smučarskih tekih, ki pa ju zaradi pomanjkanja snega ni bilo mogoče izpeljati.

Letos so tudi nekoliko spremenili pravilnik tekmovalni za DŠI. Tako lahko na tekmovalnih nastopajo zaposleni v delovnih organizacijah iz novomeške občine, upokojeanci in člani invalidskih organizacij, ki imajo stalno ali začasno bivališče v novomeški občini. Natanko je določeno, da na DŠI ne morejo nastopiti študentje in štipendisti delovnih organizacij, medtem ko registrirani športniki lahko nastopijo le za delovno organizacijo, v kateri so zaposleni. Več o razpisu tekmovalni in novih pravilih lahko zveste na Agenciji za šport Novo mesto (tel. 068 322-267), kjer se lahko tudi prijavite.

## POČITNIŠKI DOMOVI NA HRVAŠKEM SE V TEŽAVAH

LJUBLJANA - Slovenska podjetja imajo v počitniških domovih na Hrvaškem 95.000 ležišč, ki so skupaj vredna 3,5 milijarde nemških mark. V teh objektih bi lahko letno sprejeli 2,5 milijona prenočevalcev, vendar zaradi neresenih lastninskih vprašanj dosežejo le polovico tega. Med drugim jim je onemogočena normalna uporaba domov, njihova prodaja in sklepanje najemnih pogodb.

## Krki Rogu prvi naslov med člani

Član novomeškega smučarskega kluba Krka Rog Matjaž Vrhovnik zmagal na prvenstvu v slalomu - Klub ekipno tretji v centralni regiji - Lana Grandovec druga na državnih ravni

NOVO MESTO - Minuli konec tedna so smučarji v večini kategorij zaključili sezono, prav zadnja tekmovalna pa so članom novomeškega smučarskega društva Krka Rog prinesla največ veselja. Član Krke Roga Matjaž Vrhovnik je na Rogli v slalomu osvojil naslov državnega prvaka, na zelo visokih mestih pa so sezono tekmovalni končali tudi najmlajši.

Člani alpske šole, v kateri otroci spoznavajo prve skrivnosti alpskega smučanja, so se na Rogli pomerili v paralelnem slalomu v okviru tekmovalni Ski Open, kjer je med tekmovalkami letnika 89 s petimi zmagami prepričljivo zmagala Vanja Brodnik, leto mlajša Lara Humek pa je bila osma.

S paralelnim slalomom so na Soriški planini zaključili tekmovalni tekmovalci v centralni regiji, kjer je med ekipami Krka Rog za Olimpijo in Novinarjem med skupno 13 klubov osvojila tretje mesto. Med cicibankami je Lana Grandovec drugemu mestu na državnih ravni dodala prvo mesto v centralni regiji, med cicibani pa je bil Grgea Plantan drugi. Med mlajšimi deklicami je pokal za tretje mesto osvojila Manca Simčič, Mojca Mesojedec pa se je uvrstila eno mesto za njo.

Na državnem prvenstvu na Rogli je novomeški smučarski klub z Vrhovnikovo zmago v slalomu prišel do prvega članskega naslova državnega prvaka, na prvenstvu pa je poleg Vrhovnika med člani prvič nastopil tudi Žiga Golob, ki se je po tekmi lahko veselil novih FIS točk.

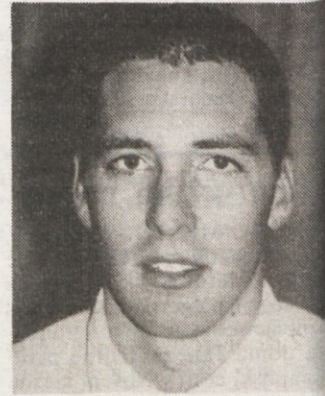
Poleg alpskih smučarjev v novomeškem klubu uspešno deluje tudi sekcija za akrobatsko smučanje, ki ima v svojih vrstah kar tri državne reprezentante, Jani Pogačar in Marko Jemec sta člana A reprezentance, Silvo Oven pa nastopa za B reprezentanco. Najuspešnejši je

Pogačar, ki je na eni izmed tekem svetovnega pokala osvojil 25. mesto.

## Hajnšek petič brez sreče

MIRNA - Na četrtem A-turnirju so se badmintonisti mirnskega Toma spet izkazali. Med dekletki je po pričakovanju zmagala najboljša evropska igralka Maja Pohar, ki se je morala v finalu predvsem v drugem nizu kar potruditi, da je ugnala najboljšo Tomovo badmintonistko Uršo Plahutnik. Uvrstitve ostalih Tomovih igralk: 5. Urša Jovan, 10. Katja Kolenc, 12. Maja Klemenčič, 13. Urška Silvester, 19. Špela Silvester.

Med fanti Kristian Hajnšek tokrat že petič zapored na domačem turnirju ni imel sreče, saj mu je žreb spet določil, da se je z najboljšim slovenskim badmintonistom Andrejem Poharjem pomeril že v polfinalu, tako da se je moral tudi tokrat tolažiti s tretjim mestom, čeprav je po moči drugi najboljši slovenski igralec. Aleš Murn je osvojil peto mesto in je bil najbolje uvrščeni mladinec na turnirju, medtem ko je bil Dušan Skerbiš petnajsti. V igri mešanih parov sta Kristian Hajnšek in Urška Plahutnik osvojila tretje mesto.



Matjaž Vrhovnik

### ISKRA REKORDNO

SEMIČ - Strelci semiške Iskre so svojo drugo sezono v II. državni strelski ligi končali na šestem mestu. V zadnjem, enajstem kolu so s 1712:1666 premagali Predoslje, ki je zaradi tega poraza izpadlo iz lige. Izid 1712 krogov je rekord semiške strelske posadke, najboljši izid med Semičani pa je tokrat s 574 krogi dosegel Tadej Burazer, kar je za 9 krogov bolje od norme za nastop na državnem prvenstvu. Prvo mesto v drugi ligi je zasedel Kamnik II, ki pa bo ostal me drugoligaši, saj v prvi ligi nastopa že kamniška prva ekipa. Namesto Kamničanov bo v prvo ligo napredovalo moštvo Tabor Ježica. Semičani Tadej Burazer, Toni Šircelj, Avgust Bučar in Dušan Šimec so v soboto nastopili tudi na prvem od petih državnih turnirjev v streljanju na glinaste golobe v Novi Gorici in kot novinci med sedmimi ekipami zasedli šesto mesto.



PADALSKI SMUK - Toplo spomladansko vreme in ugodni vetrovi so v nedeljo pred lovsko kočjo na Smuku nad Semičem privabili številne obiskovalce, med katerimi je bilo tokrat več kot trideset jadrlnih padalcev. Manj spretni so s padali odjadrali v dolino do Semiča, bolj izkušeni pa ob ugodnem vremenu lahko preletijo celo Belo krajino in se vrnejo na Smuk ali pa preko Gorjancev odjadrajo celo do Novega mesta. (Foto: I. Vidmar)



## Letos letovanje za predšolske otroke

NOVO MESTO - Agencija za šport Novo mesto je na pobudo staršev letos pripravila program letovanja za predšolske otroke. Čeprav je nastajal le nekaj tednov, je sestavljen temeljito in omogoča otrokom, da brez spremstva staršev preživijo aktivne počitnice, kjer si z množico dejavnosti krepijo zdravje, razvijajo gibalne sposobnosti, se marsikaj naučijo ter se navadijo na samostojnost in hkrati na življenje v skupini.

Plavanje bo osrednja, vendar pa ne edina športna dejavnost, saj obeta, da ne bo manjkalo iger z žogo na mivki in v vodi ter znanih otroških iger. Otroci bodo spoznavali tudi naravo, morje in življenje v njem, se sprehajali, peljali z ladjico, ogledali akvarij, sodelovali v družabnih večerih, izdelovali lutke in še kaj.

Na letošnje letovanje bo, tako vsaj kaže zdaj, lahko odpotovala le skupina 40 do 45 otrok v starosti od 5 do 7 let. Bivali bodo v Litostrojskem domu v Fiesi, za starše pa je privlačna predvsem cena letovanja, saj s 30 tisočaki plačajo le prevoz, bivanje in prehrano, medtem ko spremstvo in vaditve plača Agencija za šport. Njen direktor prof. Rafko Križman je že napovedal, da si starši podobna letovanja lahko obeta tudi v prihodnjih letih; do takrat se bodo v agenciji lahko še bolj pripravili.

B. D. G.

## Žužemberčani so šesti v državi

**Odbojkarji Žužemberka so se Blejcem oddolžili za poraz v Žužemberku - Novomeščanke pred velikim finalom igrajo vse bolje - Krka bo ostala neporažena**

Žužemberčani so v soboto na Bled odpotovali popolnoma neobremenjeni, saj so si obstanek v 1. A-ligi zagotovili že pred tednom, ko so še drugič ugnali Kamničane. Nasprotno je bila tekma izjemno pomembna za Blejce, ki si obstanek kolo pred koncem drugega dela prvenstva še niso zagotovili. Kljub temu začetek tekme ni kazal, da bi v mali blejski telovadnici lahko prišlo do presenečenja, saj so domačini v prvem nizu postili Suho-kranjcem le štiri točke, bolje pa so začeli tudi v drugem nizu, ko so že vodili 9:4. Očitno je bil to zanje znak, da je pomembna tekma dobljena, tako da so toliko popustili, da so se Žužemberčani pošteno razigrali.

Zadnje tekmo prvenstva bodo Žužemberčani igrali v soboto, ko se bodo na domačem igrišču svojim zvestim navijačem, ki so jih bodrili tudi na Bledu, skušali oddolžiti še z dobro igrjo ali celo zmago nad Pomgradom iz Murske Sobote, ki si je četrto mesto tudi že zagotovil.

Medtem ko bo s sobotno tekmo sezona za Žužemberčane končana, čaka Novmeščanke še najsilnejše, veliki finale, v katerem se bodo za

## ZAKAJ TOBAK ŠE VEDNO LEGALNA DROGA?

Ali res ne vidimo, da oblast in tudi starši kadilci, ki kadijo doma ali v navzočnosti nekadilcev, svojih otrok in drugih, le-teh ne priznavajo za ljudi? V ustavi so namreč vsem zagotovljene človekove pravice in svoboščine. Tudi resolucija 3. kongresa slovenskih zdravnikov "Kajenje in zdravje" iz leta 1972 je prinesla sklepe, ki smo jih v 70. letih zapisali v zakone in veljajo še danes. Slovenci imamo po ustavi pravico skrbeti za zdravje, ga ohraniti in utrjevati, ne smemo ne aktivno ne pasivno kaditi cigaret, ker s tem ogrožamo zdravje drugih in svoje zdravje, saj smo po zakonu o zdravstvenem varstvu dolžni skrbeti za svoje zdravje.

ANTON DOLENC  
Predsednik ZDNEŠ

## Krka do zmage z znanjem in srečo

**Le malo je manjkalo, da bi košarkarji novomeške Krke izgubili prvo tekmo četrtfinala končnice prvenstva z mariborskimi Ovni - Sinoči druga tekma - Mladinci so se ustavili v polfinalu**

NOVO MESTO - Košarkarji novomeške Krke so v soboto dobili eno najpomembnejših tekem v njihovi prvi prvoligaški sezoni. Že šestič to sezono, tokrat na prvi tekmi četrtfinala končnice prvenstva, so se pomerili s košarkarji Zavarovalnice Maribor Maribora Ovnov, ki so tokrat prekosili sami sebe in le malo je manjkalo, da bi Krko premagali sredi Novega mesta.

Mariborčani so se tokrat precej manj pogovarjali s sodnikom kot sicer, precej več pozornosti pa so varovanci trenerja Iva Sunare posvetili obrambi proti tokrat ne najbolje uigranemu Krkinemu napadu, medtem ko sta se pod novomeškim košem povsem razigrala visoka Mutavdžič in Bošnjak, ki ju novomeški centri nikakor niso znali ustaviti. Po začetnem vodstvu Krke, so v prvem polčasu stvar hitro vzeli v roke gostje, vendar jim ni uspelo

priporiti si večje prednosti.

Mariborčani so dobro nadaljevali tudi v drugem polčasu, ko so majhno prednost iz prvega dela igre vztrajno povečevali vse do 12 točk. Šele ko je novomeški trener Ljubojčević zamenjal vloge v obrambi in za nezaustavljivega Mutavdžiča določil Jevtoviča, se je tehnična nagnila na drugo stran. Končno je začel zadevati tudi Matjaž Smodiš, ki je v pravem trenutku ujel tudi dve odbiti žogi, in poldrugo minuto pred zad-

njim piskom sirene je Krka izenačila na 70:70. V razburjivi zadnji minuti so Novomeščani pokazali več znanja, imeli tudi nekoliko več sreče in zmaga je ostala doma.

Poraz Novomeščanov sicer ne bi bil tragičen, saj moštvi igrata na dve zmagi, v rednem delu prvenstva boljše uvrščena Krka pa ima pri tem prednost domačega igrišča. Sinoči

**Mladinska vrsta novomeške Krke je nastopila na zaključnem turnirju štirih najboljših slovenskih mladinskih moštev v Domžalah. Novomeščani so kljub izdatni pomoči Matjaža Smodiša, najboljšega strelca turnirja, s 63:89 (29:39) izgubili polfinalno srečanje s Slovanom Hauptmanom, ki ga je v finalu premagala mladinska vrsta Uniona Olimpije.**

so v Mariboru igrali drugo tekmo, ob morebitni zmagi štajerske vrste pa bodo tretjo tekmo igrali pojutrišnjem.

I. V.

## Straški Gimpej dobro na Reki

**Veslači straškega Gimpeja so za las izgubili dvoboj za tretje mesto z drugim čolnom svetovnih prvakov**

STRAŽA - Veslači straškega rafting kluba Gimpej so dobro začeli letošnjo sezono tekmovanj, saj so na prvi tekmi letošnjega državnega prvenstva na reki Reki med skupno 19 slovenskimi posadkami in dvema gostujočima hrvaškima splavoma zasedli četrto in osmo mesto. Tokrat so se slovenski raftarji prvič pomerili po tako imenovanem sistemu head to head, ko posamezne posadke v prvi vožnji poskušajo doseči čim boljši čas in si priboriti boljši štartni položaj v drugi vožnji, ko nastopita dve posadki hkrati in se na ravnem delu reke borita za vstop v brzico, ki je dovolj široka le za en čoln. Najboljši štirje čolni se uvrstijo v finale oziroma polfinale.

Po pričakovanju sta se v finale na reki Reki uvrstili posadki večkratnih svetovnih prvakov Bobrov I in Šču-

ke, dvoboj za prvo mesto pa so seveda dobili prvi, ki tudi letos nameravajo ponoviti lanski uspeh na reki Zambezi. V polfinalu sta se za tretje mesto pomerila druga posadka Bobrov in prvi čoln straškega Gimpeja. Po razburljivem zaključku so bili za las hitrejši veslači Bobra II. Dobro se je obnesla tudi druga straška posadka, ki je uspeh prvega čolna dopolnila z osmim mestom. Zanimivo je, da se je tokrat prvič na tekmi za državno prvenstvo s fanti preizkusila tudi popolna ženska posadka, Ščuka II, ki je osvojila predzadnje mesto, morda pa bo njihov nastop spodbudil tudi mlade Stražanke, da bodo v roke prijele vesla in se pridružile fantom. Druga tekma letošnjega državnega prvenstva v raftingu bo v soboto na Savi Dolinki od Zasipa do blejskega mosta.

Odbojkarji novomeške Krke končujejo svoje kratko drugoligaško obdobje brez poraza. Že med tednom so se v gosteh pomerili z drugouvrščenim Granitom in zmagali s 3:1. V zadnjem krogu se bodo doma pomerili s šestouvrščenim Ljutomerom, nekdanjim prvoligašem, ki pa tokrat nima veliko možnosti, da bi Novomeščane presenetil. S tem prvenstva za Novomeščane še ne bo konec, saj si morajo mesto v bodoči enotni in nekoliko razširjeni prvi ligi zagotoviti še v kvalifikacijah. Glede na pokazano v rednem delu prvenstva Krka ne bi smela imeti težav, da v naslednji sezoni nastopi v prvi ligi.

## Fant je zdaj dobil korajžo

**Varovanca Sandija Pepeža zmagala istočasno v Italiji in na Hrvaškem - Dobro tudi krški Savaprojekt**

NOVO MESTO, KRŠKO - Mladi dolenski in posavski kolesarji so minuli konec tedna uspešno nastopili na dirkah na Hrvaškem in v Italiji. Še posebej je bil z izkupičkom svojih fantov zadovoljen novomeški trener Sandi Papež. Na dirki za mlajše mladince v italijanskem mestu Staranzano se je v nedeljo izkazal Gabrčan Tomaž Nose, ki se je na začetku zadnjega kroga končno ojuščil in vzel stvar v svoje roke. Ko je Novogoričan David Tratnik pobegnil, mu je Nose sledil in ga v ciljnem obračunu premagal, glavni na pa je za njima pripeljala na cilj s polminutnim zaostankom.

Nosetov uspeh je s 3. mestom dopolnil Jure Zrimšek, šesti je bil Prevejšek in deveti Švajger. Dirka je bila dolga 58 km in je imela tudi pet letetihih ciljev, od katerih sta vsak po dva dobila Sandijeva varovanja Jure Zrimšek in Aleš Kebelj. Sandi je po dirki povedal, da se Nosetovega us-

peha veseli še posebej, saj je fant tako dobil prepotrebno samozavest, da si bo upal korajžneje tekmovali tudi na naslednjih dirkah.

Prav tako v nedeljo so se kolesarji pomerili ob jezeru Jarun pri Zagrebu, kjer je v dirki na kronometer med člani zmagal Tadej Križnar iz kranjske Save, član krškega Savaprojekta Marko Baloh pa je bil peti. Med starejšimi mladinci je bil član Savaprojekta Dejan Žnidaršič tretji.

Med mladinci je na 6 km dolgem kronometru prav tako zmagal varovanec Sandija Papeža Matevž Kastelic, ki je drugouvrščeneza Zagrebčana Tomislava Tadič prehitel za 16 sekund, član krškega Savaprojekta Gregor Kodrič je bil tretji, člana Krke telekoma Gregor Zaleteji in Uroš Vene pa sta dirko končala na sedmem oziroma osmem mestu. Med dečki je bil Janez Muhvič (Krka Telekom) četrti, Tadej Prevejšek (Savaprojekt) pa peti.

KRKA ZDRAVILIŠČA  
HOTELI OTOČEC

TENIŠKI CENTER OTOČEC

KRKA ZDRAVILIŠČA  
HOTELI OTOČEC

TENIŠKI CENTER OTOČEC

**MASTERS TURNIR - V soboto, 28. marca, so v teniškem centru Otočec pod pokroviteljstvom trebanjskega podjetja Vita, zastopnika svetovno znane proizvajalca športne opreme Fischer, pripravili zaključni masters turnir rekreative teniske piramide. Med moškimi je zmagala Sandra Turk nad Slavico Srebrnjak in Lidijo Urh, med moškimi pa Marjana Stokanovič nad Cvetom Stibiljem in Klemenom Vuico. S teniško piramido**

bodo v teniškem centru Otočec nadaljevali tudi poleti na zunanjih igriščih.

**KLUB IN TEČAJI - Teniški center Otočec vabi vse ljubitelje tenisa, da se včlanijo v njihov klub ter si s tem pridobijo 30-odstotni popust pri najemu zunanjih igrišč in 10-odstotni popust pri nedeljskem kosilu v restavraciji Tango. Prav tako vabijo k vpisu v tečaje. Vsa dodatna pojasnila lahko dobite po telefonu (068) 75 458.**

SKUPAJ PROTI KRIMINALU

tel. 080-1200

Uprava za notranje zadeve Ljubljana

»Ne zanimajo nas vaši osebni podatki, ostali boste anonimni.«

## Trebnje čvrsto na tretjem mestu

**Trebanjem gredo na roko tudi porazi konkurentov - Posavski derbi na koncu le Dobovčanom - Krčanom ni uspelo uloviti Velenjčanov - V naslednjem kolu do zmage le Trebnje**

Rokmetaši Trebnjega so se tri kroge pred koncem rednega dela prvenstva v prvi ligi z zmago nad Slovanom v Ljubljani oziroma na Kodeljevem še utrdili na tretjem mestu lestvice. Posavski derbi med Sevnico in Dobovčanom so na Dobovi domači rokmetaši dobili težje, kot bi bilo pričakovati, medtem ko so Krčani zmagali nad Velenjčani izgubili s slabo igrjo v prvem in v prvi polovici drugega polčasa.

Trebanjci so v soboto na Kodeljevem dosegli pomembno zmago v boju za tretje oziroma celo drugo mesto. Odpor Slovana so strli tik pred koncem prvega polčasa in na odmor odšli s tremi zadetki razlike, v nadaljevanju srečanja pa s čvrsto obrambo, zanesljivim vratarjem Mustafom Torlom in strelsko razpoloženim Gradiškom prednost le še povečali, tako da bo moral nekdanji trener ribniškega Inlesa Marko Šibila prvoligaški status svojega novega moštva zagotoviti na zadnjih treh tekmah rednega dela prvenstva. Trebanjem sta šla na roke tudi poraza drugouvrščenega Preventa in četrtouvrščenega Andorja.

Krčani nadaljujejo s spremenljivi-

mi igrami, s kakršnimi so to sezono že večkrat razočarali navijače v telovadnici leskovaške osnovne šole. Večji del prvega polčasa srečanja z Gorenjem so sicer držali ravnotežje na igrišču, v zadnjih petih minutah pa popustili. Gostje so na začetku drugega polčasa povečali prednost na sedem zadetkov prednosti, kar je bilo le preveč, da bi v razburjivi končnici Krčani le rešili vsaj točko.

Posavski derbi med Dobovo in Sevnico je sicer po pričakovanju dobilo boljše uvrščeno moštvo, čeprav precej težje kot so mnogi pričakovali. Že zdavnaj odpisani Sevnicičani ob zaključku sezone igrajo vse bolje, saj nimajo kaj izgubiti, pomembnost srečanja pa je Dobov-

čanom zvezala roke. Kljub temu je razlika v kakovosti odločila v korist

**V 20. kolu lahko zanesljivo zmago pričakujejo le Trebanjci, ki se bodo doma pomerili z desetouvrščenim Delmarjem, Dobovčani proti zaradi izpada iz evropskega polfinala razjarjenim Celjanom nimajo veliko možnosti, prav tako ne Sevnicičani, ki bodo imeli v gosteh četrtouvrščenim Andor, za katerega bi bila zmaga nad Posavci v boju za četrto mesto zelo dragocena. Prav veliko možnosti nimajo niti Krčani, saj se je njihov sobotni gostitelj, Prule 67, po krizi očitno dobro opomogel in v 19. kolu v gosteh premagal Andor.**

domačinov, ki so si tri tekme pred koncem rednega dela prvenstva že zagotovili mesto med osmerico.

I. V.

## Društvo za zdravje srca in ožilja

**Pogovor s predsednikom novomeške podružnice Francijem Borsanom ob svetovnem dnevu zdravja - Obsežen program dela podružnice - "Skrivnost" je zdravo življenje**

NOVO MESTO - Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije deluje že sedmo leto, podružnico tega društva za Dolenjsko in Belo krajino pa so ustanovili januarja letos v Novem mestu. Njen predsednik je postal Franci Borsan, direktor Dolenjske banke. V upravnem odboru novomeške podružnice so še: prim. dr. Tatjana Gazvoda, dr. Tone Starc, docent dr. Blaž Mlačak, prim. dr. Tomislav Majič, dr. Iztok Gradecki in prof. Jože Škufca. Pred bližnjim svetovnim dnevom zdravja 7. aprilom je stekel pogovor s predsednikom dolenjsko-belokranjske podružnice Društva za zdravje srca in ožilja Francijem Borsanom.

"Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije je bilo ustanovljeno zaradi vznemirjajočega dejstva, da je vsak drugi smrtni primer v Sloveniji posledica bolezni srca in ožilja. Temeljna naloga društva je preventivno delovanje in spodbujanje prebivalcev k zdravemu načinu življenja, kar pripelje do zmanjšanja števila teh bolezni, ki se pojavljajo predvsem zaradi nezdravega načina življenja," pravi Borsan. Znano je, da se tem boleznim močno izpostavljam, če kadimo, jemo premastno hrano, če imamo previsok krvni tlak, če smo stalno izpostavljeni stresom, če imamo preveč holesterola ipd. Kot kažejo medicinske raziskave, je največja 'skrivnost' zdravega življenja v zdravi in uravnoteženi prehrani in zdravem načinu življenja sploh.

In kakšne cilje si je zastavila novomeška podružnica?

"Ob ustanovitvi smo imeli 122 članov, danes jih je že preko 200,

v prihodnjem letu pa računamo že na 1000 članov in več. Letna članarina znaša 2.500 tolarjev, član brezplačno prejema revijo Za srce, dobi evidenčni karton, v katerega vpisuje podatke o sladkorju v krvi, maščobah, krvnem tlaku itd.; društvo prireja predavanja, organizira rekreative prireditve." Od srede aprila bo novomeška podružnica delovala v prostoru v Zavarovalnici Tilia, tel. 391-72-05. Konec marca pa je v Ljubljani začela delovati tako imenovana "brezplačna telefonska ordinacija": na tel. 061 131-40-75 lahko ljudje vprašajo strokovnjake vse v zvezi z boleznimi srca in ožilja in njihovimi problemi v zvezi s tem. Leta 1996 je društvo izdalo knjigo Vse o srcu in žilah, ki je doživela že tri ponatise, lani pa knjigo Prehrana vir zdravja, katere ponatis pripravljajo prav sedaj.

"Naša podružnica bo posebno pozornost posvečala vzgoji in

izobraževanju v zvezi s srcem in ožiljem in zdravim načinom življenja sploh, in to od vrtec preko osnovnih do srednjih šol in dijaških domov. Prav na pobudo naše podružnice bodo ob svetovnem dnevu zdravja v zdravstvenih domovih, novomeški bolnišnici in Krkinih zdraviliščih postavili "propagandne kotičke" s primeranim materialom in literaturo. Ob tej priložnosti bodo v štirih zdravstvenih domovih na območju novomeške podružnice in v Zdravilišču Šmarješke Toplice brezplačno merili krvni tlak.

Vključili se bomo tudi v projekt Novo mesto - zdravo mesto. Organizirali bomo 10 predavanj, od tega najmanj 4 v večjih dvoranah, saj je osveščanje ljudi ena najpomembnejših, a žal tudi najtežjih nalog našega društva. Pripravili bomo učno delavnico o zdravi prehrani, spodbujali bomo pridelovanje zdrave hrane in njeno prodajo. K temu bomo pritegnili Srednjo kmetijsko šolo, Društvo kmetijskih tehnikov in inženirjev, trgovske in gostinske organizacije. Podprli bomo prizadevanja, da bi država za živila, ki si pridobijo znak varovalnega živila, znižala prometni davek; živil s tem znakom je v Sloveniji že preko 100," našteva Borsan in nadaljuje:

"Zdravstvene delavce iz Dolenjske in Bele krajine bomo spodbujali, naj začno ali se pridružijo raziskovalnim projektom o dejavnih tveganja za nastanek bolezni srca in ožilja, in to na vzorcu 1.500 do 2.000 ljudi, da bi tako dobili kar se da natančne podatke, na podlagi katerih bomo zastavili nadaljnje delo."

A. BARTELI



Franci Borsan



## Sporočilo bralcem

V zakonu o javnih glasilih, ki velja od 23. aprila 1994, so v členih od 9 do 23 natančno določena pravila za (ne)objavo odgovora in popravka že objavljenih informacij, s katero sta prizadeta posameznikova pravica ali interes. Tovrstne prispevke objavljamo pod skupnim naslovom "Odgovori in popravki po § 9...", vsi pa so opremljeni z naslovom prispevka, na katerega se nanašajo. Ker po zakonu odgovor in popravek ne sme biti spremenjen ali dopolnjen, ne objavljamo prispevkov, ki so napisani žaljivo ali z namenom zaničevanja, ali če so nesorazmerno daljši od informacije, na katero se nanašajo (13. člen).

## Zavlačevanje gradnje postaja nevzdržno ljudem

Dol. list št. 12, 26. marca

Prazna poslančeva pištola

Poslanec Kelemina, ki se že skoraj dve leti vozari v Ljubljano na seje Državnega zbora, bi moral že ugotoviti, kje so vzrodi, da bi se ta gradnja je pričela, namesto da objavlja splošna sporočila. Ta mesec namreč poteka tretje leto, odkar je bila razpisana mednarodna koncesija za oddajo tega posla stoletja. Vlada menca med odločitvijo, ali dela prepuusti tujcem ali domačim podjetjem. Slednja za to žal nimajo kapitala. Pred iztekom minulega leta je že skoraj izgledalo, da bo res prišlo do odločitve, a se je vse skupaj spet zavleklo, bojda tokrat le zaradi koalicijskega usklajevanja.

Ne vem, zakaj se poslanec tokrat ni poslužil bolj oprijemljivega orodja, namreč poslanskega vprašanja, kjer bi se lahko pustil tudi podučiti. V začetku imenovana poslančeva pištola je bila očitno namenjena le za domače predvolilne namene, medtem ko sredi prestolnice odgovorni za to odločitev lahko nadalje mirno spijo ob tolikšnem neznanju. Poslanec bi opravił tudi koristno delo, če bi sprožil postopek za državno jamstvo pri najemanju posojil za to gradnjo.

ALFRED ŽELEZNIK  
Boštanj 56

## Prestavljajci mejnikov

Dol. list št. 12, 26. marca

Ker mi g. urednik Marjan Legan očita podtikanje in laž, mu moram nekatere stvari pojasniti. V svojem komentarju je pisal o vračanju premoženja Cerkvi. Morda je sam mislil bolj na vodstvo Cerkve, toda člani te Cerkve smo vsi, ki smo bili krščeni in iz Cerkve nismo izstopili. Ker je pisal o Cerkvi in ne o nadležnih glodalcih, je vsakemu lahko jasno, kdo naj se najde v tistem zadnjem, neokusnem (da ne rečem kaj drugega) stavku. Upam, da gospod ne pričakuje, da bomo to, kar je zapisal, razumeli kot kompliment.

Dalje mi očita, da mi zmanjkuj argumentov, zato sem se lotil obsojanja in zasmehovanja dr. Pretretnarja in dr. Berdena. To njegovo trditve zavračam in trdim, da omenjena gospoda nista strokovnjaka, ki bi se smela postaviti nad ustavno sodišče. Dr. Stojan Pretretnar je strokovnjak, a ne za ustavno, pač pa za patenno pravo. Njegova izjava, da bi bilo treba zamenjati ustavne sodnike, je protustavna, milo rečeno, velik spodrsrljaj. Prav ta izjava mi jemlje kredibilnost, da bi lahko razsojal odločitve ustavnega sodišča, saj 164. člen ustave jasno določa, kako je s tem.

Popolnoma drugačno "strokovnost" najdemo pri dr. Berdenu. Njegov "Pravni inštitut Slovenije" je zasebno podjetje, d.o.o., gospod Berden pa njegov direktor in družabnik obnemem. Sedež ima pa kar na svojem domu. To bi si g. urednik lahko že prebral skupaj s tisto pripombo, da bo morda g. Berden ob svojih "strokovnostih" naslednji mesec ustanovil tudi Pravno fakulteto, d.o.o. Če se bomo sklicevali na take "avtoritete", nam lahko na koncu pride prav tudi kakšen Inštitut za delanje vetra, d.o.o., ki naj odpihne ustavne sodnike, ko nam ne bodo razsojali po naših željah. V pravni

državi pa si resen medij ne more privoščiti, da bi ščulval proti ustavnemu sodišču.

Glede vprašanj, ki jih gospod urednik zastavlja na koncu, samo to: Cerkev je na ta vprašanja odgovorila na dolgo in široko na tiskovni konferenci (17.3.) in o tem so poročali v glavnem vsi mediji, le v Dolenjskem listu ni bilo o tem niti besede. Naj mu tu zato navedem le kratek citat dr. Antona Stresa iz te tiskovne konference: "Kar Cerkev ima, je v glavnem dobila od svojih vernikov in je torej njihovo in zanje. Kar se vzame Cerkvi, se vzame vernikom, se vzame vernim državljanom. Vodstvo Cerkve se tudi pred svojimi verniki moralno nima pravice odpovedati 'pravni državi in pravu, kajti na ta način bi pravno nepovratno poveljavila krivične in nelegitimne poveljne nacionalizacije."

Gospodu uredniku želim, da bi brez predsodkov prebral tudi ostale argumente Cerkve z omenjene tiskovne konference in jih v bodočih svojih zapisih tudi upošteval, čeprav se z njimi ne strinja. Vso pravico ima, da z njimi polemizira, a ne na tak način, kot je to storil v spornem komentarju. Ko pa bo v bodočih svojih zapisih uporabljal (zlorabljal) citate iz Svetega pisma, mu želim več sreče kot tokrat, saj bi iz tega, kar je zapisal, lahko izpeljali nekaj, kar bi ga zelo užalilo, a to ni moj namen.

FRANC MERVAR  
Vodice

## Podobnikov zarečeni kruh

Dol. list št. 12, 26. marca

V zadnjih desetih dneh so mediji in nekateri posamezniki kar tekmovali, kdo bo prepričljiveje oblatil dobro ime Slovenske ljudske stranke in mene osebno. Grobi in neutemeljeni napadi človeka seveda prizadejajo, cilj naročnikov teh napadov, da bi me utišali ali vsaj omajali odločnost mojega delovanja, pa zanesljivo ne bo dosežen. Danes sem bolj kot kdajkoli prepričan, da je odločno in dosledno delovanje SLS v vladi izjemno pomembno in nujno. Vztrajali bomo v prizadevanjih za razkritje potitčnih,

interesi lokalnih novomeških politikov SLS in LDS, ki iščejo svoje koristi in manipulirajo s prizadetimi volilci in si na ta način poskušajo zagotoviti glasove v novi okleščeni novomeški občini. Slovenski krščanski demokrati opozarjamo javnost na to dvojno moralo, volilec pa prepuščamo sodbo za tako ravnanje obeh strank. Slovenski krščanski demokrati dajemo pobudo, da ob takšni diskriminaciji in nepravilnosti, kot je bila storjena Mirni Peči in Šmarjeti, odloča Ustavno sodišče, krajane obeh krajevnih skupnosti pa podpiramo v njihovih protestih in prizadevanjih za novi občini.

Slovenski krščanski demokrati  
Občinski odbor Novo mesto

## Se s parkom da živeti ali ne?

Dol. list, št. 9, 5. marca

Dne 11.2.1998 je bila v Dragatušu javna obravnava predloga Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o razglasitvi Krajinskega parka Lahinja. Obravnava je sklicala in vodila Občina Črnomelj. Prisotna je bila tudi predstavnik Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine (ZVKND) iz Novega mesta, ga. Mira Ivanovič, ki je predstavila bistvene spremembe in dopolnila k Odloku.

Na javni obravnavi se je razvila polemika razprava v zvezi z izvajanjem ge. Mire Ivanovič o nepravilnih in nekontroliranih dogajanjih v parku ter svoje grenko razočaranje nad potekom obravnave. Očitki so leteli na vse strani: na lastnike zemljišč, ki so s svojo posestjo gospodarili (kmetovali), na lastnike zemljišč, ki niso gospodarili, na krajane, ki se ukvarjajo s turističnimi dejavnostmi v območju parka, na Občino Črnomelj kot razglasitelja odloka ter na Krajevno skupnost zaradi neaktivnega sodelovanja v razpravi. V pojasnilo moramo povedati, da je Krajevna skupnost Dragatuš prešla gradivo tri dni pred javno obravnavo, lastniki zemljišč pa so dobili le vabilo. Na krajevno običajen način smo obvestili krajane, da si lahko predlog Odloka pogledajo pri tajniku KS in v gostišču Zupančičev hram.

do 60.000 SIT na družino za glavni vod). Podatkov o ugodnih kreditih za krajane v KS Dragatuš nimamo.

Na javni obravnavi je predsednik KS z namenom umiritve "najbolj glasnih posameznikov" predlagal, naj pripombe pošljejo na Svet KS Dragatuš.

Pomislili bi, da bo predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah močno okrnjene lastniške pravice popravil. Toda pregled le-tega nam je na skupnem sestanku s prizadetimi lastniki pokazal, da bodo lahko dobili le po grbi. Območje naravnega rezervata "Nerajske luge" naj bi bilo še razširjeno proti vasi Veliki Nerajec, krajanom naj bi bilo na celotnem območju KP Lahinja dodatno prepovedano prirejanje zabave in javne shode brez soglasja upravljalca, postavljati kakršnekoli ograje brez soglasja ZVKND. Predlagan je tudi nov odstavek, ki navaja "obvezno košnjo vlažnih travnikov 1-krat letno po 15. juniju" v obeh naravnih rezervatih. Kršitev obeh členov (7. in 8.) naj bi "popravil" 17. člen, ki predvideva denarne kazni od 50.000 do 200.000 SIT za posameznika ali pravno osebo. Nado mestilo ali odškodnino bi lahko dobil le tisti, ki bi dokazal, da so se mu bistveno poslabšali pogoji za pridobivanje dohodka oz. za življenje in delo in tega ni mogoče nadomestiti z dovoljeno dejavnostjo v parku... - kmečki in naravoslovni turisti, izleti, gostinstvo, kmetijstvo. Vsi krajan in lastniki zemljišč se prav gotovo ne bodo mogli ukvarjati z navedenimi dejavnostmi (kmetijstvo je v bistvu prizadeta dejavnost in ne prednostna).

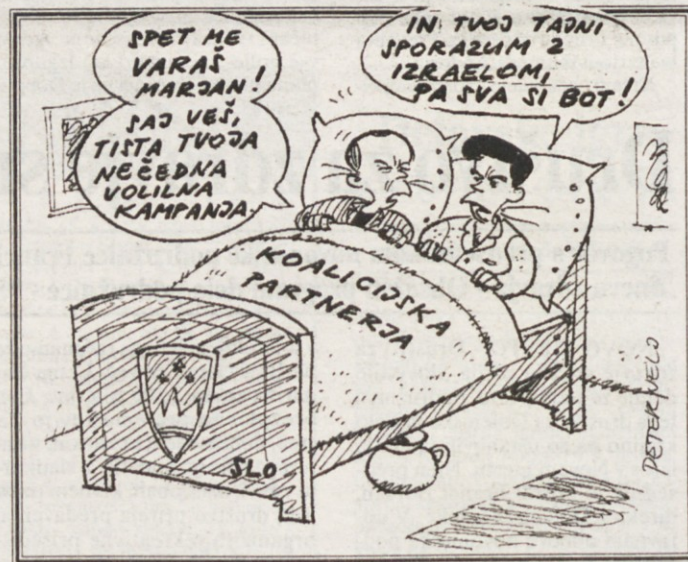
Neživljenjska dopolnila nalagajo obveznosti tudi nekaterim ostarelim lastnikom zemljišč, ki niso sposobni sami obdelati tudi svoje ostale posesti. Peščica mlajših lastnikov, ki še kmetujejo in kosijo loge za prehrano svoje živine, ne potrebuje stare, ničvredne mirve.

Obvezna košnja je lahko po mnenju lastnikov zemljišč zapovedana le morebitnemu upravitelju parka, če tega lastnik neče ali ne more opravi. Vsekakor lahko košnjo opravi lastnik zemljišča, vendar za primeren plačilo. V območjih s strožjimi omejitvami, to je v obeh naravnih rezervatih, morajo biti v odloku vsem lastnikom zemljišč zaradi okrnjene lastniške pravice določene primerne odškodnine. Če se lastnik zemljišča z odškodnino ne strinja, mora razglasitelj odloka na njegovo zahtevo zemljišče odkupiti po veljavnih predpisih ali najti ustrezno zemljišče izven območja.

Te in druge pripombe lastnikov zemljišč je KS Dragatuš predala v presojo Občinskemu svetu Občine Črnomelj.

Krajevna skupnost Dragatuš, krajan in lastniki zemljišč ne nasprotujejo obstoju in razvoju Krajinskega parka Lahinja. Zahtevajo le, da bi v Odloku upoštevali njihovo lastnino, njihovo življenjsko okolje ter potrebe, zato so proti vsakršnim oblikam prisilnih neživljenjskih predpisov in določb, zaradi katerih se danes sploh sprašujemo: SE S PARKOM DA ŽIVETI ALI NE?

Prizadeti lastniki in Svet KS  
Dragatuš



finančnih in drugih lobijev, ki težave mlade slovenske države zlorablajo za svoje koristi. Zaradi grobih žalitev in osebnih diskvalifikacij bom vložil tožbo zoper tednik Mladina in nekatere posameznike. SLS pa bo zahtevala, če bo potrebno, tudi po sodni poti prekljale žaljivih obtožb v vseh medijih, ki so kriminalizirali delovanje SLS. Enako velja tudi za tiste, ki mi skušajo podtakniti nekakšne povezave z Veselino Jovovičem, meni povsem neznanu osebo.

Predsednik SLS  
MARJAN PODOBNIK

## Mirna Peč in Šmarjeta na hladnem

Dol. list št. 12, 26. marca

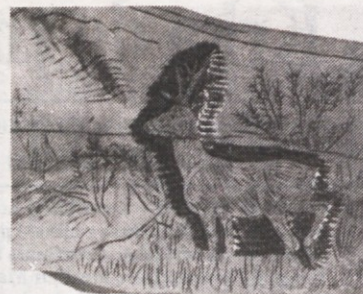
Izjava za javnost

Slovenski krščanski demokrati smo se vedno in se tudi sedaj zavzemamo za nove občine povsod tam, kjer si krajan to resnično želi in imajo izpolnjene vsaj minimalne zakonske pogoje in zahteve. Nerazumljivo pa je, da vladna koalicija, ki jo sestavljata SLS in LDS, ni prišla na Lahinjske in Nerajske luge. Ti so bili v Odloku o razglasitvi Krajinskega parka iz leta 1988 na kratko odpravljeni s številnimi prepovedmi. Območje parka je v tem času res dobilo telefon (posamezna družina je prispevala 3.500 DEM), asfaltirane poti (od 60.000 do 90.000 SIT na družino) in vodovod (od 27.000

Na sam potek obravnave KS ni imela in tudi nima namena vplivati. Krajevna skupnost je predstavnik vseh krajanov, in ne podaljšana roka Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine ter tudi Občine Črnomelj ne. Zaradi tega v KS ne poslušamo le mnenja krajanov, ki so s parkom zadovoljni, ampak tudi tistih, ki jih nekatere zadeve motijo. Lastniki zemljišč in krajan so podali o parku svoje mnenje, ki jim ga nihče vsiljeval. Nezadovoljstvo "neposlušnih" posameznikov je le posledica prejšnje "neposlušnosti" ZVKND za probleme in zahteve njih samih. Upoštevan je bil le del njihovih pripomb (vaščani Belčjega Vrha se še dobro spominjo svojih moledovanj za drugačno ureditev zajetja Zajm pri izvihu Lahinje, kjer so stoletja ter še dandanes zajemali pitno vodo).

Res je, da sta ZVKND in predvsem ga. Mira Ivanovič sodelovala in tudi vodila razne projekte: (obnova Klepečevega mlina, izdaja popularizacijskega gradiva o parku, film in razstava o parku, obnovitvena dela na cerkvi), z nobeno besedo, še manj projektom, pa niso bili omejeni lastniki zemljišč v Krajinskem parku Lahinja ter posebej lastniki zemljišč v naravnih rezervatih Lahinjske in Nerajske luge. Ti so bili v Odloku o razglasitvi Krajinskega parka iz leta 1988 na kratko odpravljeni s številnimi prepovedmi.

Območje parka je v tem času res dobilo telefon (posamezna družina je prispevala 3.500 DEM), asfaltirane poti (od 60.000 do 90.000 SIT na družino) in vodovod (od 27.000



NARAVA V LIKOVNEM SALONU - S svojo prvo razstavo reliefov v lesu z motivi iz narave se je te dni v Likovnem salonu v Kočevju predstavil 30-letni Tomaž Mourin. Pokroviteljica razstave je Grča, d.o.o., Kočevje, kjer je kipar zaposlen. Tomaž je tudi lovec, zato ne preseneča, da je med razstavljenimi deli največ gozdnih živali. Posebnost kiparjevih del je, da v naravne posebnosti lesa skladno vkomponira svoje motive. Tomaž Mourin živi na robu gozda v Željnah pri Kočevju. Pravi, da je ljubezen do lesa podedoval po dedu in pradedu. Resneje je začel kipariti in rezbariti v srednji šoli.



BELOKRANJSKE VEZENINE V CANKARJEVEM DOMU - Pod pokroviteljstvom Ministrstva za šolstvo in šport so bili v ljubljanskem Cankarjevem domu od 17. do 20. marca Dnevi slovenskega izobraževanja, na katerih so mladi iz mnogih slovenskih krajev na različne načine pokazali, kaj jih veseli in zanima. Sodelovala je tudi metliška Srednja tekstilna šola. Učenci so nastopili na modni reviji Skupnosti usnjarskih in tekstilnih šol Slovenije z modeli šolskih oblačil ter izdelovali belokranjske vezenine. Na fotografiji: učenki Maja in Martina, ki sta s celodnevним vezenjem pritegnili pozornost številnih obiskovalcev. (Foto: M. Sever)

KAJ PIŠEJO DRUGI

## Zgodovino zgodovinarjem

Ne oropajte naših sinov in vnukov ponosa!

Predsedniku ZLSD Borutu Pahorju in dr. Spomenki Hribar ne morem priznati: da smo tisti, ki smo se uprli okupatorju, sokriji za kolaboracijo ali pa da je kriv zanj komunistični sistem v Sloveniji ali pa da smo krivi zato, ker smo pobijali ideološke nasprotnike, se borili samo za oblast in ne za svobodo. Tega ni mogoče priznati enostavno zato, ker je bila kolaboracija organizirana pred uporom...

Ob 50-letnici konca vojne so nam zavezniki naklonili večjo pozornost, kot pa jo je naša vlada pokazala do njih. Zakaj taka držanost na naši strani? Zato, ker je v vsakokratni vladni koaliciji prisotna tudi stranka, vezana na Cerkev in domobransko preteklost. Rehabilitacija dejavnosti Cerkve med vojno in domobranstva je pa možna samo z uveljavitvijo teorije o državljanski vojni. Krivda bi bila tako "pravično" porazdeljena: narodnoosvobodilna vojska je kriva, ker je bila komunistična, domobranci pa so zasluž-

ni, ker so se pod vplivom Cerkve dobro odrezali proti komunizmu. Nerodno je le to, ker so prisegli Hitlerju. Ne samo stranki ZLSD, ampak vsem Slovencem postavljaj zato vprašanje: ali je zaradi iskanja neke političanske pravne politike res potrebno, da žrtvujemo velik ugled, ki ga ima NOB Slovenije, in v zameno sprejemamo nezgodovinsko teorijo o državljanski vojni?

Če bi bilo akterjem iskanja neke pravne izjave za današnje potrebe težko najti pravično in zgodovinsko utemeljeno besedo za NOB na eni strani in kolaboracijo na drugi strani, naj to delo raje prepustijo zgodovinarjem, kot pa da obremenijo rodove Slovencev z neko bratomorno vojno samo zato, da opravijo kolaboracijo in vlogo tedanje Cerkve pri njej. In naj ne oropajo naših sinov in vnukov ponosa, da so dediči osvobodilne vojne in zavezniške zmage v njej.

BOŽIDAR GORIČAN-BOGO  
(Panorama)

## Pahor ne zastopa nazorov levice

Članstvo ZLSD bi moralo začeti razmišljati o kadrovskih spremembah v stranki

216 članov ZLSD Šentjernej nas je zelo nezadovoljnih z delom predsednika Boruta Pahorja, predvsem pa s pismom, ki ga je poslal predsedniku dr. Janezu Podobniku, kjer opisuje 50-letno zgodovino Slovenije, enostransko pa obsoja ravno tisto politično strujo, ki je njegovo volilno telo in ki mu je omogočila poslansko izvolitev. Pismo je najprej poslal v parlament, šele čez 10 dni pa občinskimi organizacijam in članom.

Ker v strankah še ni vpeljan predsedniški sistem, bi gospod Pahor moral po statutu stranke za tako radikalni politični zasuk predhodno dobiti vsaj soglasje občinskih organizacij ali pa sklicati kongres. Ker tega ni storil, bi bilo dobro, da začne članstvo razmišljati o kadrovskih spremembah. V parlamentu prvaki strank pripravljajo osnutek dokumenta o skupnem stališču do preteklosti ali, bolje rečeno, spremenja preteklost za sedanjost politično rabo desnice. Tu ni nobene besede o spravi, nasprotno, o obsodbi, pa ne obsodbi kolaboracije, ki je sodelovala s fašizmom, ampak o obsodbi komunistov, ki so organizirali boj proti fašizmu.

Gospod Pahor, komu je potrebna obsodba komunističnega režima? Potrebna je desnica,

naslednici kolaboracije. Dokument zajema le povojno obdobje, ne pa vojne, brez katere ni mogoče razumeti poznejših dogodkov. Če se obravnava preteklost, bi morali, če bi komu res šlo za resnico, obravnavati tudi predvojno stanje in verski totalitarizem, ki je hujše kot vsak politični totalitarizem trpinčil poslušno bogaboječje ljudstvo z niti za boga niti za ljudi potrebnimi odpovedmi. Tu bi bila potrebna obsodba, vendar bi bilo to v nasprotju s cilji resolucije. In če so se politiki že začeli ukvarjati z zgodovino, zakaj ne bi obravnavali še tlačenstva?

Pahor piše o "povojnem totalitarizmu". Za nekatere je bil res, saj se Cerkev in tisti, ki so sodelovali z okupatorjem, se nikakor niso mogli sprijazniti s porazom svojih pokroviteljev in z izgubo dominantnega položaja. Posebno so sovražili komunizem, ki je (nezaslišano!) dovoljeval svobodo veroizpovedi in celo ateizem. Ravno gospod Pahor v svojem dokumentu navaja, da je tistim, ki so nam metali polena pod noge takrat, ko smo mi delali, treba dati priznanje in odškodnino... G. Pahor, vi vendar niste predsednik krščanskih demokratov! Žalostno je tudi to, da je naš predsednik podlegel podobi povojnega stanja, ki sta ga s pomočjo nekaterih

medijev skreirali kolaboracija in Cerkev za svoje politične potrebe in materialne apetite.

JOŽE HRIBAR  
ZLSD Šentjernej

## KRITIČNI DO IZJAV PREDSEDNIKA PAHORJA

ŠENTJERNEJ - V nedeljo, 29. marca, je imela Šentjernejska ZZZB in udeležencev NOB volilno-programsko konferenco, kjer so razrešili stari odbor in predsednika Stanka Kušljana in izvolili nov odbor in za predsednika Leona Kušljana. Konferenca se je udeležil tudi predsednik območne organizacije Ludvik Golob. Po poročilih so zelo kritično razpravljali o dogajanjih v državi, predvsem z vidika socialne problematike. Sklenili so, da bodo predsedstvu ZLSD napisali pismo zaradi zanje omalovažujočih izjav predsednika stranke Boruta Pahorja. Predsednik gradbene odbora je poročal o obnovi spomenika na Šentjernejem pokopališču.



Kadar naši vladi to "paše", se primerjamo z Evropo. Vlada podpira nafto in njene derivate. Kaj hočemo, saj smo doslej imeli najcenejši bencin v Evropi... Tudi ceno električne energije bo treba izenačiti s cenami v Evropi. Po številu samomorov smo na samem evropskem vrhu, ni kaj. Zastavo nosimo tudi pri številu mrtvih v prometnih nesrečah. Evropo bomo dosegli ali pa smo jo že s številom umorov na sto tisoč prebivalcev. V Evropi smo tudi že s številom opravljenih abortusov pa z narkomani, ki jih je iz dneva v dan več. Evropo bomo kmalu dohiteli tudi s številom obolevnih za AIDS.

Glede naštetega in še marsičesa smo torej že v težko pričakovani Evropi. Postoriti moramo samo še nekaj malenkosti: plače zdravnikov, učiteljev in še koga moramo izenačiti z evropskimi. Poskrbeti bomo morali za svoje reke, a tudi odnos do živali bomo morali spremeniti. Posodobiti bomo morali železniški pa cestni promet, dajati bomo morali več denarja za znanost in raziskovanje, v industriji bomo morali zamenjati zastarelo tehnologijo s sodobnejšo, reformirati bomo morali pokojninski sistem, več denarja bomo morali dajati za kmetijstvo, šolstvo, sodstvo ni takšno, kot ga pozna Evropa... Pa kaj! Najlaže in najenostavneje se je zlit z Evropo v tistih delih, ki prazdujejo in udarjajo malega človeka: pri cenah in stroških. Vse drugo lahko počaka, saj Evropa nima nog, da bi pobegnila proč od nas.

TONI GAŠPERIČ

## SODELUJTE V NAGRADNI IGRI!

LOGATEC - Notranjski radio Logatec zastavlja dvoje nagradnih vprašanj: Koliko strani ima knjiga z naslovom Okenke in balkonske rastline, avtorice Ruth Podgornik Reš? (Nagrada prav ta knjiga) Naštetje vsaj tri znamke mobilnih telefonov, ki so v prodajni mreži podjetja Mobitel! (Nagrada je darilni paket v vrednosti 15 tisoč tolarjev.) Odgovore pošljite do sobote, 4. aprila, na naslov: NTR Logatec, p.p. 99, 1370 Logatec, za oddajo "99 minut za obsejanje, 81 minut za grde, umazane, zle". Nagradjena zadnje oddaje sta Marija Ušeničnik iz Kranja in Vera Cirkvenič iz Ivančne Gorice. Za nagrado se dogovorite na telefon 061 741 498.

# Si upajo pogledati učencem v obraz?

Zakaj je bilo občinskim svetnikom podtaknjeno kukavičje jajce odločanja o gradnji telovadnice sedaj, ko so izpeljani že vsi postopki?

V tem prispevku bodo prikazani interesi, zasebni in javni, in zakaj so se črnomaljski svetniki na občinski februarjski seji nelegalno odločali glede gradnje telovadnice na igrišču v Zupančičevi ulici ali, bolje rečeno, bili prisiljeni ob zid ob nameravani investiciji. "Svetniško vprašanje, ali je boljše telovadba 534 učencev v bodoči telovadnici ali popoldanski pouk 260 učencev ter vožnja 99 učencev v primestne šole, vse skupaj več kot 350 prizadetih učencev (vir Novice iz naše občine), da o ostalih razseljenih učencih pa ne govorimo."

## Predvsem zdravje!

V 12 društvih združuje Območna zveza upokojencev 7.225 članov

NOVO MESTO - Skrb za dobro zdravje in predvsem za preprečevanje bolezni, ki stopajo med starejše ljudi v jeseni življenja v ospredje, sta tudi lani vodili Območno zvezo društev upokojencev Novo mesto, da je temu vprašanju namenila posebno skrb. Izobraževanje, ki zadeva zdravstveno preventivo, je bilo namenjeno vsem upokojencem. Nudili so jim prilžnost, da so lahko poslušali koristna predavanja zdravnikov. Tako se je v Novem mestu 370 upokojencev seznanilo z boleznimi sluha in vida v starejših letih, s temo o klimakteriju, ki je sestavni del življenja žensk, s sožitjem med starimi starši, starši in otroki ter o zanimivem ugodnem vplivu medu na zdravje. V Škocjanu je 83 upokojencev poslušalo predavanje o boleznih srca in ožilja ter o dietni prehrani. V Straži in Dolenjskih Toplicah je prišlo nekaj nad 300 ljudi na predavanji o telesnem in duševnem stanju starejših ljudi ter o sladkorni bolezni.

Tako je bilo lani nad 760 upokojencev na predavanjih, kjer so videli in slišali znane novomeške zdravnike: dr. Tatjana Gazvoda, dr. Petra Kapša, dr. Toneta Starca in višjo medicinsko sestro Vando Erpe. Upokojenska društva na Dvoru, v Gabrju, na Malem Slatniku, v Mirni Peči, Stopičah, Šentjerneju, Šmarjeti ter v Žužemberku bodo sledila dobrim zgledom naštetih društev v prihodnjih zimskih mesecih. Na koristna predavanja bodo povabili tudi druge občane.

Predsednik zveze Mijo Kurpes se je ob koncu minule izobraževalne sezone naštetim zdravstvenim delavcem za strokovna predavanja posebej zahvalil. Upokojenci zdaj že marsikje vedo, kako lahko tudi sami prispevajo k ohranjanju zdravja, kar hkrati pomeni izogibanje stroškom in dolgemu čakanju v zdravstvenih ustanovah.

Tg.

cev po drugih ustanovah ne preštavamo, ni bilo postavljeno v februarju 1998. leta, ampak že 1994. leta, ko se je začelo lobiranje za gradnjo telovadnice. Na vem pa, če imajo svetniki, katerim se letos izteka mandat, toliko poguma, da pogledajo v obraz tem 350 učencem. In kaj so naredili v teh štirih letih razen tega, da so se podpirali zasebni interesi? Nekateri svetniki pa se lahko zamislijo, zakaj jim je bilo podtaknjeno odločanje o gradnji telovadnice sedaj, ko so izpeljani že vsi postopki in je bilo že zdavnaj odločeno o gradnji telovadnice nekje drugje. Bil se je boj za oslavo senca.

Vsekakor pa gradnja telovadnice tudi v prihodnosti ne bo zadostovala za učne ure telovadbe, igrišče in ostala športna infrastruktura bi še kako prav prišla ob celoletnem učnem ciklusu. Kolikor se spominjam, je že moja generacija imela probleme z zimskim preživljanjem telovadnih ur, tako da se je telovadilo po razredih oziroma po hodnikih šole že pred 20 leti. Najbolj problematično pri celotni zadevi pa je to, da se morajo zaradi prostorske stiske učenci voziti iz Črnomlja drugam, kar pa svetnikov do sedaj ni zanimalo. Sveta ko letu 2000 pa bo še večja ali vsaj enaka, ko bo uvedena devetletka, kar pomeni še eno generacijo več v šolskih prostorih. Ob predloženem načrtu za telovadnico, ki je upošteval občinski odlok o urejanju naselja, je vidno dosedanje zaznavanje navedene problematike in kratkovidnosti občinskih struktur. Kaže pa, da se stvari ne bodo prav nič spremenile na bolje. Zanimivo je tudi, kje so ostale izrečene javne "obljube" ob izbranem drugem načrtu, ki ne upošteva občinskega odloka, in o odkupu dela zemljišča ob sedanjem igrišču, da se bo lahko zgradilo novo igrišče.

Občinski odlok o urejanju naselja Črnomelj ne dovoljuje nobene gradnje telovadnice na površini igrišča v Zupančičevi ulici. Zato je lokacijsko in gradbeno dovoljenje izdano nezakonito, ker ne upošteva občinskega odloka. Občinski odlok dopušča samo gradnjo prizidka k osnovni šoli v Zupančičevi ulici. Po drugi strani pa, četudi bi imeli projektirani načrt o gradnji prizidka k osnovni šoli ter bi imeli možnost izbire med telovadnico in šolskimi prostori, zakon o javnih naročilih določa, da se za takšne investicije opravi vsaj predhodni razpis. Tudi če bi razpis izvedli v februarju, je vprašanje, ali bi se gradnja šolskega prizidka pričela izvajati pred mesecem avgustom.

Zato je vložena pritožba v zvezi z gradnjo telovadnice, in če bo potrebno, bo vložena tudi pri Upravnem ali na Ustavnem sodišču. Kajti določene strukture tolmačijo sprejete zakone povsem

drugače. Zakoni se tolmačijo tako, da se nekaterim pišejo na kožo. Le kakšna sodba Vrhovnega sodišča jih potem stremzi.

O tem me prepričuje tudi odločitev mrliške vežice v Črnomlju. Navedena gradnja je trajala nekaj let in je stala 800.000 nemških mark! Kapacitete mrliške vežice pa bi morda zadostavale celo za Novo mesto, kaj šele za Črnomelj, ki ima na leto okoli 50 pogrebov. Morda pa se bo del vežice oziroma stara vežica v prihodnosti dala brez javnega razpisa za majhen denar za kakšen zasebni krematorij, ki ga bodo dobili za zasluge kakšni postobčinarji in med drugimi sežigali "idiote" oziroma tiste, ki dobivajo anonimne telefonske klice "Čveka". Zahteve po mrliških vežicah pa se po "uspešni" gradnji mrliške vežice v Črnomlju nadaljujejo tudi v ostalih krajih občine, za kar imajo ostali kraji v občini vso legitimno pravico.

Sicer pa "dober" zgled razmetavanja davkoplačevalskega denarja neznansko privlači!

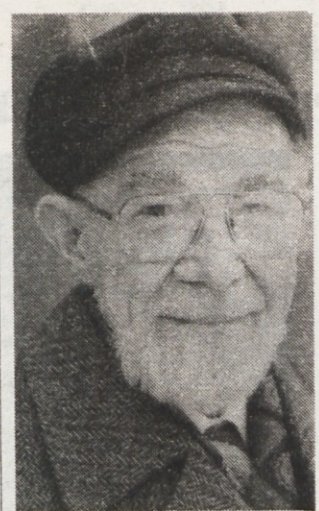
BORUT GRABRIJAN  
Črnomelj

## RAZBORSKE PASIJONSKE IGRE

RAZBOR - Pod pokroviteljstvom mariborskega škofa dr. Franca Krambergerja in v izvedbi domačinov župnije Razbor, bodo na cvetno nedeljo, 5. aprila, ob 15. uri in nato še v ponedeljek, torek in sredo, ob 19. uri v župnijski cerkvi na Razborju, Razborske pasijonske igre z več kot 70 nastopajočimi. Vabljeni!



VARNO DELO Z MOTORNO ŽAGO - Delo v gozdu navadno povežemo z uporabo motorne žage. Varno delo pa zahteva predvsem veliko znanja in preudarnega ravnanja, da s čim manj tveganja dosežemo kar največjo gospodarnost dela. To pa se ne da naučiti le iz priročnikov, potrebno je izobraževanje ob konkretnem delu v gozdu in praktične izkušnje. Ta vodila so nas delavce Zavoda za gozdarstvo Slovenije (ZGS), KE Trebnje, pripeljala do tega, da smo na področju revirja Velika Loka s sodelovanjem OE ZGS Novo mesto in gozdarskega šolskega centra iz Postojne 26. in 27. marca organizirali dvodnevni seminar o varnem delu z motorno žago. Zahvaljujemo se g. Vavtarju, da nam je v svojem gozdu dovolil sečnjo. Udeleženci so ob koncu prejeli potrdila o opravljenem tečaju. Takšnih oblik sodelovanja si še želimo. (D. Pirc)



## Kaj res že 70 let?

"Pravi novinar mora iti v življenje z vsemi štirimi. Z enakim veseljem se mora lotevati svetlih in temnih plati. Novinarja, ki piše samo hvalisave sestavke, bralci ali poslušalci ne cenijo. Podooben je noju, ki skriva glavo v pesek." Tako je izjavil upokojeni novinar Miloš Jakopčič novinarstvu kolegu Marjanu Bauerju, ko ga je ta intervjuval ob srečanju z Abrahamom pred dvajsetimi leti.

Miloš Jakopčič je te dni dopolnil 70 let, a se je kaj malo spremenil od časov, ko se je posloval od Dolenjskega lista, svoje zadnje poklice in stalne časnikarske službe. Rodil se je 10. marca 1928 na Vranjem Vrhju v Slovenskih gorah staršema učiteljema. Osorno šolo je končal v Mariboru, gimnazijo pa je obiskoval v več krajih, kajti leta 1941 je družina iz Ma-

ribora pred nemškimi izseljevanjem pribežala na Dolenjsko. Tako je gimnazijo začel v Mariboru, štiri razrede naredil v Novem mestu, zadnja dva pa po koncu vojne v Ljubljani, kjer je tudi maturiral.

Očeta, učitelja na Otočcu, so leta 1943 domobranci ubili, Miloš je kot dijak delal za OF, pred koncem vojne je kot partizan sodeloval v bojih za osvoboditev Ljubljane in bil težko ranjen, tako da je ostal trajen vojaški invalid.

Po vojni je hotel postati gozdarski inženir, a je študij v Zagrebu po dveh letih opustil, se zaposlil v Novem mestu in si tu ustvaril družino. V tistih viharjih letih je manjal nekaj služb v gospodarstvu, k Dolenjskemu listu pa je prišel leta 1958 in mu ostal zvest 13 let, vse do upokojitve. Časnikaril je po Dolenjski, Beli krajini in Posavju v razmerah, ki bi se današnjemu mlademu novinarstvu rodu zdele neverjetne. On jih je zmogel, in to z dobro voljo. Kasneje je dopisoval še v druge liste, delal je za RTV Ljubljana, urejal nekaj tovarniških glasil in listov krajevnih skupnosti.

Ker je bil vselej viden delati, novinarska in raziskovalna žilica pa mu tudi ne dasta miru, se je zadnja leta lotil raziskovanja preteklosti dolenjske publicistike in časnikarstva, zgodovine novomeške gimnazije, prve upravitelje Linhartovega Matička in drugih tem.

Ob življenjskem jubileju želimo Milošu še mnogo ustvarjalnih let in vedrine, ki ga doslej kljub življenjskim tegobam ni nikdar zapustila.

R. B.

## POSODOBITEV CESTE MORAVČE - ČATEŽ

LITIJA - Regionalno cesto Moravče - Čatež naj bi posodobili že v prvi polovici lanskega leta, in sicer le od odcepa za Gabrovko do odcepa za Tlako. S takšno odločitvijo Direkcije za ceste RS se litijski svetniki nikakor niso mogli strinjati, saj je cesta tako iz trebanjske kot litijske smeri že modernizirana v širini 5 metrov. Projekti za celotni odsek te pomembne regionalne od Moravč do Čateža so naročeni, cesta pa bo modernizirana za izmenično enosmerni promet z izogibalščimi. Cesta bo široka 5 metrov le tam, kjer bo mogoče. S celotno širitvijo bi namreč grobo posegli v nedotaknjeno naravo, stroški investicije pa bi presegli trikratno vrednost obnove po obstoječi širini. Občina Litija pričakuje, da se bo izkazalo, da izmenično enosmerni promet ustvarja nepredvidene težave in da se bo republiška direkcija odločila za novogradnjo celotnega odseka.

K. ŠUŠTERŠIČ

Andreja Jernejčič

## Revni Mehičani bogate Mehike

Skupina triindvajsetih študentov z voditelji smo se sčasoma živeli v vroče podnebje in prijazne ljudi. Po nekajdnevem bivanju in odkrivanju Mexico Cityja smo pot nadaljevali mimo Pueble, piramid v Oaxaci, vročičnega in malaričnega ozračja v Villarmosi, mogočnih ostankov Majev v Palenquih, roza flamingov v Celestunu in prispeli v prijetno mesto na severu Yucatana, v Merido, kjer smo teden dni med mehiškimi družinami spoznavali njihov način življenja. Pa naj začnemo na začetku!

Dvajset milijonov prebivalcev, kolikor jih ima največje mesto na svetu Ciudad de Mexico, dolgo 65 kilometrov, se v njegovi veliki razsežnosti kar porazgubi. Po nastanitvi v staromodnem hotelu Isabel sredi centra smo hitro odhiteli proti glavnemu trgu. Številni ulični prodajalci hrane, pižame, bombonov in njihovih zastavic so nam delali družbo. Ob cestah so ležali berači, družine z majhnimi otroki. Takoj ko je mati opazila skupino turistov, je majhnega otroka napolnila k nam. Umazani deček z raztrgano obleko je prosil za pesos (en pesos je dvajset tolarjev). Ciudad je poln otrok, ki prodajajo žvečilne gumije ali pa preprosto slonijo ob žividih z iztegnjeno roko in čakajo. Ceste do glavnega trga so se svetile v svetlečih zelenih, belih in rdečih travnikih, v barvah njihove zastave. Okraski in lučke so opozarjali na bližajoči se državni praznik, dan neodvisnosti. Temperamentni Mehičani so se nanj pripravljali teden dni prej, se veselili, otroci so tekali po trgu in piskali na piščali v obliki kornetov, prodajali majhne zastavice.

Stopala sem po največjem trgu na svetu, Placo de la Constitucion ali Trg mehiške ustave ali Zocalo. Trg pokriva prostor, kjer naj bi bil nekoč center azteškega mesta Tenochtitlan. Na vzhodni strani 240 metrov dolgega trga se vije mogočna mestna katedrala kot drevo, ki je v različnih stoletjih počasi zrastle iz zemlje. Sestavljena je iz treh ali štirih cerkev, ki so na mestu, kjer je včasih stal največji in najpomembnejši azteški tempelj. Danes je od njega vidnih le še nekaj ostankov piramid, posvečene bogu dežja in vojne. V veličastni katedrali danes ni fresk, kot tudi ne v drugih cerkvah po Mehiki, ker so jih med revolucijo uničili. Notri je štiriinajst kapelic, vsaka ima svojo zgodbo in pomen: tako je ena za bolečine, druga za željo po otroku ipd. Večina kapelic je bila požgana v požaru leta 1967 in jih še danes obnavljajo.

Na robu trga pa na vzhodni strani kraljuje mogočna predsedniška palača, ki sega od ene strani Trga ustave do druge. Na tem velikem zocalu ljudje zvečer prodajajo značilne velikanske mehiške klobuke sombrere pa tudi manjše, obleke, torbe, nakit, od jedi pa so prevladovala pečena ali kuhana koruza in zelenjavni ovitki s prav nič prijetnim vonjem. Kot mlada turistka sem nenehno pazila na nepridiprave, ki se tako radi ozirajo za tujci. Mnogo prebivalcev se namreč preživlja s krajjo, zato se v tem velikem mestu nisem počutila varne. Upravičeno! Sedem prijateljev je tretji večer napadla tolpa sedmih fantov. Rešil jih je taksi, ki je takrat pripeljal mimo, in čeprav grejo lahko v avto le tri osebe, jih je vanj spravil sedem.

## Vroča pikantna hrana

Ulične hrane nisem okusila, saj bi se verjetno takoj okužila pa tudi neprijeten vonj in pogled na nečistočo je odbijal. Sicer pa se tudi sami zavedajo možnosti okužbe s kolero, zato ponujajo prepečeno meso. Zaradi kolere, ki razsaja po Mehiki, sem si zo-



INDIJANKA - Prizor z ulice

be umivala s kupljeno vodo, to sem lahko tudi pila. V teh restavracijah so le turisti, nikoli nisem med njimi uzrla Mehičana, razen strežnega osebeja, ki govori le špansko. Povsod je mogoče dobiti tortilje, tanke palačinke iz koruzne moke, nadevane z omako; najobičajnejša je bila iz sesekljane paradiznika, paprike, čebule in prelita z oljem. V vsaki restavraciji se je razlikovala po moči pikantnosti, tako da sem včasih po omaki imela usta odprta še dve uri, včasih pa o pikantnosti ni bilo sledu.

Poleg zelenjave, ki jo mojstri kuhinje pripravijo na ogromno načinov, in začimb, ki so sesekljane, je na njihovem krožniku zelo pogosta jed meso, predvsem piščančvo in puranje. Navado imajo v eno jed vključiti več stvari, od testenin, krompirja, riža, korenja in peteršilja do mesa. Zanimivi sta mi bili dve jedi: enchiladas, to je zvita tortilja, nadevana s sirom, prelita s pekočo ali nepekočo omako; pandeao je na pol prerezana žemlja in namazana s česnovno omako. Juhe, ki so zelo pogosto bogatile moj jedilnik, so bile zelenjavne, česnovne ali z mesom. Testenine so v vsaki restavraciji pripravili drugače in včasih sem komaj lahko ugotovila, kaj sem jedla. Sadej in zelenjavo sem popolnoma zbrisala z jedilnika, saj nisem vedela, če so ga sploh oprali v kupljeni vodi.

## Ljudstvo kaktusa, orla in kače

Kot navdušeni "antropologi" nikakor nisem izpustili ogleda največjega svetovnega antropološkega muzeja v tem mestu. V lep in mogočni stavbi smo spoznali mehiško zgodovino, od Olmekov do Aztekov in Majev. Ostanke teh velikih civilizacij smo si potem ogledali na potovanju.

Azteška civilizacija se je razvila v osrednji Mehiki v štirinajstem in petnajstem stoletju. Zgodovina sega daleč nazaj, ko so se zaradi pomanjkanja virov hrane Azteki za-

čeli seliti. Kot pravi legenda, so bili tako sestrđani, da jim je njihov bog vojne dejal, naj si najdejo kraj, kjer bodo videli orla, ki čepi na "nopalu" (kaktusu) in žre kačo. To je bil začetek zelo dolgega romanja verjetno z juga današnje ZDA. Tako so leta 1299 prišli na območje Chapultepaca, kjer je danes središčna četrt glavnega mesta Mehike. Ker pa so leta 1323 kralju ubili hčer, so pot nadaljevali in se zatekli na nenaseljen otoček sredi jezera Texcoco, kjer so našli znamenje, ki jim ga je napovedal bog, in pomeni tri osnovne sestavine: kaktus zemlja, orla zrak in kača voda. Na tem kraju so leta 1325 ustanovili Tenochtitlan, ki je zamelek današnje največje špansko govoreče prestolnice na svetu. Te trije simboli so danes v grbu mehiške zastave.

## Mesto bogov - Teotihuacan

Daljša vožnja proti severovzhodu je ponujala pogled na mesto, potem pa na obrobje Mexico Cityja. Revne četrti, ki so pred dvajsetimi leti zrastle na robu mesta, so sedaj milijonska naselja, ki imajo na robovih svoje lastne revne četrti. In tudi ta rastejo v milijonska naselja. Kar nekaj časa sem se vozila mimo številnih zidanih hišic, postavljenih gosto skupaj. Ljudi pa je bilo videti zelo malo. To je območje, kamor policija nima dostopa, tudi ljudje niso nikjer popisani, tako da se ne ve natanko, koliko jih tu živi. Ljudje se preživljajo kot taksiisti, krađejo, ženske pa se ukvarjajo s prostitucijo.

Prispeli smo v Teotihuacan, starodavno versko prestolnico Mehike, ki se je razvila tisoč let pred vrhom azteške države. Ne vemo, katere ljudstvo je sezidalo največje mesto predkolumbijskega časa. Azteki ga niso, saj je ob njihovem prihodu bilo že sedem stoletij v razvalinah. Ostanke ruševin imenujejo Teotihuacan, kar pomeni kraj tistih, ki imajo pot bogov.



## Obeti biološkega kmetovanja

KOČEVJE - Ljuba Turk Šega, po poklicu inženirka sadno vrtnarske usmeritve, se je po uspešno opravljeni praksi v Arboretumu Volčji Potok vrnila v domači kraj in sedem let v Komunalni skrbela za urejanje tamkajšnjih parkov in pokopališč. Leta 1994 je zapustila podjetje in na Marofu pod Stojno obnovila opuščeno drevesnico in okolično velikosti desetih hektarjev, kjer je več kot petdeset let raslo na tisoče mladih smrek.

Pri ljudeh (kupcih) si je ustvarila zaupanje, kar je bilo pri novi dejavnosti še kako potrebno. Kmalu je na svojem koščku zemlje obseg dela razširila z vzgajanjem gozdnih sadik, sadnega in okrasnega drevja. Sadike za pogozdovanje največ odkupuje tamkajšnje gozdno gospodarstvo, a ker so edini odjemalci, proizvodnjo nekoliko opušča. Tako ji ostane več časa za vzgojo sadnega drevja, saj želi izpeljati načrt obnove starih kočevskih sort sadja, cepljenih na sejancu.

Posebnost drevesnice Pinus je biološko kmetovanje, ki je pri nas šele v povojih, v zahodnem svetu pa postaja čedalje bolj uveljavljena metoda pridelave zdrave in neoporečne hrane. Pinus se je prvi v Sloveniji spoprijel s tem izzivom, zdaj jih uspešno posnema več kmetij v občinah zahodne Dolenjske. Za tem stoji Demeter, svetovna blagovna znamka za biološke produkte.

"V nasadih ne uporabljam nobenih kemičnih sredstev. Z boleznimi in škodljivci nimam težav, če pa se le pojavijo, jih zatrem na naraven način. Pri glivičnih obolenjih si pomagam s presličnim čajem, uši pa zatiram z zelo razredčenimi pripravki iz kopriv, ki rastline tudi okrepijo. Pri meni kemična sredstva in mineralna gnojila sploh ne pridejo v poštev."

Biološko kmetovanje zahte-



Ljuba Turk Šega

va več časa, dela, večji so tudi stroški. A se je k sreči dobro prijelo, saj so v ribniško-kočevski dolini nekateri kmetje za (staro) novost prav navdušeni. Na kmetiji Ivana Vogrinca iz Brež pri Ribnici iz zdravilnih rastlin delajo pripravke za zaščito in nego rastlin. Kompost delajo na naraven način iz hlevskega gnoja in listja, dodajo še koprive, rman, regrat, kamilice in hrastovo lubje, vse pa poskropijo z baldrijanovim pripravkom. Kompost priporoča vsem, ki bi imeli radi zdravo zemljo in rastline. V ohranjanju naravnega ravnotežja, to je bistvo biodinamike, je vključila tudi čebele, sokola pa ji lovita voluharje. Hkrati se ukvarja s hortikulturo, predvsem pa nudi strokovne nasvete pri urejanju vrtov, novih hiš in poslovnih prostorov.

"Zavedam se, da orjem trdo ledino, a sem več kot zadovoljna z delom, ki ga opravljam. Veliko vlagam v izobraževanje doma in v tujini. Rada bi, da bi mi pri vsem tem pomagala še občina", je še povedala Ljuba Turk Šega.

MILAN GLAVONJIČ

## Lesarjeva mama pri 96 letih iskrivega duha

DOBRNIČ - Tukajšnja krajevna organizacija Rdečega križa (KO RK) že po tradiciji počasti dekleta in žene ob 8. marcu. Vsako leto jim omogoči, da se srečajo in zvedo kaj novega. Kot nam je sporočila predsednica KO RK Dobrnič Francka Kužnik, so se letos zbrale v podružnični šoli v Dobrniču, kjer jim je dr. Elizabeta Zlajpah ob strokovnem predavanju razdelila še nekaj knjig o pravilni prehrani v boju proti raku.

Ob letošnjem materinskem dnevu pa so sodelavke KO RK Dobrnič obiskale Ano Kastelic, po domače Lesarjevo mamo iz Preske, ki ji do 96. rojstnega dneva manjka le še slabe tri mesece. "Razveselile smo jo z darili in šopkom, presenečene pa smo bile tudi me, saj nismo pričakovale, da je ženica še tako vedrega in iskrivega duha. Ob obujanju njenih in naših spominov se je popoldne hitro prevesilo v večer. Pri slovesu smo ji obljubile, da jo ob rojstnem dnevu zopet obiščemo," je Kužnikova strnila vtise s prijetnega druženja z najstarejšo krajanko.

P. P.

## PEREČA DIVJA ODLAGALIŠČA

DOLENJSKE TOPLICE - Na območju turističnega društva Dolenjske Toplice je več divjih odlagališč, na katerih so tudi nevarni odpadki, ki s padavinami onesnažujejo podtalnico. Odpadki so tudi novi, čeprav Komunala vzorno vsak teden odvažja smeti. Tako nekateri prevozniki odlagajo smeti vsepovsod. Kot otroke so nas že v šoli učili ljubezni do narave in vsega živega. Ob naravnoslovnih urah smo po gozdovih sadili mlada drevesca. Učitelji so nas vodili do izvira rek, da smo občudovali lepoto naše domovine. Odšel si se lahko brez skrbi ob katerikoli reki, potoku ali studencu. Če mi po desetletjih nismo pozabili teh koristnih nauk, bodo tudi naši vnuki dobili ljubezen in spoštovanje do vsega stvarstva, katerega del smo tudi mi.

T. V.

## DOBRNIČANKE PRAZNOVALE

DOBRNIČ - Povabljeni gostje in domačini so množično prišli na prireditev, ki jo je ob materinskem dnevu pripravila trebanjska podružnica SLS, v sodelovanju z domačini. Obiskovalce je nagovoril župan Alojzij Metelko, nato je sledil slavnostni govor predsednice ženske zveze pri SLS in svetnice v državnem zboru Katarine O. Smrkolj. Zelo prisrčne so bile recitacije dobrniških osnovnošolcev, domačinki Joži Jerič in Petra Bolte sta poskrbeli za glasbeni del s petjem ter spremljavo na harmoniki in klaviaturi, župnijski pevski zbor pa z ubranim petjem še polepšal prireditev. Po njej so domačini pogostili obiskovalce in nastopajoče.

BOGADANA BRILJ

T. V.

## NI JIM VSEENO ZA KRAJ

PODHOSTA - Ivan Pečavar, član nadzornega odbora turističnega društva Dolenjske Toplice, je pohvalil uspešno delo v društvu. Njegovo dejavnost je zaznali po vaseh, kjer je veliko storjenega za zdravo in čisto okolje. Tudi v Podhosti je tako. Lepo je videti nov mostiček čez Cerkavnik. Čez Log pride iz dneva v dan več sprehajalcev. Seveda bodo steze in poti čez loške travnike označili. Očistili in uredili bodo tudi obrežje že kar onesnažene Radešce in avtobusno postajališče, ki ga bodo odmaknili s ceste. Sicer pa nameravajo postaviti sodobno postajališče, ki se bo ujemalo z okoljem, obnovili pa bi radi tudi prastaro kapelico sredi podhoških njiv in travnikov, ki je kulturni spomenik in prava paša za oči. Lepo so uredili vaško središče, radi pa bi oživili tudi ljudske običaje.

T. V.



87 LET FRANCA ADAMA - Pred kratkim je čil in zdrav stopil v 88. leto starosti eden najstarejših Novomeščanov Franc Adam. Vedno dejaven in radoživ Adam je bil priča številnih dogodkov v polpretekli zgodovini in družabnem dogajanju Novega mesta, odlikuje ga natančen spomin, tako da je živa kronika našega mesta. Še na mnoga leta, Franc Adam! (Foto: A. B.)



MATERINSKI PRAZNIK V ŠENTJERNEJU - Z veliko udeležbo obiskovalcev so v nedeljo v šentjernejski osnovni šoli počastili materinski praznik. Več kot 100 nastopajočih, to so bili predvsem mladi, so kot pomladno cvetje navdušili vse navzoče. Na prireditvi so spregovorili ravnatelj šole Pavle Turk, župan Franc Hudoklin in župnik Anton Trpin. Program je povezoval Jure Sešek iz radia Ognjišče. Vse matere so obdarili s spominskimi darili, ki so jih izdelale učence. Ob tej priložnosti so si obiskovalci lahko ogledali tudi razstavo ročnih del. (Foto: M. Hočevar)

# Mercator

## v akciji

od 28.3. do 11.4.'98

**Resnično,**  
**niti sledu o madežih!**

stara cena 484,00

# 389,00

**Detergent Vanish Liquid**  
za odstranjevanje madežev, 1 liter

in še 23 posebej označenih izdelkov!

Ponudba velja do prodaje zaloga!

<http://www.mercator.si>



## Franc Šegedin

V ponedeljek, 23. marca, smo se na šmihelskem pokopališču poslovili od gasilskega veterana in člana PGD Šmihel - Novo mesto Franca Dušana Šegedina.

Rodil se je 23. novembra v Ljubljani. Otroška leta je preživel v Novem mestu in kasneje tudi v Dolenjskih Toplicah. V Novem mestu je končal takratno meščansko šolo. Že v rani mladosti je ostal brez očeta, ki je kot partizan padel v NOB. Kot nadarjen in živahen mladinec se je vključil v gasilsko organizacijo že leta 1949. Po drugi svetovni vojni se je udeleževal tudi mladinskih delovnih akcij. Leta 1952 je prevzel oskrbo doma kulture v Dolenjskih Toplicah, kjer je predvajal filme in organiziral razne druge prireditve. Nekoliko kasneje pa je postal upravnik Doma kulture v Novem mestu, kjer je delal vse do upokojitve.

Leta 1958 se je poročil in se za stalno naselil v Šmihelu pri Novem mestu. Takoj se je vključil v delo domačega gasilskega društva. Leta 1979 je bil izvoljen za predsednika. To funkcijo je opravljal do leta 1984, nakar je bil postavljen za tajnika Občinske gasilske zveze Novo mesto. Kot predsednik PGD Šmihel je skupaj z drugimi člani v letu 1982 organizi-

ral in tudi uradno podpisal listino o pobratenju med PGD Šmihel in Dobrovoljnim vatrogasnim društvom Donja Lomnica pri Veliki Gorici na Hrvaškem.

Šegedin pa ni bil le gasilec in kulturnik, pisal je tudi članke in jih objavjal v Dolenjskem listu, Dnevniku, Gasilecu in drugih časopisih. Za svoje delo v gasilstvu je prejel vrsto odlikovanj in priznanj: odlikovanje Gasilske zveze Slovenije III. stopnje, odlikovanje Občinske gasilske zveze I. stopnje, znak za 40 let dela in na letošnjem obnem zboru PGD Šmihel plaketo gasilskega veterana. Za delo na kulturnem in političnem področju pa je prejel priznanje Osvobodilne fronte.

Pogreba pokojnega Franceta se je udeležilo nad 60 uniformiranih gasilcev, med njimi tudi osemčlanska delegacija pobratenega društva iz Donje Lomnice. Gasilci bomo pokojnega Franceta ohranili v trajnem spominu.

FRANC PAVLAKOVIČ

## Branko Jurič

V prejšnji številki Dolenjskega lista smo z veseljem poročali o zmagi priljubljenega brežiškega mesarja, 45-letnega Branka Juriča na dolenjski salamiadi pri Repovžu v Šentjanžu, tokrat pa moramo sporočiti žalostno vest, da Branka ni več med živimi, saj si iz nepojasnjenih razlogov vzel življenje. To je toliko bolj presenetljivo in boleče, ker so Branka, v zadnjih letih nepogrešljivega na najstarejši salamiadi na Slovenskem pri Vrtošku v Sevnici, pa tudi na številnih podobnih prireditvah po Sloveniji in celo onkraj Sotle, poznali le kot izjemno vedrega, zabavnega človeka, dobrega prijatelja in zanesljivega sodelavca. Kaj se je skrivalo v Brankovi duši nihče ne ve, kakšno je bilo breme, ki ga ni zmoget več nositi, da se je zlomil in se odločil za tragično dejanje? Tudi, če bo morda čas dal kakšen odgovor na to vprašanje, pa nihče ne more družini povrniti skrbnega moža in očeta...

## Mirko Južnič st.

V torek, 24. marca, so na kočevskem mestnem pokopališču v družinskem krogu pokopali Mirka Južniča st. iz Kočevja. Rojen je bil leta 1913. Večino svojega življenja je preživel v tem mestu. Po končani drugi svetovni vojni je vse svoje strokovne in ustvarjalne sposobnosti razvil v prid obnove porušenega mesta Kočevje in ustvarjanju novih obrtnih in gospodarskih dejavnosti. Ob tesnem sodelovanju številnih sodelavcev je v povojnem obdobju pri svojem delu dosegel lepe uspehe. Temeljita razgledanost, osebna zavzetost in zanimanje za ustvarjalno delo so pripomogle, da so številni posamezniki s podeželja dobili v tem mestu delo in zaslužek za preživljanje.

Pokojnik je bil skromen in pri delu in srečanjih neposreden. Bil je dober tovariš. Za večino je našel dobro besedo in opravičilo, če se je kaj narobe zgodilo. Mlajši, zlati tistim številnim posameznikom, ki so prišli na delo in uk v tisto gospodarsko organizacijo, ki jo je vodil, je vedno rad pomagal in jih bogatil s svojim znanjem in izkušnjami. Bil je duhovit sogovornik. Tisti, ki smo se z njim srečevali v povojnem življenju v Kočevju, ga bomo pogrešali, tako tudi njegovi družinski člani in sorodniki.

V. DRAGOŠ

## PRIZNANJA UPOKOJENCEM

SEMIČ - V začetku marca je imelo Društvo upokojencev Semič redni letni občni zbor. Predsednik Alojz Vidmar je poročal o delu, ki ga ni bilo malo, dotaknil pa se je tudi pokojninske zakonodaje, ki jo pričakujemo z negotovostjo. Sedem članov društva je prejelo priznanja za delo, zakonci Plut in Jurajevič diplomi za zlato poroko, dolgoletna članica Škrinjarjeva pa diplomu častnega člana društva, ki ji jo je izročil predsednik pobratenega Društva upokojencev Olmo-Prisoje Koper Jože Colja.

M. J.





**RADI PREPEVAJO** - V KS Krka skorajda ni proslave ali prireditve, da ne bi kulturnega programa prispevala tudi tamkajšnja podružnična šola OŠ Stična. Tudi ob odkritju spominskega obeležja pisatelju Josipu Ručiču, ki je v OŠ Krka menda bolj nerad obiskoval prve štiri razrede osnovne šole, je bilo tako. Zbrane je s svojo prisrčnostjo in lepim petjem navdušil šolski otroški pevski zbor, ki ga vodi mentorica prof. Tanja Tomažič (na sliki). Za glasbeno spremljavo ob klavirju je poskrbela prof. Irena Gorišek. (Foto: L. Murn)



**UGLAŠEVANJE PRED KONCERTOM** - Tamburaški orkester Glasbene šole Črnomelj pod vodstvom Silvestra Miheliča mlajšega (na sliki z učenci) je bil počaščen z izvedbo prvega koncerta glasbenih prireditev letošnjih Dnevov slovenskega izobraževanja, ki so že drugič potekali v Cankarjevem domu v Ljubljani od 17. do 20. marca. Tamburaši iz Črnomlja so imeli koncert 17. marca v Linhartovi dvorani. Takorekoč so že pripravljeni na 18. revijo tamburaških in mandolinskih orkestrrov, ki bo letos 18. aprila v Metliki. (Ravnatelj Glasbene šole Črnomelj Silvester Mihelič st.)

## Mamicam za praznik

Mamice so zelo dragocene, nikoli nikomur jih ne smete dati, le ena mamica je na svetu prava, ki življenje otrokom je poklonila. Vsak otrok se mamice vsak dan veseli, z njo deli vso srečo in žalosti, mamice zlate za otroke lepo skrbijo in ljubijo jih iz vsega srca. Kdor pa te sreče v življenju nima, je hudo, da mamice svoje ob sebi nima, ki bi ga vodila skozi življenje in srečo bi z njim delila. Sedaj mi mamico nadomešča stara mama, dobra je zelo in rada jo imam, vsak dan me poboja mehko in toplo, ker njene roke so kot zlato. Vedno ob meni je in pazi me, njeno srce je pravično in iskreno, gleda me z radostjo, kako rastem, le njen smehljaj na ustih je žalosten. Vem, da to boli in je hudo, stara mama najbolj občuti bolečino to, ko kruta usoda ji hčerko - meni pa mamico vzela je tako mlado, ko življenja polno še pred seboj imela je.

ANDREJA HOČEVAR, 4.r.  
OŠ Žužemberk



**OTROCI NAJLEPŠE RAZVESELILI MAMICE** - Kot mnogokje so tudi v Mirni Peči v nedeljo, 29. marca, v kulturnem domu pripravili proslavo ob materinskem dnevu. Številne mamice, očke in ostale so v dobro voljo s petjem, plesom, recitacijami in skeči (na sliki so prizor iz družinskega življenja odlično zaigrali Simon, Blažka in Tina) spravili otroci iz domače osnovne šole, vrtca Cepetavček in OŠ Bršljin ter otroška in mladinska cerkvena pevska zbora. Program sta pripravili in povezovali Sonja Žagar in Saša Murn, zbrane pa je nagovoril tudi Marjan Primc. (Foto: L. Murn)

**marketing DL**  
tel. 068/323-610 • GSM 041/623-116

# MLADI DOFISNIK

## PPPPPRESENEČENJE

Polona prejme pisan paket. Poštno pošiljko prinese pridni poštari. Pogleda paket pa pravi: "Plačaj, prosim!" Polona povleče penne, presteje pa plača. Poštar pohiti proti poštnemu predalu. Polona pregleda prejeto pošiljko pa poskoči. "Presenečenje!" Pleten pulover, plišasti pišček, poleg pisemce prijateljice Pie. Presrečna Polona pokliče Platinčevega Petra pa pove: "Prihajam!" Pohiti po poznani poti proti Petrovemu bivališču. Polona prispe, ponosno pokaže paket, Peter pa pravi: "Prečudovito!"

ANDREJA IN SIMONA  
JAZBINŠEK, 5.r.  
novinarski krožek  
OŠ Sava Kladnika, Sevnica

## OBISKALI SMO POŠTO

Razredničarka Katarina nas je odpeljala na ogled pošte v Starem trgu ob Kolpi. Tam nas je pričakala prijazna uslužbenka. Pokazala nam je slike, ki prikazujejo, kako je pošta potovala nekoč, in povedala, kako potuje danes. Dovolila nam je, da smo si ogledali poštne prostore. Videli smo prostor, v katerega razvrščajo pošto po vaseh. Vsak je lahko videl napisa svoje vasi. Veliko novega smo videli. Naša pošta je zelo lepa. Pred vhodom so zasejali tudi gredico z rožicami. Zahvalili smo se uslužbenki Andreji in zadovoljni odšli v šolo. Obljubili smo ji, da bomo o pošti tudi pisali.

Učenci 1. in 2. r.  
OŠ Stari trg ob Kolpi

## GOVORILNE URE MALO DRUGAČE

Učenci 4.b razreda OŠ Dolenjske Toplice so na zadnjih govorilnih urah staršem in gostom predstavili projektno nalogo "50 let tovarne BOR". Predtem so o nastanku tovarne povprašali upokojene delavce, si natančno ogledali proizvodnjo čevljev in se pogovarjali z mentorji

in učenci, ki so pred leti v tovarni obiskovali proizvodno-tehnični krožek. Vse to so zapisali, fotografirali in uredili razstavo. Po predstavitvi naloge so vse obiskovalce obdarili s praktičnimi izdelki iz usnja, ki so jih naredili pri podaljšanem bivanju. Upokojene delavce Bora so povrnili v čas njihovega življenja - mladosti, saj so ganjeno prisluhnili svojim otrokom in vnukom.

Učenci 4.r.  
OŠ Dolenjske Toplice

## POSTAVLJANJE PREŽE

Lovci so se dogovorili, da bodo v naši vasi naredili visoko prežo. Ker je tudi najin oči lovec, sva ga z Rokom prosila, če greva lahko z njimi. Odšli smo na gozdno jaso, ki je na koncu naše vasi. Les je bil že pripravljen, zato so hitro začeli z delom. Lovci so pripravili dve močnejši letvi in nanje pritrdili manjše letvice. Tudi midva z Rokom sva prišla za delo. Nosila sva manjše kose lesa. Kmalu je bila narejena lestev. Očiju je služila, da je obžagal odvečne veje na drevesih, kjer naj bi stala preža. Še nekaj letov so zabili križno in jih pričvrstili ob močnejša drevesa. Na koncu je manjkala le še streha. Sledila je malica. Lovci so bili zadovoljni, ker so postavili visoko prežo. Ta jim bo v pomoč, ko bodo opazovali dogajanje v naravi.

BARBI ŠTIH, 2.r.  
OŠ Krmelj

## ČISTILNA AKCIJA V VASI GRM

Ker je bila naša vas močno onesnažena, smo se odločili za čistilno akcijo. Zbrali smo se vaški otroci pa tudi nekaj starejših in se razdelili v dve skupini. Ena je očistila cesto in prostor okrog nje, druga pa levi breg reke Temenice. Po opravljenem delu smo se zbrali v eni od hiš, pomalicali in se pogovorili o akciji. Ostaja pa še en nerešen problem - bližnji gozd, poln vreč z odpadki. Naj vsem tistim, ki še vedno nosite smeti v gozd, povemo, da so v trebanjski občini pred leti uvedli obvezen odvoz komunalnih odpadkov, vsako leto pa je organiziran tudi odvoz kosovnih odpadkov. Uporabljajte pa tudi smetnjake. S takšnimi akcijami želimo pokazati, da nas ni malo, ki si želimo živeti v čistem in prijaznem okolju.

JASMINA GABRIJEL

## ČE BI BIL MAMA, BL...

- imel lepo frizuro in obleko (Damjan)
- pogosto šel na sprehod (Boris)
- zvečer dolgo gledal televizijo (Boštjan)
- pekel dišeče piškote, potice in torte (Aleš)
- kupal samo dobre jedi (Simon)
- pomagal otrokom pri nalogah (Klemen)
- skuhal otrokom čaj, če bi bili bolni (Janez)
- bila vedno nasmejana (Marija)

Učenci 5.r.  
OŠ Dragotina Ketteja, Novo mesto

## VELIKO SMUČANJA

Pred menoj so se pokazali zasneženi vrhovi gora, jaz pa sem bila vedno bolj neučakana. To je bil namreč moj prvi smučarski dopust v življenju. Še nikoli prej nisem stala na smučeh. Prve dni je bilo potrebno ogromno vaje in korajže, da sem se naučila osnovnih premikov. Končno so moji dejali, da grem lahko z njimi na planino. Joj, kako me je bilo strah! Najprej smo se peljali z dvosedežnico, potem s šestsežnico, nato s štirisežnico in naposled pristali čisto na vrhu, na višini 1892 metrov. Ker je sijalo sonce, je bil razgled božanski.

REBECCA GERBAC, 3.c  
OŠ Center Novo mesto

## PUST

Pestre počitnice so mimo. Doživela sem kar nekaj prijetnih trenutkov. Vendar se vedno znova in znova veselim pustovanja. Zato mi je ta dan ostal najbolj v spominu. Čelo torkovo popoldne sem bila nestrpna, saj ura ni ni hotela biti 16. Uro pred pričetkom sem se začela oblačiti in mazati v mušketirja. Potem sem odšla. Vse maškare smo se zbrale in odšle po Krmelju, nato pa v dvorano. Tam je bilo pustno rajanje. Kar nekaj časa smo se zabavali. Ko smo pojedli krofe in popili sok smo se začeli počasi razhajati. Lep je bil ta pust.

DANIELA METELKO, 2.r.  
OŠ Krmelj

## OBISK PRI LEONU ŠTUKLJU

Bilo je v soboto zvečer. Oči mi je povedal, da gremo v nedeljo v Maribor, da bomo obiskali g. Leona Štuklja, najstarejšega imetnika zlate olimpijske medalje na svetu. Novembra bo dopolnil sto let. V nedeljo zjutraj je bilo potrebno zgodaj vstati. V Straži sva bila že ob sedmih in tam pobrala Andreja, ki je prinesel darila za g. Štuklja. Odpeljali smo se proti Ljubljani in tam pobrali Gasparija. To je Slovenec, ki dolgo živi v Ameriki. G. Leon Štukelj nas je prijazno sprejel. Za svoja leta se mi je zdel izredno živahen in bisterga uma. Veliko nam je povedal o svojem življenju. Ob odhodu mi je g. Štukelj dal svoj avtoogram in mi naročil, naj pozdravim vse svoje sošolce.

ALJAŽ NOVINA, 5.a  
novinarski krožek  
OŠ Dolenjske Toplice

## V ISKANJU ZIME

Ker zima noče k nam, smo mi odšli k njej. Kar trije avtobusi so nas odpeljali pred dnevi na Roglo. Ta nas ni sprejela prijazno. Rogla zna biti tudi zahrbtna. Vremenske razmere se hitro spreminjajo. Pihalo je s tako hitrostjo, da smo se komaj pripeljali do vlečnice. Ker pa smo letos željni zime, smo potrpežljivo zadržali na mrazu. Naša šola je zelo "smučarska". Redne šole v naravi so vzgojile veliko veselja in navdušenja do tega športa. Zaradi poledenelih ploskev smo morali biti zelo previdni, saj je bilo naše učitelje strah, da se ne bi komu kaj zgodilo. Naša šola je letos prvič organizirala šolo v naravi za malošolce. Tako bomo v bodoče lahko šli na smučišče kar s štirimi avtobusi.

SAŠA PETELINC, 8.r.  
novinarski krožek OŠ Artiče

## NAŠ GOST ADI SMOLAR

Ker tudi učenci potrebujejo malo razvedrila in sprostitve, se je g. ravnatelj Štefan Kamin odločil, da na šolo povabi slovenskega pevskega Adija Smolarja. Uspelo mu je in bili smo navdušeni - malo zaradi zabave in plesa, malo zaradi odpadlega pouka. Pričelo se je v torek, 3. marca, v šolski telovadnici, kjer se nas je zbralo čez tisoč. Pridružili so se nam tudi učenci podružničnih šol. Že takoj ko je prišel na oder, nas je navdušil. V programu je imel kar precej uspešnic. Dve uri sta minili, kot bi mignili. Toda zaradi navdušenja, ki ga je videl na naših obrazih, se je odločil, da bo nadaljeval. Sledili so podaljški. Najbolj zagreti smo ves čas plesali. Seveda smo tudi zbirali fotografije in avtogramov prišli na svoj račun. Upam, da bo Adi Smolar še kdaj naš gost.

KRISTINA HOČEVAR, 6.b  
OŠ Trebnje

## POMLAD

Takrat, ko nastopi letni čas, ki imenuje se pomlad, takrat, ko cvetne čaše se odpro in popki se razcveto, sonce nam pripeka toplo, takrat nam je vedno lepo. Gozd spet oživi, z vsemi svojimi lepotami očara nam srce. Takrat ptički zažrgole, ljubezen napolni nam srce.

DOMEN HUSU, 5.c  
OŠ Šmihel

**TUDI OGLED TISKARNE** - Novinarska skupina osnovne šole Grm je prejšnji teden obiskala tiskarno Dela, kjer so si člani ogledali postopek nastajanja časopisov in revij. Mladi novinarji so bili presenečeni, ko so že dan pred ostalimi bralci dobili v roke sveže tiskan Dolenjski list. Novinarstvo je bila le ena izmed interesnih skupin v tednu izbranih vsebin, ki so ga imeli učenci višjih razredov. Likovniki so opremili notranjost šole in poslikali vhod, športniki so nabirali kondicijo za bližnja tekmovanja, gledališko-glasbena skupina se je s svojo predstavo Težave Jadrana Grma predstavila učencem osnovnih šol Šmihel in Center, gostovali pa so tudi v Ljubljani. Tudi pri angleščini so se pozabavali in pripravili igri, ki so ju zaigrali pred ostalimi učenci. (Novinarsko središče OŠ Grm, foto: Peter Klinec)

## Gozd skozi leto

Gozd, spomladi ves brsteč, prerujen in dišeč, se nam ves prelep priklanja in pomlad oznanja. Poleti, ko je vročina silna, nam hladno zavetje daje in vroče sončne žarke omaja. V jeseni ves je pisan, listje rdeče, rumeno vsepovsod, zdi se, kot da je narisano, in ob njem ustavi se in ga pogleda še tak gospod. Pozimi pa gozd spi, gol, osamljen, tih, a se mi vseeno zdi krasen kot najlepši stih.

GREGOR JARC, 5.a  
OŠ Mirna Peč

## ŽELEZNIŠKI MUZEJ

V četrtek, 5. marca, smo se z avtobusom odpeljali v Trebnje na železniško postajo. Od tam smo se z vlakom peljali v Ljubljano. Šli smo si ogledat železniški muzej. V muzeju sem si ogledal motorje, avto, kolo, telefon in parne lokomotive. Najstarejša lokomotiva je bila iz leta 1746. Zdaj take ne vozijo več, pač pa električne in motorne. Veseli in srečni smo se vrnili domov. Želim si, da bi spet vozile parne lokomotive.

BLAŽ KONČILJA, 2.r.  
OŠ Trebnje, podružnica Dobrnič

## USPEŠNO ZIMOVANJE ČRNMALJSKIH GIMNAZIJCEV

V okviru obveznih izbirnih vsebin ponujajo športni pedagogi na Srednji šoli Črnomelj pestro izbiro športnih dejavnosti. Zimovanje v Termah Zreče oz. smučanje na Rogli so letos izvedli že drugič. V skupini 36 dijakov tretjih letnikov gimnazije je bilo 9 popolnih začetnikov, 7 takšnih, ki so nekoliko obvladali pluzno tehniko in 20 samostojnih smučarjev. Poleg smučanja so imeli dijaki vsak dan tudi uro plavanja v termalnem bazenu. Nekateri so se preizkušali v kulinaricnih veščinah ali pa so ta čas izrabili za polnjenje baterij. Po petdnevem delu profesorjev Vinka Petrunje, Borisa Sikone, Vlaste in Braneta Adlešiča so dijaki osvojili toliko smučarskih prvin, da so sposobni samostojnega smučanja na vseh srednje zahtevnih smučiščih. Vodja zimovanja prof. Brane Adlešič meni, da je bila akcija uspešna tako glede osvajanja smučarskega znanja kot glede druženja izven šolskih klopi. Ravno slednjega pri veliki obremenjenosti mladim še najbolj primanjkuje.

Novinarski krožek  
Srednje šole Črnomelj

## ZIMSKA ŠOLA V NARAVI

V ponedeljek smo se odpravili na Kravac. Do vznožja smo se pripeljali s kombijem, pot pa nadaljevali z gondolo in peš. Večini od nas je bila to prva vožnja z gondolo in marsikoga je kar stiskalo pri srcu. Naš cilj je bil kmečki turizem visoko na Kravcu. Po prihodu smo se oddahnili in razložili prtljago. Sprejeli so nas lepo. Dvakrat na dan smo smučali. Ob večerih smo imeli predstave, tekmovanja, kvize in karaoke. V četrtek smo šli na vrh Kravca, kjer smo imeli smučanje do 16. ure. Staknili smo tudi nekaj poškodb. V petek je sledilo tekmovanje in slovo. Bilo je težko, a smo zmogli. Tako se je končala naša šola v naravi. Rad bi jo še kdaj ponovil.

JOŽE BOGOLIN, 5.r.  
OŠ Koprivnica







# MERKUR®

od 2. do 18. aprila 1998

## MERKURJEVE VROČE CENE

### Za vroče pomladno striženje!

motorna kosilnica,  
AL-KO, TOP 3500 S,  
4-taktni motor  
(2,6 kW; 3,5 PS),  
širina reza 46 cm,  
stranski izmet trave,  
2 višini košenja

**NOVO!**

Kosilnica model 1998:  
z novim ohišjem in večjimi  
kolesi, povezanimi z osjo.



**VROČA CENA**  
**24.990,00**

Kakšen stil!

Uau!

Komaj čakam!

Vroče cene  
veljajo od 2. do  
18. aprila 1998  
za izdelke  
v zalogi.

vrtna zemlja, Paradiso,  
v vreči, 50 l



**VROČA CENA**  
**490,00**



**VROČA CENA**  
**4.990,00**

voziček s cevjo, CLABER, 8991,  
šest priključkov, dolžina cevi 20 m

**NOVO!**



**VROČA CENA**  
**3.690,00**

voziček za cvetlično orodje,  
ZAG, 18016



**VROČA CENA**  
**14.690,00**

škarje za živo mejo, SKIL, 517 HE, dolžina meča 48 cm,  
moč 400 W, ročni varnostni vklop  
Darilo: delovne rokavice in olje za mazanje

### ... in še 44 izdelkov za vaš dom po izjemno vročih cenah:

|                                                   |           |                                                         |           |                                                  |           |                                                 |          |
|---------------------------------------------------|-----------|---------------------------------------------------------|-----------|--------------------------------------------------|-----------|-------------------------------------------------|----------|
| električna kosilnica, AL-KO, 32 E                 | 12.990,00 | akumulatorski vrtnik/vijačnik s priborom, SKIL, 2360 HS | 16.990,00 | kuhinska tehnika, LIBELA, Nina                   | 2.590,00  | nabiralnik s cevjo, UKO KROPA, N 20             | 8.190,00 |
| moško ali žensko gorsko kolo, ROG, Dakota, 18/26" | 29.990,00 | vibracijski vrtnik, ISKRA, XSR 559 S                    | 11.490,00 | rezalni stroj, BOSCH, MAS 8500                   | 19.990,00 | medeninasta kljuka, ARIENI, Castor,             |          |
| otroško kolo, ROG, Kekec, 16"                     | 14.990,00 | 3-delna garnitura čopičev, REBOLJ                       | 320,00    | 12-delna garnitura nerjavne posode s termostati, |           | na ključ ali cilindar                           | 1.990,00 |
| prtljajnik za kolo, VELOMAN                       | 1.790,00  | pleskarska garnitura, ŽIMA                              | 1.590,00  | Chef Line                                        | 22.990,00 | medeninasta pololiva, ARIENI, Castor DK,        |          |
| vrtna mreža, DIRICKX, Axial Super,                |           | 3-delna aluminijasta lestev, ALPOS, 6,60 m              | 28.990,00 | drobilka za orehe, POCAJT                        | 2.090,00  | art. 5022                                       | 1.290,00 |
| 100 cm, v roli 25 m                               | 8.790,00  | kovček za orodje, ZAG, 22003                            | 2.990,00  | skleda za vzhajanje testa, VIPLAM                | 990,00    | ključavnica, BANE SEKULIČ, 1304/8, cilindar     | 590,00   |
| vrtna mreža, DIRICKX, Axial Super,                |           | pomivalni stroj, IBERNA, LSI 56 W                       | 69.990,00 | nerjavni pekač, ITPP                             | 1.990,00  | aluminijasta kljuka, ŽEČE,                      |          |
| 120 cm, v roli 25 m                               | 9.990,00  | avtoradio, SONY, XRC 540                                | 37.990,00 | 20-delni kavni servis, Daphne                    | 3.990,00  | 23.00, F 4, na ključ ali cilindar               | 690,00   |
| vrtna mreža, DIRICKX, Armor, 65 cm, v roli 25 m   | 5.990,00  | videorekorder, GRUNDIG, GV 47                           | 45.790,00 | 21-delni jedilni servis, Daphne                  | 6.990,00  | pololiva, ŽEČE, 15.56, F 4                      | 290,00   |
| vrtna mreža, DIRICKX, Armor, 40 cm, v roli 25 m   | 4.590,00  | walkman, SONY, WM FX 151                                | 6.590,00  | lestenec, ESTO, Polaris, 18432,                  |           | obešanka, TITAN, 842/35                         | 640,00   |
| ročna škropilnica za sadje, MYTHOS, Miura, 16 l   | 5.490,00  | sesalnik, SIEMENS, VS 72A04                             | 26.490,00 | s poteznim mehanizmom                            | 5.990,00  | zidna barva, HELIOS, Spektra, 15/1, 25 kg, bela | 2.480,00 |
| korito za rože s podstavkom, STEFANPLAST, 50 cm   | 360,00    | cvrtnik, GORENJE, FRM LUX                               | 21.990,00 | lestenec, ESTO, Polaris, 18431, z verigo         | 5.390,00  | notranja zidna barva, HELIOS, Spektra,          |          |
| odstranjevalec barve, BLACK & DECKER, KX 1682     | 7.990,00  | konvekcijska pečica, JION LEON, JL 9501 TV              | 22.990,00 | kljuka, UKO KROPA, E 10, F 2,                    | 3.190,00  | 6/1, 10 kg, bela                                | 1.190,00 |
|                                                   |           |                                                         |           | na cilindar, leva ali desna                      |           |                                                 |          |

#### MERKURJEVI POPUSTI IN PLAČILA NA OBROKE

##### ŠE 4% DO 10% POPUSTA

- 4% ceneje pri vsakem takojšnjem plačilu s kartico DINERS-MERKUR
- 4% do 10% ceneje pri takojšnjem plačilu nad 5.000 SIT z MERKURJEVO KARTICO ZAUPANJA

##### DO 5 OBROKOV BREZ OBRESTI

- pri nakupu na 5 čekov z odloženim plačilom
- na Merkurjevo posojilo do 5 obrokov
- pri obročnem nakupu z DINERS-MERKUR (s tem da priračunamo obresti (2-2%, 3-2%, 4-3%, 5-4%), obenem pa upoštevamo tudi 4% popust na kartico)

##### TUDI NA 12 OBROKOV

- možnost nakupa na 12 čekov z odloženim plačilom
- na posojilo do 12 obrokov
- na največ 6 obrokov s kartico DINERS-MERKUR

Minimalni znesek oz. obrok je 5.000 SIT, pri nakupu nad 5 obrokov priračunamo obresti, in sicer 6-1%, 7-2%, 8-3%, 9-4%, 10-5%, 11-6%, 12-7%. Pri obročnem nakupu z DINERS-MERKUR pa velja 6-5%, s tem da obenem upoštevamo tudi 4% popust na kartico.



#### Kam po vroče cene?

##### V PRODAJALNE NOVOTEHNE

GRADAC: Novotehna, ☎ 068 69 222  
KOSTANJEVICA NA KRKI: Novotehna, ☎ 0608 87 468  
KRŠKO: Novotehna, ☎ 0608 21 218  
NOVO MESTO: Novotehna - Glavni trg, ☎ 068 323 080  
Novotehna - Tehnični center, ☎ 068 324 007  
Novotehna - Gradbeni center, ☎ 068 321 434  
TREBNJE: Novotehna, ☎ 068 44 013

##### IN V MERKURJEVE FRANŠIZNE PRODAJALNE

GROSVPLJE: Vimont, ☎ 061 764 068  
NOVO MESTO: Kovinar, ☎ 068 323 836  
ŠENTVID PRI STIČNI: Agrograd, ☎ 061 785 555  
SLOVENSKA VAS PRI ŠENTRUPERTU: Kovinoprodaja, ☎ 068 47 713  
TREBNJE: PC Kovinoprodaja, ☎ 068 44 249

MERKURJEVE SPLETNE STRANI:

**WWW.MERKUR.SI**



# Zakaj pri Gospodični ni krušne peči?

Letos poleti bo poteklo 67 let, kar je takratno novomeško planinsko društvo pod zavzetim vodstvom novomeškega polihistorja in velikega ljubitelja Gorjancev Ferdinanda Seidla obzidalo gorjanski studeneč Gospodična in nad njim postavilo leseno koč v izmeri 7 krat 3,70 m. "Odborova želja je bila, da bi imeli turisti pri studencu Gospodični zavetišče ob slabem vremenu," je v poročilu za leto 1931 zapisal predsednik Seidl. V istem poročilu pove tudi: "Koča ima štedilno ognjišče, v ta namen kupljeno in postavljeno, in zasilno skupno ležišče za 20 oseb." To "štedilno ognjišče" je bilo namenjeno tako za kuho, še bolj pa za ogrevanje skromnega planinskega zavetišča. Kaj je lepše, kot pozimi po večurni hoji posedeti v prijetni družbi ob topli peči!

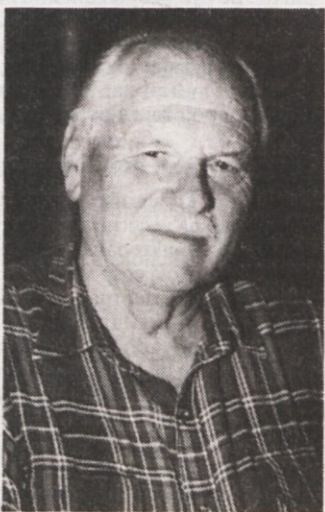
Na to so mislili tudi graditelji nove planinske koče pri Gospodični, ki so jo kmalu po koncu druge svetovne vojne postavili na mestu prvotne, ki je bila med vojno požgana. V njej je bila tudi velika krušna peč, toplo zimsko zatočišče številnih izletnikov in pohodnikov. Ob in na njej je bilo moč tudi prespati noč.

V 70-ih letih, ko je s planinskim domom pri Gospodični upravljala takratni Novoteks, so koč po vsej prenovili in povečali. Po takratnem okusu in z veliko denarja so jo spremenili v "nobel" gostilno s "tujskimi sobami" 822 m nad morjem. Ob tem pa niso uničili samo njene skladne podobe, ampak tudi njeno toplo naročje - krušno peč. Novi "nobel" objekt bi kmečka peč očitno kazila. Pa z drvmi bi morali kuriti, in to sredi Gorjancev! Raje so se odločili za sodobno centralno kurjavo na kurilno olje.

Prvi, ki so prenoviteljem doma pri Gospodični oponesli, češ kakšen bo to planinski dom brez krušne peči, so bili novomeški gozdarji. Takrat so se v Gozdnem gospodarstvu Novo mesto začeli ukvarjati z mislijo, da bi od Gabrja do Krvavega kamna na Gorjancih zgradili gozdno cesto in tako v teh predelih omogočili lažje gozdarjenje z gozdovi. Za gradnjo te ceste so bili zainteresirani tudi drugi, med njimi prav zaradi doma pri Gospodični tudi Novoteks. Gozdarji so novoteksove dražili zaradi doma brez krušne peči, ti pa so se zavezali, da bodo peč postavili na novo. Gozdarji so se jim posmehovali, češ da bodo oni prej zgradili cesto od Gabrja do Krvavega kamna, kot bo planinski dom pri Gospodični spet dobil krušno peč.

Prišlo je do stave, ki so jo sklenili 16. novembra 1973 v gostilni pri Badovincu. Stavo oziroma pogodbo, kot so jo imenovali, so zapisali, kasneje so jo v Novotek-

su pretipkali in vestni inž. Pavec, sedaj že več let v pokoju, je svoj izvod ohranil do danes.



Inž. Lado Pavec



OBJEKT NA GORJANCIH - Leta 1974 prenovljeni in razširjeni objekt pri Gospodični, v katerem je centralna kurjava.

V pogodbi stoji, da bo Planinsko društvo Novo mesto skupaj z Novoteksom v prenovljenem planinskem domu do takrat, ko bodo gozdarji zgradili cesto Gabrje - Krvavi kamen, postavilo krušno peč. Če tega ne bodo izpolnili, je kazen "50 litrov dobrega vina". Za planinsko društvo oziroma Novoteks so podpisani: Miran in Marjan Simič ter Slavko Pavlin, za GG pa inž. Danilo Kure, takratni vodja tozda Gradnje, direktor tozda Novo mesto inž. Lado Pavec in Mirko Bajt.

Blizu 8 km dolgo cesto so gozdarji začeli graditi skoraj štiri leta po sklenitvi te "pogodbe". "To je bila najdaljša gozdna cesta, kar smo jih zgradili gozdarji, in najtežja gradnja," pravi inž. Pavec. Gradnja je trajala dve leti. Natančni inž. Pavec, ki je vsa služ-

bena leta vestno vodil dnevnik in kroniko, je tudi v zvezi s to cesto ohranil številne podatke. Od Jugorja, kjer je bila spodnja postaja gozdarske žičnice - zgornja je bila na Črnem licu pod gorjanskim pragozdom - do Krvavega kamna je cesta dolga natančno 7.978 m. Gradnja je stala 8.448.641 dinarjev, največ je prispevalo GG Novo mesto, poleg gozdarjev pa še takratna IMV (imela je dom pri Miklavžu) - 440.000 dinarjev, Elektro Novo mesto (dom blizu Gospodične) - 275.000 dinarjev, prav toliko Novoteks, Pionir (tudi dom blizu Gospodične) in novomeški Izvršni svet, pa še Krka in samoupravna komunalna skupnost. Cesto so, kot rečeno, gradili dve leti in jo odprli 20. oktobra 1979 v okviru slovesnosti ob prazniku novomeške občine.

V planinskem domu pri Gospodični pa še danes ni krušne peči. Podpisani novoteksovc, kljub temu da so izgubili stavo, niso



PLANINSKI DOM - Planinski dom pri Gospodični okoli leta 1960, v katerem je bila krušna peč.

plačali "50 litrov dobrega vina". V tem času je Novoteks razpadel, nekdanje gozdarsko gozdarstvo pa so novi jurišni slovenski oblastniki razhajkali.

A. BARTELJ

## Prgišče misli

Ko izbruhne vojna, nihče ni tako prevzet od nje kot tisti, ki jo gledajo iz ozadja. (Spencer)

Civilizacija je neskončno množenje nepotrebnih potreb. (Twain)

Nihče nima druge pravice, kot da vedno opravlja svojo dolžnost. (Comte)

Recept za uspeh: o pravem času bodite na pravem kraju.



PLANINSKO ZAVETIŠČE - Skupina mladih novomeških izletnikov pri Gospodični konec julija 1932. V planinskem zavetišču je bilo takrat "štedilno ognjišče".

OČANEC PRIPOVEDUJE

## Priboljški od kupčije

"Zdrav sem zato, ker sem vedno pridno delal na kmetiji," pravi najstarejši Ponikovec, 94-letni Franc Zakrajšek. Delo na kmetiji je bilo že od nekdaj težko, zaslužek pa slab. Kljub temu France ni izdeloval zobobrebcev ali druge suhe robe, ampak je raje prekupeval z živino.

Živali je nakupoval običajno na sejmi v Novem mestu, Šentjernej, Škocjanu in drugod. V eno stran je hodil 10 do 11 ur, če je dobro priganjal žival. Med potjo je spil kakšen firkeljc vina, jedel pa ni nič. Tudi spat se z denarjem ni upal, ker se je bal, da bi ga okradli.

Nekoč so ga zaradi denarja napadli. Bilo je pri Škocjanu. Možak, kakih 120 kg je tehtal, in njegova žena sta videla, da je v gostilni plačal s tisočakom. Potem sta ga ogovarjala, češ da je pogumen, ko se upa po snegu in ponoči domov. Vse to ogovarjanje se je zdelo Francetu sumljivo, pa je dal denarnico Lukcu, s katerim sta skupaj gnala kupljenega vola proti Dobrepolju. Za vsak primer je France, ki je stopal za Lukcem in volom, pobral ob poti še kol. Na vrhu klanca pa se naenkrat zapodi proti njemu tisti 120-ki-logramski možak. France se mu je malo umaknil, da je zdrvel mimo, potem pa je skočil za njim in ga zagrabil za suknjič. Takrat pa je tisti možakar močno zamahnil proti Francetu z roko, v kateri je imel utež za tehtnico. France se je izmaknil in v tistem prerivanju je napa-

dalec sam sebe z utežjo zadel v obraz...

Nekateri Ponikovci so si služili denar tudi tako, da so lovili in prodajali ptice. Možakarji so vozili ptice prodajat celo v Trst, ženske pa so jih nosile kar v jerskih basih naprodaj v Ljubljano.

Nekateri so si služili kruh tudi s prodajanjem koruznega ličkanja, ki so ga kupovale predvsem bolnišnice. Takrat postelje še niso imele žimnic in vzmetnic.

Je pa imel France srečo, da ni bil vojak ne v prvi in ne v drugi svetovni vojni.

JOŽE PRIMC



Franc Zakrajšek, 94 let, je najstarejši moški prebivalec Ponikve, medtem ko bo najstarejša prebivalka te vasi Jožefa Tomšič, Markotova Pepa, letos dopolnila okroglih 100 let.

NE KAŽE LE ČASA

## Ura tudi statusni simbol

NOVO MESTO - Ura ni samo časomer, ampak je od nekdaj tudi modni artikel in statusni simbol. "Dandanes ljudje nimajo več tako kot včasih ene ure za celo življenje, ampak je ura res vse bolj modni dodatek in jih imajo več, za različne priložnosti pač in k različnim oblačilom," pravi Zdravko Budna, znani novomeški urar in trgovec z urami. Včasih je bila ura posebna dragocenost predvsem zato, ker je bila draga in je prehajala iz roda v rod. Danes tehnologija, razvoj tehnike in sodobno oblikovanje omogočajo izdelovanje kakovostnih in modnih ur bistveno ceneje kot pred desetletji. "Zanesljiv mehanizem, ki ga uravnava silicijev kristal - tako imenovani kvarčni mehanizem - dobiš že za 4.000 tolarjev," pravi Budna.

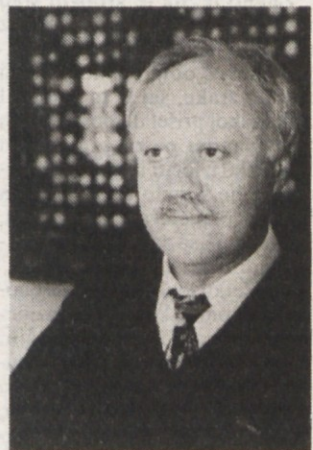
Zadnja leta se za razliko od cenejših ur s kvarčnim mehanizmom spet vse bolj uveljavljajo mehanske ure, ki so veliko dražje od kvarčnih; take ure so tudi statusni simboli tako kot avtomobili, ki se tudi močno razlikujejo po kakovosti in ceni. "Poceni mehanskih ur sploh ni," pravi poznavalec. "Take ure izdelujejo v glavnem le znane urarske firme, in to največ v Švici in Nemčiji. Ena takih je Glasshuette, ki je iz anonimnosti zadnjih 20 let spet vzniknila in prišla na trg z briljantno kvaliteto. Cene njenih ur so tudi 100.000 nemških mark in več. Sicer pa je najdražja ročna ura na svetu ura švicarske manufakturne firme Gerald Genta, ki stane 1,4 milijona švicarskih frankov. Do sedaj so jih izdelali 6 in prav toliko tudi prodali. Taka ura, katere ohišje je posejano z dragimi kamni, pa stane celo 2 milijona švicarskih frankov."

Pa nazaj na trdna tla! "Večina ur, ki jih danes v svetu prodajo, je v cenovnem razredu do 50.000 tolarjev," pravi Budna. V tem segmentu je tudi največ proizvajalcev. Japonska firma Citizen, največja urarska firma na svetu, izdelala neverjetnih 360

milijonov ur na leto, se pravi več milijonov vsak delovni dan. Iz popolnoma robotiziranega stroja pride vsako sekundo en urni mehanizem.

"Evropska in svetovna uspešnica zadnjega časa pa je firma Festina," je povedal Zdravko Budna. Leta 1902 v Švici ustanovljena firma je pred 4 leti kupil španski poslovnež in ure te firme so prave uspešnice. "Gre za športne modele ur, z idealnim razmerjem med kvaliteto, ceno. Mehanizmi so Citi-zenovi, ohišja pa izdelujejo v Švici in na Daljnem vzhodu; cena teh ur je od 7.000 do 54.000 tolarjev." Firma Budna je zastopnik za prodajo teh ur v Sloveniji in ponuja več kot 200 različnih modelov. "V pol leta smo uvozili že okoli 6.000 Festininih ur, v Sloveniji pa jih prodajajo na 40 mestih, predvsem pri urarjih." Budna prodaja tudi ure drugih znanih firm, na primer Seiko, Roamer, Pallas, ima tudi ure cenjene švicarske firme Zenith, ki stanejo 40.000 do 600.000 tolarjev, Zenith pa izdeluje tudi uro za 31.000 nemških mark; po naročilu pa Budna nabavi tudi tako imenovane pilotske ure slovite firme Breitling.

A. B.



USPEŠNICA - Ure firme Festina so svetovna prodajna uspešnica zadnjega časa.

VARSTVO OKOLJA

## V Beli krajini se skriva ekološka bomba

Kadar Belokranjci vabijo na obisk, govorijo o lepi in čisti deželi. A če bi vzeli pod drobnogled skrb za okolje, bi lahko kaj hitro ugotovili, da le ni vse tako rožnato, kot je morda videti na prvi pogled.

Velik problem so vodni viri, ki so v črnomaljski, metliški in semiški občini sicer zaščiteni, vendar zgolj z odloki, ki zapovedujejo ravnanje z zaščitenimi vodami. Ker pa so na območjih kraških tleh, se kakovost vodnih virov iz leta v leto slabša, oporečnost pitne vode pa je ponekod dosegla že kritično stopnjo. Za vodo v zajetju v Adlešičih bi namreč že lahko rekli, da je onesnažena, le nekoliko boljše je v Vinici in v Dobličah. Vendar lahko občine pri varovanju vodnih virov storijo le malo, predvsem pa osveščajo prebivalstvo in gradijo kanalizacijo s čistilnimi napravami. Ker je namreč država podpržavila vodne vire in vodotoke in so prešli pod njeno upravo, bi bilo prav, da sprejme ustrezne predpise ter seveda zagotovi denar za njihovo varovanje.

Tudi vodotoki so vse slabši, kar je posledica večje porabe vode za pitje in za gospodarske namene, s čimer se zmanjšuje pretočnost

rek. V Črnomlju se radi pohvalijo, da se je voda Lahinje izboljšala, odkar imajo pod Vojno vasjo čistilno napravo, vendar je na javno kanalizacijo priključenih le četrtina črnomaljskih občanov in okrog 12 odstotkov semiških. Vsi ostali imajo greznice ali interne kanalizacije, ki se zaključijo v vodotokih. Tako dobijo Metličani že "oplemeniteni" Kolpo in Lahinjo, o čemer pravi tudi podatke, da je bilo v lanski turistični sezoni na treh od štirih metliških kopališč po kopanju priporočeno tuširanje.

Črna točka belokranjske ekologije so divja odlagališča odpadkov. Nekaj poskusov, da bi naredili kataster teh smetišč, je že bilo, tokrat pa so se ponudili iz črnomaljske srednje šole, da v okviru raziskovalne naloge pripravijo natančno mrežo divjih odlagališč. Gotovo je takšno onesnaževanje toliko bolj nesprejemljivo in nerazumljivo, ker je iz (skoraj) vse Bele krajine urejen odvoz odpadkov na uradni deponiji pri Vranovcih in pri Metliki. Vprašanje pa je, če bo Bela krajina imela kdaj skupno deponijo. Državna vlada je sicer pred leti pripravila strate-

gijo ravnanja z odpadki, ki pa ni končala parlamentarne obravnave, strateških usmeritev, kaj bomo delali z odpadki, pa v Sloveniji ni. Za zdaj država prepušča urejanje deponij občinam. In če se Črnomaljši radi pohvalijo, kako velja njihovo vranoviško odlagališče za eno najbolje urejenih v Sloveniji, Metličani samokritično priznavajo, da njihovo še vedno nima uporabnega dovoljenja, saj nima rešenega vprašanja odcednih vod. Ker pa je na prelomnici dolomita in kraska, je tudi potencialna ekološka bomba. Potenokrat je slišati pripombe, da bi lahko precej zmanjšali odpadke, če bi jih reciklirali. Toda komunalci se sprašujejo, kam z odpadnimi surovinami, saj je Dinos pripravljen sprejeti le nekatere vrste papirja, medtem ko manjših kosov kovin ne mara, steklo bi mu morali plačati, plastiko pa voziti v Italijo na stroške zbiralca surovin. Tako bi surovine, če bi jih v Beli krajini reciklirali, očitno pristale na deponiji. Sicer pa Belokranjci pogrešajo tudi podatke, kakšno je ravnanje z nevarnimi odpadki.

Zlasti Črnomaljši že nekaj časa precej buri dim in dimnika nekdanjega Belta, ki ga je kupil IMP

Livar iz Ivančne Gorice. Zatrjujejo, da prav po zaslugi tega dima postaja Bela krajina vse bolj siva. Ze maja lani so na proteste občanov in občine inšpektorji in izvedenci ugotovili, da si bo IMP za zamenjavo filtrov moral pridobiti gradbeno dovoljenje, saj zgolj prigrasitev del ne zadostuje. Urejanje dokumentacije gre h koncu in tudi iz IMP obljublja, da bodo Črnomaljši lahko kmalu dihal čistejši zrak.

Čeprav so omenjeni ekološki problemi največji v Beli krajini, je še več manjših, a ne nepomembnih. Gre za probleme zaraščanja, a tudi za varovanje krajinskega parka Lahinja, saj so se že začeli pojavljati strahovi, da ga bodo številni obiskovalci uničili. In ne nazadnje, kako bo z varovanjem Kolpe, ob kateri si še vedno marsikdo privoščil prav vse, kar si zaželi srce. A kljub temu, da naj bi bilo jasno, kaj je pri varovanju okolja naloga države in kaj občin, bi bilo prav, da bi vsak Belokranjec najprej počistil sam pred svojim pragom in s tem dal zgled ostalim. Potem bo tudi lažje verjeti lepim besedam iz propagandnih gesel.

MIRJAM BEZEK-JAKŠA



BITKA ZA PLETERJE PRED 55 LETI

# Na pomoč so morali priti Italijani

Cankarjevci med 2. svetovno vojno nismo poznali počitka. Tako smo se po skoraj enomesečnih bojih okrog Žumberka februarja 1943 čez Gorjance vrnili na Dolenjsko in se zaustavili pred Pleterjem, da bi iz samostana pregnali belogardiste. Z nami je na slovensko stran prišla tudi 13. hrvaška proletarska brigada, da bi se nam oddala za pomoč, ki so jim jo slovenske brigade nudile v bojih na Hrvaškem.

Po porazu na Suhorju so belogardisti zmanjšali število svojih postojank pod Gorjanci. Utrdili so se le v tistih, ki so bile blizu italijanskim. Le Pleterij in Dolenje Brezovice se niso odrekli, saj bi ob morebitnem napadu na utrjeni samostan lahko računali na pomoč bližnje italijanske postojanke v Šentjerneju oz. se zanesli na zavetje čvrstega samostanskega obzidja.

Vedeli so, da smo blizu, zato se jim je hudo mudilo. Poveljniki legije smrti je že 6. novembra 1943 od priorja Josipa Edgarja Leopolda zahteval prostore za 50 belogardistov ter jih v del samostana tudi takoj vselil. Menihi so se tako kot prior vselili odločno upirali, vendar brez uspeha. Upijali so se tudi zato, ker smo imeli z njimi dobre odnose, saj nismo bili nasilni, razmeščanje vojakov ali kogarkoli drugega v samostanske prostore pa je bilo v hudem nasprotju z njihovim notranjim redom in meniškim življenjem.

Takoj po vselitvi so belogardisti začeli samostan pretvarjati v trdnjavo: gradili so bunkerje, na šibkih točkah za obrambo postavljali španske jezdece in druge žične ovire, hodnike prekrivali z barikadami, v cerkveni stolpi pa so postavili mitraljeze. Ko je bilo to opravljeno, so iz samostana hodili patrolirati v okoliške kraje na lov za partizani. Ubijali so kurije in sodelavce OF, napadali partizanske patrole, postali so strah in trepet za ljudi v podgorskih vaseh. Ponoči pa se je po samostanu razlegalo njihovo kričanje.

Prior Josip Edgar Leopold je

v svojih Spominih priorja o tem zapisal: "Po vsem samostanu so žvižgali, peli, kričali, kadili, povsod naokoli metali čike in pljuvali, pijančevali pozno v noč. Ko je bilo v cerkvi bogoslužje, podnevi ali ponoči, so pred vrati kakor nalašč brez potrebe kričali in ropotali. Taki so bili ti ljudje, ki so se borili 'za Boga in vero', in čakali po zidovih: 'Legija smrti naša nada - partizan naj krepa - tako naš narod sklepa!' In vse to naj bi bilo v duhu krščanske ljubezni in strpnosti."

O pomembnosti te belogardistične postojanke kot predstraži italijanske vojske v Šentjerneju in Kostanjevici govori dejstvo, da jo je celo general Gambara, komandant 11. armadnega korpusa, obiskal in obdaril ter belogardiste podžigal v boj proti partizanom. Pred napadom na postojanko so aktivisti OF nagovarjali predstojnika samostana, naj stori vse, kar je v njegovi moči, da bi se belogardisti odselili, ker bodo sicer partizani prisiljeni samostan uničiti. Prior je pismo partizanov s tem sporočilom poslal škofu Gregoriju Rožmanu s prošnjo za posredovanje, vendar ni dobil odgovora. Tako je prišlo do napada partizanskih brigad na utrjeni samostan.

Cankarjeva brigada je imela najtežjo nalogo: z glavnimi silami napasti postojanko, z delom svojih sil pa se zavarovati pred morebitnim vdorom sovražnika iz Kostanjevice, ki bi napadeni postojanko lahko nudil pomoč. 13. hrvaška brigada naj bi preprečila vdor Italijanov iz Šentjerneja ter napadla in zavzela postojanko v Dolenji Brezovici, medtem ko je Tomšičeva brigada ščitila dohode pod Gorjance iz Novega mesta, in to od Krke pa vse do Gabrja na Gorjancih. Gubčeva brigada je ostala v Žumberku: nadaljevala naj bi z napadi na železniške proge s položajev Oštrca - Prekrižja in zavarovala Gorjance z vzhoda.

Cankarjevci smo k cilju svoje- ga napada pešali skozi Javorovi-

co do vasi Dolenje Vrhpolje, kjer smo se pripravljali na napad na postojanko. Pri prehodu skozi vasi smo se oskrbeli z lestvami, ki naj bi nam pomagale pri plezanju čez visoko obzidje okrog samostana. Nekaj po polnoči 18. februarja pa smo krenili v splošen napad. Najhuje smo napadali bunker v stari cerkvi; belogardisti v njem so se silovito upirali, tako da se mu nismo mogli približati. Pred nami so bili sami zidovi - prava trdnjava, napadali pa smo s čistine brez sleherne naravne zaščite. Naslednji dan smo zvedeli, da so belogardisti po vselitvi v Pleterje v parku posekali vse drevje. Zaščiteni so bili z debelimi zidovi, iz odprtih v prvem nadstropju pa so lahko metali bombe, kamor je bilo treba, in streljali v vidne cilje.

Tudi 13. hrvaška brigada je Dolenjo Brezovico napadla ob dogovorjenem času. Hrvaški partizani so presekali žične ovire in vdrl v postojanko. Belogardisti so se pred naletom partizanov umaknili v klet. Komandir partizanske čete je s svojimi borci obkolil stavbo in pripravil odprtine v zidanih oknih, da bi skozenj metali bombe na sovražnika. Tedaj se je iz kleti znenada prikradel italijanski vojak in se začel s komandirjem pogovarjati o vdaji. Medtem pa so se belogardisti pripravili na obrambo. Italijan je začel kričati, da so pred kletjo partizani, nakar se je iz kleti usul močan ogenj. Komandir čete je bil ranjen, skupaj z njim pa tudi nekaj borcev. Partizani so se morali umakniti na varnejše položaje. Takoj zatem so začeli Italijani s topovi in s tem preprečili zavetje belogardistične postojanke v Dolenji Brezovici.

Podnevi 19. februarja so se razvneli boji tudi s sosedščini samostana Pleterje. Tako je Tomšičeva brigada, ki je varovala dohode med Krko in Gabrjem k napadeni postojanki, odbila nekaj manjših sovražnih enot, hrvaška brigada pa je udarila po četi belogardistov in Italijanov, ki je krenila iz Dolenje Brezovice proti Pleter-

jem. Cankarjevci smo držali v kleščah posadko v Pleterjah. Streljanje je trajalo ves dan. Naša poglavna naloga je tedaj bila, da v ponovnem napadu premagamo sovražnika. Da bi jo uresničili, so Cankarjevo brigado okrepili s 1. bataljonom hrvaške brigade. In ko se je 19. februarja zmračilo, smo začeli Pleterje napadati z vseh strani. Tako smo razbili glavna vrata in vdrl v staro cerkev, v kateri se je razširil boj. Z ročnimi bombami smo pregnali sovražnika iz bunkerja pred izhodnimi vrati v notranjost samostana, a smo tu zastali pred novimi ovirami. Pri prebijanju glavnih vrat je bil težko ranjen borec 3. bataljona Franc Žiberna iz Vel. Brusnic, v cerkvi pa je smrtno ranjen omahnil komandir čete Franc Jerman iz Črnomlja.

Kasneje so padli še Jože Marolt iz Kostanjevice, Sonja Vidmar iz Ljubljane pa Ferdo Slak... Od tam naprej se ni moglo - vsi pristopi v notranjost samostana so bili močno utrjeni. Obleganje postojanke iz vseh strani, pozivi belim, naj se predajo, pa je vendarle ustvarjal strah in preplah med belogardisti. Nekateri so se zatekli med menihe in jih prosili za njihova



PO SPOPADU - Požgane samostanske celice

oblačila, spuščali v zrak rdeče rakete in klicali na pomoč. Slutiti je bilo, da jim primanjkuje streliva. V takšnih razmerah je poveljstvo sodilo, da bi s sredstvi, ki so nam bila na voljo, razbitje postojanke zahtevalo preveč žrtev. Zato so se odločili uporabiti zadnje sredstvo, to je kartuzijo zažgati. In skupina partizanov je preplezala zid, se spustila do celic in podtaknila ogenj. Ogenj se je hitro razplamteval in zajel 16 celic. Belogardisti so morali zaradi požara zapuščati položaj za položajem.

## Sovražniki so dobili lekcijo

Medtem ko smo se partizani pripravljali na večerno ponovitev napada, pa so ukrepali tudi belogardisti in njihovi gospodarji Italijani. Ti so že 20. februarja dopoldan z velikimi silami napadli Tomšičovo brigado pri Mokrem Polju. In ko je bil boj najbolj vroč in je brigada uspešno zavračala pehoto, se je iz sovražnikovega jedra izločila bojna skupina vojakov na tovrstnih okoliščinah, okrepljena s tanki, in naglo prodrla v Šentjernejo ter od tam nadaljevala pohod proti Pleterjam, podprta s topništvom in minometi iz Šentjerneja ter letalstvom, ki je bombardiralo in obstreljevalo Vrhpolje, Mihovo in okolična samostana. Ob tem splošnem zaglušujočem hrupu in kanonadah se je italijanski koloni okrog treh dopoldne uspelo prebiti do pleterskih glavnih vrat. Italijanski oficirji so stopili iz

tankov, pregledali položaj in hitro ugotovili, da odpor v gorečem samostanu, kjer so popustile tudi mnoge utrdbe, ni možen. Zato so sklenili postojanko izprazniti. Po zaščito tankov in ognja iz njih te zapustili kartuzijo Pleterje. Tako se je boj končal in ob 17. uri smo partizani zasedli Pleterje.

V boju za Pleterje je imel sovražnik 7 mrtvih in 20 ranjenih partizanov pa 17 mrtvih in prav toliko ranjenih.

Partizani sicer nismo uničili posadke, vendar sodimo, da je bil bojni uspeh spričo tako trdne obrambe v pleterskem zidovju in splošni premoči sovražnikovega težkega orožja ter podpore iz zraka izredno velik. V Pleterjah so belogardisti spet dobili takšno lekcijo, da niso nikoli več skušali obnoviti postojanke na tem mestu. Odtlej je življenje v samostanu spet potekalo po starem. Sodelovanje kartuzije Pleterje s partizani se je nadaljevalo, moralno podprto z zmago in osvoboditvijo Pleterij, ki je močno odjeknila med partizani in prebivalstvom po vsej Dolenjski in Sloveniji.

LOJZE HREN

## Še droben nasvet

### Za dober spanec

Mnogi majhni otroci imajo težave s spanjem, vendar jim starši lahko pomagajo, da bo njihov spanec trdnjši. Poskrbite, da v sobi ne bo prevroče. Najprimernejša temperatura za dober spanec je 16° Celzija. Dobro je, da je soba zračna, zato pustite, če je le mogoče, ponoči okno odprto vsaj za špranjo. Prav tako poskrbite, da ne bo zrak suh, saj otežuje dihanje, pozimi ga vlažite z mokro brisačo na radiatorju. Postelje nikar ne postavite pod okno. Sicer pa naj bodo otroci ponoči pokriti, če pa se razbrcajo, naj spijo v spalni vreči. Predvsem pa pazite, da ne bo večerja preobilna, saj s polnim želodcem težko spijo. Prav tako zvečer ni priporočljivo pitje gaziranih pijač. Da otroci lažje zaspijo, potrebujejo podnevi veliko gibanja, pri katerem se utrudijo.

## MEDVOJNA ZAVEZNIŠKA POMOČ

# V letalih tudi borci "prekomorske"

Pred junijskim srečanjem z medvojnimi zavezniki v Beli krajini pričakujemo tudi obisk diplomatskih predstavnikov zavezniških držav, delegacije veteranskih organizacij in rešene letalce. V Podzemlju bodo odkrili spominsko ploščo ob sodelovanju zavezniške letalske misije. Objavljamo enega izmed prvih prispevkov o zavezniški pomoči NOV in POJ, ko so bili tudi slovenski partizani deležni številnih pošiljk orožja, opreme, razstreliva in zlasti dragocenega sanitetnega materiala za potrebe naše osvobodilne vojske.

Prva zavezniška letala, ki so se pojavila nad tedanjo Jugoslavijo in partizanom odmetavala material, so vzbudila med prebivalstvom in tudi med borci NOV velik ponos. Toda tedaj je le malokdo vedel, da so v letalih tudi borci 4. prekomorske brigade, kakor tudi, kdo je material tako skrbno pripravil in ga vkrcal na letala.

Znano je, da je vrhovni štab NOVJ že ob prvih pogovorih z zaveznicami izrazil željo, da bi pošiljali čimveč obljubljenih pomoči tudi po zraku, saj je ta material lahko takoj prišel do posameznih enot. Vendar pa zaveznikom ni bilo lahko izločiti iz svojega letalstva večje število letal, ki bi ta material odmetavala partizanom. Ščasoma pa so zaveznicami le povečali tudi svoje dobave po zraku.

V začetku leta 1944 so bile enote 4. prekomorske brigade razmeščene ne samo v pristaniščih, marveč tudi na letališčih in v drugih krajih. Tako je bil 1. bataljon v Brindisiju nastanjen v barakah, v tako imenovanem "Paradisus-Campu", pri zavezniški enoti Military Establishment 54 in je bil razporejen takole:

- a) komandni kader 17 borcev
- b) natovarjanje in

iztovarjanje letal 35 borcev  
c) pomožna dela v enoti (soferji, itd.) 61 borcev  
d) "leteče" osebe 90 borcev  
e) stražarji na letališču 25 borcev  
f) pakiranje materiala in prevoz na letališče 182 borcev  
**Skupaj 410 borcev**

Podobno je bila razmeščena Prva samostojna četa na letališču v Bariju, ki je štela 101 borcev in je delala pri zavezniških enotah. Tudi Druga samostojna četa je bila razmeščena v bližini letališča v Bariju in je bila pri sovjetski bazi, štela je 105 borcev. Vse te enote so poleti 1944 imele skupaj 616 borcev. Delo bataljona in teh dveh čet pa se je razlikovalo od dela, ki ga je opravljal bataljon v Monopoliju, saj je bilo glede na prevoz z letali specifično. Največja skladišča materiala so imeli zaveznicami na območju od Brindisija do Taranta, odkoder je šlo po zračni poti v tedanjo Jugoslavijo tudi največ materiala. Zato je tu delal kar cel bataljon 4. prekomorske brigade.

Delo je potekalo takole: enote v Brindisiju in Bariju so se specializirale za natovarjanje in raztovarjanje kamionov in letal. V velikanskih skladiščih, kjer so delali zavezniški vojniki in nekaj italijanskih civilistov, so delali tudi pripadniki 4. prekomorske brigade. Ti so po večini pakirali material (seveda pod strogim nadzorstvom zaveznic), ki je bil namenjen jugoslovanskim partizanom ter odporniškim gibanjem v Grčiji, Romuniji, Albaniji, Bolgariji, na Poljskem, v Italiji in Franciji. Pakiranje je potekalo na dva načina: v tako imenovane "parashute container" oziroma "cilindre" ter v zabojne in zabojne raznih oblik in velikosti.

Pripravljene "cilindre" in zaboj-

je so pripadniki 4. prekomorske brigade natovarjali v skladiščih na tovornjake, ki so jih odpeljali na letališča. Tu so že čakale posebne delovne skupine, ki so "cilindre" pripenjale pod letala, drugi material pa nalagale vanje. Borci so s svojimi rokami pogosto prekladali huda bremena. Večji "cilindri" so tehtali od 100 do 240 kg, manjši pa do 80 kg; vreče od 40 do 100 kg, zaboji različnega blaga prek 100 kg, manjši pa tudi samo do 6 kg. Prav tako, kot so beležili blago v Monopoliju, je tudi sem prišla 28. aprila 1944 naredba, da je treba vse blago registrirati. Iz ohranjenih poročil je moč razbrati, kako je delo potekalo in koliko materiala so enote NOV pripravile v skladiščih ali pa natovarile na letališčih na letala.

Devetdeset borcev je sestavljalo pomožno posadko na transportnih letalih, od katerih jih je bilo 25 do 30 vsako noč v akciji. Drugi borci so bili zaposleni v skladiščih, kjer so material sortirali, pakirali, nakladali in razkladali na tovornjake ter ga prevažali od enega do drugega skladišča. Od srede marca do 25. julija 1944 je ta bataljon natovoril 3765 letal z materialom, ki so ga njegovi pripadniki prej pripravili in zapakirali ter prepeljali na letališče.

Enako delo, kot ga je opravil 1. bataljon v Brindisiju, je na letališču pri Angloameričanih v Bariju opravljala 1. samostojna četa. V kraju Bari-Palese pa je delovala 2. samostojna četa 4. prekomorske brigade pri Sovjetski bazi v Italiji. Ta ni imela sovjetskih letal, marveč je uporabljala deset letal tipa "dacota". Letala so nosila sicer sovjetske oznake, vendar so spadala pod britansko operativno kontrolo.

Sovjetska eskadrilja na letali-

šču v Bari-Palese je od ustanovitve 27. avgusta 1944 opravila 265 poletov. V tem času so sovjetski predstavniki odpeljali iz Barija 358 ton zavezniškega materiala, prepeljali 713 ranjencev iz Jugoslavije v Italijo ter 450 drugih oseb v Jugoslavijo in nazaj. Decembra 1944, ko je bila sovjetska baza v Bariju ukinjena, so bili sovjetski oficirji in letalci premeščeni v Beograd (Zemun).

Količine materiala, ki so ga zaveznicami poslali v tedanjo Jugoslavijo po zračni poti, sicer niso bile velike, toda sam prevoz je bil marsikdaj tvegan. Prenekateri krat so bila zavezniška letala in posadke izpostavljene hudemu sovražnikovu ognju že med samim poletom, kdaj pa kdaj pa jih je ogenj presenetil tudi nad samimi spuščališči. Marsikatero letalo se zaradi tega nikoli več ni vrnilo v svojo bazo.

Med vojno je bilo pripeljavano v tedanjo Jugoslavijo skupaj:

- po morju 51.391,41 ton
- po zraku 14.037,30 ton

V zavezniških letalih, ki so vsako noč vzletala z letališč v južni Italiji in nosila pomoč skoraj po vsej Evropi ter letela tudi nad tedanjo Jugoslavijo, so bili člani letalskih posadk tudi pripadniki 4. prekomorske brigade.

Materialno pomoč, ki so jo zaveznicami namenili borcem NOVJ, so odmetavali iz transportnih letal, in sicer na vnaprej dogovorjena mesta. Za to delo je bilo treba imeti izurjeno posadko. Pozno spomladi so zaveznicami zaprosili štab baze NOVJ v Bariju, naj bi dal na razpolago kakih 500 mož za opravljanje poslov pomožne posadke na letalih. Prav takrat je z Bližnjega vzhoda prispel 1. odred NOVJ z več kot 1000 možmi, povečini mladimi fanti iz Slo-

venskega primorja in Istre. Prav iz tega odreda so izbrali 126 borcev za povsem nove naloge.

Dne 10. junija 1944 se je četa dokončno izoblikovala in pričela z urjenjem v zvezi z bodočimi nalogami. Kmalu za tema skupinami je bila poslana na letališče še druga, ki pa so jo po kratkem tečaju odpeljali na angloameriško letališče v Bari. Ta skupina, v kateri je bilo 25 mož, je bila priključena kot poseben "leteči" vod k 1. samostojni četi 4. prekomorske brigade, ki je tu pripravljala material za letalski prevoz. Proti koncu junija 1944 je na letališče Brindisi prispela še skupina 18 borcev, ki so bili prej v sestavi britanskih komandosov. "Leteča četa" na letališču v Brindisiju je tako imela blizu 150 borcev.

Ko se je četa oblikovala na letališču v Brindisiju, njeni pripadniki niso vedeli, da bo prišla v sestavo kake enote NOVJ, marveč so mislili, da bo podrejena Brintancem. Da bi poudarili svojo pripadnost, so ji nadeli ime "Borbeni četa Simona Gregorčiča", s čimer so hoteli posebej poudariti, da so doma iz Slovenskega primorja. Čeprav se ta naziv uradno ni uporabljal, ker je bila četa imenovana "Tretja četa 1. bataljona", se je to ime med borci vendarle obdržalo.

Od 20. junija 1944 dalje so pričeli s prvimi poleti, ti pa so se potem nadaljevali vse do končne osvoboditve maja 1945. Poletje so opravljali le ponoči in šele od marca 1945 dalje tudi podnevi. Kljub temu da so borci teh enot neposredno sodelovali v partizanskih akcijah in dali tudi svoje žrtve, saj jih je sedem padlo pri prevozu materiala z letali nad takratno domovino in jih je prav toliko umrlo leta 1945 za posledicami ran, dobljenih v NOB, so vendarle čutili, kot da so odrinjeni na stranski tir, kajti druge prekomorske brigade (enote) so bile že zdavnaj v trdem boju v domovini.

Vsekakor je bil njihov prispe-

vek v boju s skupnim sovražnikom precejšen, kakor je bil precejšen tudi delež tistih zavezniških letalcev, ki so, daleč od svojih domov, nad povsem tujimi deželami letali in tolkli sovražnika, pomagali partizanom in tudi umirali v skupnem boju proti nacifašizmu. Borci "leteče" čete in "letečega" voda so skupaj z njimi reševali tudi ranjene borce NOV tedanje Jugoslavije.

Kolikšen je bil delež borcev 4. prekomorske brigade v teh zračnih akcijah, pa iz razpoložljivih dokumentov ni mogoče natanko ugotoviti. Ohranjen je sicer nekaj uradnih virov, ki pa nam dajejo le približno podobo tega prispevka. Iz poročil štaba 1. bataljona v Brindisiju, ki zajema obdobje od 1. do 15. julija, so bili letalci NOV takole soudeleženi v akcijah 334. vinga: "Na letališču v 3. četi je 90 mož kot pomožna posadka na letalih. Od teh je vsako noč povprečno 25 do 30 borcev v akciji". Drugo poročilo navaja: "V letiči četi je 100 borcev kot pomožna posadka na letalih, povprečno jih je vsako noč 30 v akciji". Tudi iz "letečega" voda pri 1. samostojni četi na letališču v Bariju so borci letali nad tedanjo domovino in drugimi državami vse do konca vojne. Borci v obeh enotah so opravili do konca vojne okrog 6000 poletov nad domovino in drugimi kraji ter s tem močno pomagali odporniškim gibanjem v Evropi.

Iz sestave 334. vinga RAF so bili borci "letalske" čete in "letalskega" voda 4. prekomorske brigade izpisani s 15. majem 1945. Dne 27. maja 1945 so odpotovali iz južne Italije v Split in nato v Ljubljano, od koder so 2. junija 1945 odšli v Tolmin, v sestavo 31. slovenske divizije. Kmalu zatem je sledila preemestitev divizije v Novo mesto. Od tod so se mnogi borci 4. prekomorske brigade vrnili na svoje domove.

ALBERT KLUN



PROMETNA VARNOST

# Pas - potrebna vez z življenjem

V zadnjem mesecu dni smo prav varnostni pas pogosto povezovali s smrtnimi prometnimi nesrečami: na Dolskem sta umrla 8-letni deček in 10-letna deklica, ki sta sedela na zadnjih sedežih mercedesa in sta ob trku padla iz avta. Če bi bila privezana, jima verjetno ne bi bilo (skoraj) nič. V karavanškem predoru se je avstrijec s kakšnih 30 km/h zalezel v avto pred sabo in umrl. Ni bil privezan. Pas bi ga gotovo rešil. Pred kratkim pa se je pri Novem mestu zgodilo prav nasprotno: avto mladega voznika je zaradi prevelike hitrosti zaneslo s ceste, voznik je tokrat na srečo padel iz avta, vozilo pa se je s streho zalezelo v drevo. Poškodovana ploščina je jasno kazala, da bi voznik umrl, če bi ostal v avtu. Torej če bi bil privezan.

Ker je nekako v človeški naravi, da se z vsemi štirimi oprimmemo dejstev, ki sicer dokazujejo nasprotno, kot od nas zahteva zakon, je tudi zadnji primer kaj hitro postal predmet naslednjega razmišljanja: zakaj bi se privezovali z varnostnim pasom, če ta nesreča nazorno kaže, da danes fant živi samo zato, ker ni bil privezan. A primera ne gre posploševati. Prav nasprotno!

Učinkov privezovanja z varnostnim pasom nismo ugotovili Slovenci. O tem so se že mnogo pred nami prepričali in tudi znanstveno dokazali v razvitejši Evropi, po kateri se sicer radi zgledujemo, a se njihove navade na cestah le s težavo uveljavljajo tudi pri nas. To lahko vsak tuji prometni strokovnjak takoj ugotovi, če le malo bolj pogleda obnašanje udeležencev v prometu zgolj na štirih mestih na cesti: kako pešci prečkajo cesto na semaforiziranih prehodih za pešce, kakšna je hitrost voznikov ob znakih za omejitve hitrosti, v kolikšni meri upoštevamo predpise v semaforiziranih križiščih ter koliko voznikov in sopotnikov v avtih je privezanih.

"Po letu 1991 oziroma v času družbenih sprememb v vzhodni in centralni Evropi je zahodna Evropa državam v tranziciji, torej tudi Sloveniji, izdelala priporočila in ukrepe za izboljšanje prometne varnosti. Pri odpravi vzrokov nesreč je bil dan poudarek predvsem hitrosti in vožnji pod vplivom alkohola, pri zmanjševanju

teže posledic prometnih nesreč pa varnostnemu pasu in varnostni čeladi," pravi Ljubo Zajc, višji svetovalec v upravi policije na ministrstvu za notranje zadeve v Ljubljani in predavatelj na Visoki policijski varnostni šoli za preprečevanje in preiskovanje prometne delikvence.

In kje je po privezovanju med evropskimi državami, ki so začele z obveznim privezovanjem ter strogimi kaznimi in preventivnimi akcijami vsaj desetletje pred nami, prostor za Slovenijo? Na Švedskem, na primer, kjer je stopnja privezanih udeležencev v prometu najvišja, je v povprečju privezanih 92 odstotkov voznikov in sopotnikov na prvih sedežih in kar 80 odstotkov na zadnjih. V Nemčiji in v Veliki Britaniji je spredaj enak delež privezanih, zadaj pa nekoliko manjši, a znaša še vedno več kot dve tretjini!

Slovenijo lahko postavimo ob bok Špancem in Portugalcem. V mestih je privezanih približno polovico voznikov in sopotnikov na prvih sedežih, na magistralnih cestah dobri dve tretjini, na avtocestah pa 85 do 90 odstotkov. Koliko potnikov je privezanih na zadnjih sedežih, ne vemo, a policijske izkušnje kažejo, da so to bolj redke izjeme.

Po novem zakonu, ki bo očitno



Varnostni pas - se reš tako malo cenimo, da se ne privežemo?



Ljubo Zajc

začel veljati v mesecu dni, bo privezovanje na zadnjih sedežih obvezno le, če bodo poleg varnostnih pasov zadaj nameščeni tudi vzglavniki, saj je le z vzglavniki hrbtnica zadovoljivo zaščitena pred poškodbami. Za neprivezane so predvidene denarne kazni, ne pa kazenske točke. Privezovati se ne bo treba le tistim, ki bodo imeli za to medicinske razloge, kar bodo morali dokazati z zdravniškim potrdilom. "Današnja stopnja privezanosti je precej višja kot pred nekaj leti, vendar še ne dovolj visoka, da bi bili z njo zadovoljni," ocenjuje Ljubo Zajc.

Medtem ko so si države Evropske unije za cilj do leta 2002 postavile doseči 95-odstotno privezanost na prednjih in 80-odstotno na zadnjih sedežih, s čimer bi se za 15 odstotkov zmanjšali težo posledic telesnih poškodb, so naši cilji (upravičeno) skromnejši, čeprav bi se pri nas, če bi dosegli evropski cilj, posledice nesreč zmanjšale za tretjino, če ne celo za več. Nezanemarljiv je namreč podatek, da med lanskimi 357 žrtvami prometnih nesreč kar 89 žrtev ni bilo privezanih, da o huje in lažje poškodovanih ne govorimo.

Skrite meritve pri nas odkrivajo še kaj, na primer: da ni razlik med privezovanjem moških in žensk, slednje so namreč v tujini znane kot bolj dosledne uporabnice pasu. Če je privezan voznik, je tudi sopotnik, manj privezanih je v večjih avtomobilih, redki se privežejo v kombijih in manjših tovornih vozilih, skrb vzbujajoče

pa je pogosto dejstvo, da starši, ki sedijo spredaj, otrok na zadnjih sedežih ne zavarujejo. Še več: dovolijo jim, da slonijo med prednjima sedežema.

Še vedno se najdejo ljudje, da kljub ugodnim rezultatom tujih raziskav o uporabi varnostnega pasu le-temu nasprotujejo. Kak posamezen primer to res potrjuje: na primer če zapeljemo v vodo, se lažje rešimo, če nismo privezani, hkrati pa se pojavi drugo vprašanje: verjetno bi ob padcu v vodo neprivezani udarili v steklo in izgubili zavest. Rešiti se torej ne bi mogli. "Na drugi strani je več primerov, ko je v nesreči na avtomobilu minimalna škoda, v avtu pa nekdo umre, ker ni bil privezan," pravi Zajc.

Nekateri se zanašajo zgolj na zračne blazine. Le-te skupaj s pasom dajejo varnostne učinke, ki jih predvideva proizvajalec avtomobila.

Sicer pa je res žalostno, da mora policija kaznovati človeka, ki se ne priveže in s tem dokazuje, kako zelo malo se ceni. Sicer pa je v državah z razvito prometno kulturo varnostni pas prometno-varnostni standard: na Švedskem ljudi, ki se ne privežejo, drugi čudno gledajo, da se lahko tako malo cenijo.

## Pivci, da te kap

Slovenci po količini popitega alkohola na prebivalca sodimo v sam evropski vrh. Slaba podlaga torej tudi za prometno varnost, kar je doslej še dodatno slabšala kaznovalna politika, za katero so vozniki vedeli, da jim ne more do živga: nizke denarne kazni, slaba izterjava in še kaj, kljub temu da so Slovenci po evropski raziskavi iz lanskega leta tudi v vrhu glede na stopnjo pričakovanja, da bodo ustavljeni, če so pili. To torej pomeni, da naredi policija zelo veliko, da pa ni zadoščeno drugim elementom boja zoper alkohol, kar naj bi se izboljšalo z novim zakonom.

V Sloveniji je v povprečju kar tretjina povzročiteljev nesreč s smrtnim izidom vinjenih, s povprečnim 12-odstotnim deležem vinjenih povzročiteljev nesreč pa tudi močno prekašamo Evropo. A

žal naš konec Slovenije to sliko le še slabša. Tako na območju UNZ Novo mesto kot UNZ Krško je ta stopnja višja od slovenskega povprečja. V prvih dveh mesecih letošnjega leta je bila v Posavju skoraj petina povzročiteljev nesreč vinjenih, njihove stopnje alkoholiziranosti pa so kar precej nad enim promilom!

Od tod tudi strog ukrep, ki ga prinaša nov zakon: vozniku, ki bo imel v krvi več kot 1,5 promila alkohola, bodo razveljavili vozniški izpit. A tudi ta ukrep ni najstrožji. Evropa namreč pozna stroge ter visoke denarne in zaporne kazni. Na Švedskem na primer so predpisani zapleteni postopki, da dokažeš, da nisi odvisen od alkohola, v nekaterih državah Amerike pa ti lahko zaradi vinjenosti začasno celo odvzamejo avto.

A še preden bomo uspeli rešiti problem vinjenih na naših cestah, je pred nami že nova težava, s katero se še bolj intenzivno srečujejo tudi v Evropi: droga v prometu! Letošnje slika slovenske pro-

metne varnosti je zastrašujoča in vse prej kot pogodu Evropi, ki jo varnostne razmere na naših cestah zanimajo tako zaradi turistov, ki obiščejo ali zgolj prečkajo Slovenijo, kot zaradi gospodarstva, saj je varen, nemoten in hiter prevoz tovora tudi denar. Veliko število smrtnih žrtev gre pripisovati tako mili zimi, zaradi česar so hitrosti večje, motoristi in mopedisti so prej zaključili zimski počitek, tudi pešcev je bilo več, svoje pa je naredila še država s polovičenjem že tako nizkih denarnih kazni za vse, ki plačajo takoj. A če odmislimo možnost neučinkovitosti davčne birokracije in sodnikov za prekrške, ki bi znali krojiti prometno varnost tudi v bodoče, je od novega zakona pričakovati več reda na cestah in zato večjo varnost. Še malo in novi, sodobnejši, bolj evropski zakon o varnosti v cestnem prometu bo začel veljati. Morda bo Slovenija nekoč dobila tudi nacionalni program varnosti cestnega prometa, a potrebovali bi tudi in predvsem evropske ceste...

TANJA GAZVODA

## ZDRAVNIŠKA RAZLAGA prim. mag. dr. TATJANA GAZVODA

# Ozdravljenje raka na dojki?

Pri načrtovanju in izvajanju zdravljenja vsake bolnice je danes običajno, da sodelujejo osebni zdravnik, kirurg, radio-terapevt in onkolog.

## Kirurško zdravljenje

V preteklosti je bila poglavita izvedba enostopenjskega postopka, ki je obsegal biopsijo mase v dojki in nato kompletno radikalno mastektomijo (popolna odstranitev dojke). Ženska je pogosto odkrila, da so ji odstranili dojko, ko se je po operaciji zbudila iz narkoze. K sreči se je ta način zadnjih 20 let spremenil v dvo- ali tristo-tenjski postopek. Sedaj najprej delamo biopsijo s tanko iglo in omejeno biopsijo, s čimer je omogočen izčrpen pogovor o izbiri terapije z bolnico in njeno družino. Vsem bolnicam moramo dati tudi pismene informacije o različnih možnostih zdravljenja.

Današnji kirurg ima za biopsijo na razpolago več možnosti. Pomembno je, da dobi dovolj tkiva tudi za analizo hormon-

skih receptorjev in druge tumorske teste pa seveda za rutinski patološki pregled. Če biopsija potrdi raka, je možno več izbire. Lahko se opravi totalna radikalna mastektomija, ko se odstrani dojka v celoti, vse pazdušne bezgavke in delno mišice prsnega koša. Danes se lahko delajo delno prilagojene operacije. Kirurg utegne tudi odstraniti le del dojke. Če se izbere pravilno, so pri manjših operacijah enake možnosti ozdravitve, dajejo pa mnogo boljše kozmetične, funkcionalne in seveda psihološke rezultate. Zavedamo se tudi, da pazdušne bezgavke niso učinkovita ovira za širjenje tumorja. Zato odstranitev bezgavk ni zdravilen ukrep, ampak jih odstranimo zato, da dobimo podatke o tveganju ponovitve tumorja in zasevkov. Tako lahko bolj opredelimo potrebo po dopolnilnem zdravljenju.

Druga vloga kirurgije je rekonstrukcija (obnovitev) dojke, potem ko so jo odstranili. To se dela danes pogosteje kot nekoč. (Nadaljevanje sledi)

## ČUDODELNİK S PRIMSKOVEGA: JURIJ HUMAR

# Ljudje so ga imeli za svetnika

Nedavna ponovna in dopolnjena izdaja knjige z naslovom Čudodelnik s Primskovega, Jurij Humar 1819 - 1890, je prispevek celovške Mohorjeve družbe k povečanju zanimanja za znamenitega Slovenca iz prejšnjega stoletja, duhovnika in izvrstnega zdravnika ter parapsihologa, h kateremu so po nenevadne, a neverjetno uspešne zdravstvene nasvete prihajali tako preprosti ljudje kot cerkveni in posvetni odličniki. Novo knjižno izdajo so pred kratkim predstavili v cerkvi na Primskovem, kjer je Jurij Humar služboval zadnjih štirinajst let in je tudi pokopan. Veliko zaslug za ponovno oživitve Humarjevega spomina ima prav njegov naslednik, sedanji tamkajšnji župnik Pavel Sporn.

Jurij Humar se je rodil v podeželski družini pri Debečevih na Vodicah pri Mekinjah blizu Kamnika in po maturi stopil v bogoslovje. Služboval je v različnih krajih, med drugim tudi v Adlešičih v Beli krajini, v Črmošnjicah, bil je upravitelj na Planini nad Črnomljem. Moč, s katero je dosegal izredne uspehe kot zdravnik, ostaja velika uganka. Pa vendarle je čas, v katerem je živel, odločilno vplival na potek njegovega življenja. Menda je bilo takrat zdravilstvo v nekakšni krizi, zato so se pojavljali ljudje iz ljudstva, ki so iskali nove, učinkovitejšie načine zdravljenja.

Na mladega Humarja je odločilno vplivalo govorjenje o nemškem teologu in duhovniku dr. Francu Antonu Mesmerju, ki je

znan začetnik teorije in zdravljenja z naravnim magnetizmom (po njem ga imenujejo mesmerizem), in o bavarskem župniku Sebastijanu Kneippu, ki je predvsem z vodo in drugimi preprostimi sredstvi dosegal nepričakovane uspehe in zaslovel po vsem svetu. Humar je prvič opazil svoj osebni magnetizem in videl njegov učinek v Črmošnjicah. V enem od pisem bratu Jerneju, ki so objavljene v knjigi, pravi: "Kako sem prišel na ozdravljenje? Takole: moj župnik so rekli, da se zobobol zdravi, če se palec pritisne na zob in se potegne od zoba dol čez vrat, prsi, noge in čez palec na nogi. Dejali so, da zob čez nekaj časa preneha boleti". To je kmalu potem poskusil pri mežnarici, ki jo je bolel zob, toda namesto da bi potegnil enkrat, je večkrat. Bil je uspešen. Humar, ki se je zavedal svoje skrivnostne moči ozdravljanja, jo raziskoval in občasno uporabljal ter jo tudi razvil. Videl je, kako ljudstvo trpi zaradi bede in boleznij, in izrazil je vsako priložnost, da bi mu pomagal. Že po naravi vedoželjen je nepričakovano dobil še knjige o zdravljenju z magnetizmom. Učil se je in po mnogih izkušnjah spoznal nevarnosti in prednosti tega zdravljenja. Kmalu je zaslovel in ljudje so prihajali k njemu po pomoč od blizu in daleč.

Humar, ki ga danes nekateri označujejo za enega največjih svetovnih zdravnikov, je pomagal mnogo ljudem, nad katerimi so drugi zdravniki že dvignili roke. V

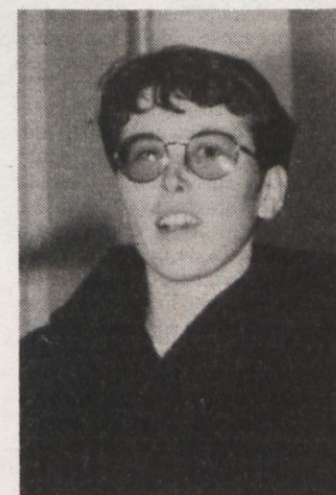
Zgodnji Danici so leta 1891 na primer zapisali, kako je ozdravil mlado desetletno dekle iz Šmartna pri Litiji, ki ni moglo shoditi. Oče jo je vodil k mnogim zdravnikom, a ji nihče ni mogel pomagati. Nazadnje je poskusil še pri primskovškem gospodu, "saj ni daleč, škodovalo pa tudi ne bo. Tako se napotim neko jutro z dekletcem v naročju v goro, četudi nisem imel veliko upanja. Gospod mi stavijo nekaj vprašanj, nato pa začno deklico gladiti in drgniti po rokah in nogah. Nazadnje pravijo, da to pot še ne bo zadostovalo, da bova morala priti še enkrat. In glejte! Nazaj grede je dekletce že samo šlo, le podpiral sem jo nekoliko. Čez nekaj tednov sva šla drugič, da so jo gospod še enkrat zdravili, in sedaj je zdrava kakor riba." Mnogi so Humarja občudovali, ni pa bilo malo tudi takih, ki so ga skeptično opazovali, ga sumničili ter mu podtikali slabe namene. Vse to ga je bolelo, a je dejal: "Za svoje delo odgovarjam pred Bogom, za hudobne jezike se pa ne menim." Ljudje so ga imeli za svetnika, ker ga je pri zdravljenju in delovanju vodila le ljubezen do ljudi.

Sicer pa življenje in delo Čudodelnika s Primskovega, kot so Humarja imenovali, najlepše razodevajo pisma domačim, predvsem bratom in nečakinji Filomeni. Ta so tudi pomemben del popravljene in dopolnjene ponatisa knjige. Prvo je pred tridesetimi leti pripravil za tisk pater Ja-

nez Žurga. Sedanja knjiga Mohorjeve družbe je urejena pregledneje in dopolnjena tudi s strokovnimi prispevki, bogati jo slikovno gradivo. V njej so zbrana ne le pisma, ki govorijo o njegovem nenavadnem načinu zdravljenja, ampak tudi tista, v katerih



PAVEL SPORN IN JURIJ HUMAR - Predstavitev knjige Čudodelnik s Primskovega Jurij Humar 1819-1890 je pripravil tamkajšnji župnik Pavel Sporn. (Foto: L. M.)



HUMARJEVA SORODNICA - Med Humarjevimi sorodniki, ki so pomagali pri izdaji knjige, je tudi Urška iz Most pri Komendi, ki je iz sanskrskega črkopisa in cirilice prepisala nekatera Humarjeva pisma. Na predstaviti je nekaj zanimivejših tudi prebrala.

Od stoletnice Humarjeve smrti se ga župnija spomni vsako leto oktobra na tako imenovano Humarjevo nedeljo, ko osvetlijo kak nov vidik njegove osebe ali župnije. Postavili so mu spominsko ploščo. Morda bodo kdaj ustanovili tudi Humarjevo slovensko društvo oziroma Humarjev sklad. Sicer pa vse leto prihajajo na njegov grob številni ljudje: nekateri pravijo, da občutijo, kot da bi jim šli mravljinici po telesu, mnogi pa za srečo z groba vzamejo s seboj nekaj prsti ali kamenčkov. Spomin na čudodelnika s Primskovega postaja z izidom nove knjige še bolj živ.

LIDIJA MURN





## NAŠE KORENINE

## Kekec in Pikica v Šmihelu

Dan žena je za nami, materski dan je za nami in čas se bo do naslednjega marca spet vrtil po starem. Zanimivo, kako sta prav ta praznika za razliko od drugih, ki jim je tudi krojil usodo povojni čas, tako hitro dobila zagrizene zagovornike in prepričane nasprotnike. V dnevu žena so tisti, ki so se jim zadnje družbene spremembe odvijale prepočasno, videli le ostanek starega režima, ki ga je treba čimprej pozabiti, so pa tudi taki, ki v materskem dnevu vidijo le nasprotje dnevu žena, se starega na vse kriplje oklepajo in so slepi in gluhi za vsa opozorila, da bi kazalo o njem tudi kaj kritičnega premisliti. Tako eni kot drugi pa v svoji ideološki zaslepljenosti ne sprevidijo, da s takim obnašanjem le zavirajo idejo, ki je bistvo obeh marečevskih dnevov, in da bi bilo premalo ne samo, če bi oba dneva dostojno proslavili, ampak tudi, če bi ju podeseterili. Cilj je namreč spoštovanje sočloveka ne glede na njegov spol, ampak glede na to, kar je v njem dobrega in kar prispeva k dobrobiti celotne človeške družbe.

Tako razmišljam, ko se pogovarjam z Julijano Lobe v njeni topli sobici v šmihelskem Domu starejših. Svetlo sonce sije zunaj in njegov prijazni žarek obseva starkino roko in odejo, pod katero počivata Julijanina otročička Pikica in Kekec. A je ta prijazna svetloba le prevara. Iz te tople sobe je dan tam zunaj videti tako spokojen, a če bi človek stopil vanj, bi ga mrzla sapa opikala do kosti. In tudi Julijanina otročička pod to toplo odejo sta le prevara. Pikica in Kekec sta namreč le lutki. Nemo spremljata gibe svoje varuške in ne odgovarjata na ljubkajoče besede, ki jima jih namenja. Vse to je le igra, ki so jo že zdavnaj sprejeli vsi: Julijana, osebeje v domu in obiskovalci, ki kdaj pa kdaj iz zunanjega sveta prodrejo v to idilo.

In kaj ima z Julijano, Kekcem in Pikico opraviti razmišljanje v uvodu? Pravzaprav nič neposrednega, saj Julijana ni nikakršna vneta borka za ženske pravice niti ni nikoli imela lastnih otrok, da bi jo človek jemal za vzor materinstva. A nekako nagonso čutim, da bi imela Julijana zagretim zagovornikom ene in druge strani marsikaj poučnega povedati iz izkušenj svojega dolgega življenja.

Lobetovi niso bili novomeška družina. Oče Anton je bil s kočevskega konca, mati Marija, rojena Kadunc, pa z grosupeljskega. Ko se je družina konec prejšnjega stoletja preselila v Novo mesto, kjer je Anton dobil mesto sodnega sluga, je par že imel nekaj prirastka. Julijana, ki je privekala na svet v Novem mestu leta 1906, je bila že osma, najmlajša. Kmalu zatem je umrla oče, usoda pa je tudi pozneje obračala tako, da je od številnih Lobetov v Novem mestu sedaj živa le še Julijana. Drugi so že pomrli ali pa se je njihov rod preselil dru-

gam. Novemu mestu pa je ostal na Lobete trajen spomin: ena od mestnih ulic se imenuje po njih. Ime je dobila pravzaprav po Julijaninem bratu Feliks, ki se je rodil že v Ljubljani, odrasel pa v Novem mestu in na tukajšnji gimnaziji tudi maturiral. Že takrat, še v času rajne Avstrije, ga je privlačevala znanost in inovatorstvo. Študij je potem nadaljeval na Dunaju, služboval pa je v Ljubljani, kjer je leta 1970 tudi umrl kot mednarodno priznan znanstvenik in univerzitetni delavec.

Lobetovi so živeli v Žabji vasi, v bližini križišča na sedanji Šentjernejski cesti. Tu so imeli hišico in nekaj zaplat zemlje. Očetova uradniška plača je komaj zadostovala za preživljanje številne družine. Potem ko je umrl, je njegovo breme padlo na ramena starejšega brata Jakob, ki je dobil zaposlitev na okrajnem glavarstvu. Julijanini izgledi so bili torej slabi: bila je najmlajši otrok v številni uradniški družini, brez očeta in še ženska povrh. Usoda je hotela, da je prvič zavestno stopila v svet prav tukaj v Šmihelu. Pri notredamskih nunah v samostanu, komaj kak streljaj oddaljenem od sedanjega doma starejših, je obiskovala dekliško in meščansko šolo. Delo z otroki jo je neizmerno veselilo in odločila se je, da bo to njena življenjska zaposlitev. Zato je v Ljubljani opravila vzgojiteljsko šolo, po njej pa se je vrnila v Novo mesto. Poslala je prijavo za delo in vsa vznemirjena čakala, kdaj bo stopila med mlade radovedneže.

A je Julijanino vznemirjenje počasi kopnelo in se pričelo vse bolj spreminjati v malodušje. Vzgojiteljice tisti čas, kot kaže, niso nikjer potrebovali, zato je kar enajst let čakala na prvo službo. Tistih let seveda ni preživela tja v en dan. Medtem se je izučila pletilstva in se s tem delom in še nekaterimi drugimi ročnimi spretnostmi preživljala. Sredi tridesetih let je končno dobila mesto vzgojiteljice. Bilo je na Prevaljah in druge izbire ni imela kot pobrati svoje stvari in se preseliti tja. Ko pa je prišla nemška okupacija, je bila spet na cesti. Tudi povojna oblast je ni sprejela z odprtimi rokami. Ljudi, ki niso navdušeno vzlikali revoluciji, je odpravila. Julijana pa ni hotela na hitro zavreči vere in vrednot, ki jih je sprejela v mladosti.

Šmihel je bil očitno njena usoda. Čisto zraven šole, ki jo je včasih obiskovala, so odprli otroški vrtec in tukaj je dobila zaposlitev. Spet je bil okoli nje otroški živžav. Spremljal jo je tudi v Šentjerneji, kjer je prav tako v vrtcu delala vse do upokojitve, in spremlja jo tudi sedaj, ko je spet v Šmihelu. Le da čebljanja Pikice in Kekca ne slišijo vsaka ušesa. Materinstvo ima pač svoje svetle in temne plati. Julijana, ki nikoli ni imela svojih otrok, je v starosti zadovoljna. A v domu je veliko mater, ki jim starost postaja vse bolj prazna.

TONE JAKŠE

## BOGASTVO SLOVENSkih DOMAČIH JEDI

## Od alpske do sredozemske kuhinje

Pomemben del turistične ponudbe je prav gotovo hrana. Turisti si želijo našo deželo spoznati tudi po tej plati. Pa jo lahko? Žal jo ponujajo le redke gostilne in restavracije, pa še te le ob določenem času, npr. v času kolin ipd. Udeleženci posveta o slovenski kulinariki v turistični ponudbi pred kratkim na Otočcu so bili enotni, da je nujno v našo turistično ponudbo vključiti tudi naše domače jedi. Le malokateri narod se namreč lahko pohvali s tako različnimi jedmi, kot jih imamo Slovenci.

Žal se posveta zaradi bolezni ni mogel udeležiti prof. dr. Dražgost Pokorn, ki je za to srečanje pripravil prispevek o slovenskih jedeh v zdravi prehrani. Zdrava prehrana pomeni predvsem varno, hranilno in energijsko uravnoteženo prehrano, ki varuje človeka pred civilizacijskimi boleznimi. Čeprav mnogi mislijo, da so slovenske jedi preveč kalorične, se motijo. Slovenska kuhinja je polna tudi preprostih kmečkih jedi z malo ali nič dodanimi maščobami, z žiti, zelenjavo in sadjem.

In kako se Slovenci prehranjujemo? V ta namen je bila pred kratkim opravljena raziskava, ki jo je predstavila dr. Verena Koch s Pedagoške fakultete v Ljubljani. V raziskavo so zajeli prebivalce Slovenije med 18. in 65. letom; zbrali so 2183 izpolnjenih anket. Raziskava je pokazala, da je v primerjavi s priporočili Svetovne zdravstvene organizacije delež maščob v celodnevni prehrani povprečnega odraslega Slovenca mnogo večji od priporočene vrednosti. Največ maščob, po anketah sodeč, zaužijejo Dolenjci. Beljakovine v dnevni prehrani povprečnega Slovenca so v priporočenih mejah, premalo pa zaužijejo ogljikovih hidratov.

Pravilen ritem prehranjevanja je uživanje 3 do 4 rednih obrokov; med njimi pa naj bi bil čas od 3 do 4 ur. "Anketa je pokazala, da je najbolj pogosto zaužiti obrok

Slovenci kosilo, sledi večerja, nato zajtrk in dopoldanska malica. V ritmu prehranjevanja povprečnega odraslega prebivalca Slovenije pa je med zajtrkom in kosilom kar 7 ur premora," je povedala dr. Kochova. Naš prehranjevalni ritem je slab. Zelo radi uživamo tudi prigrizke med obroki (sladice, čips, jedrca), ki predvsem zvišujejo energijsko vrednost in so pogosto vzrok za povečano telesno težo.

Raziskava je še pokazala, da Slovenci radi jemo v družbi, da več kot četrt ljudi hrano dosoljuje in večina vse, kar dobi na krožniku, tudi pojje. Kar precej ljudi se prehranjuje izven doma, meso je na naših krožnikih povprečno vsak dan, med kruhi pa še vedno prednjači bel kruh, čeprav se poraba črnega in polnozrnatga kruha zadnja leta povečuje. Le četrtina vprašanih uživa zelenjavo vsak dan, več kot 10 odst. pa nikoli, odrasel prebivalec Slovenije zaužije en sadež dnevno. Slovenci smo dobri pivci kave, preko 60 odst. ljudi pije kavo vsak dan, smo pa slabi pivci brezalkoholnih pijač. Dr. Kochova je zaključila, da ima kar polovica vprašanih možnost, da zbolijo za civiliza-

cijskimi boleznimi.

"Večina ljudi pred desetimi leti ni imela toliko težav z izbiranjem živil, kot jih imamo danes. Iz preprostega razloga: izbira je bila za večji del prebivalstva omejena, danes pa je ravno obratno," je v uvodu povedala inž. Jolanda Prelec - Lainščak. Jedilniki v deželah z višjim standardom, kamor sodi tudi Slovenija, so daleč od zdravega. Zaužijemo preveč maščob, sladkorja, rafiniranih živil (bel kruh, testenine iz bele moke, oluščeni riž). Premalo pa pojemo sadja, zelenjave in polnovrednih živil. Za ohranjanje zdravja, da se izognemo raznim civilizacijskim boleznim, kot so bolezni srca in ožilja, rak, debelost, bolezni lokomotorne sistema, žolčni kamni, moramo nujno spremeniti svoje prehrabne navade. Inž. Prelec - Lainščakova je navedla kup praktičnih nasvetov za zdravo prehrano.

## Naj bodo jedi prepoznavne

Dr. Stanislav Renčelj se je zavezal za prepoznavnost naših jedi v turistični ponudbi in prav pri tem poudaril vlogo gastronomov. Slovenija se npr. ponaša s tradicijo v izdelovanju suhih mesnin. "Če se Kras ponaša s pršutom, panceto in vratovino, bi se lahko ostala območja v Sloveniji ponašala z ostalimi nič manj kakovostnimi dobrotami," je poudaril dr. Renčelj. Slovenska tradicija in posebnost je tudi izdelovanje zelodcev. "V večini primerov izdelki, izdelani v industrijskih obratih, izgubljajo svojo identiteto, npr. kljub predpisani proizvodni specifikaciji se pojem "kranjske klobase" izgublja v povprečnosti," meni dr. Renčelj. Med prepoznavne slovenske jedi sodijo koruzni in ajdovi žganci, ajdova in pšenična kaša, kisle juhe, jote, ričet, matevž, bograč, štruklji, orehova potica, ajdova potica, gibanica... Posebnost v slovenski



DOMAČE JEDI

## VSE LETO - MATERINSKI DAN

## Mati korajža je kos igri narave

Morda bodo kdaj v Beli krajini iskali mater korajžo, torej mamo, ki kljub vsem težavam, preprekam, vsemu hudemu, kar je morala prestat v življenju, ni obupala. In če se bo to res zgodilo, bo gotovo prišla v ožji izbor tudi Alojzija Starešinič s Preloke, ki kljub vsemu, kar je prestala v zadnjih dveh desetletjih, nosi v sebi optimizem in vedrino, ki ju trosti tudi v svoji okolici in marsikomu prežene temne misli.

Alojzija in njen mož Franc sta si na rojstni Preloki uredila prijeten dom v obnovljeni stari kmečki hiši. Pred enainvajsetimi leti se jima je rodila hčerka Brigita. "Bila je prenošana in na svet je prišla vsa modra. Morali so jo oživljati. Pozneje so mi strokovnjaki povedali, da je bil to poglavitni razlog, da se ni normalno razvijala," pripoveduje Alojzija, ki je, ko je bilo hčerki dva meseca, zvedela, da je nekaj narobe s črevesjem deklce. Kar pol leta je bila po bolnišnicah, a nekako se je vse uredilo in Brigita je obiskovala viniški vrtec in malo šolo, potem pa so staršem svetovali črnomaljsko šolo s prilagojenim programom Milke Šobar-Nataše. Brigita je tam končala oddelek za usposabljanje, pri devetnajstih letih pa je odšla v varstveno-dolgovni center (VDC). "Spominjam se, kako se je Brigita veselila odhoda v VDC, saj je že prej poznala precej varovancev, predvsem pa priljubljeno takratno vodjo VDC Nado Barič. Zanj je bila to pomembna sprememba v življenju, ki jo je osrečila, saj je v družbi sebi enakih, se počuti koristno, povrh pa zasluži še kakšen tolar," pripoveduje Alojzija.

A še preden razprede vse misli o VDC, se povrne sedemnajst let nazaj, ko je Brigita dobila brata Boštjana. "Sin je prav tako kot hčerka prišel na svet s carskim rezom, po rojstvu pa so mu morali pomagati z umetnim dihanjem. A

zdelo se mi je, da je z njim vse v redu, zato je bil zame toliko večji šok, ko sem na sistematskem pregledu, ki ga je imel pri treh letih, zvedela, da se telesno sicer dobro razvija, ne pa tudi duševno. Zdravniki so me tolažili, da se je z mojimi otroki očitno poigrala narava, a njena šala se mi je zdela le prekruta. Čeprav sem si pri Brigiti nabrala veliko izkušenj, kako ravnati z otroki, ki se ne razvijajo tako kot njihovi vrstniki, sem v začetku kar težko dojela, da bom morala z Boštjanom ubirati enake korake kot z njegovo sestrico," pravi danes Starešiničeva. Toda zbrala je dovolj moči, da je bila skupaj z možem kos tej težavni nalogi.

Tudi Boštjan je, potem ko je obiskoval vrtce in malo šolo ter pol leta 1. razred v Vinici, začel hoditi v šolo s prilagojenim programom v Črnomlju, kjer je še vedno v oddelku za usposabljanje. Ko je začela Brigita obiskovati šolo v Črnomlju, je bila sprva čez teden v dijaškem domu, a ko se ji je pridružil še bratec, si Starešiničeva nista mogla predstavljati, da bi ostala brez obeh otrok. Kupila sta starega juga in Alojzija ju je vsak dan vozila v šolo, potem pa nadaljevala pot v službo v semiško Iskro. Zadnja leta, ko je od Žuničev do Preloke asfaltirana cesta, se vozita z avtobusom. In kako je bila Brigita nedavno žalostna, ko ni bilo avtobusa in je morala ostati doma. "Prijokala je domov, tako zelo pogreša svoje sovrstnike. Sicer pa to, da je lahko v VDC, veliko pomeni tudi nama z možem, saj drugače zagotovo ne bi mogla biti ob zaposleni. Morda se ne bi nič zgodilo, če bi bila Brigita, ki je zelo pridna in rada dela, sama doma. A moje misli bi bile namesto na delovnem mestu ves čas doma. Seveda pa je najpomembnejše, da je

zadovoljna Brigita, in Boštjan marsikaj pravi, ko vidi srečno sestro, da bo, če ne bo šel v VDC, raje ostal kar doma. V oddelek za usposabljanje ga ne vleče več preveč, in ko bo novembra star 18 let, ga bo najbrž moral zares zapustiti. Upam, da bo do takrat šla tudi gradnja novega VDC na črnomaljskem Majerju že h koncu in da bo potem v njem dovolj prostora za vse iz Bele krajine, ki se želijo vključiti vanj," pravi, tako kot že vrsto let, optimistično Alojzija.

Starešiničeva sta srečna, da sta njuna otroka v VDC in v šoli s prilagojenim programom. Dobro pa se zavedata, kako težko je staršem otrok, ki doma čakajo na sprejem v center. Alojzija, ki je obiskala veliko tovrstnih centrov po Sloveniji, pravi, da jo je kar sram, ker je črnomaljski tako skromen in že davno pretesen. Ne ve si odgovoriti na vprašanje, zakaj jim v drugih krajih uspe urediti sodobne centre, v Beli krajini pa so toliko časa menci. "Ali je drugod res toliko več volje, denarja in moralne podpore?" se sprašuje, srečna, da so se končno tudi v Črnomlju zganili. Brigita in Boštjanova mama ve, koliko dela, vztrajnosti, potrpežljivosti, požrt-

kularniki so kolone, ki jih ni različnih koncih Slovenije ljudi različno pripravljajo. Slovenski avtohtoni siri (tolminski in bobinski sir) so bili pred pol stoletjem bolj prepoznavni kot danes.

Slovenska domača hrana pa je predvsem hrana našega kmetstva. "Pri tem je Slovenija prava Evropa v malem. Tri velike evropske kulture: alpska, panonska in sredozemska, si na našem malem koščku zemlje podajajo roke," pravi dr. Boris Kuhar. Po njegovem je kulinarika Slovenije kuhinja regij, imamo vsaj okrog 40 kulinarčnih območij s samosvojimi jedmi. Dr. Kuhar ima zbranih preko 1000 receptov naših domačih jedi, od preprostih vsakodnevni jedi do svečanih jedi, ki so se največ ohranile v naši tradicionalni kuhinji. Vsakodnevna prehrana kmečkega prebivalstva pa je bila enostavna, skoraj brez mesa. Nekdanje postne jedi bi prav gotovo lahko vključili kot zdravo hrano v današnje gostinstvo. "V Sloveniji poznamo nad 100 različnih juh, prevladujejo brezmesne in zelenjavne juhe," pravi dr. Kuhar.

O ponudbi domačih jedi je razmišljal tudi Franci Jezeršek, ki je prav tako poudaril bogastvo naših jedi zaradi geografske lege in vplivov različnih evropskih kultur. Pri ponudbi domačih jedi je potrebno, da znamo gosta motivirati. Potruditi se je treba pri pripravi jedilnega lista, ki je hkrati lahko tudi turistični spominek. Prav zaradi pritiska amerikanizacije (fast foodov), bi se morali še bolj zazreti v našo dediščino. Vendar to ne pomeni, da je treba jedi pripravljati s staro tehnologijo, saj je dediščina le osnova, na kateri se gradi naprej.

Posveta na Otočcu se žal ni udeležil nihče iz ministrstva, čeprav so zbrani menili, da bi morala ta prizadevanja podpreti tudi država.

JOŽICA DORNIŽ



Alojzija Starešinič z otrokoma Boštjanom in Brigito



# Kmetujejo z mislijo na Evropsko zvezo

Štruljeva družina iz Gribelj veka za eno najštevilnejših v Beli krajini. V veliki hiši na robu vasi živi v štirih rodovih kar trinajst družinskih članov, med najstarejšimi in najmlajšimi pa je 84 let razlike. Gospodar Lojze in gospodinja Anica imata sedem otrok in vsi, četudi so že zaposleni, še živijo doma, tudi najstarejša hčerka Verica z družino. Zanimivo pa je, da so vsi otroci odrasli skoraj izključno ob zaslužku, ki ga je dala kmetija.

Lojze se je, ko se je odločil za kmetovanje, izobraževal v zimski kmetijski šoli. Žena Anica, po poklicu trgovka, je bila zaposlena v skladišču metliške tovarne Beti, in šele ko je bila na porodniškem dopustu s šestim otrokom, danes šestnajsetno Ano, je začela razmišljati, da bi ostala doma. Takrat so se namreč začeli usmerjati v živinorejo, predvsem v pitanje govedi in rejo krav molznic. Dokončno se je odločila, da pusti službo, ko je umrla Lojzetova mama. Od takrat Štruljevi živijo le še od kmetije. A življenje se je zasukalo tako, da sta kljub veliki družini glavna delovna moč Lojze in Anica, marsikdaj pa jima je dobrodošla pomoč Lojzetov oče Janez, ki kljub 84 letom vsak dan skrbno opravi dela, ki si jih je pridržal zgolj zase. Ve, da plug, če ga vržeš pod plot, čez dva tedna zarjavi.

## Telice na paši na Kočevskem

Lojze je po nasvetu takratne pospeševalne službe in črnomaljske kmetijske zadruge že leta 1973 dobil prvo posojilo in preuredil hlev. Čez dve leti ga je ponovno posodobil moderniziral, v njem pa je bilo prostora za 40 reprov, kar je bilo za takratne belokranjske razmere zelo veliko, a tudi dovolj za normalno preživetje na kmetiji. Redili so še prašiče ter na poljih pridelali vsakega po malem, kot je bilo značilno za

belokranjsko kmetijstvo. Lojze, umen kmet in dober gospodar, je vedel, da mora najprej poskrbeti za gospodarska poslopja, šele potem za bivališče družini. In ko je bil prepričan, da bo hlev, preurejen leta 1975, zadostoval za vekomaj, so začeli Štruljevi leta 1982 graditi prostorno hišo za veliko družino. A so se uštel, kajti hlev je kmalu postal pretesen, in ker v strnjem naselju ni bilo prostora za razširitev, so leta 1988 v bližini nove hiše postavili še hlev. Sedaj sta polna oba.

Štruljevi so se zadnja leta usmerjali zgolj v rejo krav molznic in v letošnjem januarju so dali iz hleva zadnje bike. Danes imajo 40 molznic in 38 plemenških telic ter 60 svinj. Slednje nameravajo obdržati, saj jih hranijo tudi z mlekom. Sicer pa je njihova kmetija sena na sončno energijo, pred dvema letoma so uvedli računalniško krmiljenje živine, načrtujejo pa tudi računalniško vodeno molžo. "Saj bi jo že imeli, a smo za naprave za krmiljenje vzeli posojilo, pa so bile tako visoke obresti, da smo del posojila raje takoj vrnili, zmanjkalo pa je denarja tako za računalniško molžo kot za dozidavo hleva, ki jo načrtujemo že vsaj dve leti," pravi gospodar ter hkrati pripomni, da so bili precej razočarani, ker so pri razvoju kmetije ostali sami. "Zaradi velike mlečnosti smo se odločili za črno-belo pasmo krav. Ker pa je bila zaradi miselnosti nekaterih kmetijska politika v Sloveniji takšna, da ni podpirala te pasme, smo pri prizu ostali brez državnih podpor, a tudi plemenških telic nismo dobili toliko, kot smo jih potrebovali. Zato je bil velik nov hlev nekaj časa na pol prazen. Sedaj vsaj s plemenškimi telicami nimamo več težav,

saj jih vzrejajo sami, na pašo pa jih, kar je precejšnja belokranjska novost, pošiljamo h kooperantom na Kočevsko, ker je čreda veliko bolj zdrava, če pase. Zato odpeljemo teličke na Kočevsko, ko imajo štiri mesece, in jih pripe-



Anica in Lojze Štruljev

ljemo nazaj v visoki brejosti," pove Lojze.

## Računalniki na kmetiji so nuja

Štruljevi se lahko, odkar so pred šestimi leti krave preselili v nov hlev, pohvalijo z vse večjo mlečnostjo. Ob preselitvi so v povprečju pri vsaki kravi namolzi v laktaciji, ki traja 305 dni, po štiri tisoč litrov mleka, danes pa že skoraj dvakrat toliko. Veliko zaslug ima pri tem kakovost hrane, računalniško doziranje, sušenje trave na sončno energijo, a seveda tudi selekcija krav. Imajo nekaj krav rekorderk, ki so namolzele v eni laktaciji 10 in celo 11 tisoč litrov mleka, v najboljših časih za molžo pa po 49 litrov na dan. Štruljevi imajo svojo zbiralnico mleka, iz katere sedaj oddajo po 900 litrov na dan, in nobena skrivnost ni, da se v nobeni drugi belokranjski vaški zbiralnici ne zbere toliko mleka. "Takšne krave

so zelo zahtevne in tudi zato potrebujemo še en hlev. Priznam pa, da pri nas razvijamo kmetijo z mislijo na Evropsko unijo. Upamo, da bo Evropska zveza, ko bomo v njej - in želimo si, da bi bilo to čim prej - drugače gledala na črno-belo pasmo kot nekateri slovenski strokovnjaki. Hkrati vemo, da moramo razširiti hlev prav zaradi sprejemanja naše države v Evropsko unijo, saj nameravamo povečati čredo za 30 krav ter si s tem zagotoviti kvoto, s katero se bomo potem preživljali. Načrtujemo, da bo sin Tone, ki študira živinorejo, ostal na kmetiji. Midva z ženo vse bolj spoznavava, da s svojim znanjem nisva več kos vsej učenosti kmetovanja," pove Lojze, ki še vedno komaj dojame, kako hiter je danes razvoj na kmetijah.

Štruljevi imajo okrog 15 hetarjev svoje obdelovalne zemlje in prav toliko v najemu. Prav s slednjo rešujejo kmetijo, saj je njihovo zaradi bolj kraskega sveta težko obdelovati. A četudi so polja večinoma v okolici Gribelj ali

se razprostirajo proti Krasincu - prav za to območje pa je že dlje časa slišati, da ga bodo namakali - Štruljevi vedo, da tega ne bodo deležni, saj pridelujejo le ječmen, koruzo in travo. Toda Lojze je kljub temu razočaran, da ni več namakanja, saj ima Bela krajina, ki ji mnogi pravijo kar slovenska Kalifornija, izredne možnosti predvsem za pridelavo zelenjave. Lojze, ki dobro ve, kako zraste uspešna kmetija, je prepričan, da so za to krivi tudi Belokranjci sami, ki so po njegovem premalo podjetni.

## Pripadnost domačiji

Kot že rečeno, sta sedaj Anica in Lojze edina, ki čez teden poprimeta za delo. Štiriindvajsetletna hčerka Verica, ki ima štiritletno Valentino, je na porodniški z dvomesečnim Davidom, medtem ko je mož Branko zaposlen v semiški Iskri in študira ob delu. Triindvajsetletni Janez je absolutno višje gozdarske šole v Ljubljani, leto dni mlajši Tone študent



Z RAČUNALNIKOM BO LAŽJE - Molža pri Štruljevih je že precej posodobljena, saj po štiri krave hkrati prihajajo na molžišče, mleko pa gre iz molznega stroja v hladilnico, ne da bi prišlo v stik z zrakom. Vendar gospodar in gospodinja že težko čakata, da jima bo tudi pri tem delu pomagal računalnik. (Foto: M. B.-J.)

živinoreje na ljubljanski biotehniški fakulteti, enaindvajsetletni Tiče je mehanik v črnomaljski klavnic, prav sedaj pa ob delu končuje trgovsko šolo. Sedemnajstletna Jožica se uči za frizerko, leto dni mlajša Ana obiskuje srednjo ekonomsko šolo v Novem mestu, dvanajstletna Jerneja pa je šestšolka. "Čez teden sva z možem v hlevu vsak po osem ur na dan. Torej samo pri kravah opraviva cel štih z deljenim delovnim časom. Tudi zaradi tega že komaj čakava računalniško molžo," pravi Anica.

S pohvalami na račun otrok ne skoparita saj najbrž ne bi imela tolikšne spodbude za kmetovanje, še zlasti pa za razvoj kmetije, če ne bi bila tako obdarjena z njimi. Že od malega so pomagali, vsak po svojih močeh. Besede "ne" ne poznajo. "Pri nas vsi gospodarimo in vsi delamo. Tako so razmišljali že moji starši in takšno vzgojo neopazno vcepljali svojim devetim otrokom. Nikoli nismo delili na moje in tvoje. Mama nas je znala dobro povezati med seboj in vrata domače hiše so ostala odprta za vse otroke tudi takrat, ko so si ustvarili svoje družine. Zahvala, da je naša kmetija tako napredovala, gre tudi mojim bratom in sestram, ki še vedno čutijo pripadnost domačiji. Niso namreč pozabili maminih besed, da bomo imeli, če bomo delali skupaj in v slogi, vsi dovolj, če pa bo delal vsak zase, ne bo imel nihče nič," pohvali Lojze. In takšni, kot so bratje in sestre, so tudi njegovi otroci. Vedo, da morajo pomagati doma, saj bodo tam najprej iskali pomoč, če jo bodo potrebovali. V današnjih časih, ko se ljudje vse bolj odtujujejo, je v Štruljevi družini pomembno še nekaj, kar jih drži: vedno najdejo dovolj časa za pogovor in nikoli ne hodi drug mimo drugega. Predvsem pa je pomembno, da so zanje največje vrednote medsebojno spoštovanje, ljubezen, pridnost, poštenost ter da ima lahko vsak pri hiši svoj prav.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

## SADJARSTVO: OBNOVA ZASTALA

# Obetavna dama gre gola proti Evropi

Zapisano je, da ima slovensko sadjarstvo med vsemi kmetijskimi dejavnostmi največje možnosti v bodoči Evropi. Če je vsak udeleženec planiških skokov ugriznil v brezplačno slovensko jabolko, je to brez dvoma dobra reklamna poteza. Vse pa kaže, da bi morali naše sadje grizljati še v tujini, da bi ta dejavnost res preživela. Za učinkovit nastop na tujih trgih bi se morali naši sadjarji povezati in povečati pridelavo sadja. Sadje imamo, a ga ne moremo prodati, hkrati pa ga nimamo dovolj, da bi ga lahko dobro prodali. To je težava, ki jo morajo sadjarji in država rešiti nemudoma, sicer ne bodo imeli kaj iskati v Evropi.

Posebej alarmantne so novice, da je obnova v sadjarstvu povsem zastala, ker je kmetije zaradi krize v zadnjih letih ne zmorejo, pa tudi ker se jim trenutno ne izplača. Tudi v ministrstvu za kmetijstvo menijo, da je obnova zaskrbljujoča, sadjarski strokovnjak mag. Aleksander Kravos pa dodaja, da 45-odstotna obnova ne zadošča niti za to, da bi ohranili sedanje površine nasadov. "Imamo samo 7 odstotkov mladih nasadov, morali pa bi jih biti četrtino. Če se bo krajšala življenjska doba nasadov, jih bomo imeli kvečjemu vsako leto manj," meni.

Pridelava sadja trenutno pada in obnova nasadov šepa kljub povečanim vzpodbudam države. Ta je lani prvič uvedla pomoč pri obnovi nasadov, in sicer četrtino vrednosti. To pa je, kot zdaj ugotavljajo vsi po vrsti, občutno premalo. Sadjarji menijo, da bi moral biti vložek države vsaj polovičen, v deželah EZ pa je podpora države še večja, od 70- do 75-odstotna. Tako se je lani le malo sadjarjev odločilo za obnovo, za katero je država namenila 94,4 milijona tolarjev.

Sadjarji, sadjarski strokovnjaki in predelovalci sadja menijo, da bi država morala opredeliti, koliko hektarov je treba obnoviti letno,

koliko skupno do vstopa v EZ in na kak način. Program razvoja sadjarstva teh števil ne vsebuje, zato bi država morala sprejeti konkretno predpristopno strategijo razvoja sadjarstva. Franc Rovere, direktor Slosada, predlaga, da bi se okrog Gospodarskega interesnega združenja za sadjarstvo zbrali vsi, ki so odvisni od te dejavnosti, da bodo lahko dober sogovornik ministru.

V sadjarstvu vse bolj postaja jasno, da državne subvencije sicer lahko pomagajo, toda končno rešitev lahko prinese le cenejša in bolj organizirana proizvodnja. Po mnenju Franca Kotarja iz Posavja je pri tem treba delovati podjetniško, kar dokazujejo projekti širjenja nasadov jagod in oljk.

## Niti za eno trgovsko verigo

Slovenija pridelava 40 odstotkov več sadja, kot ga porabi. Doma se to sadje težko kosa z vabljudim in često tudi s poceni južnim sadjem. Prodajo doma bi bilo treba pospešiti z učinkovitejšo promocijo in izboljšanjem kakovosti v ponudbi. Država tu sodeluje z največjimi

možnimi dajateljmi za uvoženo sadje. Poskušala je tudi pospešiti odkup sadja za predelavo, s tem da je ponujala 3 tolarjev za vsak kilogram odkupljenih domačih jabolk. V predelavi večjega odziva ni bilo.

Slovenija izvozi največ jabolk (lani 17.000 ton), večino v nekda-



FRANC ROVERE, direktor Slosada: "Slosad je odkupil 300 ton višenj v Sloveniji, a bi jih takoj potreboval 3.000 ton. Zdaj smo predelali 11.000 ton slovenskih jabolk, čez pet let jih bomo 20.000 ton, toda moramo jih dobiti."

nje države Jugoslavije (Hrvaška, BiH), medtem ko največ hrušk izvozi v Italijo. Bivša jugoslovanska tržišča bodo gotovo tudi v bodoče velika priložnost za naše sadjarje, poleg tega pa ne bi smeli zanemariti niti trgov vzhodne Evrope, ki so razen Poljske in Armenije vsi uvozniki jabolk. Predvsem bi morali že zdaj izkoristiti dostopen trg držav CEFTE. Sporazum o prosti trgovini s Hrvaško do konca februarja sadjarjem še ni prinesel prednosti, saj Hrvaška še ni dodelila kontingentov za uvoz. Kljub temu je mogoče pričakovati, da bo tako sproščena trgovina vseeno priložnost za sadjarje, še posebno posavske.

Država je lani skoraj za dvakrat

povečala izvozne spodbude (na 859 milijonov tolarjev). Zaradi krize na domačem trgu je spomladi še posebej povečala izvozne vzpodbude za jabolka in hruške. Za letos napoveduje podobne ukrepe, ki naj bi se jim po potrebi pridružilo tudi financiranje umikov presežkov sadja s trga.

Čeprav imajo sadjarji težave s prodajo sadja, pa na trgu še naprej nastopajo stihijno in posamično, najpogosteje v obliki prodaje s kombiji. Kot pravi dr. Franc Štampar z Biotehniške fakultete v Ljubljani, je lansko leto jabolka v tujini prodajala kar 48 izvoznikov, ki so za vse skupaj iztržili manj kot 10 milijonov tolarjev. Ob tem pove, da Nizozemci letno izvozijo za 1,5 milijarde dolarjev sadja, pa imajo le enega izvoznika! Lansko leto so slovenski sadjarji pridelali nekaj čez 50.000 ton sadja (od tega 20.000 industrijskega). Samo 15.000 ton so ga uskladiščili v hladilnicah, in če odštejemo še nekaj sadja slabše kakovosti, ga je za izvoz ostalo le 10.000 ton, kar je občutno premalo. Večje pridelke je lažje prodati, tako Italijani, ki imajo 200-krat večje pridelke, dosegajo precej višje cene pri jabolkih. Po mnenju posavskega sadjarja Tonija Koršiča vse slovensko sadjarstvo ni sposobno oskrbovati ene same večje trgovske verige.

Premajhne količine sadja so torej poleg zaščitnih carin največja ovira za izvoz slovenskega sadja. Pridelava v Sloveniji je težka (suša, pozebe, toče), vendar pa zaradi klimatskih razmer daje posebno kakovost, ki bi se jo splačalo vnovčiti. Zato bi morali slovenski sadjarji že v nekaj letih podvojiti količino pridelanega sadja in še pred vstopom v EZ z novimi nasadi od sedanjih dobrih 4 tisoč ha priti na 10 do 12 tisoč ha intenzivnih nasadov ter ohraniti in po možnosti povečati tudi travniške nasade.

BREDA DUŠIČ GORNIK



SADJARSTVU SE MAJEJO TLA - Z intenzivnim sadjarstvom se ukvarja skoraj 2000 slovenskih kmetij, medtem ko kakih 70 kmetij živi samo od te dejavnosti. Po nekaterih mnenjih je v sadjarstvu vpeto okrog 50.000 delovnih mest, ki se bodo ob vstopu v EZ močno zamajala, če Slovenija ne bo korenito in hitro ukrepala.

## VAŠA ZGODBA

### VIDA DERGANČ CAJHNOVA ANČI

Pred več kot sto leti je v Semiški gori pod Smukom živela Cajhnova Anka, po domače Kocaneža. Nekateri so jo imenovali tudi Kočaneža, a ne vem, zakaj. Nenavadni vzdevek si je najbrž prislužila s pohajkovanjem od hiše do hiše pa tudi po božjih poteh. Sicer je bila zelo jezična, poznala je vse novice, tako da bi danes zanjo rekli, da pozna vse od Maribora do Marindola. Zaradi tega so se je ljudje, če se je dalo, raje izogibali.

Živela je v nekakšnem skalnem brlogu, pokritem s slamnato streho. Delila si ga je skupaj s kozo, dokler jo je imela, saj se ji je žival nekega dne, ko se je vrnila z romanja, po nesreči obesila. Na božje poti je kot pobožna ženska hodila redno, nemalokrat je zbrala množico Semičanov in jih vodila.

Ker doma ni imela kaj prida jesti, je rada hodila po vasi. Sta-

len gost je bila v Pašičevi hiši na Vrtači, kjer je posedala na zapečku in dobila vedno kaj za pod zob. V tej hiši so namreč nekdanji pekli kruh za prodajo. Sicer pa so imeli pri hiši novomašnika. Včasih je kar sredi tedna privihrala z gore in zahtevala od njega blagoslov. Novomašnik ji je odvrnil: "Saj bom v nedeljo v semiški farni cerkvi bral mašo in bom vse ljudi blagoslovil." Ančka pa se ni dala prepričati: "Toda posamezen blagoslov je vreden več kot pa tisti skupni v nedeljo." Novomašnik je uvidel, da ji ne bi prišel do konca, pa je raje popustil: "No, poklekni!" in jo blagoslovil.

Če tega ne bi napravil, bi ga ženska vlačila po zobeh pa še samemu škofu bi ga utegnila zatočiti, kakor je naredila z dekanom Alešem, med ljudmi priljubljenim duhovnikom. Tožarila ga je škofu.

Zato se je Cajhnova Anča vse bala, kmetje še posebno. Če se jim je pripetila kaka neizgoda, npr. prevrnil voz sena, so radi rekli: "Bog ne daj, da bi Cejndra zvedela!"



## MODNI KOTIČEK

## Moda - odraz časa

Moda. La mode. Fashion. Die Mode. Mos vestis. La moda.

Kulturni fenomen, ki si izrazito utira svojo pot, mimo vseh drugih fenomenov mode in postmoderne družbe. Že tisočletja je pomembna akterka človeškega življenja. Del svoje zgodovine je pisala scenarij, v krajši, nam bolj znani epohi pa postaja samostojna igralka na velikem odru kulturnih večerin.

Izvor pojava sega v sam začetek človeškega obstajanja in delovanja. Od takrat naprej se je razvijal kot poseben "okus časa", ki nenehno prispeva k estetskemu, kritičnemu vrednotenju določene zgodovinske dobe.

"Moda je odsev nas samih in časov, v katerih živimo. Obleka je še vedno sredstvo za razkazovanje bogastva in položaja v družbi pa tudi za vračanje statusnih simbolov in izražanje drugih sporočil. Oblečila lahko odkrivajo naše privilegije, težnje, naprednost in nazadnjaštvo. Skušajo zadostiti preprostim in zapletenim čustvenim potrebam, lahko se zavestno ali podzvestno uporabljajo za sporočanje prikritih ali odkritih spolnih sporočil. Oblečila dajejo okoliščini barvitost in pestrost ter vplivajo na oblikovanje naših čustev. So začetek in konec govorice, imenovane moda," je nekoč rekla Georgina O'Hara. Tudi Malcolm Barnard, poznan kot avtor številnih publikacij s področij kulturne reprodukcije, filozofije in vizualne kulture, se ni zmotil pri razumevanju mode in kulture oblačila kot načinov komuniciranja razredne, spolne in socialne identitete posameznika.

JERCA LEGAN

## OBISK PRI SKLADATELJU

## Pri Ježevih na Turjaku kraljuje glasba

Jakob Jež, slovenski skladatelj in glasbeni pedagog, živi z ženo Olgo v svoji hiši na Gradežu pri Turjaku. Tam ustvarja. Vozi pa se tudi v Ljubljano, kjer honorarno poučuje na Pedagoški fakulteti kot redni profesor. Sodi med najbolj znane in najbolj priljubljene ustvarjalce naše resne glasbe.

Rojen je bil leta 1928 v Vitovcu, ki je zaselek s tremi hišami v hribih med Radečami in Boštanjem. Pravi, da ima vasi najbrž ime po Janu Vitovcu, vojskovodju Celjskih knezov. Jež je študiral glasbeno zgodovino in je veliko svojih skladb posvetil tudi slovenskim zgodovinskim motivom in slovenski besedi ter zanje prejel tudi najvišja priznanja. Med njimi naj omenim "Do fraig amors" (Prošnja za ljubezen), ki jo predstavlja zgodovinar Vlado Habjan v svoji najnovejši knjigi "Mejniki", v kateri so v originalnem besedilu poleg besed šestih jezikov tudi slovenske, in to je prvi znani zapis slovenskih posvetnih besed. To pesem je napisal O. von Wolkenstein (1367-1445). Za uglasbitev te pesmi je leta 1970 prejel Jež nagrado Prešernovega sklada. Uglasbil je tudi "Brižinske spomenike". Skladatelj opozarja:

"Žal je pri nas premalo znano, da je v prvi slovenski knjigi, 'Katekizmu' Primoža Trubarja, natisnjenih več pesmi z notami in da je iz tistega časa tudi prva slovenska pesmarica z nad 80 sloven-



Olga Jež.

skimi besedili z notami, kar kaže na tesno povezanost besede in glasbe."

**DOLENJSKI LIST**  
vaš četrtkov prijatelj

## Vrnitev v mladost

Kako se je spoznal z glasbo, pove kar sam:

"V naši hiši na Vitovcu smo imeli glasbilo, najbrž še iz turških časov, ki smo mu rekli turk. Podobno je bilo drevescu, opremljeno je bilo z bobnom in zvončki, na vrhu pa je imelo turško glavo s fesom. To drevesce je ob potresanju ali udarjanju ob tla dajalo posebne zvoke. In ta instrument je po čudežu ostal cel do danes, čeprav so naš nekdanji dom med vojno naselili Kočevarji, ob naši vrnitvi po vojni pa smo našli hišo izropano.



JAKOB JEŽ V SVOJI DELOVNI SOBI - Tukaj, v svoji hiši, na Gradežu pri Turjaku, skladatelj ustvarja, vadi in preigrava skladbe drugih avtorjev.

V naši hiši je bila tudi gostilna. Še nisem dopolnil šest let, ko sem že znal igrati na harmoniko. Tako sem že kot otrok postal glavni harmonikaš in koristen član družine. Postavili so me namreč kar na gostilniško mizo, mi dali harmoniko in jaz sem igral ter tako zabaval goste. S potresujočim drevescem pa so drugi dajali takt in ritem. Ob taki glasbi so ljudje tudi plesali."

Kasneje, kot gimnazijec, je postal že pravi virtuoz na klavirski harmoniki. Klavir pa je spoznal v glasbeni šoli v Celju, kjer ga je učil prof. Egon Kunej. Končal je glasbeno akademijo, nato poučeval glasbo na osnovnih in glasbenih šolah, na srednjih glasbenih šolah, na glasbeni in pedagoški fakulteti oz. akademiji pa od leta 1970 do upokojitve leta 1994. Ustvarjati se je začel s klavirski-

mi skladbami, samospevi s klavirjem, nato pa s komornimi deli, zbori, s kantatami in končno z orkestralno glasbo. Pogoste so izvedbe njegovih skladb na Reviji mladinskih zborov v Zagorju pa na Mladinskem pevskem festivalu v Celju ali na Naši pesmi v Mariboru. Napisal je okoli 300 skladb in ne veliko manj člankov in razprav o glasbi. Nekaj njegovih notnih izdaj je izšlo tudi v tujini. Dvajset let je bil urednik revije za glasbeno vzgojo "Grlica", pol-drugo desetletje je bil aktiven v uredništvu Naših zborov, zdaj pa pri urejanju revije Glasba v šoli.

Pravi, da je človekovo najbolj ustvarjalno obdobje med štiri-desetim in petdesetim letom. V

tistih letih je poučeval na srednji glasbeni šoli in pedagoški akademiji, bil tajnik društva skladateljev, vodja koncertnega ateljeja, urednik Grlice, pa še hišo si je gradil in seveda skladal.

## Hiša na Gradežu pri Turjaku

Jakob Jež danes živi in ustvarja na Gradežu pri Turjaku. Sem je zašel zaradi skladatelja Marija Kogoja, ki je imel tu drugi dom, saj je bila njegova, Kogojeva, žena Gradežanka. Jež je namreč proučeval Kogojovo skladateljsko zapuščino in je večkrat prihajal poizvedovat o svojem glasbenem idolu tudi sem, na Gradež. Raziskoval, dopolnjeval oziroma dokončeval je njegova dela iz zapuščine in jih dal v objavo.

Med zahajanjem h Kogojem na Gradež pa mu je nekoč neki domačin dejal:

"Ježevi, t' je pa ana fajn parcella za vas..."

In tako so Ježevi zgradili v letih 1969 do 1974 na Gradežu najprej vikend, ko pa so prepustili stanovanje v Ljubljani hčerki z družino, sta se Jakob in žena Olga "umaknili" na to lepo planoto, s katere sega ob lepem vremenu pogled do Sneznika.

Jež je že od vsega začetka rad ustvarjal za mlade. Uglasbil je vrsto pesmi, ki so znane iz zbirke Pojem plešem in Pojem igram, vsaj dve zbirki za mlade pa še pripravlja. Veliko njegovih skladb poje o naravi. Naslovi nekaterih njegovih del, ki so nastala na Gradežu, imajo na primer naslove: "Pogled narave", "Pogled

zvezd", "Pogled lune" itd. Živi berku naravi in komponira o njej. S "Pozna gledom narave" je leta 1979 sodeloval na svetovnih glasbenih dnevih v Atenah kot edini izbrani skladatelj izmed skladateljev takratne Jugoslavije. Ponovno je bil izbran za prenetak festival leta 1987 v Koelnu, kjer se je predstavil s delom "Cae nekda cia barbara", ki odslikava lovski nujno iz najstarejših časov, ko so naši predniki lovili še z lokometa. Med večjimi priznanji za njegovo delo pa ne smemo pozabiti, da je leta 1991 prejel za življenjsko delo Prešernovo nagrado.

## Turjaška Rozamunda

Žena Olga je diplomantka slovesni lopetja, bila je dolga leta glasbo na opremljevalka na televiziji in se tudi koncertno udeleževala. Že leta 1979 je bila članica Zveze Pela je največ Kogojev in Ježev samospeve ob skladateljevi klavirski spremljavi, pa tudi druge mod erniste od Webra do Stuhca. Danes vodi turjaški ženski pevski zbor, ki je lani praznoval 10-letno obstoja, letos pa je Jakob Jež zložil zanj po Prešernovem besedilu Rozamundo. Gre za nekakšen lomek iz Turjaške Rozamunde, ki bo nemara tudi himna tega zbora. Ko ta zbor nastopa, ga običajno spremlja na klavirju Jakob Jež. Zbor šteje 16 pevk v starosti od 20 do 40 let. Pojejo narodne in umetne pesmi, tudi bolj zahtevne.

Jabolko ne pade daleč od drevesa, pravi pregovor. Tudi Jakobova hči Brina je skladateljica, z dala pa violinist. Se pravi, da se takega obeta morda tudi kakemu izmed štirih vnukov, ki so danes stari od 4 do 19 let.

JOŽE PRIMC

## Prgišče misli

Če komu ostane samo en izhod, je ta dober. (Cankar)

Vsak politik mora imeti tri stvari: debelo kožo, dober želodec in čisto vest. (Supilo)

Kako veste, da zemlja ni pekel kakega drugega planeta? (Huxley)

Prihajajo lepši časi za pesimiste. (Petan)

Kako malo domišljije imamo za bolečino, ki jo prizadevamo drugim! (Nietzsche)

## ŽUŽEMBERK MED VOJNO

## Spomini na partizansko šolo

Po tridnevem napadu na italijansko-belogardistično postojanko v Žužemberku so se morali partizani zaradi premoči sovražnika umakniti. Še prej pa so, 26. junija 1943, požgali zdravstveni dom, sodišče in šolo, da se ne bi v njih utrdil sovražnik.

Poveljnik združenih partizanskih enot Lado Ambrožič-Novljan, ki je nekaj tu služboval kot učitelj, je obvestil upravitelja Franceta Mrvarja, da bo šola požgana. Le-ta je skušal rešiti vsaj matične knjige in matične liste učencev. Toda šolska zbornica je bila tako močno izpostavljena streljanju, da šolskega arhiva ni mogel rešiti.

Po kapitulaciji Italije je bil Žužemberk z okolico osvobojen in pod kontrolo partizanov. V kraju samem so bile na desnem bregu Krke nekatere partizanske ustanove, med njimi tudi Rajonski odbor OF.

Učitelji France Mrvar, Marija Mrvar in Rafaela Hrovat so v jeseni, ko je bil čas za začetek pouka, samoiniciativno zbirali šolsko mladino na svojih domovih in začeli poučevati. V stanovanjski hiši Marije in Franceta Mrvarja so uredili dve učilnici, eno v kuhinji

in drugo v podstrešni sobi. Učiteljica Rafaela Hrovat je zbrala svoje učence v svojem stanovanju. Ker je bila vsa šolska oprema uničena, so krajanji posodili mize in stole. Največ klopi je dal gostilničar Vehovec. Namesto table so uporabljali kar sobna vrata ali mizne plošče. Kreda so si izdelali sami iz apna. Otroci niso imeli zvezkov, pisali so na arhivski papir, ki so ga dobili na občini in na pošti. Ker tudi čitank ni bilo, so uporabljali različna besedila, med drugim tudi radijski vestnik. Pouk so prekinjali ponavljajoči se napadi na Žužemberk. Znano je, da je bil Žužemberk kar 21-krat napaden iz zraka. Šola je z manjšimi presledki kar redno delovala. Šele v februarju 1944 so dobili učitelji odločbe od Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS). Na šolo je 11. februarja prišel okrožni šolski nadzornik Oskar Venturini in izdal učiteljem dekrete. France Mrvar je bil imenovan za upravitelja šole, Marija Mrvar, Rafaela Hrovat, Gabrijela Jerše in Anica Šercelj pa so bile imenovane za učiteljice.

Šola se je kmalu nato preselila v boljše prostore. Uredili so tri učilnice, in sicer eno pri Mrvar-

jevih, drugo v gostinski sobi Francja Mlakarja in tretjo v mizarski delavnici pri Kocjančiču.

Iz ohranjenega šolskega kataloga je razvidno število učencev, obisk pouka in uspeh.

| Razred | vpisano | obiskovalo | izdelalo |
|--------|---------|------------|----------|
| 1.     | 50      | 37         | 30       |
| 2.     | 38      | 26         | 26       |
| 3.     | 37      | 23         | 23       |
| 4.     | 37      | 34         | 23       |
| 5.-8.  | 25      | 20         | 13       |
| Skupaj | 187     | 140        | 115      |

Koncem aprila se je morala šola umakniti iz Žužemberka na bližnji Cvibelj, kjer je imela na voljo le 2 učilnici, pri Grčarjevih in Hrenovih. Ko je učilnico pri Hrenovih zasedla kurirska postaja Tv-4, je šola ostala le učilnica pri Grčarjevih. Tam so poučevali v 3 izmenah. Junija je šola spet nadzoroval Oskar Venturini.

Šolsko leto 1944/45 so pričeli v septembru, zaradi velike in stalne nevarnosti pa so decembra prenehali s poukom. Poslej ni bilo pouka do osvoboditve. V tem času se je namreč zaradi stalnih bombnih napadov prebivalstvo iz Žužemberka preselilo v bližnje vasi. Ti-

sti, ki so še ostali v kraju, so se podnevi umaknili in se zvečer vračali.

V zvezi z delom šole je treba povedati, da učitelji za svoje delo niso bili plačani. Le enkrat so prejeli nagrado 500 lir od okrožja. Dobili so še nekaj partizanskih bonov in tu in tam od rajonskega odbora kakšen kilogram mesa.

Ob koncu junija 1944 se je učiteljstvo z osvobojenega ozemlja zbralo na konferenci v Podhosti. Razpravljali so o učnih metodah in učnih uspehih. Konferenco, ki se je je udeležil France Mrvar, je vodil znani pedagog in publicist Venčeslav Winkler.

Povejmo še to, da so na šoli poučevali le glavne predmete: slovenski jezik, računstvo in zemljepis. Zanimivo pa je, da so poučevali tudi verouk.

MIROSLAV VUTE

Gornji zapis je nastal pred več kot 40 leti, junija leta 1955. Takrat sem bil ravnatelj nižje gimnazije v Žužemberku. Podatke sem dobil od takratnih učiteljev in ravnatelja Franceta Mrvarja, ki je leta 1952 odšel v pokoj. Ko sem ga še ves zelen nasledil na ravnateljskem mestu, mi je nesebično in dobrohotno pomagal pri premagovanju začetnih težav pri vodenju in upravljanju šole. Ohranila sva tovariške odnose vse do njegove smrti. Bil je dober človek in odlični pedagog.

M. V.



NAJSLAVNEJŠI POSNETEK - Na fotografsko in dokumentarno izjemo posnetku napada zavezniškega letala na Žužemberk je v sredini fotografije dobro vidno pogorišče osnovne šole.



## OBNAVLJANJE ŽUŽEMBERŠKEGA GRADU

## Boljši časi za mogočni grad nad Krko

Središču Suhe krajine Žužemberku najodločnejše in najbolj prepoznavne poteze izrisujeta Krka s slapovi in lehnjaka in mogočna grajska stavba, ki ždi med strmim skalnatim pobočjem nad reko in krajevnim jedrom s trgov. Kot še preneka drugi dolenski grad je tudi žužemberški, pa naj je bil nekaj še tako mogočen in naj je še tako vztrajno ključoval stoletjem, druga svetovna vojna iz delno že ruševine, iz katerih se ni več izkopal. A še v ruševinah je žužemberški grad ena najslavnejših grajskih stavb na Slovenskem, zidovje in ostanki osmih stolpov pa še dajo jasno vedeti, kako mogočna utrdba je bil. Nekdanje veličine najbrž ne bo nikoli dočkal, a obeta se mu vsaj to, da ga zob časa ne bo več tako neusmiljeno glodal naprej. Žužemberčani so se namreč začeli resno ukvarjati z načrti za postopno obnavljanje svoje znamenitosti.

Grad, čigar znana zgodovina se začne z letom 1246, ko je prvič zapisan v neki stari listini pod imenom Sosenberch, je skozi stoletja večkrat zamenjal lastnika, nekaj časa je bil celo v rokah Celjancov, njegovi zadnji gospodje pa so bili vse od leta 1538 pa do nacionalizacije po drugi svetovni vojni za našo zgodovino znameniti gospodje Turjaški (Auerspergi). Z lastniki in nameni, ki jim je služil, se je spreminjala tudi njegova podoba. Sredi 16. stoletja so srednjeveški grad temeljito prezidali in dodatno utrdili v duhu renesančnih utrdbenih načel. Ob koncu 17. stoletja je dobil še mogočno kašo z veliko vinsko kletjo v severovzhodnem delu in stoletje kasneje nadstropne arkade ob severni in vzhodni strani velikega grajskega dvorišča. Približno tak je pričakal začetek svojega konca. Grajsko poslopje je počasi začelo propadati kmalu po letu 1890, ko sta se z gradu odsejla tedanji lastnik knez Karl Marja Aleksander Auersperg, nato pa še okrajno sodišče, ki je gostovalo v gradu. Jeseni 1934 se je udrila streha na zahodnem traktu, tik pred drugo svetovno vojno pa so Auerspergi razkrili še nekaj ostrejših in demontirali arkadne hodnike. Vojna vihra je zadala gradu zadnje udarce. Leta 1943 so ga kot okupatorsko postojanko oblegale in uspešno zavzele partizanske enote ter ga zažgale, marca leta 1945 je bil še dodatno

razdejan med zavezniškim bombardiranjem Žužemberka, tako da se je po vojni nezadržno spreminjal v kup ruševin.

Prvi obnovitveni posegi so stekli že leta 1947, ko so ponovno izmerili grajski tloris in je arhitekt Vlasto Kopač pripravil predlog za sanacijo razvalin. Žal je ostalo le pri načrtih. Po daljšem premoru so v letih 1960, 1961 stekla očistevalna dela, zaradi kroničnega pomanjkanja denarja pa je uspešna le obnova severovzhodnega stolpa. Obnovitvena dela so po

ljen dvanaestletni odbor za obnovo gradu, za predsednika pa je bil izbran Slavko Gliha. Odbor je sklenil, da bo ubral drugačen način obnove, in sicer so se odločili za obnovo z majhnimi, vendar stalnimi koraki. Nemogoče je namreč pričakovati, da bi lahko zbrali dovolj denarja za takojšnjo celovito obnovo. Kot srednjeročni cilj obnove so si zadali statično utrditev zidovja nad Krko, prekritje še nepokritih dveh stolpov ter usposobitev grajske kleti.

Od Ministrstva za kulturo, Me-

stne občine Novo mesto, iz sredstev CRPOV in od kranjancov so zbrali denar za obnovo in utrditev južne stene, kar so opravili hkrati s čiščenjem dvorišča in obrambnega jarka. Za letos je v načrtu obnova in utrditev zahodne grajske stene. Del denarja za ta dela in pokritje primanjkljaja od lastnih del naj bi dobili od reklam in od izkupička prodaje zbornika Žužemberški grad, ki je izšel pred kratkim. Zbornik, ki ga je uredil Marjan Legan, odgovorni urednik Dolenjskega lista, ima seveda širši pomen, kot je samo zbiranje denarja, saj je po predvojni knjigi Franca Mrvarja V senci žužemberškega gradu to prva publikacija, ki odpira del zgodovine suhokrajinskega središča in Suhe krajine ter ponuja zanimiva vedenja o tem kotičku naše domovine.

Žužemberškemu gradu se torej obetajo lepši časi. Hitro ne bodo prišli, prihajajo pa le. Hkrati z obnovo, ko grad vstaja iz ruševin, se širi zanimanje zanj, povečuje se število organiziranih in naključnih obiskovalcev, zaživele so turistične in kulturne prireditve v njem. Namesto neuglednih razvalin Žužemberk počasi dobiva zgodovinsko, kulturno in turistično zanimivost, ki kraju in njegovim ljudem daje razpoznavnost.

MILAN MARKELJ



ZAČETEK - Lani obnovljena in utrjena južna stena.

osemletnem premoru ponovno zaživila leta 1969, ko so severovzhodni stolp do konca obnovili, ga pokrili, ometali in rekonstruirali hodnik. Ostali stolpi tega niso doživeli, so pa v začetku sedemdesetih let konsolidirali in pokrili s streho še dva stolpa. Ostalo, posebej še grajsko jedro, je propadalo naprej kljub stalnim načrtom, kako bi ohranili slikovito in mogočno grajsko utrdbo.

Do novih zasukov v prizadevanjih po obnovi oziroma primeri ohranitvi grajskih ostankov je prišlo pred dvema letoma z ustanovitvijo Odbora za obnovo žužemberškega gradu. Pobudniki, ravnateljica osnovne šole Jelka Mrvar, Ivan Kocjančič in Slavko Gliha, so se 15. marca 1996. leta sestali z vodstvom krajevnih skupnosti Žužemberk, obiskali so župana Mestne občine Novo mesto, se povezali z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto in navezali stike s pristojnimi ljudmi v ministrstvu za kulturo. Decembra je bil ustanov-



KAJ BO Z NJIM? - Ruševine grajskega jedra z nejasno usodo

## POSAVSKO BRUCOVANJE

## Pred zelenim carstvom in starimi bajtami

Veterani Kluba posavskih študentov in Gimnazija Brežice so na predvečer dneva žena v Termah Čatež organizirali akademski ples z brucovanjem, ki ga je Klub posavskih študentov izmenjujoč se v Brežicah, Krškem ali Sevnici, nazadnje pridelil v začetku 70. let. Po skoraj tridesetletni prekinitvi je po besedah Stane Molana, ravnateljice Gimnazije Brežice, dal pobudo za prireditev upravi odbora šolskega sklada, saj bo izkupiček plesu namenjen posodobitvi tehnične opremljenosti Gimnazije Brežice. Kot je dodala ravnateljica, si organizatorji želijo, da bi tovrstna družabna prireditve z brucovanjem, katerim bi študentje iz Posavja po nekdanji proceduri v svoje vrste sprejemali vsakokratne bivše diake, ponovno postala tradicionalna.

Klub posavskih študentov je bil po besedah Silve Klemenčiča, večletnega organizatorja obredov brucovanja za posavske slušatelje prvih letnikov na univerzi, na vrhuncu svoje dejavnosti pred 34 leti. Po vzoru na prireditve iz tistega časa je tokrat na čateško prizorišče s sabljo za pasom vkorakal brucemajor in zaprosil prisotne, da nastanejo, saj naj bi svoje častno mesto kmalu zasedlo zeleno carstvo. Ob glasbi in ploskanju privolnih je v dvorano v zelenem plašču in z zlato krono na glavi vstopil zeleni car, ob njem pa sta stopala ministri Pik in Kontrapik. Vsi z dolgimi kodri in v srednje-

veški opravi, z debelimi svežnji papirjev pod pazduhami so posedli za mizo, z Zelenim carjem na sredi. Kot porotnike pri "mukotrpnem opraviilu presojanja krivde 'ones'" oziroma brucov je zeleni car k sodelovanju pozval še stare bajte, že potrjene večletne študente, ki so s cilindri na glavah in (nikoli praznimi) kozarci v rokah z vzkliki "štempelj" vedno znova potrjevali modre ugotovitve zelenega carstva. Nazadnje je brucemajor na zaslisanje in ob sodbu prignal še skupino brucov, ki so svojo vsesplošno nevednost in "zelenstvo" potrjevali tudi z zelenimi čepicami na glavah. Prignani pred zeleno carstvo, so naprej v mešanici posavske štajerske in arhaične slovenske Janze Svetokriškega poslušali obtožbe na svoj račun. Te sta zelenemu carju in starim bajtam naštevata Pik ter Kontrapik, vse dokler zeleno carstvo ni odločilo, da bo nekaj teh "ones" zaslislalo, prepuščeno poroti v presojo, ali našteje obdolžitve tudi dejansko držijo, in temu primerno določilo kazen.

Tako so prvi prignani žrtvi zastavili vprašanje: "Kaj ostane na brucki, ko se sleče?" Odgovor - zelena čepica: poštempljano - ni bil pravilen. Ostane namreč Stara bajta! Z manjšim, onemogočenim upiranjem je Brucemajor začrtal stoječe zaslisanje naslednjemu brucu, ki so ga vprašali, če ve, koliko mora biti visok kmetijski

strokovnjak. "Čez dva metra, da vidi nad plevelom!", a tega "ono" spet ni vedelo. In tako je Brucemajor iz skupine izbral še nekaj "ones", ki pa so vsa slabo prestala preizkus. Kljub temu je bil posvet starih bajt neizogiben. So krivi? Kakšna bo kazen? Soglasno so bile obsodbe spoznane za resnične in in pravične, a ker so "ones" zanje odgovorna ne po lastni krivdi, je bila kazen mila in simbolna: vsakemu z mlekom napolnjena steklenička s cuclem za dojenčke in ustrezno doziranje njene vsebine! Zdaj je vsak dobil, kar mu gre, zeleno carstvo je opravilo svojo častno dolžnost, stare bajte so pravično razsodile in "poštempljale", kar je bilo treba.

Ansambel Ljubljanske korenine je zaigral samo še himno Gaudeamus igitur in tako so nekaj aktualnih brucov, nič več bivših dijakov in maturantov, ampak kot prave študente potrdili tudi veterani Kluba posavskih študentov, ki se še danes enkrat letno sestajajo in ohranjajo stike.

Sprejemu novincev je v družabnem delu prav tako kot pred desetletji sledila možnost, da si lahko plačal za zaprtje kogarkoli v provizoričen zapor (iz katerega se je zaradi petja in zabave le redkokdo želel rešiti), ujetnik pa je v spomin nanj tokrat dobil v gotici napisano potrdilo.

Tovrstna brucovanja so večinoma nekdanji dijaki brežiške Gim-

nazije v okviru samostojnega Kluba posavskih študentov začeli snovati na srečanjih, običajno v Cankarjevi sobi gostišča Slavija (Slavič) v Ljubljani, v 60. letih. Občasno so jih obiskali tudi predstavniki katere izmed posavskih občin in skušali okrepiti obojestransko sodelovanje. Po besedah Silve Klemenčiča so nastali program študenti prikazali Posavcem vsaj enkrat letno, in sicer na akademskem plesu ali pa tudi katerem od brucovanj, ki so jih priredili za bolj interno občinstvo v Ljubljani. Na plesih, neke vrste bolj elitnih brucovanj, so v besedilo brucovanja vnesli tudi aktualno posavsko vsebino. Na klubskih zabavah pa so si na splošno za sprejem "ones" vzeli več časa in si na njihov račun dali več duška. Vprašanja in obtožbe so se spreminjale in prilagajale priljubljenosti, vedno so do prireditve ostale skrivne, nanje pa so se s protidari včasih pripravili tudi bruci sami. Tradicionalen je tako ostajal le okvirni scenarij prireditve z omenjenimi vlogami, arhaični jezik, s katerim je po mnenju Franca Avšiča, nekdanjega člana Kluba posavskih študentov, razlika med starimi bajtami in zelenimi bruci še toliko bolj poudarjena, posavski študenti pa so ob koncu brucovanja namesto Gaudeamus igitur običajno zapeli tudi svojo himno Žiga-žaga.

MATEJA HABINC

## KNJIŽNA POLICA

## Mejniki slovenske zgodovine

V knjigi Mejniki slovenske zgodovine pisatelj in zgodovinar Vlado Habjan predstavlja slovensko zgodovino v drugačni luči, kot so jo doslej priznani slovenski zgodovinarji. V njej ugotavlja, da so slovenski zgodovinarji pisali našo zgodovino tako, da so v glavnem nekritično povzemali oziroma prepisovali podatke iz del tujih avtorjev, ki Slovencem niso bili naklonjeni. Predvsem to velja za dela avtorjev z območja današnje Avstrije in Italije, se pravi nekdanjih in današnjih držav, ki so si v 1500-letni zgodovini Slovencev prilastili in prilastili velik del ozemlja, poseljenega s Slovenci. Zgodovinarjev, ki so nepristransko pisali o Slovencih in s Slovenci poseljenem ozemlju, je bilo malo in Vlado Habjan kot taka omenja le Tržačana Flavio Cusina in Zagrebčanko Nado Klaić, ki ju zato razglasa kar za (edina) prava slovenska zgodovinarja.

V knjigi postavlja avtor glavne mejnike slovenske zgodovine od naselitve, Karantanije in upora Slovencev proti pokristjanjevanju preko Celjskih in Goriških (ki so naredili največ za Slovence in Slovenijo, kar je še vedno premalo znano) itd., vse do obeh svetovnih vojn (tudi NOB) in do osamosvojitve Slovenije in današnjih dni. Knjiga je bila pravzaprav napisana že pred 25 leti, izšla pa je s četrtsotletno zamudo, ker založniki niso mogli dobiti zadnje subvencije, zdaj pa je končno le izšla s krepko denarno pomočjo zdomca Maksimilijana Simončiča, izdalo pa jo je Društvo 2000.

Habjan na osnovi naše zgodovine razmišlja tudi o bodoči usodi Slovencev in Slovenije. Pri tem se posebej opozarja, da so si sosednje države vedno hotele razdeliti Slovenijo in jo tako izbrisati z zemljevida. Tako je njihova težnja tudi danes in bo tudi v bodoče, zato potrebuje naša država sposobno vodstvo, ki se bo znalo upreti takim težnjam. Ne bi smeli sprejemati prenapljenih odločitev v svojo škodo, ampak - če je potrebno - počakati tudi več desetletij, da ne bomo spet ozemeljsko oškodovani, kot smo bili že večkrat. Poudarja tudi, da gotovo ne bi smeli brez slovanskih zaveznikov siliti v NATO ali EU, saj se bomo sami le težko zoperstavili že omenjenim težnjam in zahtevam tujih držav.

Ob tem naj omenim misel univerzitetnega profesorja dr. Janka Prunka, ki je na predstavitvi Mejnikov med drugim poudaril, da je ta knjiga narodnopolitični esej, ki postavlja mnogo vprašanj in na katere avtor Habjan daje tudi odgovore, ki so pogosto v opreki z uradnimi in strokovnimi stališči. Knjiga pa je še posebno pomembna, ker letos mineva natančno 150 let, odkar smo dobili prvi program Zedinjene Slovenije.

MILAN MARKELJ

## Iz Tudinovih zapiskov

• **Delajo v hrvaških gozdovih** - Bajtar iz Trebanjske župe bil v šumi, katero kupil je Zagrebčan Kapet 6 ur pod Siskom. Zaslužilo se na dan saj en forint, včasih še več. Kompanij bilo več, od 9-12 v eni. Eden je bil odločen da kuha, nanosi vode in drv, delal je revež teže od drugih, bil črn ko strgar. Stanovali v kolibah, ne v hiši. Gorelo in kuhalo se je zmirom. Jeli so le suhe žgance. Hrana je bila. Kranjce vse polno, sekali eni drva, drugi delali švelarje, ali planke debele za morske ladje etc. Naj več bilo je fantov. Treznost ni bila splošna treznost, nekateri so grozoviti pijanci. Hrovatje so modreji ljudje nego Kranjci, se ne delajo tako iz človeka norca ko pri nas.

• **Od težkega dela umrli** - Star mož o mlatičih: Včasih smo bili bolj pridni. Zdaj se mlatiči jere in lenobo pasejo in mislijo, da namlatijo že veliko, če dvanaest nasadov. Mi pa smo jih vsaj po 24-28, včasih še 40, ali smo delali brez prenehanja in tudi po noči, zdaj le po dnevu. Pomagat so hodile mlatičem tudi ženske, da je šlo hitreje. V Prečnem mlatilo se je izmed vseh tukajšnjih krajev naj huje - ta vas bila je glasovita za mlačeve, večkrat so mlatiči od težkega dela umrli. Tudi jez bil sem večkrat tako truden, ko je prišla mala južina, da sem kar pal po tleh in mi se ni ljubilo nič pokusiti, ali ko so pojeli drugi, skočil sem po koncu in delal zopet z drugimi vred.









"SANJAM SEN" V KOSTANJEVICI - V počastitev materinskega dne je mladinski pevski zbor osnovne šole Kostanjevica v petek, 27. marca, pripravil pester kulturni program z naslovom Sanjam sen, ki si ga je ogledala polna dvorana krajanov in krajanov. Zbor se je pod taktirko zborovodkinje Mojce Jevšnik in pianista Lucijana Cetina predstavil tako s slovenskimi kot angleškimi pesmimi, nastop pa sta popestrila plesalca in solisti. (Foto: T. G.)



Z GLASBO ZA PRAZNIK - Krajevni odbor SKD Dvor je v nedeljo, 22. marca, na Dvoru pripravil prireditev ob materinskem dnevu. Program je vodila Nežka Primc, v njem pa je bilo obilo lepe glasbe ansambla Izvir s pevko Ivanko Grum. Sodelovali so tudi otroci z recitacijami in igranjem na električni klavir. Številne zbrane je pozdravil Pavle Turk, predsednik občinskega odbora SKD Novo mesto. (Foto: S. Mirtič)



OČIŠČEVALNA AKCIJA TOPLIŠKIH UPOKOJENCEV - Enega izmed vrhuncev tradicionalno dobrega sodelovanja med Krkinim Zdraviliščem Dolenjske Toplice in Društvom upokojencev Dolenjske Toplice predstavlja tudi vsakoletna spomladanska očiščevalna akcija. Da smo turizem predvsem ljudje, se je ponovno pokazalo preteklo soboto, 28. 3., ko je skoraj 60 upokojencev ob sodelovanju zdravilišča izvedlo izjemno uspešno očiščevalno akcijo na območju celotne krajevnne skupnosti in bodoče občine Dolenjske Toplice. Kljub veliki prizadevnosti upokojencev in vloženemu naporu je po zaključku dela ostalo še dovolj energije za veselo družabno srečanje, kjer se je utrnila tudi marsikatera misel o nadaljnjem sodelovanju. Res lahko zapišemo: posnemanja vredno sodelovanje. (Tekst in foto: J. Kramar)



UČITELJI OBISKALI GRAD MIRAMARE - Za mentorje šolskih hranilnic je v soboto, 28. marca, Marija Rus iz Dolenjske banke organizirala in odlično vodila nagradni izlet po Italiji. Pridružile so se tudi slavistke-mentorice učencev, sodelujočih na bančnih literarnih natečajih. Seveda so s tradicionalno ekskurzijo enkrat letno nagrajeni tudi po trije učenci s šol, ki se na bančni natečaj odzovejo z dobrimi literarnimi besedili. Mladi varčevalci so deležni tudi bankinih drobnih pozornosti ob vsakem petem obisku v šolski hranilnici. Pohvalno je, da se Dolenjska banka in mnoge osnovne šole Dolenjske, Bele krajine in Posávja trudijo za pravilen odnos mladih do denarja. (Foto: Marjana Štern)



NAGELJ PREPEVA - Na fotografiji so članice ženskega okteta Nagelj iz Kočevja. Delujejo v okviru Društva podeželskih žena. Vse članice so upokojenke, vodi pa jih Zalka Kocjan (na fotografiji druga z leve). Kot oktet Nagelj nastopajo šele dobro leto dni, medtem ko so prej prepevale v različnih pevskih zborih. Nastopijo vsaj enkrat na mesec, in to na povabila raznih društev. Zadnjič so nastopile ob skupščini Turistično-športnega društva Kostel v Banjaloki. (Foto: J. Primc)

## V poplavi razne kozmetike

O kozmetiki odgovarja Olga Pompe, lastnica frizerskega in kozmetičnega salona v Krškem



DA BO NAŠ VIDEZ BOLJ ZDRAV - Olga Pompe, kozmetičarka in frizerka iz Krškega

• Kaj so najpogostejše napake deklet in žena pri ličenju?

Olga Pompe: "Gotovo je najslabše to, da obraza ne vidi-jo v pozitivni luči. Zato niti napak ne vidijo in jih z ličenjem, ki poudarja lepoto in zakriva napake, ne morejo skriti. Tudi pri nakupu pripomočkov za ličenje se pogosto zatakne. Velikokrat se zgodi, da niti prodajalci ne znajo ponuditi dekora-

tivne kozmetike, ki naj bi jo imela vsaka ženska: torej puder, senčilo za veke v treh odtenkih, senčilo za lica, maskaro, barvico in šminko."

• Kdaj zavreči kozmetični pre-parat?

Olga: "Približno pol leta po-tem, ko ga odpremo, emulga-torji, ki vežejo snovi skupaj, po-pustijo, le pri šminki ne, če ima ta kakovosten vosek. Življenj-ska doba krem je običajno še za polovico krajša. Ko jo odpre-mo, se namreč že ustvarijo po-goji za gojenje gljivic in bakte-rij, zato je pomembno, da kre-me, ki imajo organsko sestavo, hranimo na hladnem. Sintetič-na kozmetika je obstojna dalj časa, zato moramo biti pri na-kupu pozorni na deklaracijo - ali je živalskega ali rastlinskega izvora."

• Še vedno velja prepričanje, da kozmetika po daljšem času uporabe kožo postara.

Olga: "Make up ne le da pozitivno vpliva na počutje in osebnost, pač pa ugodno vpliva tudi na kožo. Kožo je starala kozmetika, ki je bila narejena po starih tehnologijah, sedanja kozmetika pa ima zaščitno funkcijo."

T. G.

## DOLENJSKI LIST



95 LET FRANCA ŽNIDARŠIČA - "Joj, kako ste me presenetili, pa pri frizerju še nisem bil! Še sreča, da sem poribal tla", so bile prve besede 95-letnega Franca Žnidaršiča iz Brezovice pri Trebelnem, ko so ga nepričakovano obiskali na njegovem domu predsednik Območne organiza-cije Rdečega križa Trebnje Dušan Mežnaršič, predsednica KO RK Trebel-no Breda Mervar in župan občine Trebnje Alojzij Metelko. "Pa kar sam župan me je obiskal," je še presenečeno dodal. Prisrčnemu srečanju vital-nega moža, ki še vedno opravlja kmečka dela, se sam napoti v 3 km od-daljeni Mokronog, je prisostvovala tudi njegova druga žena. France je imel s pokojno prvo ženo 8 otrok, od katerih so trije že umrli. Ima pa tudi mnogo vnukov in pravnukov. Tudi zapleše še vedno," je dejala predsednica RK Trebelno, "vsako leto na srečanju ostarelih." Na županovo vprašanje, kako da je še tako čil in zdrav, je dejal, da je potrebno delati, se držati reda, ne piti dopoldan pa biti vesel. Dodal je še, da se mu očala rosijo, zato mu je župan obljubil pregled pri okulistu in nova očala. (D. M.)



## POPOLNI NADZOR

Le s pravim konjem je dober jezdec najboljši

Pooblaščen zastopnik za področje Slovenije:  
NISSAN ADRIA d.o.o. Slovenska 54, Ljubljana  
telefon: (061) 17 10 800  
http://www.nissan-adria.si

Pooblaščen trgovci na področju Slovenije:

- |                                                 |                                               |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| • AVTONISS Ljubljana, telefon: 061/ 159 73 31   | • AVTOHIŠA KOS Polzela, telefon: 063/ 702 230 |
| • AVTOTRUNK Ljubljana, telefon: 061/ 168 38 99  | • AVTOSERVIS LIPNIK Velenje, tel. 063/893549  |
| • AVTOSERVIS PIŽEM Domžale, tel. 061/1612164    | • AVTO MOČNIK Kranj, telefon: 064/ 242 277    |
| • NISSAN SERVIS KRULC Moravce, 061/731143       | • AVTOSERVIS GORICA N. Gorica, 065/ 22120     |
| • A&M FERK Maribor, telefon: 062/ 640 058       | • BO-AVTO Ajdovščina, telefon: 065/ 641 144   |
| • NISSAN HVALEC Ptuj, telefon: 062/ 783 849     | • AVTOMEHANIKA Branik, telefon: 065/ 57 012   |
| • MG d.o.o. Muta, telefon: 0602/ 61 760         | • AVTOMEHANIKA VIDRIH Otočec, 068/ 75180      |
| • AVTO CELJE Celje, telefon: 063/ 490 36 31     | • AVTOMEHANIKA ZIERER Sevnica, 0608/81389     |
| • AVTO KUK Slov. Konjice, telefon: 063/ 753 984 | • AVTOHIŠA MURSKA SOBOTA, tel.: 069/32209     |





KRKA ZDRAVILIŠČA, d.o.o.  
NOVO MESTO

V Zdravilišču Dolenjske Toplice  
vabimo k sodelovanju

sodelavce z najmanj III. stopnjo strokovne izobrazbe  
za opravljanje dela REDARJA REŠEVALCA  
na notranjih in zunanjih bazenih

Od kandidatov pričakujemo ustrezno zdravstveno stanje, pripravljenost  
za usposabljanje in pridobitev ustrezne licence.

KRKA Zdravilišča bodo sodelavcu omogočila pridobitev licence in mu po  
njeni pridobitvi zagotovila zaposlitev.

Vse, ki vas delo redarja reševalca zanima in ustrežete zahtevam,  
vabimo, da pošljete pisne prijave z dokazili v 8 dneh na naslov: KRKA,  
tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Kadrovska služba, Šmarješka cesta  
6, 8000 Novo mesto. Dodatne informacije dobite na telefon: 068/312-  
566.

## AVTOKLINIKA

☎ 068/ 323-035

### AKCIJA - AKCIJA - AKCIJA

Brezplačna menjava pri nas kupljenega olja in oljnih filtrov:

VALVOLINE TURBO V. — liter 698 SIT

VALVOLINE SINT GARD — liter 899 SIT

CASTROL GTX 3 — liter 1.199 SIT

Športne vzmeti, športni zračni filtri in oprema:



Javno podjetje  
KOMUNALA Črnomelj, d.o.o.  
Belokranjska cesta 24  
8340 Črnomelj

### OBVESTILO

Občane občine Črnomelj in Semič obveščamo, da bomo v času  
od 14.4. do 22.4.1998 organizirali odvoz kosovnih odpadkov iz  
gospodinjstev po vseh naseljih, kjer je uveden redni odvoz  
komunalnih odpadkov:

1. Odvoz bo potekal po urniku odvoza kosovnih odpadkov, ki ga  
bomo predložili vsem krajevnim skupnostim, krajanje pa bomo  
še posebej obvestili na krajevno običajen način (oglasne  
deske).
2. Kosovne odpadke je treba primerno zložiti, povezati oz.  
zapakirati in jih odložiti na dotedanem odzjemnem mestu do  
6. ure zjutraj določenega dne.
3. Kosovni odpadki iz gospodinjstva so predvsem: pohištvo,  
gospodinski aparati, sanitarni elementi in drugi kosovni  
predmeti iz gospodinjstva.
4. Odpadne sekundarne surovine, kot so: papir, železo in steklo,  
morajo biti pripravljene na enak način kot ostali kosovni  
odpadki.

## Cene rade poletijo v nebo. Mi smo jih obtežili.

Trajno nizke cene

Med nakupi v Mercatorju bodite  
pozorni na oznako Trajno nizke cene.  
Tako je označenih več kot petdeset  
odličnih izdelkov priznanih blagovnih  
znamk iz osnovne košarice živil, ki so  
vam na voljo po naših trgovinah širom  
Slovenije. Zanje vam v Mercatorju  
jamčimo dostopnejšo ceno in preverjeno  
kakovost. Ker vemo, kaj je dobro. In  
ker želimo, da to - brez pretresov za  
vaš žep - spoznate tudi sami.

Panike nobene - Trajno nizke cene.

**Mercator**



## RENAULT

Podjetje za proizvodnjo in komercializacijo avtomobilov,  
REVOZ d.d.,

Belokranjska 4, 8000 Novo mesto,

v proizvodnji takoj zaposli  
v stalni nočni izmeni  
več kot 500 novih delavcev.

V tovarni avtomobilov pri izdelavi novega CLIA ponujamo:

- delo za določen čas, do 31.12.1998, v karoseriji, lakirnici in montaži,  
z možnostjo podaljšanja
- zdravniški pregled
- uvajanje v delo z inštruktorjem v učnih delavnicah in na delovnem mestu
- organiziran prevoz na delo in z dela
- neto plačo z dodatki v višini 80.000 do 100.000 SIT za delo v stalni nočni izmeni  
in odvisnosti od delovnega mesta
- plačilo prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja

Kandidate s stalnim prebivališčem v občinah Ljubljana, Kočevje, Ribnica, Ivančna  
Gorica, Grosuplje, Sevnica, Brežice in Krško prosimo, da svoje vloge z osebnimi  
podatki in s kratkim opisom dosedanjih delovnih izkušenj do 15.4.1998 pošljejo na  
Urade za delo v njihovi občini, vsi ostali pa na naslov:

REVOZ, d.d.  
Personalna služba  
Belokranjska cesta 4  
8000 NOVO MESTO

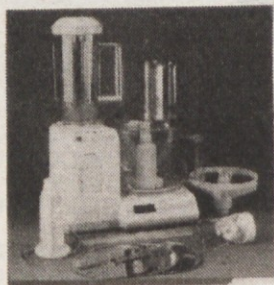
Podrobnejše informacije vam nudimo na telefonski številki 068/315-225.



## MERKUR VELIKONOČNA PONUDBA



## NOVOTEHNA



SEKLJALNIK S 302 MGA  
CENA: 26.990 SIT



KOVINSKI REZALNI STROJ BOSCH  
CENA: 19.990 SIT  
PALIČNI MEŠALNIK MGA MPA - 103  
CENA: 3.790 SIT  
AKUMULATORSKI SESALEC SIMENS  
VK 51003 CENA: 4.982 SIT

**PREDSTAVITEV GOSPODINJSKIH APARATOV  
NOVOTEHNA: GLAVNI TRG,  
PONEDELJEK, 6. 4. od 9. — 12. ure  
TREBNJE: PONEDELJEK, 6. 4. od 14. — 17. ure**

PALIČNI MEŠALNIK BOSCH  
MSM 4101 CENA: 8.590 SIT  
MEŠALNIK SET BOSCH  
MFG 1961 CENA: 7.790 SIT  
UNIVERZALNI KUHINJSKI APARAT  
MUM 4555 FAMILY BOSCH CENA: 31.990 SIT



INOX 12-DELNA POSODA — SOLINGEN  
CENA: 22.980 SIT



4 — 10% POPUST pri nakupu z MERKURJEVO KARTICO zaupanja.



# Sava

SAVA, gumarska in kemična  
industrija, d.d.  
Škofjeloška c. 6, 4802 Kranj

Po sklepu 71. seje Uprave z dne 16. februarja 1998 in soglasja sveta delavcev na 6. redni seji, z dne 16. 2. 1998 objavljamo:

## PRODAJO TREH APARTMAJEV V OBJEKTU GOSTIŠČA KRIŠKA PLANINA NA KRVAVCU,

in sicer:

1. **Apartma št. 25** v izmeri 61,95 m<sup>2</sup> s petimi ležišči, neto površina je 40,37 m<sup>2</sup>, cena 6.931.445,73 SIT.
2. **Apartma št. 71** v izmeri 45,60 m<sup>2</sup> s štirimi ležišči, neto površina je 32,34 m<sup>2</sup>, cena 5.029.016,18 SIT.
3. **Apartma št. 70** v izmeri 45,90 m<sup>2</sup> s štirimi ležišči, neto površina je 33,03 m<sup>2</sup>, cena 5.134.591,80 SIT.

Prostori so opremljeni in pripravljeni za takojšnje koriščenje.

### PRODAJNI POGOJI:

- Interesenti za nakup morajo predložiti bonitetne podatke
- Fizične osebe morajo predložiti potrdilo o državljanstvu
- Prednost pri nakupu bo imel tisti ponudnik, ki bo ponudil višjo ceno in boljše plačilne pogoje
- Prednost pri nakupu bo imel tisti ponudnik, ki bo ponudil nakup vseh apartmajev hkrati
- Prodajalec si pridržuje pravico neprodatja

Interesenti za nakup nepremičnin naj v 15-dnevnem roku od objave pošljejo pisne ponudbe v zaprti ovojnici na naslov:  
**SAVA MEDICAL IN STORITVE, d.o.o.**  
Škofjeloška c. 6, 4802 Kranj

O izidu razpisa bodo interesenti pisno obveščeni v 15 dneh po izteku razpisa, z izbranim ponudnikom pa bo sklenjena kupoprodajna pogodba, s katero bodo določeni drugi pogoji prodaje.

Vse dodatne informacije glede nepremičnin in ogleda objekta dobite po tel.: 064 265 319, g. Milan Čufer.

## Ali ste pripravljeni na izziv ?

Če ste dinamični, komunikativni in vas veseli terensko delo s strankami,

vas **VABIMO** k sodelovanju.

Iščemo kandidate za zavarovalne zastopnike na območjih:

Brežic, Sevnice.

### Kaj Vam ponujamo ?

- zanimivo delo - svetovanje in trženje osebnih in premoženjskih zavarovanj;
- strokovno izobraževanje;
- pogodbeno delo z možnostjo redne zaposlitve;
- možnost dobrega zaslužka;
- ustvarjalno delovno okolje.

### In kaj od Vas pričakujemo ?

- vsaj V. stopnjo strokovne izobrazbe;
- delovne izkušnje v prodaji;
- vozniški izpit B kategorije;
- spodobnost dobrega komuniciranja.

**Adriatic**  
zavarovalna družba d.d.

Pisne prijave s kratkim življenjepisom pošljite v 8 dneh od dneva objave na naslov:

Adriatic zavarovalna družba d.d.,  
Koper  
PE Novo Mesto, Novi trg 1,  
8000 Novo Mesto

O odločitvi boste obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

## POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

**Leopold Oklešen**

K Roku 26, Novo mesto

☎ 068/323-193

Mobitel: 0609/615-239

0609/625-585

Delovni čas: **NON STOP**

V dogovoru z Zavodom za zdravstveno zavarovanje vam nudimo naše pogrebne storitve brezplačno, pri kompletnih storitvah z minimalnim doplačilom.



### ZAHVALA

V 60. letu starosti nas je zapustil dragi mož in stric

**FRANČIŠEK  
FABJAN**

iz Dol. Kamenja 1

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izraze sožalja, pomoč, darovano cvetje in sveče. Posebna zahvala g. župniku, GD Kamence, ŽTP Novo mesto, sodelavcem Splošne bolnice - kuhinja, Pogrebniemu zavodu Oklešen in Domu starejših občanov. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi



### ZAHVALA

Trpljenja mnogo,  
cvetja malo,  
le to ji je  
življenje dalo.

V 90. letu starosti se je od nas poslovila draga mama, stara mama in prababica

**LUCIJA MEDJA**  
roj. Bučar

iz Strelaca pri Šmarjeti

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, podarjene vence, cvetje, sveče in za sv. maše ter spremstvo pokojne na zadnji poti. Zahvala tudi pevcem ter gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njeni



### ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil naš dragi mož, ata, deda, tast, brat in stric

**FRANCE  
JANČAR**  
iz Češče vasi 25

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem za izraze sožalja, darovano cvetje in sveče ter številno spremstvo na zadnji poti. Posebna zahvala Nevrološkemu oddelku v Novem mestu, gospodu župniku za opravljen obred, pevcem, gasilcem in Pogrebniemu zavodu. Ohranimo ga v lepem spominu.

Žalujoci: vsi njegovi



### ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustila naša draga

**ALOJZIJA  
BOŽIČ**

iz Dalc, Veliki Trn

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za darovano cvetje in sveče ter vsem, ki so nam stali ob strani v težkih trenutkih. Prav tako se zahvaljujemo pevcem in g. župniku.

Žalujoci: vsi njeni

## MAKSE BRAČKO roj. Abina

V krogu širše družine smo njeno žaro položili v očetov grob v Ločni v Novem mestu. V nas žarijo sedaj le topli spomini na njo in bolečina izgube. Vsem, ki ste z nami, iskrena hvala. Neizmerno hvaležnost čutimo do osebja Doma starejših občanov v Novem mestu, ki so v vse svoje stike vtakli toplo človeško srce. Nepozabljeni bodo ostali vsi, ki so izkazali pozornost naši mami.

Vsi njeni  
Novo mesto, 2. aprila 1998



### ZAHVALA

V 69. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari ata, brat, nečak, tast, stric in svak

**FRANC DUŠAN  
ŠEGEDIN**  
iz Šmihela 68, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pisne in ustne izraze sožalja, darovano cvetje, sveče ter spremstvo pokojnega na zadnji poti. Posebna zahvala dr. Kranjcu in sestri Slavki, osebju v I. nadstropju Interne bolnice Novo mesto, gospodu Luki Pogačiču za obisk v bolnici, PGD Šmihel za organizacijo pogreba, častno stražo in spremstvo, PGD Novo mesto, Stranska vas, Prečna, Kamence, Otočec, Ždinja vas, DVD Donja Lomnica, Občinski gasilski zvezi Novo mesto, pevcem iz Šmihela, DU Novo mesto, gospodu Pavlakoviču in gospodu iz Donje Lomnice za poslovlilne besede, gospodu Cirilu Plešču za lepo opravljen obred, cerkvenim pevcem, sodelavcem uprave in računovodstva ZD Novo mesto ter sindikatu ZD, kolektivu Kulturnega centra Janeza Trdine, Pogrebniemu zavodu Oklešen in JP Komunalni Novo mesto. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoci: vsi njegovi



### ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in brata

**RAFKA  
ORAŽNA**  
iz Brestanice

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, mu darovali cvetje, sveče in za sv. maše, nam ustno in pisno izrazili sožalje ter pokojnega pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala za tople in ganljive besede slovesa gospodu Avsenaku in ge. Breznikar v imenu RD Brestanica - Krško, pevcem, izvajalcu Tišine g. Jankoviču, g. župniku za lepo opravljen obred ter g. g. Žičkarju in Kostaku za pogrebne storitve.

Vsi njegovi



### ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 60. letu starosti zapustil naš dragi

**FRANC  
ŠINKOVEC**  
Na Lazu 14, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom in prijateljem za izrečeno sožalje, darovane vence in sveče ter vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali. Hvala tudi g. župniku za lepo opravljen obred, predsedniku krajevne skupnosti Žabja vas za poslovlilne besede in pevcem za zapete žalostinke. Ostal nam bo v večnem spominu.

Žalujoci: vsi njegovi



### ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je po dolgi in težki bolezni zapustil dragi mož in oče

**JOŽEF  
ZORIČ**

iz Blatnika pri Črnomlju

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izraze sožalja, darovano cvetje in sveče ter tako številno spremstvo na zadnji poti. Posebna zahvala sodelavkam in sodelavcem podjetij: Beti Črnomelj, PION Črnomelj in Rudnik Kanižarica ter Klubu upokojencev Rudnik Kanižarica. Še posebej se zahvaljujemo dr. Macanu, osebju Kliničnega centra - oddelek Gastro v Ljubljani, župniku za lepo opravljen obred, pevcem iz Doblič in Pogrebni službi Malerič. Zahvala velja tudi sosedu Rogini za poslovlilne besede pred domačo hišo.

Žalujoci: žena Ljubica, sin Jožko in hčerka Anica z družinami



## tedenski koledar

Četrtek, 2. aprila - Franc Petek, 3. aprila - Rihard Sobota, 4. aprila - Izidor Nedelja, 5. aprila - Vinko Ponedeljek, 6. aprila - Viljem Torek, 7. aprila - Darko Sreda, 8. aprila - Tomaž

LUNINE MENE  
3. aprila ob 22.18 - prvi krajec

## kino

**BREŽICE:** Od 2. do 5.4. (ob 18.30) znanstvenofantastični film Vesoljski bojevniki 2., 5. in 6.4. (ob 20.30) ter 3. in 4.4. (ob 20.30 in 22.30) drama Bokser. 8.4. (ob 20.30) akcijski film Šakal.

**ČRNOMELJ:** 3. in 4.4. (ob 20. uri) ameriški romantična komedija Bolje ne bo nikoli. 5.4. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Nabrita družabnica.

**DOBROPOLJE:** 3.4. (ob 20.30) ameriški grozljivi film Vem, kaj ste zakrivali lansko poletje. 5.4. (ob 15. uri in 20.30)

ameriški kriminalni film Poljub za lahko noč.

**GROSUPLJE:** 3.4. (ob 17. in 20. uri) ameriški grozljivi film Poljub za lahko noč. 4.4. (ob 20. uri) ameriški grozljivi film Vem, kaj ste zakrivali lansko poletje.

**KRSKO:** 2.4. (ob 18. uri) drama Sedem let v Tibetu. 3.4. (ob 20. uri) ter 4. in 5.4. (ob 18. uri) znanstvenofantastični film Vesoljski bojevniki. 6.4. (ob 18. uri) kriminalni film Nič videl, nič slišal. 6.4. (ob 20. uri) akcijski film Dnevi grmenja. 7. in 8.4. (ob 18. uri) risani film Anastazija.

**METLIKA:** 3.4. (ob 20. uri) ameriška komedija Nabrita družabnica. 5.4. (ob 18. uri in 20.15) ameriška romantična komedija Bolje ne bo nikoli.

**NOVO MESTO:** Od 2. do 8.4. (ob 17. uri) romantična drama Titanik. Od 2. do 8.4. (ob 20.30) znanstvenofantastični film Vesoljski bojevniki.

**RIBNICA:** 4.4. (ob 22. uri) ameriški kriminalni film Poljub za lahko noč. 5.5. (ob 17. uri) znanstvenofantastični film Vem, kaj ste zakrivali lansko poletje.

**VELIKE LAŠČE:** 4.4. (ob 17. in 20. uri) ameriški kriminalni film Poljub za lahko noč. 5.4. (ob 20. uri) znanstvenofantastični film Vem, kaj ste zakrivali lansko poletje.

## film

• **HUDIČEV ADVOKAT** (Devil's Advocate, 1997, 130 minut, ZDA, režija: Taylor Hackford)  
Spet eno bajanje o temnih silah, ki da nikoli ne počivajo in ki vse nadzorujejo vso to situacijo na planetu. V žepu imajo banke in politike, vam pa ostane le še, da zmolite očenaš. Ja, po tej kvazi psiho-strahljivki človeka res zamika, da bi raje molil, kot pa gledal filme.

Sicer pa so hudiči tukaj: advokati, pravniška zalega, ki nikoli ne izgubi, ki vedno obrani vsakega zločinca in kriminalca z dovolj solidno hranilno knjižico. Pazite, da ne boste spregledali te velike in pomenljive metafore: advokati so hudiči, delujejo kot hudičeve filiale, ki skrbijo, da sta Luciferjeva zloba in škodoželjnost dovolj pristni.

Po oprostitni sodbi zoper O. J. Simpsona bi se vsakemu povprečnemu Zemljanu čisto upravičeno lahko zadelo, da je občutek za pravni red in moralno mentalno higieno šel po gobe. Po mušnice. Eh, pa kaj bi s tem, Hudičev advokat je dokaz, da se izgublja tudi občutek za žmohtno triler-advokatsko dramo. Sicer ima pa film veliko višje žanrske ambicije. Malo moralizira, malo straši in skače v glavo, zelo rad se hvali s poznavanjem največjih misli največjih filozofov,

celo šali se, ironično in satirično. Kaj za vraga pa potem ne štima? Advokat smrdi, še posebno eden, hudič je že v redu, ampak Keanu Reeves, ta je pa sila "nadzemljaska". Ljubkovalno Kanu namreč igra tako zanič, da bi ga izvižgali celo v kulturnem domu v Straži, njegove potenciale pa prekašajo tudi vsi amaterski igralci iz Prečne. Da ne bo pomote: v Straži in Prečni so že okej, ampak tale Kanu pa pod milim nebom nima kaj početi s tako zlahka vneto vlogo. Kakršnakoli vloga ob Al Pacinu je že apriorno zahtevna.

S Floride ga v New York, ki je le drugo ime za Sodom in Gomoro, zveleče ponudba za službo v prestižni pravniški firmi. Tej pa načeljuje John Milton, Pacino, ki si je očitno rekel: ej, Nicholson je igral hudiča, De Niro tudi, zdaj sem jaz na vrsti. Pacino je sicer korekten hudič, pameten, konspirativen, ima veliko družino lojalnih in prav tako vražjih uslužbencev. Jasno, da je velika gofija, poln humanistične ljubezni do človeka in njegovih napad, retorik, ki malega zapelje že z nekaj stavki, tako da Kanujeva žena, potrebna otroka in družinskega življenja, totalno skrahira. No, in šele tu mali pošteka, kaj se dogaja. Kdo je Milton in kdo on sam. Vmes se sicer zrola še na stotine trikov, ki naj bi nas prepričali, da se tresemo od groze in strahu, vendar patetika Kanuja in soproge, ki sta na las podobna Kenu in Barbiki, film, ki bi lahko obetal, spravi jo na tla. Ne, pomota, pod tla, naravnost v pekel. TOMAŽ BRATOŽ

## KMETIJSKI STROJI

**PRIKOLICO** za prevoz živine prodam. ☎ (068)69-192 ali 58-131, v službi. 1336

**PLUGA**, 3-in 4-brzdni, vrtavke brane, traktor s koso, 25 KM, nakladač za gnoj in škroplilnico, 400-litrsko, prodam. ☎ (068)50-109. 1356

**BOČNO KOSILNICO** za traktor Ursus in grablje Panonija 220 prodam. ☎ (068)69-334. 1380

**CISTERNO CREINA** za gnojeko, 2200-litrsko, prodam. ☎ (068)69-469. 1359

**ZETOR 7245**, letnik 1993, 1300 delovnih ur, z opremo za pluenje snega prodam. ☎ (068)76-014, zvečer. 1403

**PLUG SLAVONAC**, 10 col, in žetveno napravo za BCS prodam. ☎ (068)23-042. 1333

**OBRAČALNIK-PAJEK**, širine 4,5 m, prodam. ☎ (068)84-128. 1376

**GUMI VOZ**, 16 col, in kvalitetno seno prodam. ☎ (068)45-220. 1335

## KUPIM

**NAJVEČ NUDIMO** za delnice Krke B, Petrola B, Kolinke C ter ostale. Gorenska borznoposredniška družba, ☎ (064)380-100. 1177

**OKUPUJEMO HLODOVINO** hrasta, bukve, javorja, češnje, oreha, smreke... ☎ (063)490-47-81. 1256

**DELNICE TELEKOMA**, Gorenja, Žita, Save, Krke idr. ugodno odkupimo za gotovino. ☎ (068)324-297. 1407

**DELNICE TELEKOMA**, Save, Krke, Triglav in ostale odkupimo za gotovino! ☎ (041)669-221. 1408

## MOTORNA VOZILA

**R 5 CAMPUS**, letnik 1993, registriran do 26.11., 45.700 km, lepo ohranjen, prodam za 7500 DEM. ☎ (068)321-297. 1332

**DAIHATSU CHARADE**, letnik 1991, prodam. ☎ (068)341-234. 1341

**ODKUP** karamboliranih vozil, vozil v okvari in nujen odkup celih vozil! ☎ (061)1263-400 ali (0609)614-484. 1342

**GOLF**, letnik 1984 prodam. Otočec nad Krko 2. 1343

**FIAT 850**, kot nov, prevoženih 60.000 km, prodam za 300.000 SIT. Janez Novak, Dom upokojevcev, Trg svobode 17, Sevnica. 1360

**Z JUGO 101**, letnik 1988, registrirano do decembra, in vino šmarnico prodam. ☎ (068)79-847. 1374

**GOLF GTD**, letnik 1989/90, registriran do 10/98, prodam. ☎ (068)28-781. Ogled od 18. do 19. ure na Kandijski 47, Novo mesto. 1378

**TALBOT SOLARO**, letnik 1983, izredno dobro ohranjen, registriran do 3/99, prodam. ☎ (068)75-682, popoldan. 1379

**SUZUKI BALENO 1.6 GS**, električna stekla, ogledala, CZ, 2 airbaga, veliko dodatne opreme, prodam. ☎ (068)24-791. 1392

**Z 101**, letnik 1989, 100.000 km, registrirano do septembra, prodam. ☎ (06)83-434. 1409

**GOLF JX D**, letnik 1989, bel, 4V, izredno dobro ohranjen, prodam za 8200 DEM ali menjam za manjši avto. ☎ (041)682-828. 1412

**OPEL VECTRO 1.6i GL**, letnik 1991, registriran do 2/99, strešno okno, radio, CZ, dobro ohranjen, prodam. ☎ (068)85-671. 1386

**R CLIO 1.2 RN**, letnik 12/93, 74.000 km, prodam za 9300 DEM. ☎ (068)85-695. 1399

**ŠKODO FELICIO kombi**, LXI 1.3, staro 2 leti, registrirano do 3/99, rdečo, daljinsko zaklepanje, prodam. ☎ (068)66-249. 1385

**Z 128**, letnik 1986/87, garažirano, registrirano do 1/99, 75.000 km, prodam. ☎ (068)24-822. 1362

**R 5 CAMPUS**, letnik 1991, registriran do 10/98, prodam. ☎ (068)79-623. 1355

**PEUGEOT 405 GR**, letnik 1989, prodam. ☎ (068)27-850, popoldan. 1402

**ŠKODO FAVORIT**, letnik 1994, 62.000 km, registrirano do 3/99, prodam. ☎ (068)23-333, po 16. uri. 1366

**ŠKODO FAVORIT EL**, letnik 1992, registrirano do 9/98, prvi lastnik, ugodno prodam. ☎ (068)83-689, zvečer. 1367

**JUGO ALI LADO** od letnika 1993 dalje, kupim. ☎ (068)79-763. 1400

**R 4 GTL**, letnik 1992, kupim. ☎ (068)27-806. 1391

**R 4 GTL**, letnik 1988, rdeč, 71.000 km, prva lastnica, nekaramboliran, prodam. ☎ (068)28-022 ali 316-144. 1411

**R LAGUNA**, letnik 1994, bel, registriran za celo leto, prvi lastnik, prodam. ☎ (068)53-195 ali 83-052. 1398

**R 4 GTL**, letnik 1989, registriran do 12/98, prodam. ☎ (068)42-115. 1391

**GOLF JX D**, letnik 7/89, bel, prodam. ☎ (068)79-714. 1375

**FIAT 126 P**, 650 E, letnik 9/92, bel, prodam. ☎ (068)89-213. 1347

**R 4**, letnik 10/88, lepo ohranjen, rdeč, prodam. ☎ (068)83-122. 1358

**Z 50.8**, vozno z B kategorijo, letnik 1988, hladilnik z agregatom, prodam. ☎ (068)81-188. 1327

## POHIŠTVO

**NOV KAVČ** ugodno prodam. ☎ (068)89-234. 1397

**TROSED**, raztegljiv v posteljo in dvosed, ugodno prodam. ☎ (041)623-116. 1384

**USNjeno SEDEŽNO GARNITURO** (trošed, dva fotelja in mizico) prodam. ☎ 068/23-585. 1397

## POSEST

**V OKOLICI** Črnomlja, Semiča ali Vinice kupim manjši zapuščen vinograd ali sadovnjak, lahko tudi košenico. Zaželeno je, da parcela ni preveč oddaljena od glavne ceste in da ima sončno lego. ☎ (061)867-101, popoldan ali zvečer. 1330

**HIŠO** in gostinski lokal ugodno prodam. ☎ (068)87-215, po 15. uri. 1349

**STANOVANJSKO HIŠO** v Krmelju, 9x10 m, prodam. ☎ (0608)84-057, dopoldan, (0608)84-018, popoldan. 1368

**V KRŠKEM** prodam bivalno zidanico, 90 m², voda, elektrika, telefon, z vinogradom, 220 trt, in sadovnjakom. ☎ (061)341-928 ali (0608)21-672, zvečer. 1382

**ZARADI BOLEZNI** in starosti prodam vinograd na Bizelskem. ☎ (063)483-863. 1395

**VEČJO** zazidljivo parcelo na Veliki Dolini pri Mokricah prodam. ☎ (068)21-458. 1404

**ŽUPELEVEC** - odlično parcelo, 1600 m², z vso lokacijsko dokumentacijo za hišo 17x15 m, pritličje poslovna dejavnost, prodam. ☎ (068)322-407. 1401

**FRIZERSKI SALON**  
v Novem mestu  
oddamo v najem.  
☎ 068/373-460  
ali 22-361

## PRODAJ

**OPAŽ** in ladijski pod žez za 540 SIT z dostavo, smrekov, suh, 7 cm! ☎ (063)451-082. 811

**SADJARJI**, vinogradniki, vrtničarji! Sredstvo prosti voluharju prodajamo. En komplet vsebuje 7 vložkov, navodilo priloženo. Cena 850 SIT + ppt stroški. Naročila na ☎ (068)52-888. 1240

**BUKOVA DRVA**, metre, prodam. ☎ (068)44-637. 1334

**SENO**, brane z diski in hlevski gnoj prodam. ☎ (068)66-062. 1351

**ROBNIK ZA GROB**, sivo-beli marmor, prodam. ☎ (0608)32-260. 1388

**METRKA DRVA** prodam po 3500 SIT. Dostava brezplačna! ☎ (068)85-972. 1410

**4 NOVE** betonske stebre za kozolec, 5 m, prodam. ☎ (068)78-429. 1329

**PRIKOLICO** Adria 450, 2 + 2, letnik 1980, prodam. ☎ (068)21-188. 1346

**ČRNO-BELI TELEVIZOR**, malo rabljen, prodam za 10.000 SIT. ☎ (068)24-822. 1361

**FANTOVSKO** obhajilno obleko ter čevlje št. 37 in 38 prodam. ☎ (068)79-623. 1354

**VEČJO KOLIČINO** cvička in strešno opeko Bramac, rabljeno, prodam. ☎ (068)87-611. 1371

**KOZOLEC** in prašiča, 110 kg, prodam. ☎ (068)41-037. 1371

**BELO** in rdeče vino cviček prodam. ☎ (068)73-613. 1370

**JAVO VETERAN** 350 kub., potrebna registracija, prodam po ugodni ceni. ☎ 068/322-654

**NAMIZNO TRACNO ŽAGO** l-fazno, premer kolesa 250 mm. ☎ 068/322-654. 1387

**STAREJŠO ŽENSKO** brez obveznosti za pomoč invalidki na vozičku potrebujemo. Stanovanje in hrana v hiši. Prodaj tudi spalnico. ☎ (068)76-297. 1353

**V NAJEM ODDAM TRGOVINO** v obratovanju, z zalogo in inventarjem. ☎ 068/322-654. 1338

## RAZNO

**PREBAVNE**, revmatične in čustvene težave zdravim. ☎ (068)28-250. 1377

**PLOŠČE** za opaženje, plohe in punte ugodno posodim. ☎ (068)342-506. 1405

**POSLOVNI PROSTOR** v centru Novega mesta, primeren za trgovino ali mirno obrt, oddamo v najem. ☎ (068)323-172 ali 325-945, zvečer. 1387

**STAREJŠO ŽENSKO** brez obveznosti za pomoč invalidki na vozičku potrebujemo. Stanovanje in hrana v hiši. Prodaj tudi spalnico. ☎ (068)76-297. 1353

**V NAJEM ODDAM TRGOVINO** v obratovanju, z zalogo in inventarjem. ☎ 068/322-654. 1338

## SLUŽBO DOBI

**NATAKARICO** zaposlim v prijetnem gostinskem lokalu. ☎ (068)68-110. 1338

**ZA PRIDNE** dober zaslužek! Delo je popoldansko, prednost ženske z lastnim prevozom. ☎ (066)272-111, dopoldan, (066)773-017, popoldan. 1340

**IŠČEMO SODELAVCE** iz Črnomlja ali bližnje okolice za opravljanje nalog varovanja, varnostnik - receptor. Pogoji: neakoznanost, aktivno znanje slovenskega jezika in vsaj poklicna šola. Dizako, d.o.o., ☎ (061)444-112. 1345

**KV KLJUČAVNIČARJA** z izkušnjami zaposlimo. Ključavničarstvo Senica, Jurka vas, Straža, ☎ (068)83-562. 1352

**NAGROBNE SVEČE** nudimo v nadaljnjo prodajo pod ugodnimi pogoji. Možna tudi redna zaposlitev. ☎ (0609)622-668. 1372

**ČE ŽELITE** malo delati in veliko zaslužiti, pošljite naslovno kuverto z znamko na naslov: Boštjan Zvegljč, Brodarska ul. 14, 1270 Litija. 1383

**DEKLE** ali fanta za peko pic zaposlimo. Picerija Šentpeter, Otočec, ☎ (041)630-213. 1389

**FARMACEVTSKEGA TEHNIKA** (-CO) in farmacevta (-tko) s VI. ali VII. stopnjo izobrazbe, z delovnimi izkušnjami, zaposlimo za nedoločen čas. Stimulativna plača, pomagamo pri stanovanju. ☎ (068)341-012. 1393

**V KAVA BARU** Ines na avtobusni postaji zaposlimo natakario. ☎ (068)85-966. 1397

**V SLIKOPLESKARSTVU** redno zaposlimo pleskarja ali mlajšo osebo za priučitev. ☎ (068)322-209 ali (0609)637-456. 1413

**KUHARJA** (-ICO) ali pripravnik za izkušnjami zaposlimo v gostilni v Novem mestu. Delo je izmensko, nedelje proste. ☎ (041)637-352. 1415

**KOVINARJA** - STRUGARJA, mlajšega, lahko tudi začetnika, takoj zaposlimo. ☎ (068)325-545. 1394

**PCP Pureber**, trgovina talnih oblog, takoj zaposli trgovca za določen čas.  
Pogoj: končana trgovska šola in 2 leti delovnih izkušenj.  
Informacije na tel. 068/322-302 ali 316-120

## STANOVANJA

**ZA ENO LETO** oddam v mestu enosobno stanovanje (z možnostjo podaljšanja), opremljeno, s telefonom. Naslov v upravljalni. 1241

**ENOSOBNO STANOVANJE** v Metliki prodam. ☎ (068)60-296. 1331

**GARSONJERO** oddam v najem. Enoletno predplačilo! ☎ (068)20-524. 1357

**PRITLIČNO** dvosobno stanovanje na Mestnih njiavh 8, Novo mesto, plin, centralna, telefon, prodam. ☎ (068)28-626, popoldan. 1390

**STANOVANJE** v Trebnjem prodam. ☎ (0609)636-888. 1339

## ŽENITNE PONUDBE

**ČE IŠČETE** življenjskega partnerja, ga boste našli v AFRODITI, ženični posredovalnici, ☎ (064)324-258. Za ženske brezplačno! 1344

## ŽIVALI

**SPREJEMAMO NAROČILA** za bele piščance, rjave in grahaste jarkice. Metelko, Hudo Brezje 16, ☎ (0608)89-038. 148

**BELE PIŠČANCE**, kilogramske, rjave in grahaste (samo jarkice) naročamo. Kuhelj, Šmarje 9, Šentjernej, ☎ (068)42-524. 254

**VALILNICA** NA SENOVEM obvešča cenjene kupce, da sprejemamo naročila za vse vrste enodnevnih in večjih piščancev. Vse informacije dobite na ☎ (0608)71-375. 526

**8 TEDNOV** starega bikca in jugo skala 55, letnik 1988, prodam. ☎ (068)89-458. 1350

**PURANE**, stare 6 tednov in piščance, stare 8 tednov, bomo prodajali na sejmšču v Šentjerneju 11. aprila in v Mokronogu 18. aprila. Cena: purani 1100 SIT/kom, piščanci 600 SIT/kom. Naročila sprejemamo na ☎ (067)88-058 ali (067)88-114. 1364

**JAGENJČKE**, zaklane ali žive, prodam. ☎ (068)52-849. 1365

**KRAVE** po izbiri, breje, prodam. ☎ (068)89-751. 1373

**PRAŠIČA**, težkega 140 kg, lahko tudi polovice, prodam. ☎ (068)81-179. 1406

**MLADO KOZO** z mladičem in 15 mesecev starega kozla prodam. ☎ (0608)62-958. 1416

**TELIČKI FRIZIJKI**, stari 10 dni, prodam. ☎ (068)20-548. 1363

**10 DNI** staro telčko in večjo količino žganja prodam. ☎ (068)75-173. 1381

**MLADE PUJSKE**, primerne za odojke ali nadaljnjo rejo, prodam. Janez Franko, Sela 31, Straža, ☎ (068)83-393. 1414

**GOSKE**, samice, kupim. ☎ (068)73-178.

## Trgovsko podjetje Zrno

## 1. IZREDNA PONUDBA UMETNIH GNOJIL Z MOŽNOSTJO DOSTAVE NA DOM

• NPK 15-15-15 vreča 1.449 SIT  
• NPK 7-20-30 vreča 1.648 SIT  
• NPK 8-26-26 vreča 1.730 SIT  
• KAN vreča 1.149 SIT

## 2. ZAŠČITNA SREDSTVA

• mottiwell 5.600 SIT  
• folidol olje 870 SIT  
• prohelan 1.158 SIT  
• primaextra 1.344 SIT  
• antracol 1.160 SIT  
• ditan 900 SIT  
• ridomil 2.350 SIT  
• dicuran forte 4.190 SIT/kg

Za večje količine dodatni rabati

## 3. SEMENSKA KORUZA - IZVEN-SEZONSKE CENE - PIONIR

koruza vreča 4.350 SIT  
marista 4.995 SIT  
eva 4.680 SIT  
carla 4.435 SIT  
furio 50 MK 7.999 SIT  
stira 4.999 SIT

in vsi BC hibridi od 3.900 SIT (vrečka) dalje

## 4. MERKANTIL KORUZA RINFUZA 20,50 SIT

pesni rezanci 17 SIT  
merkantil ječmen, vreče 26 SIT  
merkantil oves 32,50 SIT

**IZREDNA PONUDBA KRMIL - UGODNE CENE, DOSTAVA NA DOM, RINFUZA**  
Cene so za kmete brez prometnega davka.

## GRADBENI MATERIAL

## POSEBNA PONUDBA

• thermoextra 888 949,90 SIT/vreča  
• stiropor fasada 5 cm 1.659,10 SIT/m²

• armaturne mreže 9x6 4.990 SIT/kos

• cement 695,90 SIT/vreča

• apno 429 SIT

• modelarni blok 85,90 SIT (za cel kamion)

• sobna vrata hrast + podboj 85 17.490 SIT

• vhodna vrata od 26.000 SIT dalje

• enoročne pipe - uvoz od 6.000 SIT dalje

• kopalniška garnitura 24.000 SIT

• peč - olje 23,6 KW 65.542 SIT

• gorilec Hansa 69.999 SIT

• cisterna 2000 l 37.198 SIT

V Zrnu vam kvalitetno napeljejo vodovod in centralno kurjavo. Prav tako njihovi mojstri izvajajo vse vrste fasad in strojne notranje omete. Prav na področju fasad in ometov imajo dolgoletne izkušnje, kar je temelj za kvalitetno izvedbo.

## DELOVNI ČAS:

vsak dan od 7. do 17. ure  
sobota od 8. do 12. ure

Tel.: 0608/75-410, 75-086

## VEDEŽEVANJE ZDRAVJE, LJUBEZEN DENAR, KARIERA

090 43 58

24 ur v živo

090 43 59

## SPONA



NAJUGODNEJŠI KREDIT T + 2,8%

**KIA MOTORS**

KIA PRIDE 1,3 i, l. 98  
že od 11.990 DEM

SEPHIA, l. 98  
že od 17.890 DEM

Dodatni popusti!

AK TRADE, Podbevškova 9, Novo mesto  
☎ 068/342-444, 21-400



STARO ZA NOVO

# DOLENJSKI LIST

za bralce in oglaševalce

**edini**

pravi četrtkov prijatelj

## CONSULTING

davčno svetovanje

podjetniško svetovanje

Smo mednarodna svetovalna družba, ki deluje na področju podjetniškega in davčnega svetovanja

### ZA NAŠO STRANKO V KRŠKEM

iščemo

izkušeno

### RAČUNOVODKINJO

Poleg srednje izobrazbe ekonomske smeri je obvezno:

- znanje knjigovodstva
- da kandidatka pogovorno obvlada nemški jezik
- dolgoletne delovne izkušnje

Delovno mesto je v Krškem.

Vaše ponudbe, ki jih bomo obravnavali diskretno, pričakujemo z velikim zanimanjem.

Če izpolnujete navedene zahteve, vas prosimo, da pošljete pisne ponudbe z dokazili na naslov:

IB Consulting, d.o.o., ga. Violeta Trontelj, p.p. 2556, 1001 Ljubljana.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po končanem sprejemu ponudb.



## DESET DOMAČIH

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado Stanetu Gracarju iz Trbinca 11 pri Mirni. Nagrajencu čestitamo! Lestvica, ki je na sporedu vsak ponedeljek ob 16.30, je ta teden takšna:

1. (2) Kje si, očka moj – Bratje Poljanšek
2. (1) Pridi deklica – Matija Slak s Starimi znanci
3. (4) Zaljubljena – ansambel Henček
4. (8) Veseli dolenjski fantje – ansambel Korenine
5. (3) Kovač še kuje – Štirje kovači
6. (6) Mini kikelca – Trio Jožeta Škoberneta in Fantje z Brezovske gore
7. (5) Rozamunda – ansambel Vrsk
8. (7) Slamica in sod – ansambel Vasovalci
9. (-) Pesem iz vinograda – Mladi Dolenjci
10. (9) Če bo šlo po sreči – ansambel Zasavci

Predlog za prihodnji teden: Poročni venec – Trio Francič

-----

KUPON ŠT. 13

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 8000 Novo mesto



107.5 MHz UKV

Rožna ulica 39, 1330 Kočevje, tel./fax: 061 855 666



Jasnovidka Amalija vam pomaga iz stiske in razočaranj – vse na osnovi lastnega videnja.

090 - 40 36

zavarovalnica tilia d.d.  
ZAVAROVALNICA TILIA, d.d.  
NOVO MESTO, Seidlova c. 5

### VABI K SODELOVANJU

vse, ki jih zanima področje trženja zavarovalnih storitev na območju občin:

- Novo mesto
- Brežice
- Krško
- Šentjernej
- Škocjan

Ker imate veselje do dela z ljudmi, ste dinamični in komunikativni in imate

- srednješolsko izobrazbo,
- vozniški izpit B-kategorije in lasten prevoz.

vas vabimo, da se nam pridružite kot zavarovalni zastopnik.

Ponujamo vam:

- ustvarjalno delovno okolje,
- samostojno in dinamično delo,
- možnost strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja,
- stimulativen zaslužek,
- najuspešnejšim možnost sklenitve delovnega razmerja.

Pisne vloge s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 8 dni na naslov: Zavarovalnica Tilia, d.d., Novo mesto, Seidlova c. 5 - kadrovska služba.

### Najboljši AUDI trgovec 1997

Audi

Prednost je v tehniki.



UGODNA  
PONUDBA  
VOZIL LETNIK 97

### TESTNA VOZILA

A-3 1.6, A-4 1.6

UGODEN KREDIT - LEASING, STARO ZA NOVO A-6 1.8 T, 2.4

**Radanovič 0608/61-308**

BREŽICE, Černelčeva 5 8-12, 13-17, ob sobotah 8-12

### NA ZALOGI:

A-3 1.6, 1.9 TDi

A-4 1.6, 1.8

RADIO KRKA  
Novo mesto  
106,6 MHz

Športna oddaja  
"ŠPORT V SOBOTO"



vsako soboto  
od 17. do 23. ure

# VI NAM - MI VAM

oglas na kratko s pošto  
po ☎ 068/323-610 ali 041/623-116

odmevno objavo v  
DOLENJSKEM LISTU

GOTOVINSKA POSOJILA  
Muzejska 3  
☎ 068/321-751

ZASTAVLJALNICA MONETA vam nudi kratkoročna posojila!  
Garancija po dogovoru s takojšnjo realizacijo.

RAČUNALNIŠKO  
IZOBRAŽEVANJE  
APROS, d.o.o., Novo mesto

3-dnevni osnovni in nadaljevalni tečaji WINDOWS, WORD, EXCEL in INTERNET popoldne na Srednji ekonomski šoli Novo mesto.  
Prijave in informacije na ☎ 068/321-926, g. Zdenko Potočar.

TRGOVINA  
NOVOTEKS, d.o.o.

Mamice, očki, bodoče mamice, dedki in babice vljudno vabljeni v novo odprto prodajalno Malček dne 6. aprila na Dilančevo ulico 5 v Novem mestu.

Od otvoritve vse do 11. aprila 10-odst. popust nad 5.000 SIT za takojšnje plačilo. Vabljeni tudi v vse ostale prodajalne trgovine Novoteks!

VSE ZA DOJENČKA



## Ugodnejši kreditni pogoji!

Znižali smo realne obrestne mere  
in podaljšali odplačilno dobo!

odplačilna doba obrestna mera

|               |     |        |
|---------------|-----|--------|
| do 6 mesecev  | TOM | + 6%   |
| do 12 mesecev | TOM | + 7%   |
| do 24 mesecev | TOM | + 8%   |
| do 36 mesecev | TOM | + 8,5% |
| do 60 mesecev | TOM | + 9%   |



Obrestne mere so enake za namenske  
in nenamenske - gotovinske kredite!

In če še niste naš komitent?

Odrpi vam bomo tekoči račun ali hranilno knjižico, na katero boste prejeli redne mesečne prejemke in pot do kredita vam bo odprta. Pa ne samo do kredita, odprla se vam bodo tudi nešteta poštno-bančna okenca, ugodna varčevalna ponudba in sodobni bančni instrumenti!

Poštna Banka Slovenije in pika!

**PBS.**

### 37. SEJEM KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA

Vse za polje, gozd, vrt, lovstvo, dom in družino!

KRANJ, 3. - 9. APRILA '98

## Vi uganete - mi nagradimo!

Odgovor na sedmo nagradno vprašanje se je pravilno glasilo, da Dolenjski list sprejme mali oglas na telefonsko številko 324-006. Srečo pri žrebanju za darilni bon je imela Štefka Krnc z Ledine 1 v Sevnici.

Med naročniki s plačano naročnino za 1. polletje (ali celo leto) so bili za junijski nagradni izlet izžrebani: Branko Jurčič z Lenartove poti 10 v Brežicah, Ignac Krhin iz Gorenjega Gradišča 7 pri Šentjerneju in Franci Zupančič iz Petrovičeve 11 v Ljubljani.

Izpolnite pravilno osmi nagradni kupon in prilepljenega na dopisnici pošljite na naslov uredništva v Novem mestu, Glavni trg 24, p.p. 212, in sicer do torka, 7. aprila, ko bomo spet izžrebali tri izletnike in dobitnika

darilnega bona  
Kovinotehne  
za 5.000 tolarjev.

-----

### NAGRADNI KUPON št. 8

Vprašanje: Koliko križank je letos že bilo v Dolenjskem listu?

Odgovor:

Moj naslov:

-----

Če želite vsak četrtek v letu prejeti vsebinsko bogat in oglasno odmeven časopis, ki ga bere blizu sto tisoč ljudi, izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov:

Dolenjski list, 8000 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p.212.

Za vse drugo bomo poskrbeli mi, vi pa pazite, da si ne bo ob četrtkih sosed iz vašega poštne nabiralnika pred vami "izposodil" vašega Dolenjskega lista.

-----

## Naročilnica za DOLENJSKI LIST

S to naročilnico naročam DOLENJSKI LIST za:

Ime in priimek: \_\_\_\_\_ Upokojenec: da ne

Naslov (kraj, ulica, hišna številka): \_\_\_\_\_

Pošta: \_\_\_\_\_

Naročnik izjavlja, da naročilo res velja zanj, dokler naročnine ne bo pisno odpovedal, sicer pa bo naročnino plačeval osebno ali s položnico, ki mu jo bo poslal Dolenjski list.

Naročnik bo časopis začel prejemati od prve številke dalje v mesecu:

1998

Kraj:

Datum:

Podpis:



# Irma Lekan



Čas prinaša spremembe, nekatere razveseljuje, druge manj dobrodošle. Tudi na kmetih. Razmišljanje, da morajo kmečke ženske, če že niso v službi, biti samo doma ter delati na polju in v hiši, k sreči postaja vse bolj preteklost. Tudi one potrebujejo medsebojno druženje in razvedrilo, kmetija pa od njih zahteva vse več različnega znanja. Tega se zavedajo, kar se lepo kaže v vse številnejših in vse bolj aktivnih društvih podeželskih žena in deklet. Pomembno pa je, kdo in na kakšen način jih usmerja in vodi.

Vivanski občini to že nekaj let odlično uspeva Irmi Lekan, svetovalka za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti pri Kmetijski svetovalni službi, pa ne le tu, saj kot edina, zadolžena za to področje, "pokriva" tudi občini Grosuplje in Dobropolje. Društva podeželskih in kmečkih žena povsod dobro delujejo - tudi mladinsko društvo z imenom Kalček, ženske so željne znanja in druženja, postajajo samozavestnejše in že tudi same dajejo pobude, kaj bi rade počele. Seveda do dobrega sodelovanja ne pride kar tako in ne čez noč.

Irma Lekan, ki sedaj že nekaj let z družino živi v Ivančni Gorici, je doma s kmetije v vasi Krka, tako da kmečko življenje pozna zelo dobro. Po gimnaziji, ki jo je obiskovala še v stiskem samostanu, je izbrala za študij na

ljubljanski biotehniški fakulteti živilorejo. "Da bi se odločila za kakrskoli, kar ni v zvezi z naravo, je bilo nemogoče. In tudi moj hobi je še vedno vrtnarjenje," je povedala. Najprej je nekaj let delala v grosupeljski zadrugi, sedaj pa je že osmo leto zaposlena pri Kmetijski svetovalni službi.

Dela je na tako obsežnem območju, kot so tri občine, veliko, največ pa prav v ivanški občini, ki je kmetijsko zelo močna. Lekanova skuša kmečkim ženskam pomagati na strokovnem področju z organiziranjem različnih predavanj in ekskurzij, ki se jih rade udeležujejo. "Skrbim predvsem za razvoj turističnih kmetij, ki jih je tu osem. Pogosto gremo tudi v tujino in povsod lahko vidijo kaj, kar lahko prenesejo na svojo domačijo. Najtežje je najti dejavnost, primerno prav njihovi kmetiji, družini in sploh možnostim. Potrebno je biti domisel, "je povedala Lekanova in poudarila, da je kmetijstvo v današnjih časih problematično in se, predvsem mlajše gospodinj, hočejo ukvarjati še s kakšno dodatno dejavnostjo tudi zaradi zaslužka. "Lahko in rada pomagam, če je tudi na drugi strani pravo zanimanje in želja," pravi in ne pozabi omeniti dobrega sodelovanja tako z občino kot tudi z Mercatorjem KZ Sličina.

Ivanške kmečke ženske mnogi poznajo predvsem po izvrstnem pecivu, s katerim se lahko okrepčajo, ko vsako leto korakajo po Jurčičevi poti ali obiščejo različne razstave ali sejme, na primer nedavni sejem Alpe-Adria v Ljubljani. Vsako leto pripravijo tudi razstavo! "Predvsem nekatere članice društva so res aktivne in jih še sama včasih občudujem, kako jim vse uspeva. Ampak z veseljem in lepo besedo se vse da," modro pove zagnana svetovalka, ki tudi sama izžareva veliko energije in volje. "Ne glede na to, kje človek živi, in kaj dela, ne sme pozabiti na skrb za naravo," je življenjsko vodilo Irme Lekan. Velja si ga zapomniti. LIDIJA MURN

## Izlet naročnikov Dolenjskega lista

V Lipico, jamo Vilenica in do Štanjela

Teden dni po velikonočnih praznikih, to je v soboto, 18. aprila, gremo spet na izlet. Mimo Ljubljane se bomo peljali do Lipice, si ogledali kobilarno in galerijo Avgusta Černigoja ter se, po želji seveda, spustili v jamo Vilenica. Sledil bo ogled primorske vasice Štanjel in pozno kosilo. Povratek v Novo mesto predvidevamo v zgodnjih večernih urah.

Odhod z novomeške avtobusne postaje bo ob 7.30. Cena za naročnike Dolenjskega lista je 4.000 tolarjev in za druge 4.900 tolarjev. Približno 1.200 tolarjev bo treba odšteti za vstopnine.

Prijavite se do ponedeljka, 13. aprila, na tel. številkah: 068/ 321- 115, 325-477

Na izlet vas vabita

**DOLENJSKI LIST**

in

**MANA**  
turistična agencija

## "DVOJČEK V OROŽJU" IZ KNEŽJEGA GROBA

NOVO MESTO - Drevi bo v predavalnici Dolenjskega muzeja ob 19. uri govoril vodja znane restavratske delavnice Rimsko-nemškega centralnega muzeja v Mainzu dr. Marcus Eggo o "Dvojčku v orožju". Predstavil bo knežji grob iz Kapitelske njive

## POTRES V NOVEM MESTU

NOVO MESTO - Seizmografi Observatorja na Golovcu so v torek, 24. marca, ob 21.33 na območju Novega mesta zaznali potres tretje stopnje po EMS (evropski potresni lestvici). Nekateri Novomeščani so ga zaznali, škode pa ni povzročil.

# Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Slabe izkušnje s Strehco - Dolenjski list v Nemčijo teden dni kasneje - Pohvala krškim policistom in kriminalistom - Črna gradnja razburila bralce

V četrtkovi urici, namenjeni vašim težavam, pripombam, pohvalam in drugim sporočilom, se je najprej oglasil Mario s Potoka, ki je opisal svoje slabe in predvsem drage izkušnje z zasebnim podjetjem Strehca iz Straže. "Pred časom sem v podjetje Strehca nesel svojo pločevino, naj mi naredijo žlebe in odtočne cevi. A zataknilo se je pri ceni. Za izdelavo metra žleba sem moral odšteti tisoč tolarjev, za odtočne cevi pa še nekoliko več," se je potožil Mario in razočaran dodal, da je v trgovini meter že izdelanega žleba, seveda z materialom vred, 300 tolarjev, pri tem pa v Strehci niso imeli nobene dodatne poti, tudi montirali jih niso sami. V Strehci jim je omenjeni primer znan, njihov odgovor pa prikazuje še drugo plat zgodbe. Kot pravi, jim je stroka prinesla staro in preluknjano pločevino, ki jo je bilo potrebno poravnati, razrezati in še kaj, dejali pa so tudi, da so

stranki že prej pojasnili, da bi v trgovini lahko žlebe dobil ceneje, a je pač vztrajal pri svojem.

Zinka Kolouch je poklicala iz Nemčije, saj je prejšnji četrtek dobila Dolenjski list s ključem za Renaultov clio. Torej teden dni kasneje od ostalih, zaradi česar je bila prikrajšana za sodelovanje v nagradni igri. Če bi namreč ključ dobila prej, bi ga poslala sorodnikom v Slovenijo, ki bi namesto nje poizkušali srečo. "Zakaj dobimo Dolenjski list z zamudo?" je v imenu več zvestih bralcev iz Nemčije spraševala Zinka. Šli smo po sledih Dolenjskega lista, ki potuje čez slovenske meje, in ugotovili, da Slovenijo naš časopis zapusti pravočasno. "Pošta je pri nas sproti odpravljena, tako da vzroki za zamudo niso pri nas, bomo pa potovanje časopisa poskušali preveriti pri nemški poštni upravi," je zagotovil namestnik direktorja Pošte Slovenije, Poslovne enote Novo mesto, Jože Kukec.

Martina Jordana iz Novega mesta je razjel komentar Prestavljali mejnikov in odgovori nanj: "Odgovorni urednik misli, da je vso modrost sveta pogoltnil. Takšnim so imeli naši očanci navado reči, da je 'kunsten kot ta bel gril, ki pokuka izza špranje stare razpadajoče krušne peči'. Kakor vsak izmed nas bo tudi on prišel do spoznanja resnice, a takrat bo to spoznanje grenko."

Starega znanca te rubrike Stan-ka iz Pivke jezi slovenska politika in skrbi usoda Slovenije: "Kaj bo s Slovenijo, ko so celo voditelji držav, strank, poslanci in drugi uglednejši vpleteni v nepravilnostmi?" Prepričan je, da se vlada obnaša v Hitlerjevem stilu. Naredite mi to deželo nemško, le da namesto ponemčevanja v našo deželo vnaša revščino. "Kdo jim

daje pravico, da iz naroda spet delajo deželo hlapcev?" se je razburjal Stanko, ki je opozoril tudi na dejstvo, da imamo v Sloveniji 30 veroizpovedi, izjave v stilu 'kdor ni katoličan, ni pravi Slovenec', pa dišijo po enoumju, znanem iz časov po drugi svetovni vojni.

Francija iz Krškega je razveselila uspešna akcija policistov in kriminalistov UNZ Krško, ki so prejšnji teden zaplenili pravo orožarno. "Tako se v naši deželi počutim vsaj nekoliko bolj varnega, saj smo vse bližje dejstvu, da zvečer ne moreš več nikamor peš. Zato si policisti zaslužijo vso pohvalo," je dejal Franci.

Mateja Kovač je poklicala iz Ljubljane. Že več desetletij hodi k sorodnikom v Zalog, zato dobro pozna problem črne gradnje, o kateri je brala v zadnjem Dolenjcu. "Sicer sem res proti črnim gradnjam, vendar je ta primer drugačen. Lahko bi bili srečni, da se najde kdo, ki naredi nekaj novega, donosnega, pa še nove zaposlitve bodo mogoče. Zanima me, kaj so državni organi naredili v 15 letih. Oglasijo se šele sedaj, ko se nekaj premakne na bolje!" je dejala Mateja.

T. G.



ARS RAMOVŠ

(061) 125 33 66

Visoko umetnost boste našli tudi v Metropolitanki, Veroni ali Salzburgu in glamur tudi v Parizu ali na Dunaju...

Z manj miljami pa je bolj prijazno...

V Brežicah bo lepše.

mobitel

# Glavarjeva kapela dobi tlake in kor

Obnovo baročne kapele Petra Pavla Glavarja naj bi končali v letu 1999

TREBNJE - Sanacijska dela za prezentacijo baročne kapele Petra Pavla Glavarja na Lanšprežu potekajo že od sredine osemdesetih let. Kapela P. P. Glavarja je takrat imela uničeno streho nad kupolo ladje, zaključek zvonika pa se je rušil. Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta je s svojimi podizvajalci najprej popravil streho, nato je sledila sanacija strehe, ladje in zvonika.

Opravljen je bilo arheološko izkopavanje pod tlaki, da bi ugotovili verodostojnost podatkov o pokopavanju znotraj kapele. V njej naj bi bila pokopana P. P. Glavar in njegov pobratim. Izkopavanje je pokazalo, da je bilo v ladji opravljenih vsaj šest pokopov, z odpiranjem grobov pa niso nadaljevali.

Lani so kapelo znotraj omatali, prebelili in zaprli razen glavnih vrat pod zvonikom in obeh stran-

skih vrat v stranskih kapelah. Letos načrtujejo izvedbo tlakov, osnovno zunanjo ureditev in odvodnjavanje, montažo kora in stopnic na kor, objekt pa bi moral biti zaključen v letu 1999 z zunanjimi ometi in finalno ureditvijo okolice. Za obnovo kapele Petra Pavla Glavarja na Lanšprežu so od leta 1990 porabili okrog 22 milijonov tolarjev, od tega je prispevalo ministrstvo za kulturo dobrih 15 milijonov preostalo pa trebanjska občina. V zemljiški knjigi pri Okrajnem sodišču v Trebnjem je vpisana kot lastnica Republika Slovenija, od leta 1959 pa je vpisana pravica uporabe v korist Ekonomije Kazensko poplavljalnega doma Dob pri Mirni. S takim statusom tega kulturnega spomenika, da bi z njim upravljal KPD Dob, pa nikakor ne soglašata trebanjski občinski svetnik Janez Anton Kovačič (DeS-US), tudi zapriseženi čebelar, ki

je na zadnji seji tega sveta pretekli petek povedal, da začeti postopek denacionalizacije k sreči ni uspel, da pa je vsekakor potrebno doseči drugačen status tega spomenika.

P. P.

## TEČAJ ZA GLOBINSKE SPROSTITVE

NOVO MESTO - Velike spremembe v življenju se pričnejo z majhnimi. Če želite z malo dobre volje živeti bolje, vas vabimo, da se udeležite uvodnega predavanja v tečaj globinske sprostitve Gama, ki bo 6.4. ob 18. uri, v Kastelčevi ulici 9 v Novem mestu. Vstopnine ni.

## MIRNOPEČANI V METLIKI

METLIKA - Mirnopaška gledališka skupina nadaljuje gostovanja s komedijo Toneta Partljiča Gospa poslančeva in bo v soboto, 4. aprila, ob 20. nastopila v metliškem kulturnem domu.

## JUBILEJ RTV IN RADIA SLOVENIJA

RIBNICA - V nabit polni dvorani športnega centra v Ribnici so posneli drugo glasbeno prireditev ob 70-letnici radia in 40-letnici televizije Slovenija. Nastopili so priljubljeni ansambli in pevci, med jimi tudi Čuki, Pop design, Agropop, Jan Plestenjak, Vili Resnik in drugi.

M. B.-J.

# Drzniki z novomeške Gimnazije

Predstava "Voda" obeta, da se bo iz zaključka ob svetovnem dnevu vode prelevila v kaj več

NOVO MESTO - Audax tabulatum ali po slovensko Drzni oder so se poimenovali. Sedem mladih gimnazijskih duš je ustvarilo in uprizorilo gledališko predstavo "Voda". Za generalno so zaigrali pred grmskimi osnovnošolci, prvo uradno predstavo pa so v petek, 20. marca, ko je vsa šola dihala v znamenju svetovnega dneva vode, podarili 1. in 2. letnikom Gimnazije Novo mesto.

Kakih 50 minut trajajoča igra je, kot so jo označili avtorji, parodija na reklame, ki se piratirano ponavljajo in nas delajo topoglavne. Rdeča nit v igri je voda, seveda pa bi bilo vse skupaj veliko manj gledljivo, če ne bi vključili nekaj proforsorskih hecev, v katerih se gledalci lahko prepoznajo.

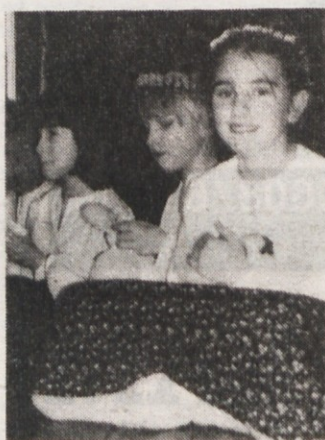
In kaj se dogaja v "Vodi"? Štirje študenti: Matija Vodiček (balet, 1. letnik, četrtič), Matej Podvodnik (kemija), Magda Vodopivec (slovenski jezik) in Aljoša Vodetič (ekonomija) nekega dne po naključju - vsega je kriva voda - ostanejo doma. Tam pa se dogaja marsikaj... V igri nastopa še pianist Miha Zvodnik pa tudi živa glasba na kitari in vokali. Nekaj glasbe so sami napisali, sicer pa igro preveva Smolarjeva "Bog

ne daj, da bi crknil televizor", ki v igri postane "Bog, ne daj, da bi vode zmanjkalo".

V vabilu so zapisali, da si je scenarij izmislila Magda Lojk, režiral je častihlepn Aljoša Vrbič, svetlobne efekte in luči upravlja Katja Žnidaršič, za rekvizite skrbi Petra Retelj, sceno pa so izdelali vsi nastopajoči in Katja Markovič. Glasbo jim je priskrbel Radio Krka, ki nastopa tudi kot sponzor, med te pa se uvrščajo še: Pivovarna Union, ki je Drzni oder oskrbela s stekleničkami (skupaj 72 litrov) vode za obiskovalce, Gostilna "Pri Belokranjcu", Zveza kulturnih organizacij Novo mesto ter OS Grm. Drzniki se posebej zahvaljujejo profesorjema Branku Susterju in Polonci Kukec.

In za konec. Ker je znano, da novomeški gimnazijci gulijo klopi popoldne, so vaje za "Vodo" potekale v večernih urah in se končale proti 22. uri. "Bilo je težko in vse to, saj veste, šola popoldne..." nakladajo ter nazadnje priznajo, da so se ob ustvarjanju igre neznansko zabavali, prekomerno improvizirali ter še zadnji teden pred nastopom kaj malega spremenili.

BREDA DUŠIČ GORNIK



PRISRČNO - Črnomaljši so slovensko znamko o jurjevanju sprejeli nadvse slovesno. Predvsem prisrčno so bili člani mlajše folklorne skupine z osnovne šole Mirana Jarca (na fotografiji), ki so s pesmijo in plesom predstavili delček Bele krajine. (Foto: M. B.-J.)



AUDAX TABULATUM ALI DRZNI ODER - Ideja za gledališko skupino in predstavo na novomeški gimnaziji se je oblikovala spontano pred tremi meseci in dala rezultat. Po uspešni petkovi predstavi, bo Drzni oder igral še za 3. in 4. letnik Gimnazije, če bo po sreči, pa ga bomo lahko videli še kje. Matija Vodiček, Matej Podkrižnik, Magda Lojk, Aljoša Vrbič, Miha Lukšič, Petra Retelj in Katja Žnidaršič (vsi na sliki) so predstavo "Voda" ustvarili kot zaključek dejavnosti šole ob svetovnem dnevu vode. Kaj se bo z njo dogajalo v bodoče in kaj bo z Drznim odrom, prepuščajo času. (Foto: B. D. G.)

## Halo, tukaj DOLENJSKI LIST!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvaliti, ali pa le opozoriti na zanimiv dogodek iz domačih krajev - pokličite nas! Pristihnilni vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Na telefonski številki (068) 323-606 vas čakamo vsak četrtek med 20. in 21. uro. Dežurni novinar vam bo pozorno pristihnil.